

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Reszel

Olsztyn, maj 2022 r.

Spis treści

Wstęp.....	4
1 Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność, komunikacyjna i mobilność.....	5
1.1 Położenie.....	5
1.2 Ukształtowanie terenu i uwarunkowania środowiskowe	6
1.3 Bogactwa naturalne	11
1.4 Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna.....	14
2 Ludność i procesy demograficzne.....	18
2.1 Liczba ludności, migracje i przyrost naturalny	18
2.2 Procesy starzenia się społeczeństwa.....	22
2.3 Atrakcyjność osadnicza	24
2.4 Prognoza demograficzna.....	27
3 Gospodarka i rynek pracy	30
3.1 Liczba, wielkość i rodzaj podmiotów gospodarczych.....	30
3.2 Rynek pracy	33
3.3 Bezrobocie.....	34
4 Środowisko naturalne i infrastruktura	39
4.1 Walory środowiska naturalnego, przyrodnicze i krajobrazowe, różnorodność biologiczna	39
4.2 Stan i ochrona środowiska, w tym stopień rozwoju infrastruktury	43
5 Kultura i dziedzictwo kulturowe	65
5.1 Kultura.....	65
5.2 Uwarunkowania historyczne, obiekty zabytkowe, ich stan, dostępność i sposób wykorzystania	69
6 Sport, rekreacja i turystyka.....	93
6.1 Infrastruktura sportowo-rekreacyjna i warunki do jej rozwoju	93
6.2 Atrakcyjność turystyczna	94
7 Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	99
7.1 Studium i plany miejscowe – stopień pokrycia obszaru gminy i struktura przeznaczenia terenów.....	99
7.2 Zagospodarowanie przestrzenne, w tym stopień uzbrojenia terenu w infrastrukturę techniczną	104
7.3 Gospodarka mieszkaniowa i komunalna	114
7.4 Rewitalizacja (obszar zdegradowany, obszar rewitalizacji, założenia i przedsięwzięcia rewitalizacyjne).....	116
7.5 Obszary zintegrowanego inwestowania i wykluczenia z inwestowania, obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego.....	127
7.6 Obszary o szczególnych problemach lub barierach rozwojowych i obszary o wyjątkowym potencjale rozwojowym	128
8 Bezpieczeństwo publiczne	131
8.1 Podmioty i instytucje realizujące zadania z zakresu bezpieczeństwa	131
8.2 Przestępczość.....	134
9 Polityka społeczna	137
9.1 Beneficjenci pomocy społecznej, struktura powodów udzielania pomocy.....	137

9.2	Zdrowie	148
10	Edukacja i wychowanie.....	150
10.1	Sieć placówek oświatowych.....	150
11	Kapitał społeczny	162
11.1	Aktywność obywatelska, liczba i działalność organizacji pozarządowych.....	162
11.2	Współpraca międzysektorowa.....	165
12	Finanse samorządowe.....	166
12.1	Budżet gminy – dochody i wydatki, w tym ich struktura.....	166
12.2	Poziom zadłużenia.....	169
12.3	Zdolność inwestycyjna	170
12.4	Wartość projektów finansowanych ze środków unijnych	172
13	Diagnoza porównawcza.....	174
14	Konsultacje społeczne	183
	Spis wykresów, rysunków, tabel, dokumentów źródłowych	197
	Załącznik nr 1 Wzór ankiety.....	202

Wstęp

„Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Reszel” jest przeglądem najważniejszych kwestii społeczno-gospodarczych i ukazuje wieloaspektową analizę stanu obecnego gminy. Raport diagnozy koncentruje się na szczegółowej analizie uwarunkowań wewnętrznych rozwoju Gminy Reszel obejmujących takie zagadnienia jak:

1. Informacje ogólne (w tym: uwarunkowania geograficzne, historyczne);
2. Przestrzeń (w tym m.in. układ przestrzenny, dostępność komunikacyjna, mieszkalnictwo, infrastruktura techniczna);
3. Środowisko (w tym: charakterystyka najważniejszych aspektów środowiska przyrodniczego oraz jego ochrony, tj. zasoby wodne i jakość wód, jakość powietrza);
4. Społeczeństwo (w tym: analiza procesów demograficznych i osadniczych, wykluczenie społeczne, kapitał społeczny tj. liczba organizacji pozarządowych, rynek pracy, aktywność i potencjał mieszkańców, edukacja, ochrona zdrowia, kultura i turystyka);
5. Gospodarka (w tym: analiza wskaźników makroekonomicznych, struktury gospodarcze, atrakcyjność inwestycyjna, przedsiębiorczość, dochody ludności, finanse publicznych JST, realizowane zadania i projekty).

Dla każdego z powyżej wymienionych obszarów przedstawiono najważniejsze informacje, w tym również realizowane projekty oraz dane statystyczne obrazujące sytuację w gminie, także na tle powiatu kętrzyńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz kraju. Zakres czasowy obejmuje zasadniczo lata 2016-2020. Analiza została wykonana w oparciu o najbardziej aktualne dostępne dane statystyczne, głównie te pochodzące z baz Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Gminy w Reszlu jego jednostek podległych oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Kętrzynie.

Główne wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej stanowią punkt wyjścia dla przygotowania „Strategii Rozwoju Gminy Reszel na lata 2022-2030”.

1 Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność, komunikacyjna i mobilność

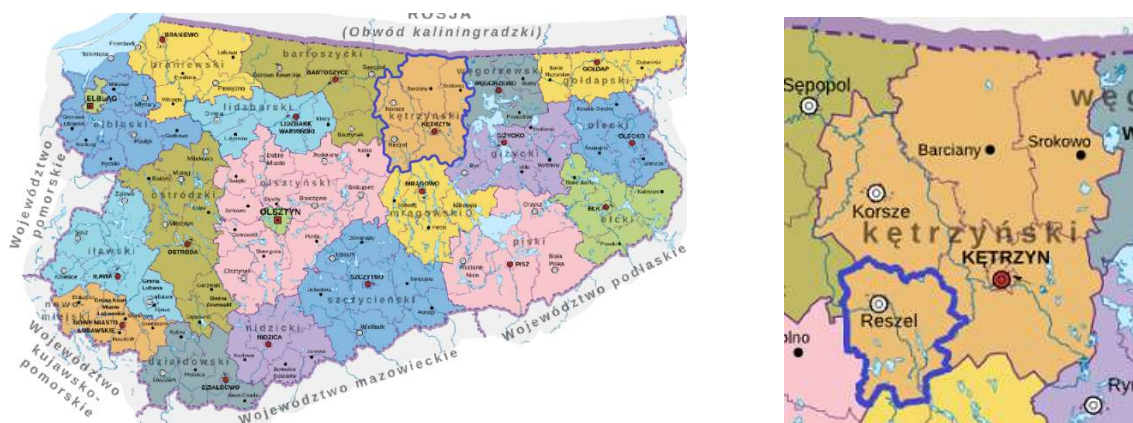
1.1 Położenie

Gmina Reszel jest gminą miejsko-wiejską, położoną w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego. Wraz z gminami:

- gminą miejską Kętrzyn,
- gminą miejsko-wiejską Korsze,
- gminami wiejskimi: Barciany, Kętrzyn, Srokowo

wchodzi w skład powiatu kętrzyńskiego, zajmując jego południowo-zachodnią część.

Rysunek 1. Położenie Gminy Reszel na tle województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu kętrzyńskiego.

Źródło: Internet, opracowanie własne

Gmina Reszel sąsiaduje z sześcioma gminami: od północy – z gminą Korsze, od północnego zachodu – z gminą Bisztynek, od zachodu – z gminą Kolno, od południa – z gminą Sorkwity, od południowego wschodu – z gminą Mrągowo, od wschodu – z gminą Kętrzyn.

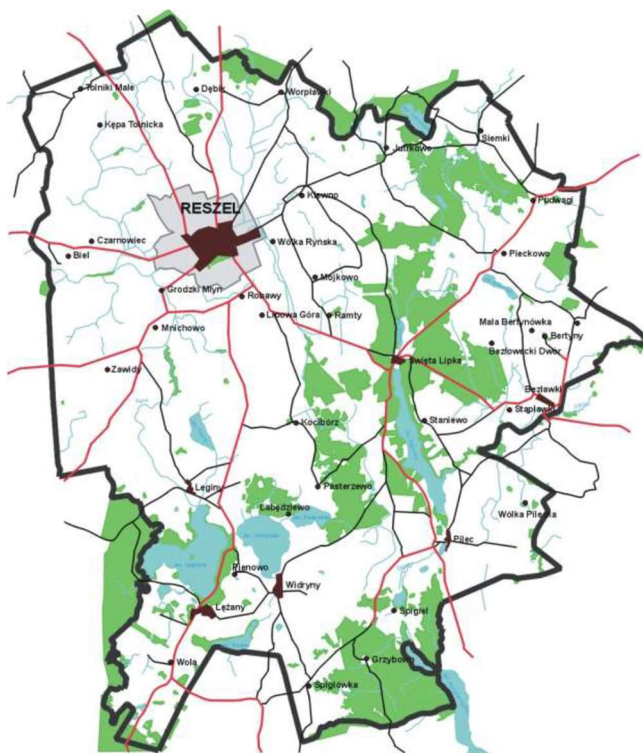
Rysunek 2. Herb i flaga Gminy Reszel.

Źródło: Statut Gminy Reszel

Powierzchnia gminy stanowi 178,7 km² (17 872 ha), co stanowi 14,76% terytorium powiatu kętrzyńskiego. Na terenie Gminy znajduje się 1 miasto – Reszel i 39 miejscowości. Teren Gminy podzielony jest na 20 sołectw (Bezławki, Czarnowiec, Dębniak, Klewno, Kocibórz, Leginy, Łężany, Mnichowo, Pieckowo, Pilec, Plenowo, Ramty, Robawy, Siemki, Święta Lipka, Tolniki Małe, Widryny, Wola, Worplawki, Zawidy).

Rysunek 3. Rozmieszczenie miejscowości na terenie Gminy Reszel

Źródło: Raport o stanie Gminy Reszel za 2020 r.

Zewnętrzne drogowe powiązania komunikacyjne gminy zapewniają przebiegające przez jej teren drogi wojewódzkie nr: 590 (Barciany - Korsze - Reszel - Biskupiec), 594 (Biszynek – Reszel - Święta Lipka - Kętrzyn), 596 (Mnichowo- Biskupiec), które łączą gminę z układem sieci dróg krajowych (drogi o nr: 16 (Olsztyn - Ełk) i 57 (Bartoszyce - Szczytno). Wiodącą funkcją gospodarki gminy jest rolnictwo, rozwijające się na bazie gospodarstw indywidualnych i zespołowych, oraz obsługa turystyki. Na terenie gminy funkcjonują duże zakłady takie jak: REMA S.A. – producent pilarek i maszyn do obróbki drewna, drewna; DFM Sp. z o.o. – producent mebli tapicerowanych; MŁYNOMAG Myszkowska Rezanko Spółka Jawna – producent mąki, oraz kilkanaście drobnych podmiotów gospodarczych. Obszar gminy charakteryzuje się malowniczością, na którą składają się lasy, pagórki, zespoły wzgórz oraz jezior o urozmaiconej linii brzegowej.

Położenie komunikacyjne Reszla względem większych polskich miast:

- ✓ Olsztyn – 66 km
- ✓ Gdańsk – 192 km,
- ✓ Toruń – 253 km,
- ✓ Bydgoszcz – 308 km,
- ✓ Warszawa – 232 km.

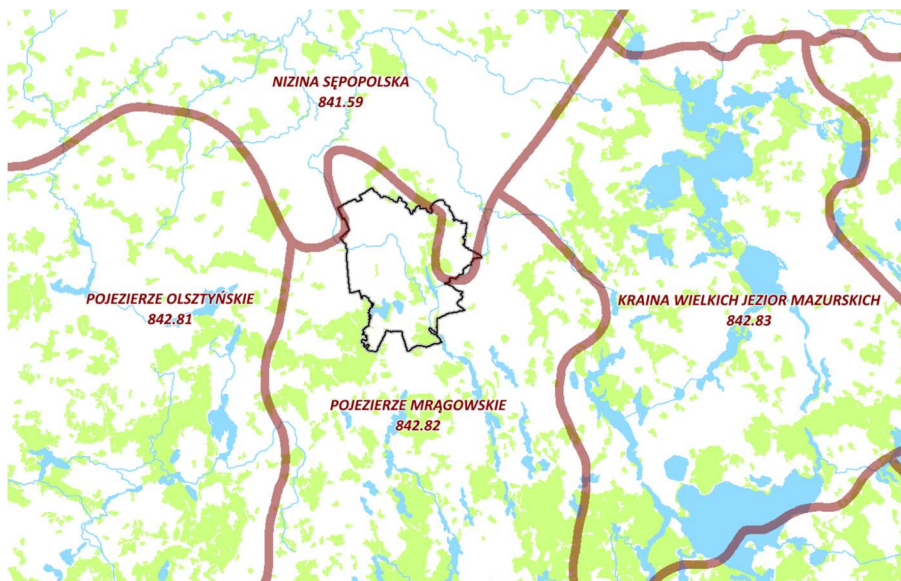
Przez gminę Reszel przebiegała w latach ubiegłych jednotorowa niezelektryfikowana linia kolejowa Sątopy - Samulewo – Reszel. Została ona zamknięta i rozebrana.

Najbliżej położonymi portami lotniczymi realizującymi międzynarodowe połączenia cywilne to lotniska znajdujące się w Szymanach – 75 km, Bydgoszczy – 311 km, Gdańsku – 208 km, i w Warszawie - Modlin – 206 km. Najbliższe przejścia graniczne z Rosją Reszel - Bezledy znajduje się w odległości około 60 km, natomiast z Litwą - Budzisko – 173 km. Najbliższy port morski w Gdańsku znajduje się w odległości 196 km.

1.2 Ukształtowanie terenu i uwarunkowania środowiskowe

Obszar gminy znajduje się na Pojezierzu Mrągowskim (dominujący obszar Gminy) oraz Nizina Sępopolska (północno-wschodnie fragmenty Gminy). Wymieniony mezoregion fizjograficzny wchodzi w skład makroregionu Pojezierza Mazurskiego. Razem z Pojezierzami Południowobałtyckimi jest on częścią około bałtyckiej strefy pojeziernej.

Rysunek 4. Położenie fizycznogeograficzne Gminy Reszel

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

Pojezierze Mrągowskie obejmuje środkową część Pojezierza Mazurskiego. Jego cechą charakterystyczną jest mniej więcej południkowo zorientowane pobrużdżenie rynnami lodowcowymi oraz równoleżnikowy przebieg 7 łańcuchów moren. Dział wodny Wisły i Pregoty przebiega w ten sposób, że wody z zachodnich rynien kierują się na południe do Narwi, ze wschodnich zaś do Łyny. Wzdłuż rynien ciągną się wały ozów i kemów, ale na wysoczyznach między rynnami występuje glina morenowa. Jeziora zajmują około 5% powierzchni regionu.

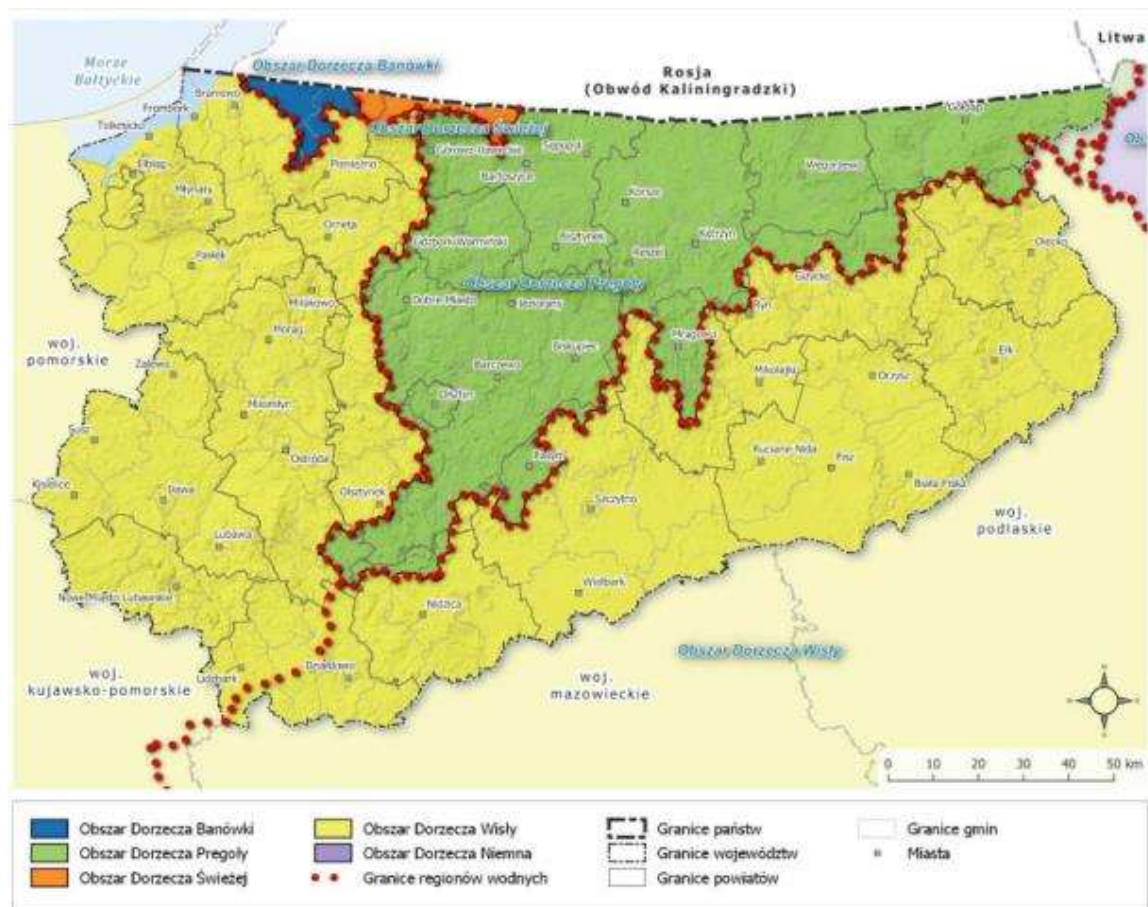
Nizina Sępolska przedstawia rozległą nieckę, wznoszącą się na obrzeżu do 80-100 m n.p.m. i obniżającą się ku środkowi do 40-50 m. W powierzchni równiny są wcięte na głębokość 20-30 m doliny Łyny i rzeki Guber, uchodzącego do Łyny pod Sępolem. Na powierzchni równiny zalegają miejscami czerwone iły, będące osadami krótkotrwałych jezior tworzących się przed czołem zanikającego lodowca skandynawskiego.

Hydrografia

Gmina Reszel niemal w całości należy do zlewni rzeki Guber, będącej częścią dorzecza Pregoty, w dorzeczu Zalewu Wiślanego. Jedynie południowy fragment w rejonie Woli i Śpiglówki należy do zlewni Krutyni, będącej częścią dorzecza Narwi, w dorzeczu Wisły. Zarówno Guber, jak i Krutynia przepływają poza granicami gminy Reszel.

Rysunek 5. Obszar Gminy Reszel na obszarze dorzecza rzeki Pregoly

Źródło: Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe zajmują łącznie ok. 3,7% powierzchni gminy Reszel, co związane jest z obecnością jezior. Najważniejsze zbiorniki wodne to:

- jezioro Dejnowa – jezioro rynnowe, przez które przepływa rzeka Dajna, zbiornik o powierzchni ok. 125,30 ha i pojemności maksymalnej ok. 12 tys. m³, pełni funkcję rekreacyjną,
- jezioro Legińskie – zbiornik, o powierzchni ok. 230,0 ha i pojemności ok. 28 tys. m³, znajduje się w zlewni Sajny, lasy stanowią ok. 70% jego linii brzegowej, zbiornik pełni funkcję rekreacyjną,
- jezioro Widryńskie – zbiornik, o powierzchni ok. 123,90 ha i pojemności ok. 11 tys. m³, znajduje się w zlewni Sajny, zbiornik pełni funkcję rekreacyjną.

Pozostałe jeziora to: Pasterzewo, Trzcinnio, Klawój, Pieckowo, Wirbel. Ponadto, do granic Gminy przylegają jeziora Kiersztanowskie i Tolkowskie.

Sieć rzeczna współtworzą cieki IV i niższego rzędu. Najważniejszymi są rzeki Sajna i Dajna (dopływy rzeki Guber).

Sajna to ciek IV-ego rzędu i stanowi lewobrzeżny dopływ rzeki Guber do której uchodzi w pobliżu Sątoczna. Jej całkowita długość wynosi ok. 50,6 km, a powierzchnia zlewni to ok. 500,6 km². Sajna przepływa przez gminy Reszel i Korsze. Do rzeki Sajny odprowadzane są m.in. oczyszczone ścieki z oczyszczalni w Reszlu. Dajna to ciek IV-ego rzędu i stanowi lewobrzeżny dopływ rz. Guber, do której uchodzi na zachód od Kętrzyna. Jej całkowita długość wynosi ok. 55 km, a powierzchnia zlewni to ok. 345,2 km². Dajna przepływa przez szereg jezior, w tym: Wągiel, Wierzbowskie, Czos, Kot, Juno, Kiersztanowskie, Śpiigel, Dejnowa.

Jednolite części wód powierzchniowych

Pod względem podziału na zlewnie jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) obszar gminy Reszel zlokalizowany jest w zasięgu:

1. dorzecze Pregoly:

- ✓ JCWP Dopływ z Trzeciaków (RW700017584886),

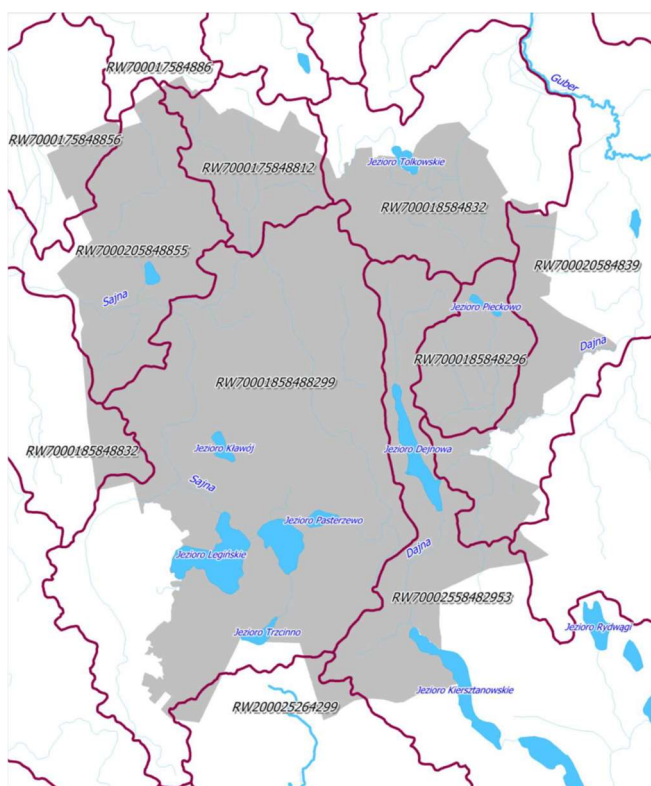

- ✓ JCWP Stare koryto Sajny (RW7000175848856),
- ✓ JCWP Dopływ spod Worplawek (RW7000175848812),
- ✓ JCWP Sajna od Kan. Reszelskiego do starego koryta Sajny bez starego koryta Sajny z Rynem od dopływu z Kol. Wysoka Dąbrowa (RW7000205848855),
- ✓ JCWP Dopływ z Kominek (RW7000185848832),
- ✓ JCWP Sajna od źródła do Kan. Reszelskiego, z Kan. Reszelskim i jeziorami Widryńskim i Legińskim (RW70001858488299),
- ✓ JCWP Dejna do wypływu z jeziora Dejnowa (RW70002558482953),
- ✓ JCWP Dopływ z jeziora Pieckowskiego (RW7000185848296),
- ✓ JCWP Guber od dopływu z jeziora Siercz do Rawy z Dejną od wypływu z jeziora Dejnowa (RW700020584839),
- ✓ JCWP Dopływ z jeziora Tołkińskiego (RW700018584832).

2. dorzecze Wisły:

- ✓ JCWP Krutynia do wpływu do jeziora Beldany wraz z dopływami i jeziorami (RW200025264299).

Rysunek 6. Położenie Gminy Reszel w stosunku do zlewni jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP)

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

Wody podziemne

Obszar gminy Reszel położony jest w regionie, gdzie główne użytkowe poziomy wodonośne zalegają w utworach czwartorzędowych (plejstoceńskich), tzn. w obrębie następujących pięter wodonośnych:

- ✓ piętro wodonośne wód podziemnych zalegające przeważnie na głębokości 5-20 m, a w obrębie zagłębień terenowych również na głębokości 0-5 m. Wody tego poziomu są słabo izolowane od powierzchni terenu, przez co w znacznym stopniu narażone są na zanieczyszczenia;
- ✓ piętro wodonośne wód wgłębnych zalegające na głębokościach 20-100 m o regionalnym rozprzestrzenieniu i podstawowym znaczeniu jako użytkowy poziom wodonośny. Wody wgłębne są na ogół dobrze izolowane (głównie przez gliny zwalowe), w związku z czym w niewielkim stopniu narażone są na zanieczyszczenia z powierzchni terenu.

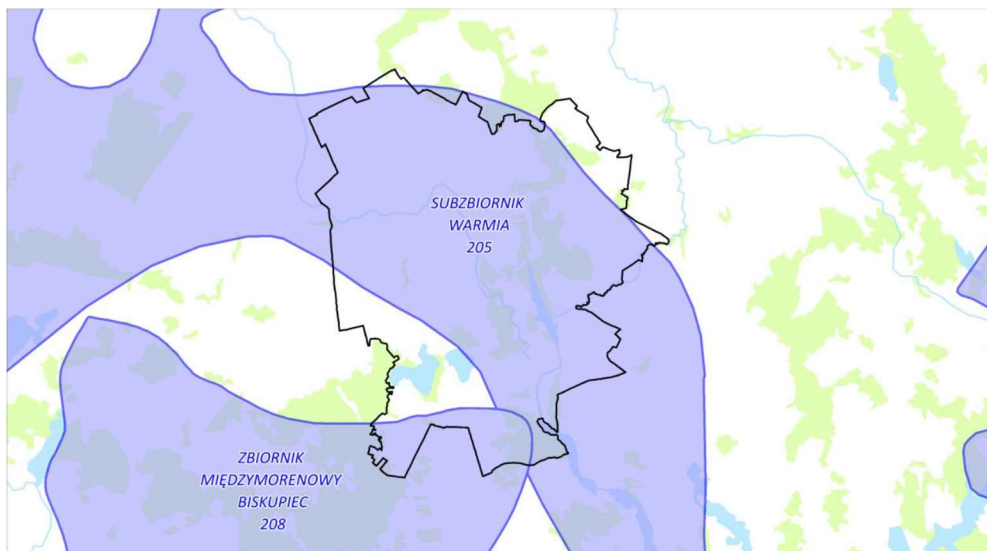
Gmina Reszel położona jest w zasięgu udokumentowanych głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP):

- ✓ GZWP nr 205 „Subzbiornik Warmia”, dla którego opracowano dokumentację określającą warunki hydrogeologiczne (2013 r.) obejmuje swym zasięgiem przeważającą część Gminy. Zbiornik ten,

mimo znacznej powierzchni (1660 km²) posiada niewielkie zasoby całkowite (60000 m³/d). Nie wymaga jednak szczególnej ochrony z uwagi na głębokie zaleganie i bardzo dobrą izolację poziomu wodonośnego.

- ✓ GZWP nr 208 „Zbiornik międzymorenowy Biskupiec”, dla którego opracowano dokumentację określającą warunki hydrogeologiczne (2011 r.) obejmuje swym zasięgiem fragment południowej części Gminy. Zbiornik ten, mimo niewielkiej powierzchni (290 km²) posiada znaczne zasoby całkowite (53 280 m³/d). Wyznaczono obszar ochronny na ok 11,4% powierzchni zbiornika. Proponowane zakazy i nakazy wprowadzają między innymi zmianę sposobu użytkowania technologii oraz ograniczenie emisji.

Rysunek 7. Położenie Gminy Reszel w odniesieniu do zasięgu głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP)

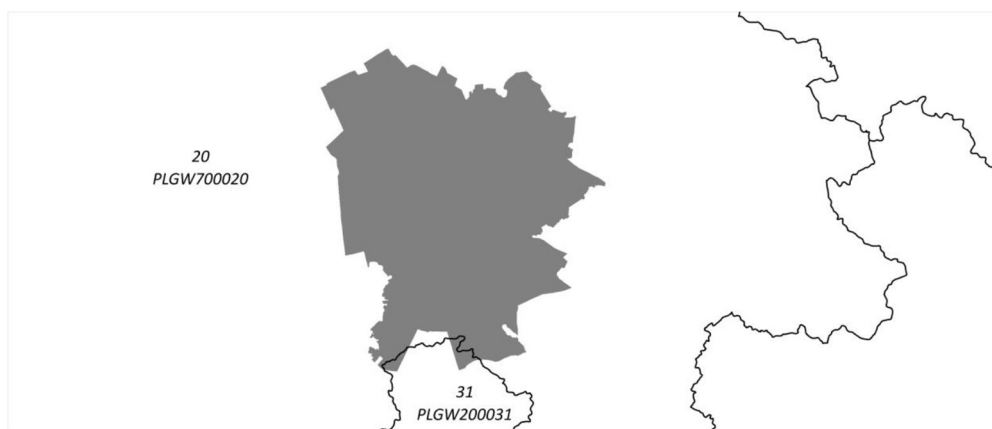
Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

Jednolite części wód podziemnych

Pod względem podziału na zlewnie jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) obszar gminy Reszel zlokalizowany jest w zasięgu:

- ✓ JCWPd Nr 20 (kod PLGW700020) - dominująca część Gminy (analogicznie do zasięgu dorzecza Pregoty),
- ✓ JCWPd Nr 31 (kod PLGW200031) - dominująca część Gminy (analogicznie do zasięgu dorzecza Wisły).

Rysunek 8. Położenie Gminy Reszel w stosunku do zlewni jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

Rzeźba terenu

Powierzchnia terenu ma charakter falisty, lokalnie pagórkowaty i nachylona jest w kierunku północno – zachodnim. Teren o najbardziej zróżnicowanej rzeźbie obejmuje południową część gminy, gdzie wysokości są rzędu 180-200 m n.p.m., a spadki na zboczach wynoszą kilkanaście procent – a miejscami ponad 20%. Najwyższe partie terenu znajdują się na południe od wsi Widryny, osiągając kulminację w rejonie Śpiglówka – 203,2 m n.p.m. Obszar najniżej położony to dolina Sajny w zachodniej części gminy, gdzie wysokość terenu obniża się do 59,3 m n.p.m. Maksymalna rozpiętość różnic wysokości wynosi więc 143,9 m.

Rzeźba terenu na obszarze gminy Reszel została ukształtowana w wyniku procesów glacialnych i fluwioglacjalnych zlodowacenia północnopolskiego (bałtyckiego), a także późniejszych procesów zachodzących w holocenie. Na obszarze gminy występują dwie jednostki morfogenetyczne: wysoczyzna moreny dennej i wysoczyzna moreny czołowej. W obrębie tych jednostek występują doliny rzek, rynny i misy jeziorne oraz inne, przestrzennie na ogół mniejsze obniżenia terenu. Dominującą przestrzennie jednostką jest wysoczyzna moreny dennej, która zbudowana jest głównie z gliny zwałowej. Strefa czołowo – morenowa występuje w południowej części terenu gminy - na południe od Jeziora Legińskiego, Widryńskiego i Pasterzewo oraz w jej północnej części – gdzie słabo zaznacza się w krajobrazie. Charakteryzują się one dużą zmiennością osadów podłoża i znacznym rozczłonkowaniem pionowym powierzchni. Dotyczy to zwłaszcza strefy południowej, gdzie występują też misy jeziorne jezior Legińskiego i pobliskich z osadami zastoiskowymi, a także subglacialna rynna jeziora Dejnowa, będąca częścią rynny mrągowskiej. Rynnie jeziora Dejnowa towarzyszą rozległe przestrzennie osady piaszczyste: wodnolodowcowe i akumulacji jeziornej.

Obszar gminy położony jest na prekambryjskiej platformie wschodnioeuropejskiej, na pograniczu jej części określanymi jako wyniesienie mazursko – suwalskie i synekliza perybałtycka. Prekambryjskie podłoże krystaliczne nadbudowane jest osadowymi skałami ery paleozoicznej, mezozoicznej i kenozoicznej o grubości około 1,5 - 2 km.

1.3 Bogactwa naturalne

Pod względem geologiczno-tektonicznym gmina Reszel położona jest w obrębie prekambryjskiej Platformy Wschodnioeuropejskiej, zbudowanej ze skał metamorficznych i głębinowych, głównie granitoidów, gnejsów, migmatyków i amfibolitów. Na podłożu prekambryjskim zalegają młodsze skały, kolejno: paleozoiczne, mezozoiczne i kenozoiczne. W obrębie platformy prekambryjskiej wyróżniamy mniejsze jednostki tektoniczne – gmina Reszel, znajduje się w obrębie Wyniesienia mazursko-suwalskiego. Pokrywę tej jednostki tektonicznej tworzą osady jury, kredy, trzeciorzędu i czwartorzędu, a na skłonach wyniesienia występują także osady triasu. Miąższość pokrywy osadowej Wyniesienia mazursko-suwalskiego waha się od ok. 350 m do 2000 m.

Przypowierzchniowa budowa geologiczna gminy Reszel jest efektem procesów rzeźbotwórczych zachodzących w okresie czwartorzędu, w epokach plejstocenu i holocenu²². Utwory epoki plejstocenu powstały w trakcie najmłodszego ze zlodowaceń Polski, tj. zlodowacenia północnopolskiego (in. bałtyckiego). Utwory plejstoceniowe występują na przeważającej części omawianego terenu i są to przede wszystkim gliny zwałowe i ich zwietrzliny oraz pisaki i żwiry wodno-lodowcowe i sandrowe. Utwory epoki holocenu powstały po zaniku lądolodu. Na omawianym terenie występują one w postaci utworów torfowe i torfowo-mułowych, namułów oraz nanosów rzecznych i jeziornych.

Złoża kopalin

Na terenie gminy Reszel występują udokumentowane złoża surowców mineralnych.

Tabela 1 Udokumentowane złoża kopalin na terenie Gminy Reszel

Lp.	Nr złoża	Nazwa złoża	Kopalnia
1	8991	Klewno	kruszywo naturalne
2	11472	Klewno I	kruszywo naturalne
3	14724	Klewno II	kruszywo naturalne
4	15338	Klewno III	kruszywo naturalne
5	14722	Klewno IV	kruszywo naturalne
6	15959	Klewno V	kruszywo naturalne
7	16063	Klewno VI	kruszywo naturalne
8	16856	Klewno VII	kruszywo naturalne
9	17127	Klewno VIII	kruszywo naturalne
10	17484	Klewno IX	kruszywo naturalne
11	18370	Klewno X	kruszywo naturalne
12	18608	Klewno XI	kruszywo naturalne

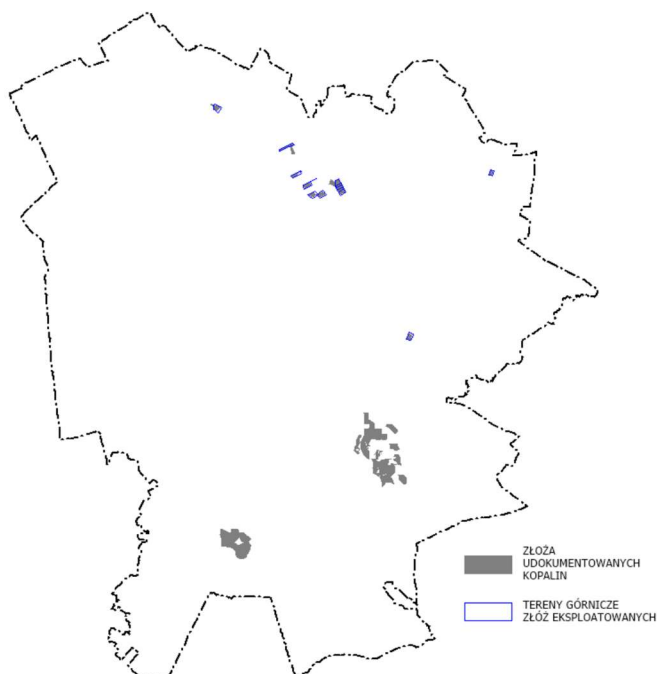
13	19494	Klewno XII	kruszywo naturalne
14	2287	Łężany	gliny ceramiki budowlanej i pokrewnych
15	7173	Łężany II	gliny ceramiki budowlanej i pokrewnych
16	11235	Łężany III	gliny ceramiki budowlanej i pokrewnych
17	6669	Pieckowo	kruszywo naturalne
18	7316	Pieckowo II	kruszywo naturalne
19	10279	Pieckowo III	kruszywo naturalne
20	1476	Pilec	kruszywo naturalne
21	3577	Pilec	kruszywo naturalne
22	5829	Pilec II	kruszywo naturalne
23	7855	Pilec III	kruszywo naturalne
24	11471	Pudwagi	kruszywo naturalne
25	13547	Pudwagi I	kruszywo naturalne
26	17233	Pudwagi II	kruszywo naturalne
27	17113	Stąpławki	kruszywo naturalne
28	16806	Worplawki	kruszywo naturalne
29	16992	Worplawki 1	kruszywo naturalne

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

Spośród udokumentowanych w Gminie złóż znaczna część jest eksploatowana (stałe lub okresowo) na podstawie koncesji, a tym samym posiada obszar górniczy i teren górniczy.

Gmina Reszel wykazuje duży potencjał w dalszej eksploatacji zasobów geologicznych. Złoża kopalin podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących. Eksploatację złoża kopaliny prowadzi się w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny. Podejmujący eksploatację złóż kopaliny lub prowadzący tę eksploatację jest obowiązany przedsięwziąć środki niezbędne do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do właściwego stanu inne elementy przyrodnicze.

Rysunek 9. Rozmieszczenie złóż kopalin na terenie Gminy Reszel

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

Torfy

Na terenie Gminy Reszel nie zinventaryzowano torfowisk.

Gleby

Przestrzenie rolnicze wyraźnie przeważają w strukturze użytkowania terenu Gminy Reszel – użytki rolne zajmują ok. 12,6 tys. ha (ok. 70% powierzchni gminy), w tym grunty orne to ok. 9,3 tys. ha, pastwiska ok. 1,9 tys. ha, łąki ok. 1,2 tys. ha, a sady ok. 21 ha.

O przydatności rolniczej gleb decydują tzw. kompleksy przydatności rolniczej gleb (inaczej kompleksy glebowo-rolnicze), określane na podstawie klas bonitacyjnych gleb, warunków klimatycznych, sytuacji geomorfologicznej, stosunków wilgotnościowych oraz ze względu na najbardziej odpowiednie warunki dla rozwoju i plonowania roślin o podobnych warunkach siedliskowych. Łącznie (w skali kraju) wyróżniamy 14 rodzajów kompleksów przydatności rolniczej na gruntach ornych oraz 3 rodzaje kompleksów przydatności rolniczej na użytkach zielonych.

Na terenie gminy Reszel przeważają urodzajne gleby kompleksów pszenno dobrego (2) i pszenno-żytniego (4), charakteryzujące się dobrze wykształconym profilem omo-próchnicznym i na ogół właściwych stosunkach wodnych. W obrębie kompleksów tych gleb lokalnie, głównie w zagłębieniach terenu, występują gleby kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego (8). Są one okresowo nadmiernie uwilgotnione, co utrudnia prawidłową agrotechnikę i ogranicza dobór roślin. Miejscami, głównie w południowej i wschodniej części Gminy, występują również gleby zwięzłe, też na ogół klasy III i IV ale należące do kompleksu pszenno wadliwego (3). Wadliwość ich wynika z położenia na zboczach i szczytach wzniesień, co jest przyczyną ich okresowego nadmiernego przesuszania. Gleby lżejsze, średniurodzajne, kompleksu pszenno dobrego, klasy IV, zalegają lokalnie. Ich zasięg przestrzenny jest bardzo ograniczony. Gleby lekkie, kompleksów żytnich: słabego i żytnio - łubinowego, ubogie w składniki pokarmowe, skupiają się głównie w rejonie rzeki jeziora Dejnowa i na jej przedłużeniu w kierunku północnym. Występują w rejonie wsi: Pilec, Klewno, Worplawki, Ramty, Kocibórz, Święta Lipka. Trwałe użytki zielone występują w obniżeniach i dolinach w rozproszeniu na całym obszarze gminy. Przeważają użytki zielone średnie (2z) należące do IV i III klasy bonitacyjnej. W części południowej i południowo – wschodniej przeważają użytki zielone wykształcone na glebach torfowych.

Rolniczą przestrzeń produkcyjną współtworzą zatem gleby odznaczające się dogodnymi wartościami dla produkcji rolnej. Ochrona gleb i gruntów to racjonalne gospodarowanie zasobami gleb i ochrona ich wartości produkcyjnych niezbędnych do zachowania równowagi przyrodniczej, w szczególności zapobieganie i przeciwdziałanie zmianom, a w razie uszkodzenia lub zniszczenia — przywracanie właściwego stanu.

Gleby Gminy Reszel na tle województwa warmińsko-mazurskiego charakteryzują się największym udziałem gleb o odczynie zasadowym i obojętnym (in: najmniejszym udziałem gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych). Ponadto, wyniki analizy zasobności gleb w magnez i potas wskazują na dobrą przydatność gleb Gminy Reszel pod działalność rolniczą.

Klimat

Pod względem regionalizacji klimatycznej Polski obszar gminy Reszel położony jest na krańcu Regionu nr XI (Środkowo-Mazurski). Panujące tu stosunki pogodowe wykazują względnie duże powiązania z warunkami klimatycznymi terenów położonych poza jego południowo-wschodnimi granicami. Region charakteryzuje się mniejszą liczbą dni w roku z pogodą umiarkowanie chłodną. Notuje się tu najmniejszą w skali kraju liczbę dni z pogodą umiarkowanie ciepłą i jednocześnie pochmurną, bez opadu (ok. 42 dni/rok). W Regionie Środkowo-Mazurskim mniej jest także dni z typem pogody umiarkowanie ciepłej z dużym zachmurzeniem i opadem atmosferycznym (ok. 29 dni/rok). Ponadto w ciągu roku notuje się mniej dni bardzo ciepłych z dużym zachmurzeniem i opadem (ok. 8 dni/rok). Omawiany Region na tle pozostałych wyróżnia mniejsza częstość występowania dni umiarkowanie ciepłych bez opadu (ok. 63 dni/rok). W Regionie Środkowo-Mazurskim notuje się również nieco większą liczbę dni z pogodą dość mroźną, zarówno z opadem, jak i bez opadu⁹.

Lokalne warunki klimatyczne uzależnione są od różnych czynników, m.in.: rzeźby terenu, występowania lasów i innych zbiorowisk roślinnych, wód powierzchniowych, podmokłych zagłębień terenowych itp.

Tabela 2. Dane meteorologiczne dla rejonu Gminy Reszel (2017)

Wskaźnik	Wartość
Temperatura średnia roczna	(+7,0)OC – (+8,0) °C
Temperatura średnia – wiosna	(+7,0)OC – (+8,0) °C
Temperatura średnia – lato	(+17)OC – (+18) °C
Temperatura średnia – jesień	(+8)OC – (+9) °C
Temperatura średnia – zima	(-2) OC – (-1) °C
Ciśnienie atmosferyczne średnia roczna	1014-1016 hPa
Usłonecznienie sumaryczne	1500 – 1600 h

Usłonecznienie sumaryczne – wiosna	520- 540 h
Usłonecznienie sumaryczne – lato	650-700 h
Usłonecznienie sumaryczne – jesień	220-240 h
Usłonecznienie sumaryczne – zima	120 - 140 h
Opad sumaryczny roczny	800-850 mm
Opad sumaryczny – wiosna	120 -140 mm
Opad sumaryczny – lato	225 -250 mm
Opad sumaryczny – jesień	325-350 mm
Opad sumaryczny – zima	90-100 mm
Zachmurzenie średnie roczne	4,8 – 5
Wilgotność powietrza średnia roczna	82 – 84%
Liczba dni z pokrywą śnieżną	70 – 80 dni
Liczba dni z przymrozkami	100 – 110 dni
Wiatr - prędkości średnie 10-minutowe	4 – 5 m/s

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

1.4 Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna

Przez Gminę przebiegają drogi kategorii wojewódzkiej, powiatowej i gminnej, które stanowią drogowy układ drogowy.

Układ drogowy

Układ drogowy w Gminie Reszel współtworzą:

1) drogi wojewódzkie (łącznie ok. 42,38 km z czego ok. 3,84 km w mieście Reszel):

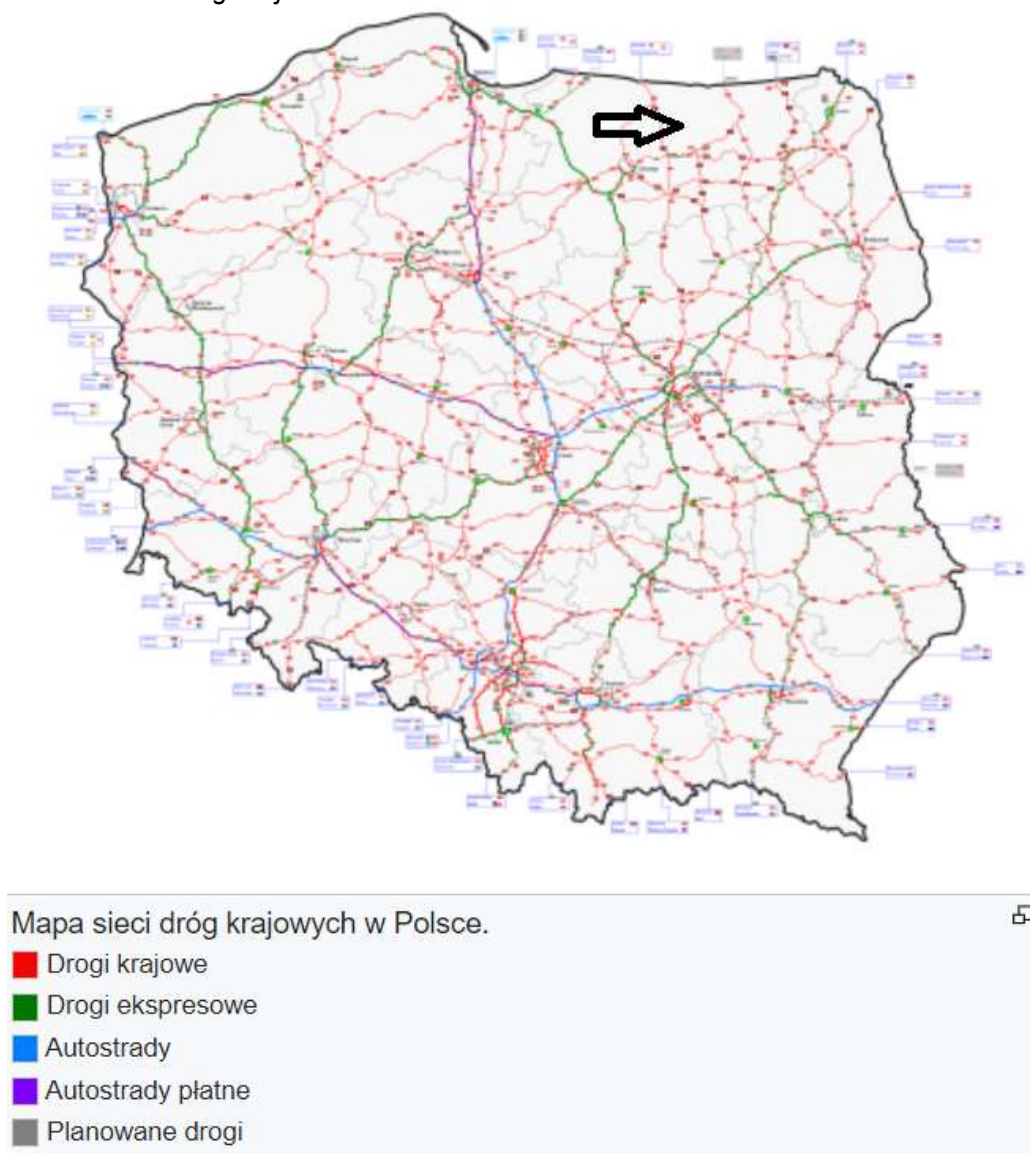
- ✓ droga wojewódzka DW 590 Barciany - Reszel – Biskupiec – łączy drogę wojewódzka nr 591 w okolicach Barcian z miejscowością Biskupiec,
- ✓ droga wojewódzka DW 593 Lutry – Ryn – Reszel – przebiegająca przez teren powiatów ostródzkiego, lidzbarskiego, olsztyńskiego i kętrzyńskiego. Droga ma długość 78 km. Rozpoczyna się w Miłakowie, gdzie odchodzi od drogi wojewódzkiej nr 528. Następnie kieruje się w stronę wschodnią i po 78 km dociera do miasta Reszel, gdzie dołącza się do drogi wojewódzkiej nr 594. W obrębie Dobrego Miasta przebiega po trasie drogi krajowej nr 51. Na wielu odcinkach posiada walory drogi widokowej (przebiega przez malownicze tereny Pojezierza Olsztyńskiego i Pojezierza Mrągowskiego)
- ✓ droga wojewódzka DW 594 Bisztynek – Reszel – Kętrzyn – droga o długości 37,5 km łącząca drogę krajową nr 57 w Bisztyнку z Kętrzynem (DW 592). Droga przebiega przez powiat bartoszycki, gminę Bisztynek oraz powiat kętrzyński, gminy: Reszel, Kętrzyn i miasto Kętrzyn,
- ✓ droga wojewódzka DW 596 Mnichowo - Bęsia – Biskupiec – droga rozpoczyna się w miejscowości Mnichowo (3 km od miasta Reszel), gdzie odchodzi od drogi wojewódzkiej nr 593. Następnie kieruje się w stronę południowo - zachodnią i po 24 km dociera do Biskupca, gdzie dołącza się do drogi krajowej nr 57. Droga posiada walory trasy widokowej, ze względu na położenie na malowniczych terenach Pojezierza Mrągowskiego.

2) drogi powiatowe (łącznie ok. 55, 14 km) oraz ulice powiatowe w mieście ok. 10,82 km),

3) drogi gminne i zakładowe (łącznie ok. 150 km, z czego dróg utwardzonych 5 km).

Rysunek 10. Układ sieci drogowej w Polsce

Źródło: internet (20.11.2021)

Tabela 3. Wykaz dróg powiatowych w Gminie Reszel

Lp.	Nr drogi	Relacja drogi / nazwa ulicy
1	1404N	Paluzy - Grzęda - Reszel
2	1610N	Reszel - Pudwągi
3	1612N	Pieckowo – Wanguty - Muławki
4	1624N	Samławki - Leginy
5	1626N	Widryny – droga nr 1699N
6	1628N	Droga wojewódzka nr 590 - Pilec
7	1691N	Dzikowina - Reszel
8	1693N	Reszel - Mnichowo
9	1695N	Droga nr 1624N - Łężan
10	1697N	Droga wojewódzka nr 590 - Widryny - Śpiglówka
11	1699N	Św. Lipka - Szestno
12	1709N	Linkowo - Siemki
13	1968N	Św. Lipka – Wilkowo – Gronowo – droga nr 1618N
14	3896N	Miasto Reszel, ul. Bohaterów
15	3897N	Miasto Reszel, ul. Fryderyka Chopina
16	3898N	Miasto Reszel, ul. Bolesława Chrobrego

17	3899N	Miasto Reszel, ul. Jarosława Dąbrowskiego
18	3900N	Miasto Reszel, ul. Konstantego I. Gałczyńskiego
19	3901N	Miasto Reszel, ul. Gen. Zajączka
20	3902N	Miasto Reszel, ul. Władysława Jagiełły
21	3903N	Miasto Reszel, ul. Michał Kajki
22	3904N	Miasto Reszel, ul. Jana Kochanowskiego
23	3905N	Miasto Reszel, ul. Kolejowa
24	3906N	Miasto Reszel, ul. Marii Konopnickiej
25	3907N	Miasto Reszel, ul. Mikołaja Kopernika
26	3908N	Miasto Reszel, ul. Ignacego Krasickiego
27	3909N	Miasto Reszel, ul. Ignacego Kraszewskiego
28	3910N	Miasto Reszel, ul. Księcia Witolda
29	3911N	Miasto Reszel, ul. Łukasińskiego
30	3912N	Miasto Reszel, ul. Mazurska
31	3913N	Miasto Reszel, ul. Adama Mickiewicza
32	3914N	Miasto Reszel, ul. Cypriana K. Norwida
33	3915N	Miasto Reszel, ul. Nowa
34	3916N	Miasto Reszel, ul. Feliksa Nowowiejskiego
35	3917N	Miasto Reszel, ul. Okrąg
36	3918N	Miasto Reszel, ul. Płowce
37	3919N	Miasto Reszel, ul. Podmiejska
38	3920N	Miasto Reszel, ul. Podzamcze
39	3921N	Miasto Reszel, ul. Wincentego Pola
40	3922N	Miasto Reszel, ul. Władysława Reymonta
41	3923N	Miasto Reszel, ul. Rynek
42	3924N	Miasto Reszel, ul. Henryka Sienkiewicza
43	3925N	Miasto Reszel, ul. Juliusza Słowackiego
44	3926N	Miasto Reszel, ul. Spichrzowa
45	3927N	Miasto Reszel, ul. Wojska Polskiego
46	3928N	Miasto Reszel, ul. Stanisława Wyspiańskiego
47	3929N	Miasto Reszel, ul. Marii Zientary-Malewskiej
48	3931N	Miasto Reszel, bez nazwy
49	3932N	Miasto Reszel, ul. Krótka
50	3934N	Miasto Reszel, ul. Ignacego Paderewskiego

Źródło: dane Zarządu Dróg Powiatowych w Kętrzynie

Tabela 4. Wykaz dróg gminnych w Gminie Reszel

Lp.	Nr drogi	Relacja drogi / nazwa ulicy
1	124001N	Tolniki Małe - Tolniki Małe kol. Gr. gm. (Gudniki)
2	124002N	Gr. gm. (Trzeciak) – dr. wojewódzka nr 590 (Dębik)
3	124003N	Droga gminna nr 124001N – droga wojewódzka nr 59
4	124004N	Dębik kol. – droga wojewódzka nr 590
5	124005N	Gr. gm. – droga powiatowa nr 1709N (Siemki)
6	124006N	Kępa Tolnicka - Reszel
7	124007N	Zawidy kol. – droga wojewódzka nr 593
8	124008N	Zawidy – droga wojewódzka nr 596
9	124009N	Droga gminna nr 124008N – Zawidy
10	124010N	Zawidy – droga wojewódzka nr 593
11	124011N	Droga wojewódzka nr 596 – Leginy kol.
12	124012N	Droga wojewódzka 596 -Leginy
13	124013N	Droga wojewódzka nr 596 - droga gminna nr 124012N (Mnichowo kol.)
14	124014N	Gr. gm. – Leginy – Leginy kol.
15	124015N	Droga gminna nr 124014N (Leginy) – gr.gm.
16	124016N	Leginy – droga wojewódzka nr 590
17	124017N	Droga powiatowa nr 1624N – droga wojewódzka nr 590(Leginy kol.)
18	124018N	Droga wojewódzka nr 590 – (Kocibórz)
19	124019N	Droga gminna nr 124018N – Łabędziewo
20	124020N	Kocibórz – Pasterzewo droga powiatowa nr 1626 N (Widryny)
21	124021N	Droga powiatowa nr 1626N – Widryny kol.
22	124022N	Widryny – droga powiatowa nr 1628N (Śpigiel)
23	124023N	Droga powiatowa nr 1697N (Widryny) – gr. gm

		(Burszewo)
24	124024N	Gr. gm. – Wola
25	124025N	Robawy (wieś)
26	124026N	Robawy – Lipowa Góra
27	124027N	Reszel – Wólka Ryńska
28	124028N	Reszel – droga wojewódzka nr 594
29	124029N	Droga powiatowa nr 1610 N (Klewno) – Ramty - droga wojewódzka nr 594
30	124030N	Klewno (wieś)
31	124031N	Droga powiatowa nr 1691 N, (Worplawki) – Klewno - Święta Lipka
32	124032N	Droga gminna nr 124031N (Klewno) –droga gminna nr 124031N
33	124033N	Św. Lipka – Staniewo - Pilec
34	124034N	Pilec - wieś
35	124035N	Pilec – Pilec kol.
36	124036N	Pieckowo – Pieckowo kol.
37	124037N	Pieckowo kol – Pieckowo
38	124038N	Pieckowo kol.– Pieckowo
39	124039N	Pieckowo (wieś)
40	124040N	Droga wojewódzka nr 590 - Worplawki
41	124041N	Droga powiatowa nr 1699N – Pilec – Pilec kol.
42	124042N	Droga powiatowa nr 1626N – droga powiatowa nr 1699N (Pilec kol.)
43	124043N	Łężany – droga powiatowa 1697N (Widryny)
44	124044N	Droga wojewódzka nr 594 - Kocibórz
45	124045N	Wanguty – Bezlawki
46	124046N	Lipowa Góra – droga wojewódzka nr 594
47	124501N	Reszel, ul. Kasztanowa
48	124502N	Reszel ul. Klasztorna
49	124503N	Reszel ul. Łąkowa
50	124504N	Reszel ul. Nad Fosą
51	124505N	Reszel ul. Ogrodowa
52	124506N	Reszel ul. Nad Sajną
53	124507N	Reszel ul. Szkolna
54	124508N	Reszel ul. Tylina

Źródło: dane Urząd Gminy w Reszlu

Komunikacja kolejowa

Tereny kolejowe

Przez gminę Reszel przebiegała w latach ubiegłych jednotorowa niezelektryfikowana linia kolejowa Sątopy - Samulewo – Reszel. Została ona zamknięta i rozebrana.

Inne trasy komunikacyjne

Komunikacja rowerowa

Przez gminę Reszel przebiega kilka tras rowerowych, łączących ją z najpiękniejszymi miejscami w regionie:

- 1) Mrągowo - Polską Wieś - Gizewo - Widryny - Leginy - Mnichowo - Reszel - Święta Lipka - Pilec - Lembruk – Mrągowo – trasa łatwa, średniej długości. Jej największymi atrakcjami są zabytki. Trasa o niezapomnianych walorach krajobrazowych. Długość trasy - 60 km.
- 2) Reszel – Pieckowo – Wanguty – Bezlawki – Święta Lipka – Reszel – trasa atrakcyjna krajobrazowo, jak i architektonicznie. Długość trasy - 30 km.

Komunikacja autobusowa

Gmina Reszel posiada komunikację autobusową, zapewniającą powiązania Reszla z regionem oraz siedzibę gminy z przyległymi miejscowościami. W miejscu byłego placu dworcowego zlokalizowany jest przystanek autobusowy.

2 Ludność i procesy demograficzne

2.1 Liczba ludności, migracje i przyrost naturalny

Procesy demograficzne odgrywają istotną rolę w rozwoju społeczno-ekonomicznym. Zachodzące procesy demograficzne są skutkiem głównie dwóch zjawisk: ruchu naturalnego ludności oraz migracji. Ich natężenie ma wpływ m.in. na stan i strukturę ludności, rynek pracy czy system ochrony zdrowia i opieki społecznej.

Gmina Reszel jest małą gminą z liczbą mieszkańców wynoszącą 7 464, z czego 51,3% stanowią kobiety, a 48,7% mężczyźni.

Gęstość zaludnienia wynosi 42 osób/km² i jest niższa niż średnia w województwie warmińsko-mazurskim wynosząca 59 i przeciętna ogólnokrajowa 123.

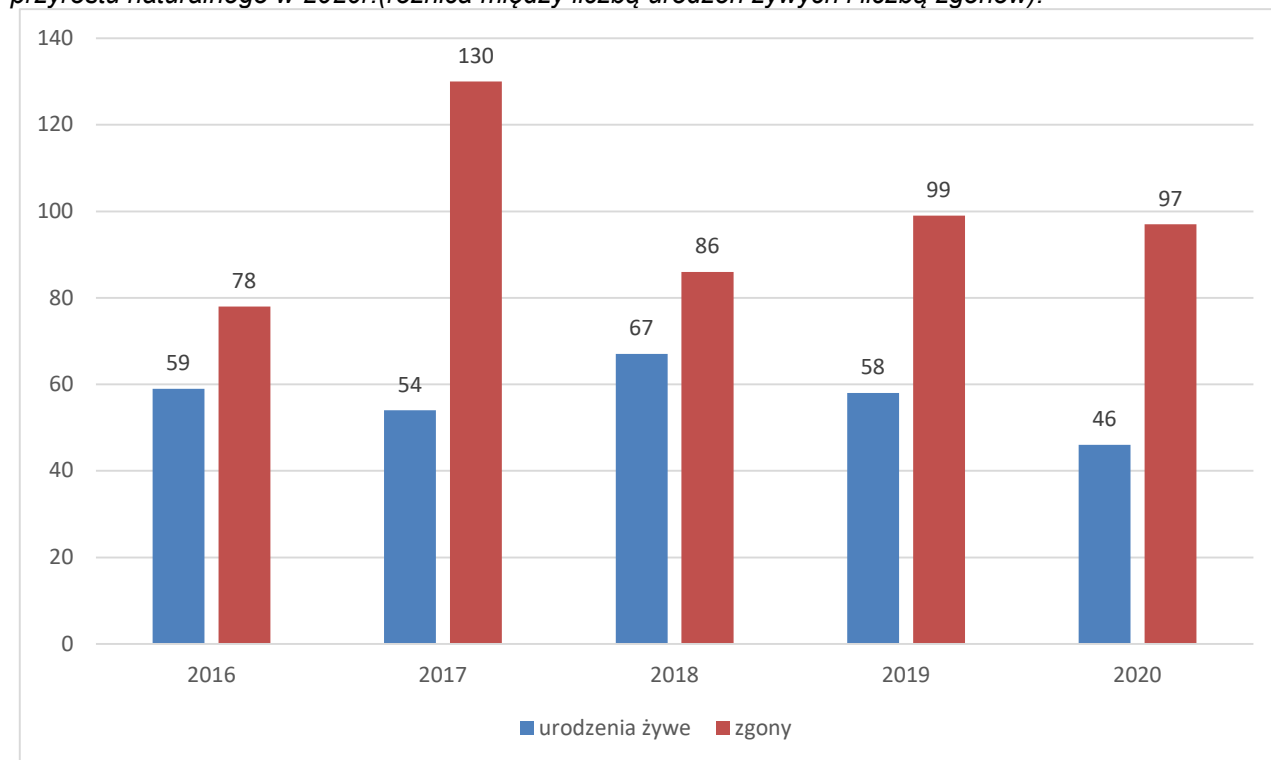
Na stan liczebny mieszkańców gminy oddziałuje szereg czynników. Zasadnicze znaczenie odgrywają: przyrost naturalny, długość życia i saldo migracji. Wielkość przyrostu naturalnego zależy od liczby rodzących się dzieci. W gminie Reszel w stosunku do 2015 roku obserwuje się malejącą liczbę ludności. Od 2015 r. liczba mieszkańców zmalała ogółem o 238 osób, tj. 3,09 %. Zmianę liczby ludności w okresach przedstawia tabela poniżej.

Tabela 5 Liczba ludności w Gminie Reszel w latach 2015-2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba ludności ogółem	7 702	7 721	7 600	7 531	7 488	7 464
w tym mężczyźni	4 667	4 676	4 615	4 571	4 550	4 535
w tym kobiety	3 035	3 045	2 985	2 960	2 938	2 929

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

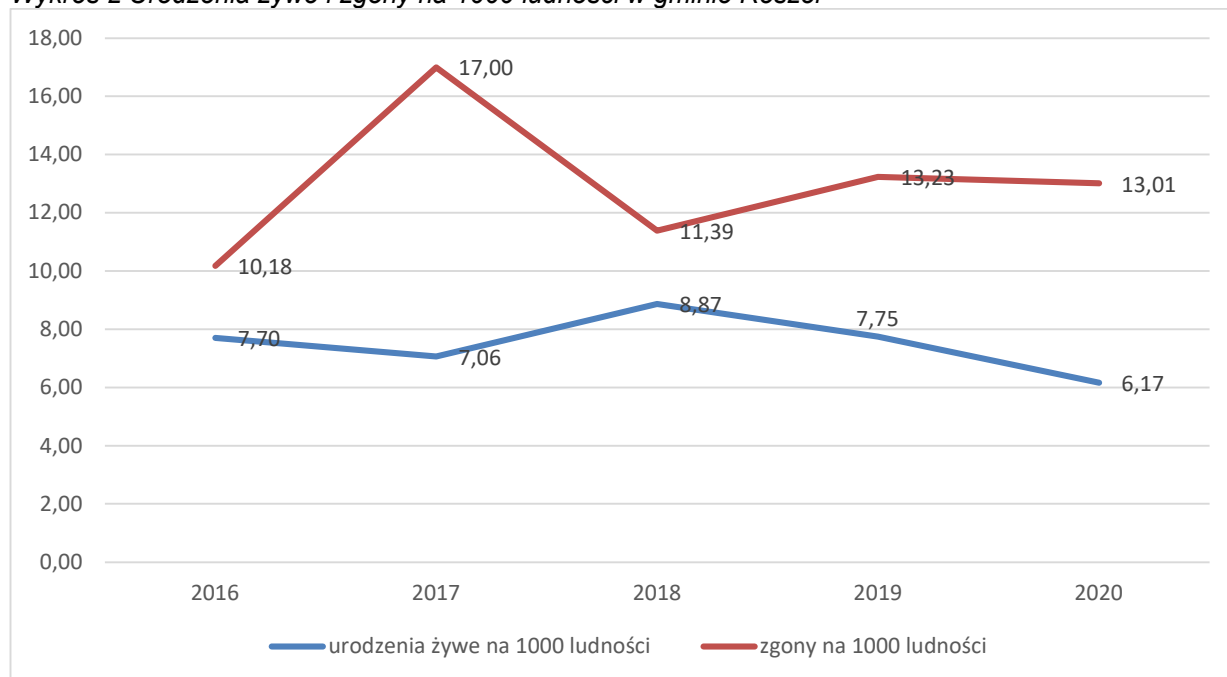
Wykres 1 Liczba zgonów i urodzeń jest jednym z głównych czynników determinujących liczbę mieszkańców przyrostu naturalnego w 2020r. (różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów).

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Ruch naturalny ludności w gminie Reszel w latach 2016-2020

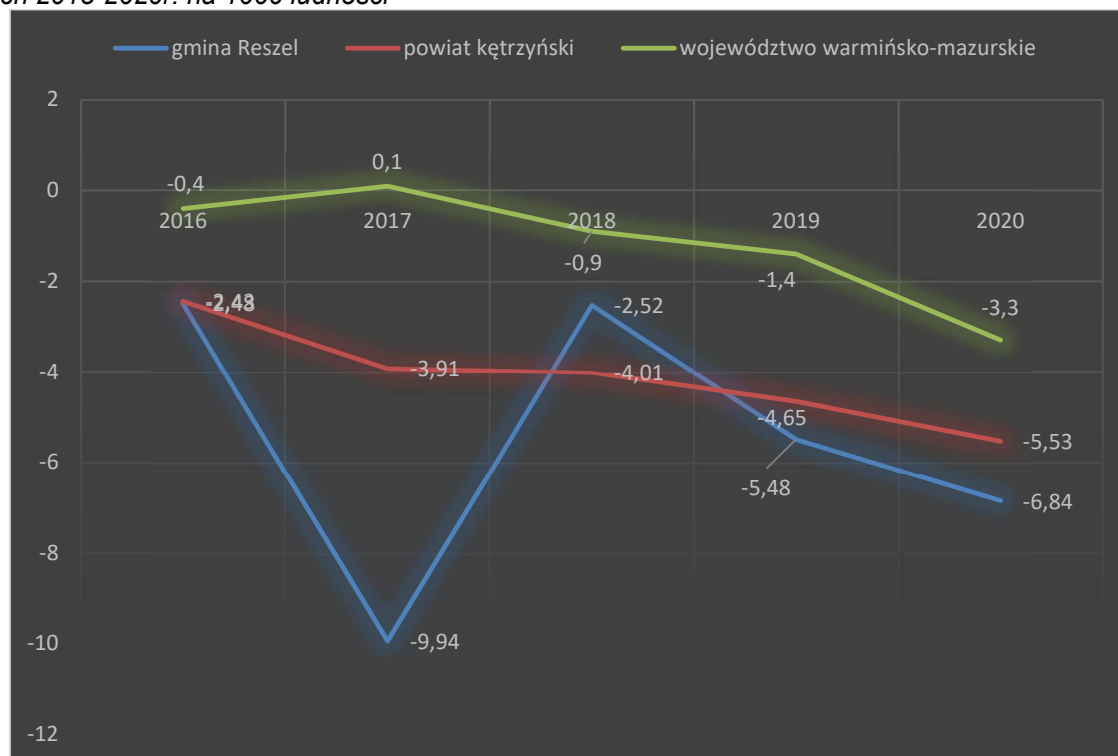
Wykres 2 Urodzenia żywe i zgony na 1000 ludności w gminie Reszel

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W gminie Reszel zanotowano spadek liczby urodzeń, podobnie jak w powiecie kętrzyńskim, jak i w województwie warmińsko-mazurskim.

Wykres 3 Przyrost naturalny w gminie Reszel, powiecie kętrzyńskim i województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2020r. na 1000 ludności

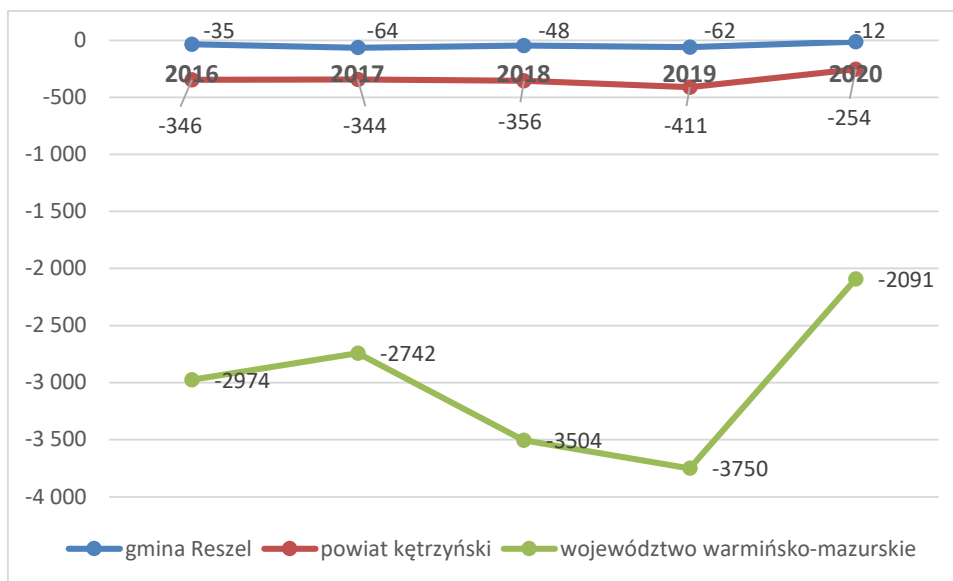
Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wskaźnik przyrostu naturalnego (na 1000 mieszkańców) w 2020r. w gminie Reszel wynosił -6,84 i w porównaniu z 2019 r. zmniejszył się o 24,8%. W tym samym okresie w powiecie kętrzyńskim i województwie warmińsko-mazurskim wskaźniki miały również wartości ujemne. W 2020r. w powiecie kętrzyńskim wskaźnik zmniejszył się o 18,9% w porównaniu z 2019r. natomiast w województwie warmińsko-mazurskim zmniejszył się ponad dwukrotnie (137%).

Migracje

W gminie Reszel saldo migracji ma wartość ujemną - przeważa odpływ ludności. W roku 2020 saldo migracji wynosiło - 12 osoby i w porównaniu do 2016 r. zwiększyło się o 37 %. Ujemne saldo migracji w 2020r. można zaobserwować również w powiecie kętrzyńskim (-254) i województwie warmińsko-mazurskim (- 2091). Wynika to z większych możliwości emigracji zagranicznych, natomiast emigracje wewnętrzne przyczyniły się do wyludnienia obszarów wiejskich oraz małych miasteczek.

Wykres 4 Saldo migracji w gminie Reszel, powiecie kętrzyńskim i woj. warmińsko-mazurskim w latach 2015-2019

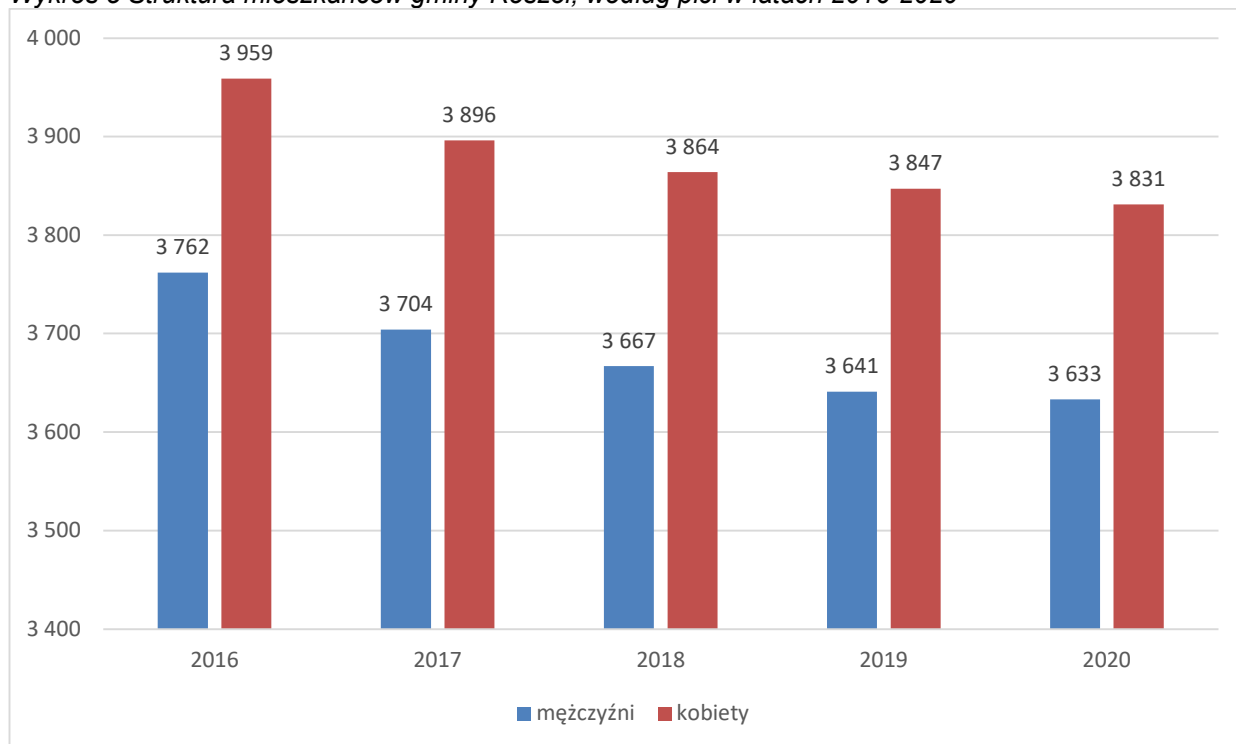
Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Struktura ludności

W gminie Reszel, tak jak w województwie warmińsko-mazurskim, mamy do czynienia z tzw. zjawiskiem feminizacji. W 2020r. wśród mieszkańców gminy Reszel, przeważały kobiety, stanowiły 51,3% ludności.

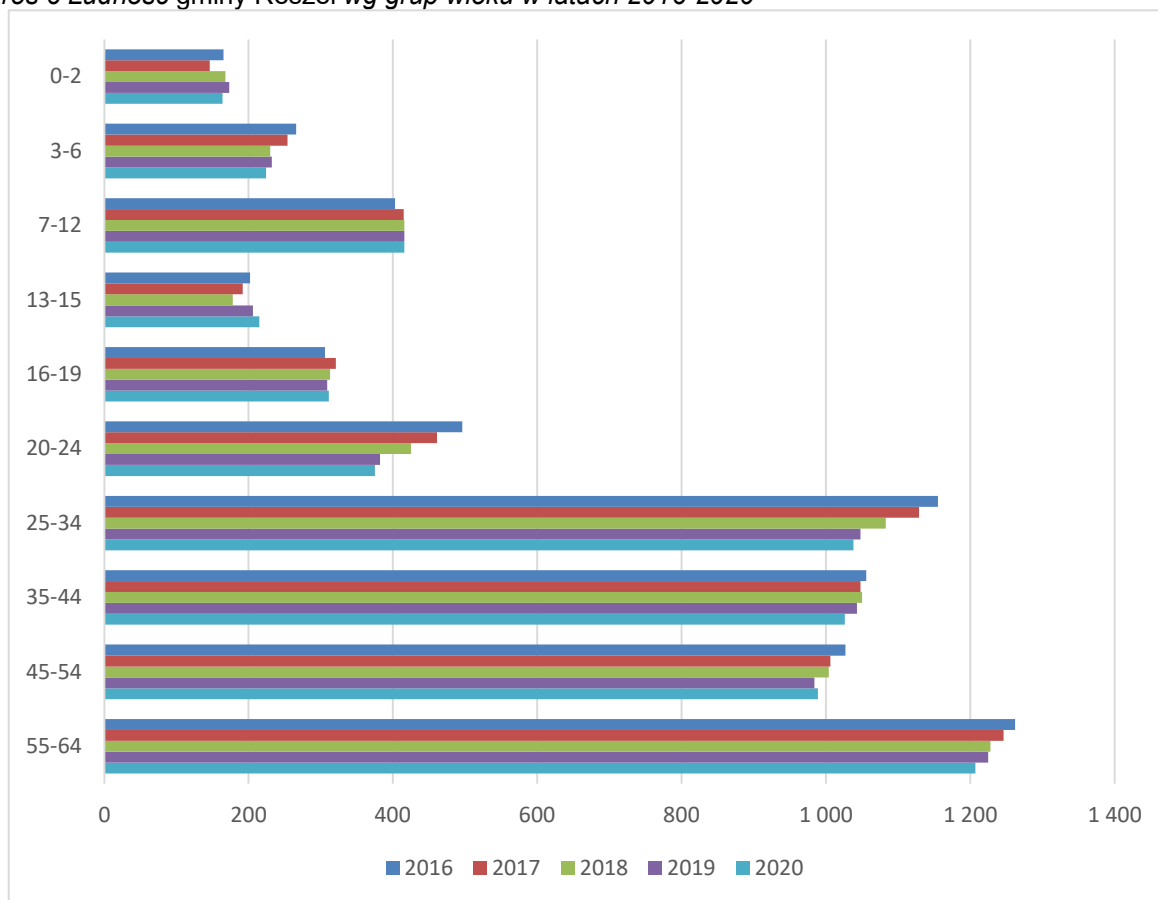

Wykres 5 Struktura mieszkańców gminy Reszel, według płci w latach 2016-2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wykres 6 Ludność gminy Reszel wg grup wieku w latach 2016-2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

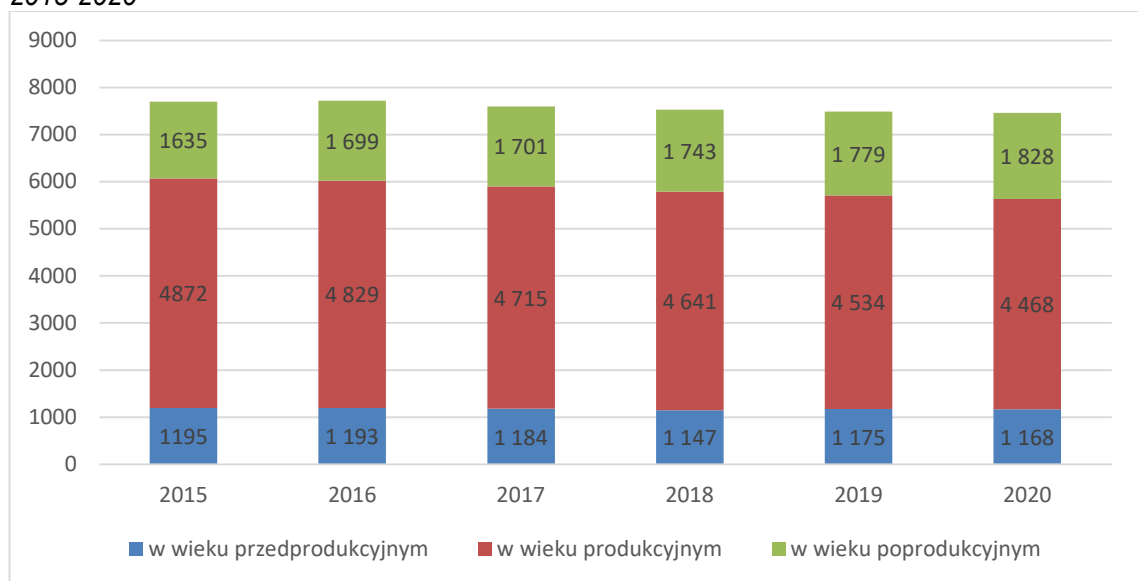
Liczba ludności w podziale na grupy wieku odzwierciedla zachodzące procesy, tj. migracje oraz proces starzenia społeczeństwa.

W gminie Reszel wskaźnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) w 2020 r. wynosił 105 i był taki sam jak w województwie (105) i niższy niż w kraju (107). W porównaniu do roku 2019 wartość wskaźnika spadła o 1 punkt procentowy, natomiast w porównaniu do 2015 r. (105) nie zmieniła się.

2.2 Procesy starzenia się społeczeństwa

W Gminie Reszel bardzo istotnym, jeśli nie kluczowym obecnie procesem demograficznym, jest „starzenie się” społeczeństwa. Dotyczy ono w istocie nie tylko gminy, ale też całego kraju i państw Europy Zachodniej, w wielu regionach zwłaszcza miejskich zachodząc znacznie szybciej niż na wsi.

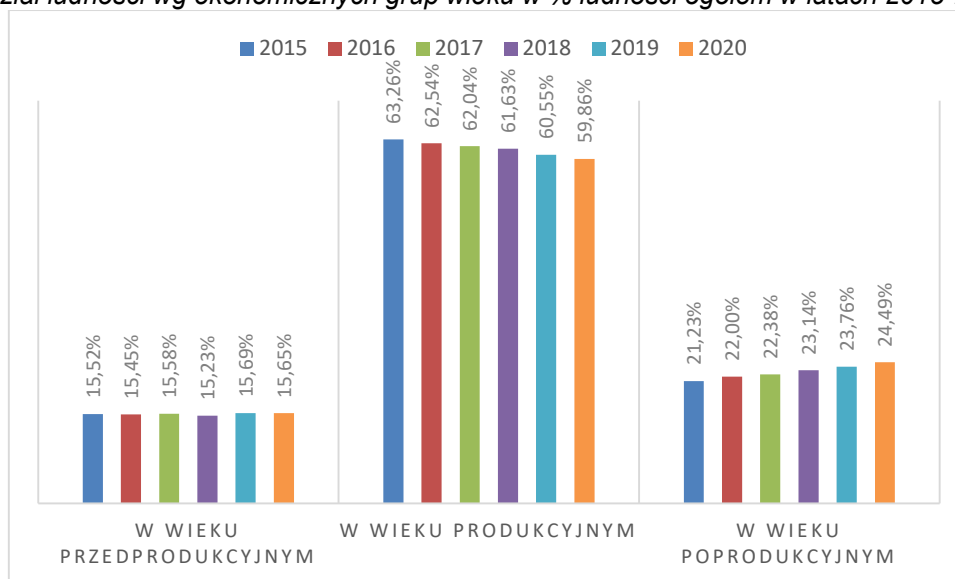
Wykres 7 Mieszkańcy Gminy Reszel w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2015-2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Pod względem ekonomicznych grup wieku większość ludności gminy Reszel w 2020 r. stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – 59,86% ogółu ludności, osoby w wieku przedprodukcyjnym 15,65%, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym 24,49%. Na przestrzeni lat 2015-2020 obserwować można zjawisko rosnącego odsetka osób w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 11,80 punktu procentowego w stosunku do 2015r.) oraz malejącego odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym (spadek o 2,26 punktu procentowego w stosunku do 2015r.).

Wykres 8 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w latach 2015-2020

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2020 r. udział ludności w wieku poprodukcyjnym w procencie ludności ogółem wynosi 24,49% i jest wyższy w stosunku do 2015r. o 3,26 punktu procentowego, natomiast udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosi 15,65% i jest wyższy o 0,13 punktu procentowego w porównaniu do 2015 r.

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym) rośnie od 2015r. i w 2020 r. wynosiła 29,8. Wskaźnik ten w porównaniu do 2019r. wzrósł o 0,8 punktu procentowego, natomiast w stosunku do 2015r. o 5,1 punktu procentowego.

Tabela 6 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminie Reszel w latach 2015-2020

Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
osoba	24,7	25,8	26,1	27,8	29,0	29,8

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Natomiast wskaźnik odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem w gminie Reszel w 2020r. wyniósł 20,1 osoby i wzrósł w porównaniu do 2019r. o 0,5 punktu procentowego, natomiast do 2015r. wzrósł o 2,8 punktu procentowego.

Tabela 7 Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem w gminie Reszel w latach 2015-2020

Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
osoba	17,3	17,9	18,2	19,1	19,6	20,1

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Według prognoz GUS do 2030 współczynnik obciążenia demograficznego (stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym), będzie wynosił 87 osób, co oznacza, że na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało będzie 87 osób w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym).

Tabela 8 Wskaźnik ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Reszel w latach 2015-2020

Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
osoba	33,6	35,2	36,1	37,6	39,2	40,9

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Trwający proces starzenia się ludności przejawia się zwłaszcza we wskaźnikach obrazujących współczynnik obciążenia osobami w wieku poprodukcyjnym, który opisuje ile osób w wieku poprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym. W gminie Reszel wartość wskaźnika systematycznie wzrastała na przestrzeni lat 2015-2020 i wyniosła w 2020 r. – 40,9 osób, tj. o 21,7% więcej niż w 2015r.

Tabela 9 Wskaźnik ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Reszel w latach 2015-2020

Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
osoba	58,1	59,9	61,2	62,3	65,2	67,1

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Jako nieprodukcyjny najczęściej przyjmuje się wiek 0-17 lat (wiek przedprodukcyjny) oraz 60 lat i więcej dla kobiet i 65 lat i więcej dla mężczyzn (wiek poprodukcyjny); wiek produkcyjny to 18-59/64 lata (18-59 lat - dla kobiet i 18-64 lata - dla mężczyzn). Inne grupowania dla wieku nieprodukcyjnego to 0-14 lat i 65 lat i więcej; wiek produkcyjny to 15-64 lata - dla obydwu płci. W 2020 r. w gminie Reszel wskaźnik ten wyniósł 67,1, oznacza to, że w 2020 roku na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 67,1 osoby w wieku nieprodukcyjnym; jest on wyższy od wskaźnika dla województwa warmińsko-mazurskiego (64,7) i i nieznacznie niższy od wartości wskaźnika dla Polski (68,0).

2.3 Atrakcyjność osadnicza

Mieszkaniowym zasobem gminy Reszel zarządza Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z o.o. w Reszlu.

W budynkach mieszkalnych na terenie miasta mieści się ogółem 195 komunalnych lokali mieszkalnych (w tym 15 lokali socjalnych) oraz 21 lokali użytkowych, w których prowadzona jest działalność gospodarcza. Lokalami mieszkalnymi stanowiącymi własność Gminy Reszel, tworzącymi mieszkaniowy zasób gminy Reszel oraz lokalami użytkowymi, garażami i innymi pomieszczeniami. Na terenach wiejskich znajduje się 13 lokali mieszkalnych w budynkach mieszkalnych, 9 budynków gospodarczych oraz 1 budynek użytkowy.

W budynkach mieszkalnych na terenach wiejskich znajduje się 13 lokali mieszkalnych, 9 budynków gospodarczych oraz 1 budynek użytkowy.

W 2020 roku w gminie Reszel oddano do użytku 7 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 0,94 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Reszel to 2 820 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 377 mieszkań. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz porównywalna do średniej dla całej Polski. 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne.

Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Reszel to 5,43 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2020 roku w gminie Reszel to 137,10 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce.

Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 90,64% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 89,18% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 83,76% mieszkań posiada łazienkę, 74,43% korzysta z centralnego ogrzewania, a 55,50% z gazu sieciowego.

Grunty gminne według dotychczasowego planu zagospodarowania przestrzennego przeznaczone są przede wszystkim na cele mieszkalne, usługowe, handlowe oraz inne służące zaspokajaniu potrzeb mieszkańców gminy w zakresie sportu i rekreacji, kultury i oświaty, zaopatrzenia ludności w wodę oraz związanych z wykonywaniem zadań ciążących na gminie w zakresie ochrony środowiska. Obszar Gminy objęty obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego to ok. 3% powierzchni.

Tabela 10 Powierzchnia gruntów komunalnych wg prawnych form użytkowania w gminie Reszel

	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	ha	514	513	513	514	511
z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	ha	467	466	466	467	466

wieczyste						
wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości	ha	462	398	398	397	396
przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym	ha	2	2	2	3	2
pozostałe grunty zajęte pod drogi gminne	ha	3	66	66	67	68
przekazane w użytkowanie wieczyste	ha	47	47	47	47	45
w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	ha	8	8	8	8	6
w użytkowaniu wieczystym osób prawnych	ha	11	11	11	11	11
w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych	ha	1	1	1	1	1
w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	ha	27	27	27	27	27

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Powierzchnia gruntów powiatowych wg prawnych form użytkowania wg stanu na 2020 r. w Gminie

Reszel

- ogółem - 98 ha
- z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste - 98 ha
- wchodzące w skład powiatowego zasobu nieruchomości – 1 ha
- przekazane w trwały zarząd powiatowym jednostkom organizacyjnym - 3 ha
- pozostałe grunty zajęte pod drogi powiatowe - 94 ha

Powierzchnia gruntów wojewódzkich wg prawnych form użytkowania wg stanu na 2020 r. w Gminie

Reszel

- ogółem - 121 ha
- z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste – 121 ha
- wchodzące w skład wojewódzkiego zasobu nieruchomości – 8 ha
- pozostałe grunty zajęte pod drogi wojewódzkie – 113 ha

Sieć osadnicza gminy Reszel należy do grupy sieci o nierównomiernym rozmieszczeniu przestrzennym. Tereny osadnicze są ulokowane głównie wokół ośrodka miejskiego na północnym wschodzie oraz w południowo-zachodniej części gminy. Blisko 2/3 powierzchni gminy Reszel zajmują użytki rolne, zajmują one łącznie 9344 ha, co stanowi 71,8% ogółu powierzchni gminy. W tej grupie gruntów przeważają grunty orne, a zaraz po nich pastwiska trwałe, łąki trwałe oraz grunty rolne zabudowane. Znaczną powierzchnię terenów zajmują grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia – 3028 ha i stanowią 16,9% ogólnej powierzchni gminy. Pozostałe tereny gminy stanowią grunty pod wodami i nieużytki – łącznie prawie 8%, grunty zabudowane i zurbanizowane - 3,6%. Przy czym biorąc pod uwagę teren miejski, grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują 32,2% powierzchni miasta.¹

Struktura przestrzenna miasta ukształtowana jest wokół historycznego starego miasta i zamku biskupów warmińskich.

Strukturę przestrzenną obszaru gminy kształtuje w głównej mierze jej położenie na osi dróg wojewódzkich biegnących w kierunkach wschód-zachód i północ-południe. Ważnym aspektem mającym wpływ na strukturę przestrzenną całej gminy ma miasto Reszel oraz Święta Lipka jako główne miejsca obsługi turystów. Z drugiej strony w południowej części gminy uwarunkowania przyrodnicze w postaci jezior, sprzyjają rozwojowi funkcji turystycznych i rekreacyjnych.

W przypadku struktury zainwestowania w gminie jednoznacznie można stwierdzić, że do najbardziej zainwestowanych terenów należy obszar miejski. Mieszczą się tu podstawowe usługi publiczne i komercyjne dla mieszkańców gminy. Pozostałe tereny zainwestowane to przede wszystkim tereny wsi sołeckich zabudowanych: zabudową mieszkaniową i zagrodową.

¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Reszel, 2019

We wsi Łężany i Św. Lipka dostępne są również usługi podstawowe. Na pozostałych obszarach dominuje gospodarka rolna. Wsie zakładane były głównie na planie owalnicy (Bezlawki, Robawy, Tolniki Małe, Zawidy, a także pierwotna forma Kępy Tolnickiej), w mniejszym stopniu na planie ulicówki (Mnichowo, Pasterzewo, Pieckowo, Pilec), czasami przekształcały się w wielodrożnicę (Widryny). Wyjątkiem jest wieś Klewno założona na planie widlicy. Zupełnie wyjątkową miejscowością jest Święta Lipka, wieś, której układ funkcjonalno-przestrzenny rozwijał się wokół dominanty całego założenia - sanktuarium pielgrzymkowego, zwłaszcza od strony drogi pielgrzymkowej. Założenia te w niektórych wypadkach zostały już zdeformowane nową zabudową jednak nadal jest widoczny pierwotny rysunek urbanistyczny miejscowości, a niektóre przez nową zabudowę zostały wzmocnione i uzupełnione. Przemiany zachodzące w sieci osadniczej poza miastem Reszel są minimalne i można tu mówić głównie o utrwalaniu stanu istniejącego.

Dawne majątki ziemskie na terenie gminy Reszel reprezentują nieliczne, wielkoobszarowe założenia pałacowo-parkowe z dużymi folwarkami i komponowanymi w obrębie dóbr krajobrazem (Łężan, Leginy, Wola, Jutrkowo) oraz przeważające, mniejsze założenia dworsko-parkowe z folwarkami (Biel, Czarnowiec, Kocibórz, Mojkowo, Ramty, Stąpławki, Wanguty, Worplawki, Wólka Ryńska). Należą do nich również powstałe w większości w XX wieku niewielkie folwarki podległe większym majątkom (Bertyny, Bezlawecki Dwór, Lipowa Góra, Plenowo, Siemki, Śpiłki, Wólka Pilecka). Kilka majątków nie przetrwało do czasów współczesnych (Jutrkowo, Krokocin).

Do wsi z wyjątkowo liczną zabudową kolonijną należą Klewno, Tolniki Małe, Widryny i Zawidy. Rozproszenie zabudowy jest skutkiem przemian własnościowych jakie miały miejsce na Warmii w XIX i XX wieku. Podobna, rozproszona zabudowa powstawała na parcelowanych gruntach majątków ziemskich, przy czym występowało tu znacznie większe zróżnicowanie układów przestrzennych. W części przypadków zachowała się układ przestrzenny założenia dworsko-parkowego z folwarkiem, zaś rozproszoną zabudowę kolonijną wprowadzono w otwartej przestrzeni (Wola, Worplawki). Inną formą był podział całych dóbr i praktycznie zanik założenia dworsko-folwarcznego, przy jednoczesnym powstawaniu zabudowy chłopskiej wzdłuż dróg w układzie wsi lub/i kolonijnej (Siemki, Pieckowo, Śpiłkówka). Szczególnym przykładem zabudowy parcelacyjnej są Leginy wyróżniające się w większości regularnością rozplanowania zagród usytuowanych wzdłuż dróg oraz ujednoliconą formą dość nietypowej zabudowy (domy na planie silnie wydłużonego prostokąta, łączące funkcje mieszkalne i gospodarcze, nakryte płaskim dachem, czasem z dodatkowymi budynkami gospodarczymi).

Podobny sposób rozplanowania rozproszonej zabudowy z pojedynczymi gospodarstwami charakteryzuje wieś Dębnik, która powstała w drugiej połowie XIX wieku, w większości na gruntach mieszczańskich Reszla.

Parcelacja majątków ziemskich spowodowała znaczne rozproszenie ośrodków wiejskich oraz spory udział zabudowy kolonijnej. Są to cechy, które wpływają na przekształcenia strukturalne na wsi, w tym utrudnione wyposażenie wsi w infrastrukturę techniczną i społeczną.²

Wskaźnik dotyczący zasobów mieszkaniowych w gminie Reszel na przestrzeni lat 2016-2020 zwiększył się o 3,8 %.

Tabela 11 Zasoby mieszkaniowe w gminie Reszel w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
zasoby mieszkaniowe	2 815	2 811	2 817	2 820	2 826
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	23,8	23,9	24,2	24,5	24,7
	2016	2017	2018	2019	2020
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,74	2,70	2,67	2,66	2,64
zasoby mieszkaniowe gmin (komunalne)	259	-	231	-	-
zasoby mieszkaniowe gmin (lokalne socjalne)	28	28	15	15	15
zasoby	10	-	23	-	-

² Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Reszel, 2019

mieszkaniowe gminne sprzedane					
----------------------------------	--	--	--	--	--

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 12 Zabezpieczenie budynków mieszkalnych w sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

	2015	2016	2017	2018	2019
budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej	92,1	91,9	91,9	91,0	91,0
budynki mieszkalne podłączone do sieci kanalizacyjnej	50,9	50,8	50,8	50,3	50,2

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

2.4 Prognoza demograficzna.

Gmina Reszel jak całe województwo warmińsko-mazurskie podlega ogólnopolskiemu trendowi starzenia się społeczeństwa. W końcu 2020 r. zamieszkiwało je 7 464 osób, w tym 2 130 osób to mieszkańcy będący w wieku powyżej 60 roku życia, którzy stanowili 28,54% ogółu. Oznacza to, że pod koniec 2020 roku przeszło co czwarty mieszkaniec miasta był w wieku senioralnym. W 2020 roku, wśród mieszkańców gminy Reszel, w grupie wiekowej powyżej 60 r.ż. przeważały kobiety, było ich więcej o 384 (43,99%). Większa różnica procentowa wystąpiła w grupie wiekowej powyżej 70 lat i więcej, w której kobiet było o 299 (86,41%). więcej niż mężczyzn. Największa różnica była w grupie osób w wieku 80 lat i więcej w której kobiet było o 173 (163,20%) więcej niż mężczyzn. Mamy tu do czynienia z tzw. zjawiskiem feminizacji starości. Proporcja ta może być determinantą zarówno planowanych w przyszłości usług społecznych/socjalnych, jak i zdrowotnych.

W związku z powyższym to właśnie kobiety będą głównymi odbiorcami usług opiekuńczych oraz pomocy instytucjonalnej.

Jak pokazują dane statystyczne w 2050 roku co trzecia osoba, będzie w wieku poprodukcyjnym. Liczbę mieszkańców poszczególnych powiatów województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2005-2030 oraz wartość zmiany w tej liczbie w ww. okresie obrazuje poniższa tabela.

Tabela 13 Liczba mieszkańców powiatów województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2005-2030.

Powiat	2005	2030 (prognoza)*
bartoszycki	61 598	↓52 153
braniewski	43 894	↓37 687
działdowski	65 193	↓63 464
elbląski	56 491	↓56 348
elcki	84 746	92 723
giżycki	56 963	↓54 457
gołdapski	27 055	↓25 715
iławski	90 007	↓89 688
kętrzyński	66 472	↓56 373
lidzbarski	43 181	↓39 014
m. Elbląg	127 275	↓111 188
m. Olsztyn	174 473	↓169 063

mrągowski	50 143	↓47 786
nidzicki	33 977	↓30 932
nowomiejski	43 374	↓42 608
olecki	34 224	↓33 576
olsztyński	113 360	131 983
ostródzki	105 455	↓99 583
piski	57 580	↓53 112
szczycieński	69 406	↓67 342
węgorzewski	23 734	↓21 228

*w porównaniu do roku 2005.

Źródło: Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027, ROPS 2021

Według prognoz GUS do 2030 niemal we wszystkich powiatach województwa (19 na 21) zmniejszy się liczba ich mieszkańców w porównaniu do roku 2005. Jedynie w powiatach elckim i olsztyńskim prognozowany jest wzrost liczby ludności.

Tabela 14 Wartość zmiany w liczbie mieszkańców powiatów województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2005-2030 (w %).

lp.	powiat	wartość zmiany
1.	bartoszycki	-15,33%
2.	braniewski	-14,14%
3.	działdowski	-2,65%
4.	elbląski	-0,25%
5.	elcki	9,41%
6.	giżycki	-4,40%
7.	gołdapski	-4,95%
8.	iławski	-0,35%
9.	kętrzyński	-15,19%
10.	lidzbarski	-9,65%
11.	m. Elbląg	12,64%
12.	m. Olsztyn	-3,10%
13.	mrągowski	-4,70%
14.	nidzicki	-8,96%
15.	nowomiejski	-1,77%
16.	olecki	-1,89%
17.	olsztyński	16,43%
18.	ostródzki	-5,57%
19.	piski	-7,76%
20.	szczycieński	-2,97%
21.	węgorzewski	-10,56%

Źródło: Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027, ROPS 2021

Dane GUS wskazują na systematyczny wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców każdego z powiatów województwa warmińsko-mazurskiego. Tendencja ta utrzymuje się od 2005 i do roku 2030 prognozowana jest jej intensyfikacja.

Według prognoz GUS w powiecie kętrzyńskim za dziesięć lat co najmniej co piąta osoba będzie

w wieku poprodukcyjnym. Prognozowany współczynnik obciążenia demograficznego – stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym, w poszczególnych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego będzie wynosił między 56 a 67 osób, co oznacza, że na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało będzie od 56 do 67 osób w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym). Do 2030 roku współczynnik ten wzrośnie i będzie wynosił od 70 do 80 osób, tym samym na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadać będzie aż od 70 do 80 osób w wieku nieprodukcyjnym. Prognozuje się, że w 2030 roku w każdym z powiatów wśród osób w wieku nieprodukcyjnym, 60% będą stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym.

Mając na uwadze, iż sytuację demograficzną Polski kształtują dwa główne procesy, tj. spadek dzietności oraz wydłużanie długości życia obywateli, należy się przygotować, że ich konsekwencją będzie wzrost liczby osób starszych oraz niesamodzielnych w ogóle społeczeństwa

3 Gospodarka i rynek pracy

3.1 Liczba, wielkość i rodzaj podmiotów gospodarczych

W Gminie Reszel w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowane było 616 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 434 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Potencjał gospodarczy na terenie Gminy Reszel zdominowany jest przez sektor małych i średnich przedsiębiorstw stanowiący 100% wszystkich podmiotów.

Tabela 15 Podmioty gospodarcze w gminie Reszel w 2020 r.

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarcze					
	Ogółem	sektor		spółdzielnie	fundacje	stowarzyszenia i organizacje społeczne
		publiczny	prywatny	prywatny	prywatny	prywatny
		ogółem	ogółem	ogółem	ogółem	ogółem
województwo warmińsko-mazurskie	136908	4944	130999	496	763	5180
Powiat kętrzyński	4900	260	4640	17	16	183
Gmina Reszel	616	43	572	3	3	28

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W gminie Reszel na koniec 2020 r. były zarejestrowanych 25 spółek prawa handlowego, w tym 18 spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i 1 spółka akcyjna. Dodatkowo na terenie gminy funkcjonuje 18 spółek cywilnych, a osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na koniec 2020 r. było 434.

Tabela 16 Podmioty gospodarcze z podziałem na spółki i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Reszel w 2020 r.

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarcze				
	spółki prawa handlowego	w tym		spółki cywilne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		akcyjne	z ograniczoną odpowiedzialnością		
województwo warmińsko-mazurskie	9 139	101	7515	6571	98104
powiat kętrzyński	175	3	139	230	3330
Gmina Reszel	25	1	18	18	434

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W gminie Reszel na koniec 2020 r. w strukturze podmiotów wg formy prawnej największy udział mają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą 434 (70,45%), natomiast najmniejszy procent stanowią spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki cywilne po 2,92%.

Tabela 17 Struktura podmiotów gospodarki narodowej (Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą) w gminie Reszel według sekcji PKD 2007

Sekcja	Sekcje PKD wg 2007	Liczba podmiotów gospodarczych				
		2016	2017	2018	2019	2020
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	14	12	12	13	13

Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	42	44	36	37	41
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0	0	0	0
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	2	2	2	2
Sekcja F	Budownictwo	58	62	70	72	77
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	117	115	119	121	119
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	26	24	23	23	26
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	20	23	24	25	25
Sekcja J	Informacja i komunikacja	11	10	14	12	12
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	19	19	18	19	19
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	2	2	1	2
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	23	22	19	20	20
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	10	11	10	10	11
Sekcja P	Edukacja	5	5	5	5	5
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	31	34	35	34	35
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8	8	7	6	8
Sekcja S,T,U	Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników: gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby Organizacje i zespoły eksterytorialne	25	26	22	19	19
OGÓŁEM		414	419	418	419	434

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2020 r. najwięcej podmiotów prowadziło działalność w sektorze Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (119), w sektorze budownictwo 77, a 41 firm w sektorze przetwórstwo przemysłowe.

Tabela 18 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w latach 2016-2020r.

Podmioty wg grup rodzajów działalności	2016	2017	2018	2019	2020
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	17	15	16	17	17
przemysł i budownictwo	113	118	118	123	132
pozostała działalność	456	457	457	455	467

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2020r. w gminie Reszel 75,81% przedsiębiorstw prowadziło działalność (wg grup REGON) w grupie pozostała działalność, 21,43 w grupie przemysł i budownictwo, natomiast 2,7% w grupie rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Tabela 19 Podział podmiotów gospodarczych według klas wielkości w latach 2016-2020 r.

Podmioty wg klas wielkości	2016	2017	2018	2019	2020
0 - 9	567	572	569	575	596
10 - 49	16	16	18	16	16
50 - 249	3	2	4	4	4
razem	586	590	591	595	616

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Analizując liczbę podmiotów gospodarczych pod względem wielkości aż 96,75% ogółu (596) stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. W 16 przedsiębiorstwach (2,60% ogółu) pracuje od 10 do 49 osób, a 4 pracodawców (0,64%) zatrudnia powyżej 49 osób.

Najwięksi pracodawcy w Gminie Reszel:

- ✓ Rema S.A. w Reszlu (produkcja maszyn dla przemysłu drzewnego),
- ✓ DFM Sp. z o.o. (producent mebli tapicerowanych)
- ✓ Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.,
- ✓ Młynomąg Myszkowska Rezanko Spółka Jawna (producent mąki),
- ✓ Romix Roman Luchowski,
- ✓ Dom i Rekreacja Sp. z o.o., (producent elementów drewnianych),
- ✓ Zespół Opieki Zdrowotnej w Reszlu,
- ✓ Urząd Gminy w Reszlu,
- ✓ Zespół Szkolno-Przedszkolny w Reszlu,
- ✓ instytucje kultury,
- ✓ Zespół Szkół im. M Rataja w Reszlu,
- ✓ Sklep BIEDRONKA w Reszlu,
- ✓ Sklep PELCOWIZNA w Reszlu,
- ✓ Sklep POLOmarket w Reszlu,

26,9% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Reszel pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 26,5% w przemyśle i budownictwie, a 12,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,7% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Podstawowe rodzaje wykonywanej działalności gospodarczej podmiotów w gminie Reszel:

- Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
- Budownictwo
- Przetwórstwo przemysłowe
- Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
- Transport i gospodarka magazynowa
- Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

Rozwój przedsiębiorczości w gminie Reszel możemy zmierzyć poprzez analizę nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. W 2020 r. w Rejestrze REGON zarejestrowano 36 nowych podmiotów gospodarki narodowej, o 3 mniej niż w 2019 r. i aż o 14 podmiot mniej niż 2018 r. Najwięcej nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych było w sektorze pozostałej działalności (25), następnie w sektorze przemysłu i budownictwa (11).

Tabela 20 Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w gminie Reszel w latach 2016-2020

Podmioty nowo zarejestrowane	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	82	45	50	39	36
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0	0	2	1	0
przemysł i budownictwo	12	17	14	16	11
pozostała działalność	70	28	34	22	25

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2020 r. z Rejestru REGON wyrejestrowano 15 przedsiębiorstw, o 50% (17) mniej niż 2019 i o 91% (31) mniej niż 2018 r. Były to głównie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą 93,33% Najwięcej podmiotów gospodarczych zostało wyrejestrowanych z sektora pozostałej działalności (12), następnie w sektorze przemysłu i budownictwa (3).

Tabela 21 Podmioty wyrejestrowane w rejestrze REGON w gminie Reszel w latach 2016-2020

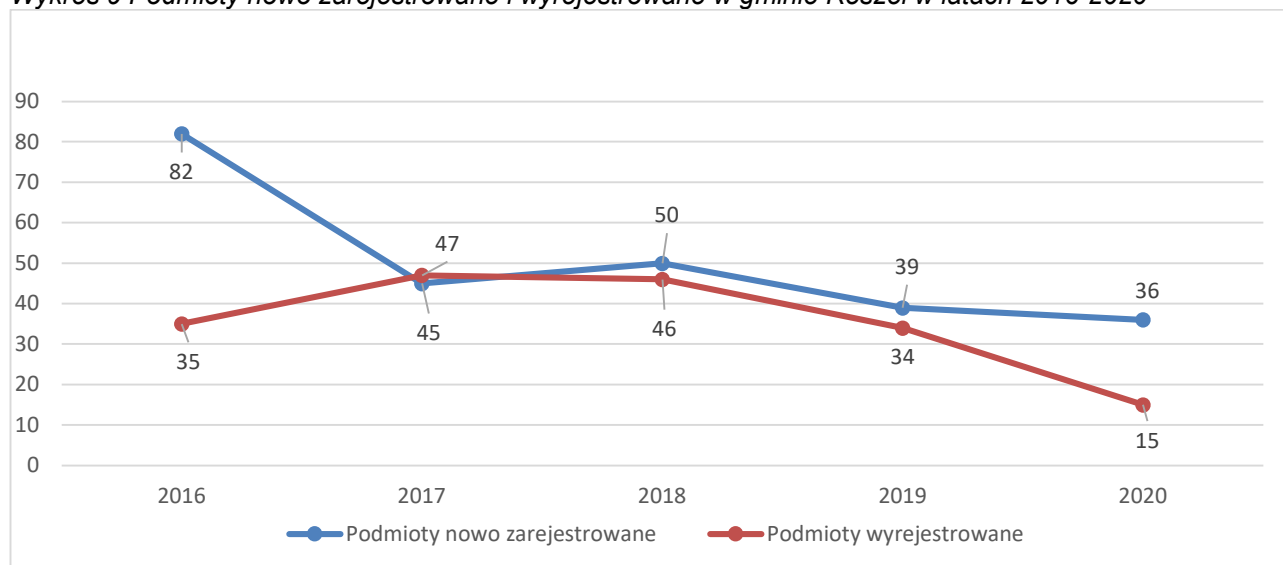
Podmioty wyrejestrowane	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	35	47	46	34	15
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0	3	1	0	0
przemysł i budownictwo	8	13	13	10	3

pozostała działalność	27	31	32	24	12
-----------------------	----	----	----	----	----

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wykres 9 Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w gminie Reszel w latach 2016-2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2020 r. wskaźnik, mierzony stosunkiem liczby jednostek wykreślonych z rejestru do liczby jednostek nowo zarejestrowanych w gminie Reszel, wynosił 41,67% i jest mniejszy o 45,5 punktu procentowego niż w 2019 r. i mniejszy o 50,33 punktu procentowego od osiągniętego w 2018 r. Na przestrzeni lat 2016-2020 najwięcej (82) podmiotów zarejestrowano w roku 2016, a najmniej w roku 2020 (36). W tym samym okresie najwięcej podmiotów (47) wyrejestrowano z rejestru REGON w 2017 roku, natomiast najmniej podmiotów (15) w 2020 roku.

3.2 Rynek pracy

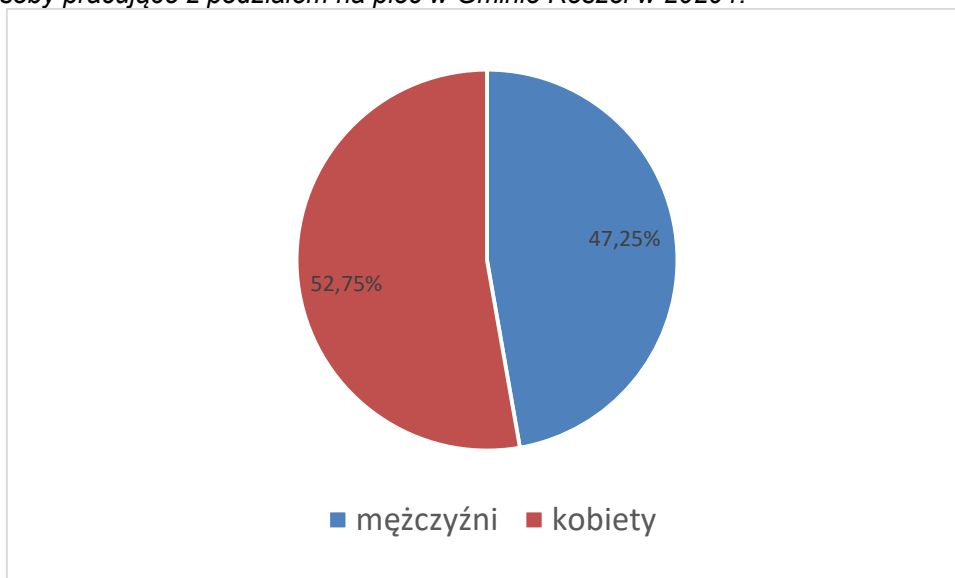
Zgodnie z GUS (2020 r.) na terenie Gminy Reszel pracuje ogółem 853 mieszkańców, w tym 450 kobiet (47,25%) i 403 mężczyzn (52,75%). Liczba osób pracujących w latach 2018-20 ma tendencję spadkową, natomiast do 2018 roku liczba ta wzrastała. W powiecie kętrzyńskim, województwie warmińsko-mazurskim i w całym kraju liczba osób utrzymuje się na stałym poziomie.

Tabela 22 Pracujący w gminie Reszel według płci w latach 2016-2020

Pracujący wg płci	Jednostka	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	osoba	806	883	917	912	853
mężczyźni	osoba	380	451	466	463	403
kobiety	osoba	426	432	451	449	450

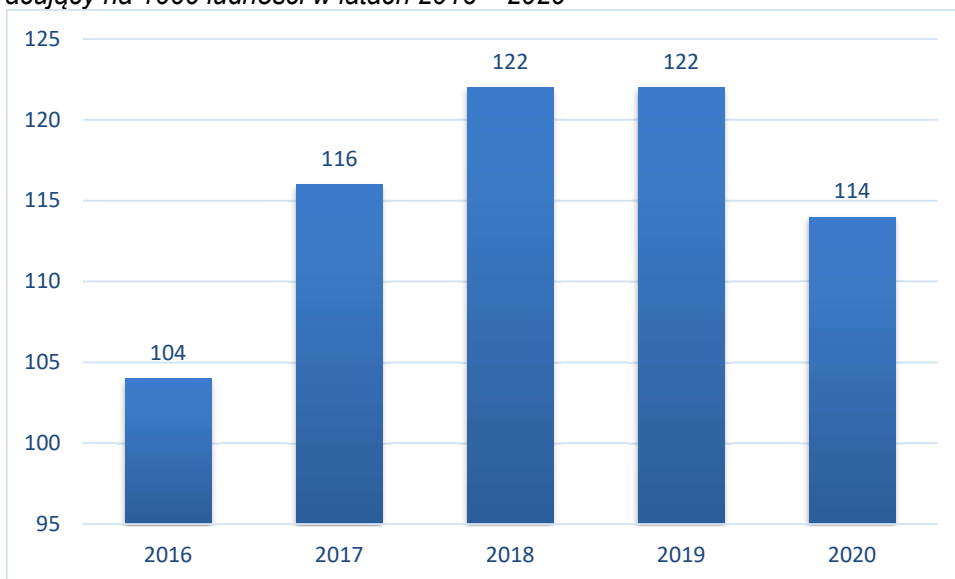
Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wykres 10 Osoby pracujące z podziałem na płeć w Gminie Reszel w 2020 r.

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wykres 11 Pracujący na 1000 ludności w latach 2016 – 2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

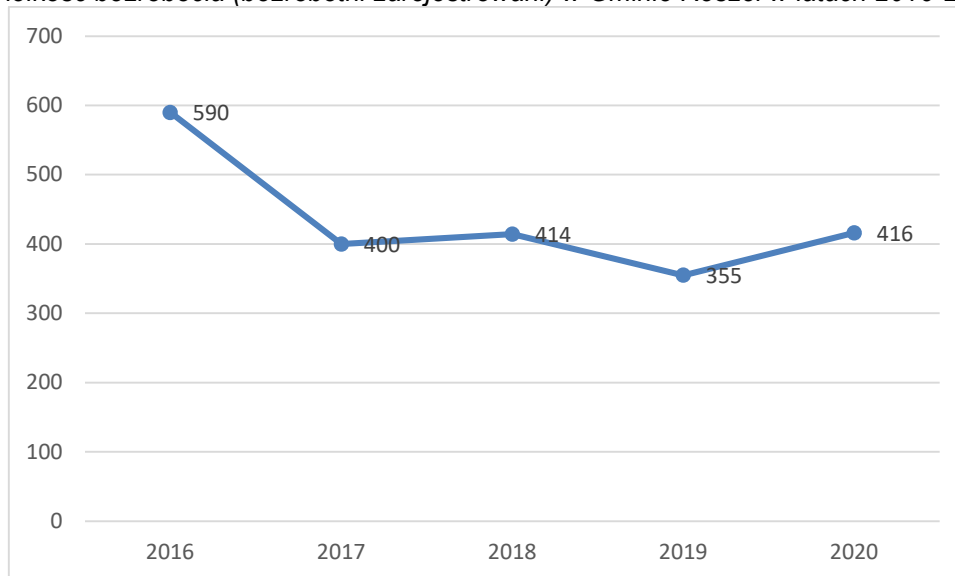
Wskaźnik określający liczbę pracujących na 1000 ludności osiągnął w gminie Reszel w 2020 r. wartość 114 osób i jest niższy w stosunku do wartości dla powiatu kętrzyńskiego (138), województwa warmińsko-mazurskiego (199) i Polski (252).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Reszel w 2019 r. wynosiło 4 039,89 PLN, co odpowiadało 93,53% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie warmińsko-mazurskim (4 319,51 PLN) i 78,00% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

3.3 Bezrobocie

Bezrobocie jest jedną z najczęściej występujących przyczyn trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodem ubiegania się o pomoc społeczną. Wg stanu na koniec 2020r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Reszel wynosiła 416 osób. Wg stanu na koniec grudnia 2020 r. stopa bezrobocia w powiecie kętrzyńskim wynosiła 18,0, zaś w gminie Reszel wyniosła 15,6%.

Wykres 12 Wielkość bezrobocia (bezrobotni zarejestrowani) w Gminie Reszel w latach 2016-2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Przedstawione statystyki uwiadamiają dość niekorzystną sytuację na rynku pracy w gminie Reszel oraz występujące na znacznym poziomie bezrobocie.

Bezrobocie w gminie Reszel nie jest jednorodne, dotyczy osób będących w różnym wieku, mających różne wykształcenie, a także posiadających różny staż pracy. Ponadto jest ono zróżnicowane w zależności od płci, czasu pozostawania bez pracy, a także posiadanych kwalifikacji zawodowych. Liczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowią mężczyźni.

Ponadto aż 56,97% bezrobotnych z gminy Reszel to osoby długotrwale bezrobotne, które z różnorodnych powodów przez okres co najmniej 12 miesięcy w ciągu dwóch ostatnich lat nie znalazły zatrudnienia.

Tabela 23 Bezrobotni wg gmin – porównanie liczby osób zarejestrowanych w 2019 i 2020 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych					
	Stan na dzień 31.12.2019 r.		Stan na dzień 31.12.2020 r.		Wzrost/spadek	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
	1	2	3	4	3 - 1	4 - 2
Miasto Reszel	178	88	214	98	+36	+10
Gmina Reszel	177	90	202	103	+25	+13
Miasto Kętrzyn	1088	543	1247	567	+159	+24
Miasto Korsze	208	110	236	115	+28	+5
Gmina Barciany	404	239	443	236	+39	-3
Gmina Kętrzyn	554	300	626	317	+72	+17
Gmina Korsze	514	282	520	291	+6	+9
Gmina Srokowo	252	141	251	139	-1	-2
OGÓŁEM	3375	1793	3739	1866	364	73

Źródło PUP w Kętrzynie, Informacja sygnałowa o rynku pracy w powiecie - stan na 31.12.2020 r.

W powiecie kętrzyńskim jedną z najmniejszych grup (1247 osoby, a więc 10,8%) stanowili bezrobotni mieszkańcy miasta Kętrzyn, w tym kobiety – 45,47%. Pod względem ilościowym w roku 2020 (w porównaniu do 2019 r.) w mieście Kętrzyn zanotowano największy wzrost bezrobocia ze wszystkich gmin powiatu kętrzyńskiego. W mieście Reszel wzrost bezrobocia był największy pod względem procentowym i wyniósł 20,22%

Tabela 24 Struktura bezrobotnych według płci i wieku w gminie Reszel w latach 2016-2020

	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	osoba	590	400	414	355	416
kobiety	osoba	286	205	215	178	201
mężczyźni	osoba	304	195	199	177	215
do 25 roku życia	osoba	66	44	55	42	45
do 30 roku życia	osoba	143	90	99	87	95
powyżej 50 roku życia	osoba	177	133	121	103	121
długotrwale bezrobotni	osoba	393	265	240	211	237

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Na przestrzeni lat 2016-2020 liczba bezrobotnych w gminie Reszel zmalała ze 590 w 2016 do 416 w 2020 r. W 2020 roku wśród bezrobotnych 48,32% stanowiły kobiety. Największy procent wśród bezrobotnych stanowiły osoby do 30 roku życia 22,84%, natomiast 29,09% stanowiły osoby powyżej 50 roku życia. Od 2016 r. do 2019 r. liczba osób długotrwale bezrobotnych malała, po czym w roku 2020 wzrosła do 237 osób, była niższa o 10,57% niż w 2017 r. i o 39,69% w 2016 r i wyższa o 12,32% niż w 2019 roku.

Tabela 25 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2016-2020

	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym – ogółem w tym	%	12,2	8,5	8,9	7,8	9,3
mężczyźni	%	11,6	7,6	7,8	7,1	8,7
kobiety	%	13,0	9,6	10,4	8,8	10,1

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Struktura bezrobocia

Tabela 26 Bezrobotni a prawo do zasiłku

Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2019 r.		Stan na dzień 31.12.2020 r.		Wzrost/spadek
	Ogółem	Z prawem do zasiłku	Ogółem	Z prawem do zasiłku	Z prawem do zasiłku
1	2	3	5	6	6 – 3
Miasto Reszel	178	29	214	36	+7
Gmina Reszel	177	35	202	33	-2
Miasto Kętrzyn	1088	247	1247	266	+19
Miasto Korsze	208	29	236	36	+7
Gmina Barciany	404	62	443	70	+8
Gmina Kętrzyn	554	87	626	102	+15
Gmina Korsze	514	67	520	51	-16

Gmina Srokowo	252	52	251	44	-8
Ogółem	3375	608	3739	638	+30

Źródło PUP w Kętrzynie, Informacja sygnałowa o rynku pracy w powiecie na 31.12.2020 r.

Na 31.12.2020 r. w gminie Reszel zarejestrowanych było 69 osób z prawem do zasiłku, które stanowiły 16,59 % ogółu bezrobotnych. W stosunku do 2019 r. liczba pobierających zasiłek zwiększyła się o 5 osób, a udział osób z zasiłkiem w ogólnej liczbie bezrobotnych spadł o 2,5 punkta procentowego.

W powiecie kętrzyńskim najwięcej bezrobotnych (266 osób) uprawnionych do zasiłku mieszkało w mieście Kętrzyn.

Prognoza sytuacji w zawodach w gminie Reszel

„Barometr zawodów” jest jednoroczną prognozą zapotrzebowania na pracowników w 2021 r. Badanie zostało przeprowadzone przez ekspertów Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie na przełomie III i IV kwartału 2020 r. Sytuacja w niektórych zawodach może się zmienić w zależności od uwarunkowań rynkowych. Barometr dzieli zawody na trzy grupy: deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe.

Tabela 27 Barometr zawodów w powiecie kętrzyńskim

Deficyt (zawody deficytowe to takie, w których liczba wolnych miejsc pracy jest większa niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej pracodawcom znaleźć kandydatów do pracy))

Betoniarze i zbrojarze Cieśle i stolarze budowlani Dekarze i blacharze budowlani Fizjoterapeuci i masażyści Inspektorzy nadzoru budowlanego Inżynierowie budownictwa Kierowcy autobusów Kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych Kierownicy budowy Krawcy i pracownicy produkcji odzieży Kucharze	Lekarze Magazynierzy Monterzy instalacji budowlanych Murarze i tynkarze Nauczyciele języków obcych i lektorzy Nauczyciele nauczania początkowego Nauczyciele praktycznej nauki zawodu Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących Nauczyciele przedmiotów zawodowych Operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	Piekarze Pielęgniarki i położne Pracownicy ds. rachunkowości i księgowości Pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie Psycholodzy i psychoterapeuci Robotnicy budowlani Tapicerzy
Administratorzy stron internetowych Agenci ubezpieczeniowi Analitycy, testerzy i operatorzy systemów teleinformatycznych Animatory kultury i organizatorzy imprez Architekci i urbaniści Architekci krajobrazu Archiwiści i muzealnicy Asystenci w edukacji Bibliotekoznawcy, bibliotekarze i specjaliści informacji naukowej Biolodzy, biotechnolodzy, biochemicy Blacharze i lakiernicy samochodowi Brukarze Ceramicy przemysłowi Cukiernicy Dentyści	Logopedzi i audiofonolodzy Masarze i przetwórcy ryb Maszyniści Mechanicy maszyn i urządzeń Mechanicy pojazdów samochodowych Monterzy elektroniki Monterzy konstrukcji metalowych Monterzy maszyn i urządzeń Monterzy okien i szklarze Nauczyciele przedszkoli Nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych Ogrodnicy i sadownicy Operatorzy aparatury medycznej Operatorzy maszyn do produkcji i przetwórstwa papieru Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów cementowych i kamiennych Operatorzy maszyn do produkcji	Pracownicy poligraficzni Pracownicy przetwórstwa metali Pracownicy przetwórstwa spożywczego Pracownicy służb mundurowych Pracownicy socjalni Pracownicy sprzedaży internetowej Pracownicy telefonicznej i elektronicznej obsługi klienta, ankieterzy, teleankieterzy Pracownicy usług pogrzebowych Pracownicy zajmujący się zwierzętami Prawnicy Projektanci i administratorzy baz danych, programiści Przedstawiciele handlowi Ratownicy medyczni Recepcjoniści i rejestratorzy Robotnicy leśni

<p> Diagności samochodowi Dziennikarze i redaktorzy Elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy Farmaceuci Filolodzy i tłumacze Filozofowie, historycy, politolodzy i kulturoznawcy Floryści Fotografowie Fryzjerzy Geodeci i kartografowie Gospodarze obiektów, portierzy, woźni i dozorczy Graficy komputerowi Instruktorzy nauki jazdy Instruktorzy rekreacji i sportu Inżynierowie chemicy i chemicy Inżynierowie elektrycy i energetycy Inżynierowie inżynierii środowiska Inżynierowie mechanicy Kamieniarze Kelnerzy i barmani Kierowcy samochodów osobowych Kierownicy ds. logistyki Kierownicy ds. produkcji Kierownicy ds. usług Kierownicy ds. zarządzania i obsługi biznesu Kierownicy sprzedaży Kierownicy w instytucjach społecznych i kultury Kosmetyczki Lakiernicy Listonosze i kurierzy </p>	<p> wyrobów chemicznych Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Operatorzy maszyn rolniczych i ogrodniczych Operatorzy obrabiarek skrawających Operatorzy urządzeń dźwigowo-transportowych Opiekunki dziecięce Opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej Optycy i pracownicy wytwarzający protezy Pedagodzy Plastycy, dekoratorzy wnętrz i konserwatorzy zabytków Pomoce kuchenne Pomoce w gospodarstwie domowym Pozostali specjaliści edukacji Pracownicy administracyjni i biurowi Pracownicy biur podróży i organizatorzy obsługi turystycznej Pracownicy ds. budownictwa drogowego Pracownicy ds. jakości Pracownicy ds. ochrony środowiska i BHP Pracownicy ds. techniki dentystycznej Pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych Pracownicy myjni, pralni i prasowalni Pracownicy obsługi ruchu szynowego Pracownicy ochrony fizycznej Pracownicy poczty </p>	<p> Robotnicy obróbki drewna i stolarze Rzemieślnicy obróbki szkła i metali szlachetnych Samodzielni księgowi Sekretarki i asystenci Socjolodzy i specjaliści ds. badań społeczno-ekonomicznych Spawacze Specjaliści administracji publicznej Specjaliści ds. finansowych Specjaliści ds. organizacji produkcji Specjaliści ds. PR, reklamy, marketingu i sprzedaży Specjaliści ds. rynku nieruchomości Specjaliści ds. zarządzania zasobami ludzkimi i rekrutacji Specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki Specjaliści rolnictwa i leśnictwa Specjaliści technologii żywności i żywienia Specjaliści telekomunikacji Spedytorzy i logistycy Sprzątaczk i pokojowe Sprzedawcy i kasjerzy Szeffowie kuchni Ślusarze Technicy budownictwa Technicy informatycy Weterynarze Wychowawcy w placówkach oświatowych i opiekuńczych Zaopatrzeniowcy i dostawcy </p>
Ekonomiści	Rolnicy i hodowcy	Technicy mechanicy

Źródło: www.barometrzawodow.pl

4 Środowisko naturalne i infrastruktura

4.1 Walory środowiska naturalnego, przyrodnicze i krajobrazowe, różnorodność biologiczna

Zasoby przyrodnicze

FLORA I FAUNA

Gmina Reszel zlokalizowana jest w regionie młodoglacjalnym Pojezierza Mrągowskiego, który cechuje się dużą jeziornością i rozbudowaną siecią rzeczną oraz urozmaiconym ukształtowaniem terenu. Uwarunkowania te, z racji zróżnicowania siedlisk przyrodniczych, sprzyjają rozwojowi przyrody ożywionej i różnorodności biologicznej.

Obszar Gminy, pod względem regionalizacji geobotanicznej, znajduje się na granicy okręgu niziny staropruskiej (podokręgu kętrzyńskiego) oraz okręgu mrągowsko-giżyckiego (podokręgu świętolińskiego). Krajinę charakteryzuje występowanie grądów subkontynentalnych *Tilio Carpinetum*.

Obecny charakter roślinności jest wynikiem naturalnych tendencji rozwoju (gleby, klimatu, wody) oraz działalności antropogenicznych (zagospodarowanie terenu, działalność rolnicza, przekształcenia gruntów). Przestrzeń Gminy posiada cechy zarówno przestrzeni zurbanizowanej, jak również przestrzeni rolniczej (łąki i pastwiska, pola uprawne) oraz leśnej, przy czym powierzchnie użytków rolnych wyraźnie dominują. Szatę roślinną tworzą następujące grupy roślinności:

- zbiorowiska leśne – powierzchnia lasów wynosi ok. 2 843 ha (lesistość na poziomie 15,9%) zwarte kompleksy rozciągają się południkowo od okolic Pasterzewa (i jez. Widryńskiego) i miejscowości Śpigiel, poprzez rynną jeziora Dejnowo i okolicę Świętej Lipki, do okolic miejscowości Siemki; wśród typów siedliskowych przeważają siedliska żyzne – lasowe; siedliska borowe występują głównie w okolicach jez. Dejnowa i Świętej Lipki (sprzyjające dla potrzeb turystyki);
- zbiorowiska towarzyszące uprawom rolnym – grunty orne stanowią ok. 9,3 tys. ha; roślinności uprawnej często towarzyszą zbiorowiska segetalne (chwasty), powstające spontanicznie w warunkach antropopresji;
- zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe zajmują ok. 3,1 tys. ha; dominują w dolinach (rynnach) rzecznych i zagłębieniach terenowych, gdzie występują specyficzne warunki gruntowo-wodne;
- zbiorowiska wodne i nadwodne – towarzyszące jeziorom i mniejszym zbiornikom wodnym, a także ciekom i terenom podmokłym, stanowią najczęściej naturalne zbiorowiska ziołoroślowe i zaroślowe, a także szuwały;
- torfowiska niskie – występują na obszarach podmokłych i w niektórych obniżeniach terenowych, zazwyczaj porastają je zarośla wierzbowe, niekiedy z udziałem brzozy, olszy czarnej, a także szuwały tworzone przez turzyce, kosańce, trzcinę pospolitą a także gatunki łąkowe;
- zieleń urządzona – parki i skwery oraz tereny zieleni osiedlowej;
- pozostały drzewostan – pojedyncze okazy drzew i pasmowe zadrzewienia, towarzyszące zwłaszcza ciekom wodnym oraz terenom otwartym (pola uprawne, łąki i pastwiska), jak i terenom zabudowanym;
- zbiorowiska ruderalne występują w obrębie przestrzeni zurbanizowanych, m.in. w okolicach dróg, przydroży i parkingów, wokół domostw i terenów przemysłowych, w okolicach placów, wyrobisk, śmietnisk itd. Zbiorowiska ruderalne należą do roślin synantropijnych. Cechą tych siedlisk jest brak stabilności i wysoka zawartość związków azotu, fosforu i potasu.

Fauna regionu odznacza się bogactwem i zróżnicowaniem gatunkowym. Najcenniejsze gatunki zwierząt występują na siedliskach wodnych i wodno-błotnych oraz w obrębie kompleksów leśnych.

Wśród fauny najliczniej występują ptaki (awifauna), w tym zwłaszcza bocian biały oraz żuraw (umieszczone w Załączniku I Dyrektywy 79/409/EWG w tzw. dyrektywie ptasiej) ponadto, mewa, kormoran czarny, myszołów zwyczajny, perkoz, łabędź niemy. Spośród ssaków są to: dużych ssaków, jak: jeleń, dzik, sarna, borsuk. Z mniejszych ssaków występuje: wiewiórka, kuna, wydra (umieszczona w Załączniku IV Dyrektywy 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory z 1992 r. – jako gatunek wymagający ścisłej ochrony), tchórz, norka amerykańska. Ponadto, spotyka się siedliska bobra (umieszczony w Załączniku IV Dyrektywy Siedliskowej). Ponadto występują liczne gatunki płazów i gadów, takie jak: zaskroniec, jaszczurka, żmija zygzakowata, z płazów: żaba wodna, ropucha zwyczajna i zielona.

USTANOWIONE FORMY OCHRONY PRZYRODY

W granicach gminy Reszel występują:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Guber,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich,
- pomniki przyrody,
- obowiązuje ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów, która jest obligatoryjna w całej Polsce.

Ponadto w północno zachodnim fragmencie Gminy swój zasięg ma otulina rezerwatu przyrody „Polder Sątopy – Samulewo”.

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Guber zajmuje łącznie powierzchnię 14 447,99 ha. Jest to teren o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych. Charakteryzuje się występowaniem licznych gatunków ptaków wodno-błotnych. W stosunku do OCHK aktualnie obowiązują przepisy Uchwały Nr XXXIX/837/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Guber (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2018 r. poz. 4157).

Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich zajmuje łącznie powierzchnię 20 832,34 ha, Obszar charakteryzuje się licznymi jeziorami, z których największe to: Legińskie, Juksty, Salet, Juno, Gielądzkie, Kiersztanowskie, Dejnowo. Na terenie obszaru występują liczne kompleksy leśne z bogatą fauną i florą, występują tu lasy mieszane z drzewostanem sosnowym, świerkowym i brzoźowym. W stosunku do OCHK aktualnie obowiązują przepisy Rozporządzenia Nr 159 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2008 r. Nr 301 poz. 3151) oraz Uchwały Nr XXXIII/727/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2018 r. poz. 415).

Pomniki przyrody na terenie Gminy obejmują okazałe gatunków drzew w postaci pojedynczych drzew lub alei, oraz gład narzutowy:

Tabela 28. Pomniki przyrody na terenie Gminy Reszel

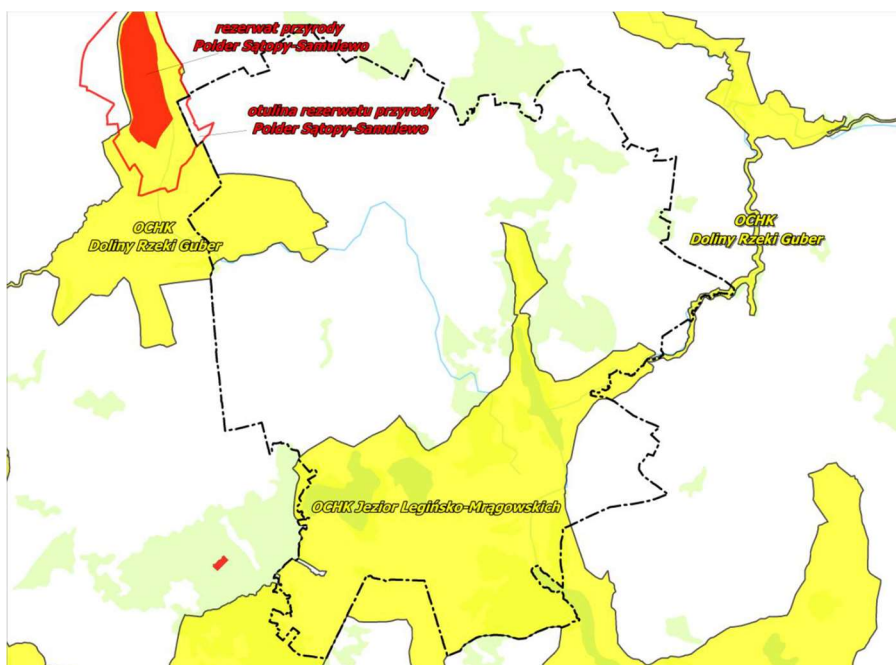
Obiekt	Obwód [cm]	Wysokość [m]	Akt powołujący	Lokalizacja
Gład - różowy granit (rapakiwi)	1400	1,9	Nr 292/63 25.07.1963r.	m. Łężany, 700m od zabudowań
Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)- 10 sztuk	275-385	24-28	RGŻL-op-396/84 11.06.1984r.	Św. Lipka, w pobliżu kościoła
Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	450	28	Zarz. Nr 21 Woj. Olsztyńskiego, 08.03.1989r.	N-ctwo Mrągowo, skraj lasu, 150 m NE od jez. Szpiłgówka
Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) - 8 sztuk	270-410	28-30	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 7, poz. 66 z 16.04.1992r.	Św. Lipka, przy drodze k. lasu
Klon pospolity (<i>Acer platanoides</i>)	250	22	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 7, poz. 77, 1994r.	N-ctwo Srokowo, L-ctwo Tolkowiec, oddz. 300k
Klon pospolity (<i>Acer platanoides</i>)	300	25	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 7, poz. 77, 1994r.	N-ctwo Srokowo, L-ctwo Tolkowiec, oddz. 300k
Buk pospolity (<i>Fagus sylvatica</i>)	320	24	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 7, poz. 77, 1994r.	N-ctwo Srokowo, L-ctwo Tolkowiec, oddz. 300k
Aleja: klon zwyczajny (<i>Acer platanoides</i>), grab zwyczajny (<i>Carpinus betulus</i>), lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>), dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>), jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)	108-308	24	Dz.Urz.Woj.Warm.-Maz. Nr 59, poz. 903 z 07.05.2009 r.	Przy drodze nr 597 na odcinku Lutry - Mnichowo

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

Na terenie Gminy obowiązuje ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów (obligatoryjna dla terytorium całego kraju). Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i zachowania we właściwym stanie gatunków roślin, grzybów i zwierząt wraz z ich siedliskami, a w konsekwencji także zachowanie różnorodności genetycznej i biologicznej. Pod względem gatunków objętych ochroną zastosowanie znajdują uwarunkowania określone w art. 51 oraz art. 52 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Na tej podstawie sporządzane są stosowne rozporządzenia, określające m.in. listę gatunków objętych ochroną oraz szczegółowe zakazy względem nich wprowadzone. Obecnie obowiązują następujące rozporządzenia:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016 poz. 2183),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014 poz. 1408),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 poz. 1409).

Rysunek 11. Powierzchniowe formy ochrony przyrody w rejonie Gminy Reszel

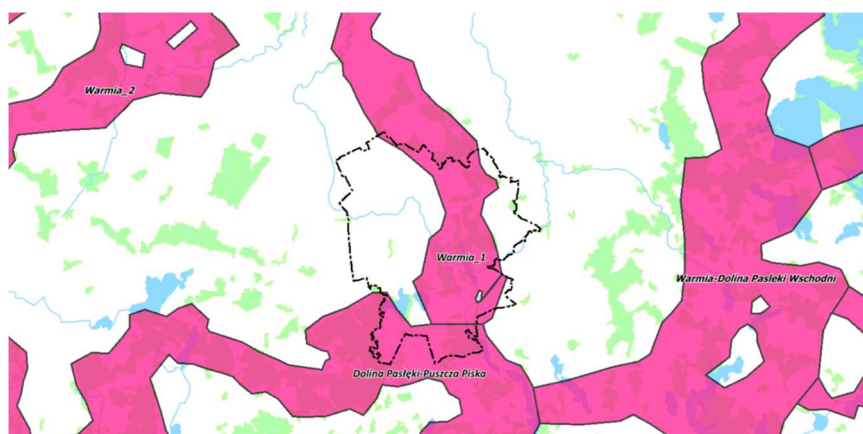

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

Korytarze ekologiczne

Według koncepcji korytarzy ekologicznych „Ochrona różnorodności biologicznej poprzez wdrożenie lądowych korytarzy ekologicznych na terenie Polski” (GDOŚ) przez środkową część Gminy południkowo przebiega korytarz ekologicznych rangi ponadlokalnej: „Warmia 1”, który w południowej części Gminy łączy się z korytarzem „Dolina Pasłek –Puszcza Piska”.

Rysunek 12. Główne korytarze ekologiczne w rejonie Gminy Reszel

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

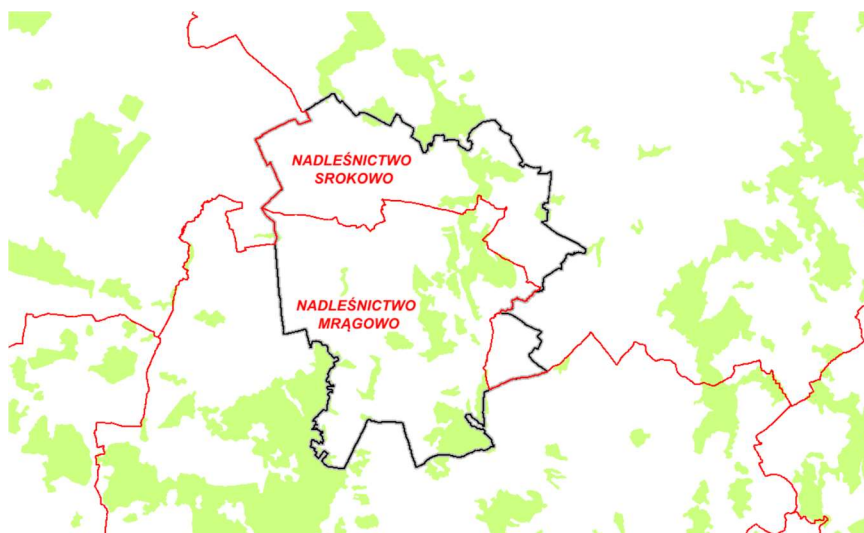
Lasy

Powierzchnia lasów w gminie Reszel wynosi ok. 2 843 ha, z czego lasy publiczne to ok. 2572 ha (w tym własność gminy to ok 16 ha). Lesistość na poziomie 15,9% jest wartością dwukrotnie niższą niż średnia dla województwa warmińsko-mazurskiego (31,4%) oraz zbliżona do lesistości powiatu kętrzyńskiego (16,9%)⁷.

Kompleksy leśne rozciągają się południkowo od okolic Pasterzewa (i jez. Widryńskiego) oraz miejscowości Śpigiel, poprzez rynną jeziora Dejnowo i okolicę Świętej Lipki, do okolic miejscowości Siemki.

Lasy należące do Skarbu Państwa zarządzane Lasów Państwowych administrowane są przez Nadleśnictwo Srokowo i Nadleśnictwo Mrągowo.

Rysunek 13. Większe kompleksy leśne i zasięgi nadleśnictw w rejonie Gminy Reszel

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

Wśród typów siedliskowych przeważają siedliska żyzne – lasowe. Siedliska borowe występują głównie w okolicach jez. Dejnowa i Świętej Lipki. Wśród gatunków lasotwórczych przeważa świerk, głównie w kompleksach występujących w południowej i północnej części gminy. W kompleksie centralnym (rejon jez. Dejnowa i Świętej Lipki) największe powierzchnie zajmuje sosna. W dalszej kolejności występują brzoza, dąb, olcha. Struktura siedliskowa, a także wiekowa, lasów na terenie gminy jest na ogół niezbyt sprzyjająca dla potrzeb turystyki. Korzystnie pod tym względem przedstawia się kompleks centralny – w rejonie jez. Dejnowa i Świętej Lipki.

Tabela 29 Lasy w Gminie Reszel w 2020 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Podział	Jednostka miary	2020
1	Powierzchnia gruntów leśnych	ogółem	ha	285,90
		las ogółem		285,90
		grunty leśne prywatne ogółem		270,00
		grunty leśne prywatne osób fizycznych		256,00
		grunty leśne gminne ogółem		15,90
		grunty leśne gminne lasy ogółem		15,90
2	Pozyskanie drewna (grubizny)	ogółem	m ³	161
		las prywatne		161
3	Powierzchnia gruntów leśnych	ogółem	ha	3 032,89
		lesistość w %	%	16,5
		grunty leśne publiczne ogółem	ha	2 762,89

		grunty leśne publiczne Skarbu Państwa		2 523,67
		grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych		2 509,36
		grunty leśne prywatne		270,00
4	Powierzchnia lasów	las ogółem	ha	2 964,72
		las publiczne ogółem		2 694,72
		las publiczne Skarbu Państwa		2 455,50
		las publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych		2 441,19
		las publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP		14,31
		las publiczne gminne		15,90
		las prywatne ogółem		270,00
5	Pozyskanie drewna (grubizny) z zadrzewień	grubizna ogółem	m ³	209
		grubizna liściasta		161
		grubizna iglasta		48
6	Sadzenie drzew i krzewów	sadzenie drzew	szt.	177
		sadzenie krzewów		63

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

Ekosystemy wodne

Ekosystemy wodne obejmują zbiorniki wodne i rzeki. Obszar gminy znajduje się niemal całkowicie w dorzeczu rzeki Guber, dopływie Łyny.

Granica głównego działu wodnego pomiędzy zlewnią Wisły i Zalewu Wiślanego przebiega przez południowy kraniec obszaru gminy, w rejonie Woli i Śpiglówki. Główne strugi odwadniające teren gminy to rzeki: Dajna i Sajna, będące lewobrzeżnymi dopływami Gubra. Razem z Kanałem Reszelskim (lewobrzeżnym dopływem Sajny) strugi te zostały zaliczone do cieków podstawowych. Rzeka Dajna jest lewobrzeżnym dopływem rzeki Guber o długości 55 km. Zlewnia zajmuje powierzchnię 345,2 km². Za początek Dajny przyjęto ciek uchodzący do jez. Wągiel. Rzeka przepływa przez szereg jezior tzw. Rynny Mrągowskiej. Po wypływie z jeziora Dejnowa, Dajna zmienia kierunek na półn-wsch i w okolicach Biedaszek wpada do rzeki Guber. Dajna płynie przez powiat mrągowski i kętrzyński – Gmina Reszel i Kętrzyn. Rzeka w górnym biegu przyjmuje zanieczyszczenia z punktowych źródeł zanieczyszczeń.

Rzeka Sajna jest lewobrzeżnym dopływem rzeki Guber o długości 50,6 km i powierzchni zlewni 500,6 km². Sajna przepływa przez Gminę Reszel i Korsze. Reszel jest miastem położonym nad Sajną. Sajna prawie na całej kontrolowanej długości prowadzi wody nadmiernie zanieczyszczone z powodu przyjmowania zanieczyszczeń z punktowych źródeł – zrzutów ścieków z oczyszczalni mechaniczno-biologicznych z Reszla, Korsza i Bykowa.

Większość obszaru gminy znajduje się poza zlewnią pojezierną. W zlewni jezior położona jest część południowa gminy i fragment północno - wschodni.

4.2 Stan i ochrona środowiska, w tym stopień rozwoju infrastruktury

Stan i ochrona środowiska

Zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju określa ustawa "Prawo ochrony środowiska" z dnia 27 kwietnia 2001 r. Na podstawie przepisów miejska polityka ochrony środowiska realizowana jest na bazie "Program Ochrony Środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026", który jest zbieżny z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych Gminy. Określa obszary, kierunki interwencji i zadania służące poprawie stanu środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców gminy. Program Ochrony Środowiska jest przyjmowany do realizacji uchwałą Rady Miejskiej. Realizacja Programu jest monitorowana, a burmistrz co dwa lata przedstawia Radzie sprawozdanie z jego realizacji.

Celem opracowania jest wytyczenie kierunków i zaplanowanie działań w zakresie ochrony środowiska, które będą realizowane w Gminie Reszel. Realizacja działań przyczyni się do osiągnięcia celów Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko - Mazurskiego do roku 2020, jak również krajowych dokumentów strategicznych i sektorowych.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023 z perspektywą na lata 2024-2026 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko” Rada Miejska przyjęła do realizacji Uchwałą Nr XVII/126/2019 z dnia 28 listopada 2019 r.

W Programie Ochrony Środowiska Gminy Reszel zawarto w szczególności ogólną charakterystykę Gminy, ocenę obecnego stanu środowiska w mieście z uwzględnieniem dziesięciu obszarów przyszłej interwencji obejmujących:

- ✓ rzeźbę terenu i geologię,
- ✓ gleby,
- ✓ gospodarowania wodami podziemnymi,
- ✓ gospodarowania wodami powierzchniowymi,
- ✓ powietrze atmosferyczne,
- ✓ klimat akustyczny,
- ✓ pola elektromagnetyczne,
- ✓ zasoby przyrodnicze,
- ✓ formy ochrony przyrody,
- ✓ zagrożenia poważnymi awariami, a także cele, kierunki interwencji i zadania wynikające z oceny stanu środowiska oraz harmonogram rzeczowo - finansowy i opis systemu realizacji POŚ.

Opracowanie, jakim jest Program Ochrony Środowiska określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia dokumentu, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie poszczególnych zagadnień. Opracowanie to zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska w Gminie, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska.

STAN OBECNY

Warunki klimatyczne

Pod względem regionalizacji klimatycznej Polski obszar gminy Reszel położony jest na krańcu Regionu nr XI (Środkowo-Mazurski). Panujące tu stosunki pogodowe wykazują względnie duże powiązania z warunkami klimatycznymi terenów położonych poza jego południowo-wschodnimi granicami. Region charakteryzuje się mniejszą liczbą dni w roku z pogodą umiarkowanie chłodną. Notuje się tu najmniejszą w skali kraju liczbę dni z pogodą umiarkowanie ciepłą i jednocześnie pochmurną, bez opadu (ok. 42 dni/rok). W Regionie Środkowo-Mazurskim mniej jest także dni z typem pogody umiarkowanie ciepłej z dużym zachmurzeniem i opadem atmosferycznym (ok. 29 dni/rok). Ponadto w ciągu roku notuje się mniej dni bardzo ciepłych z dużym zachmurzeniem i opadem (ok. 8 dni/rok). Omawiany Region na tle pozostałych wyróżnia mniejsza częstość występowania dni umiarkowanie ciepłych bez opadu (ok. 63 dni/rok). W Regionie Środkowo-Mazurskim notuje się również nieco większą liczbę dni z pogodą dość mroźną, zarówno z opadem, jak i bez opadu⁹.

Lokalne warunki klimatyczne uzależnione są od różnych czynników, m.in.: rzeźby terenu, występowania lasów i innych zbiorowisk roślinnych, wód powierzchniowych, podmokłych zagłębień terenowych itp.

Problematyka zmian klimatu stanowi jeden z kluczowych aspektów politycznych, społecznych i gospodarczych. Klimat na Ziemi zmieniał się wielokrotnie, przechodząc długie okresy zlodowacenia i wyższych temperatur. Od początku XX wieku temperatura na Ziemi zaczęła stopniowo wzrastać, a trend ten utrzymuje się do dzisiaj.

Globalne zmiany klimatyczne można zaobserwować w rejonie gminy Reszel. Objawiają się one przede wszystkim ociepleniem (wzrostem średniej temperatury powietrza), wzrostem rocznej ilości opadów oraz wzrostem usłonecznienia. W rejonie Gminy w 2017 roku, w stosunku do ostatnich trzech dekad XX wieku nastąpił:

- wzrost średniej rocznej temperatury o ok. 1- 1,5 OC;
- wzrost rocznego usłonecznienia o ok. 50 h/rok;
- wzrost rocznej sumy opadów o ok. 40 - 50 pkt. %.

JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Badania jakościowe powietrza atmosferycznego wykonywane są na poziomie regionalnym. Dla województwa warmińsko-mazurskiego badania odbywają się w odniesieniu do trzech stref:

- miasto Olsztyn,
- miasto Elbląg,
- strefa warmińsko-mazurska, w której znajduje się gmina Reszel.

Dla każdej strefy przeprowadza się ocenę jakości powietrza uwzględniając wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu. Ocenę przeprowadza się według:

- kryteriów dotyczących ochrony zdrowia ludzi, dla wskaźników: dwutlenek siarki SO₂, dwutlenek azotu NO₂, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2.5}, ołów w pyle Pb (PM₁₀), arsen w pyle As(PM₁₀), kadm w pyle Cd(PM₁₀), nikiel w pyle Ni(PM₁₀), benzo(a)piren w pyle B(a)P(PM₁₀), ozon O₃; ocenę według kryteriów dotyczących ochrony zdrowia ludzi przeprowadza się dla wszystkich stref w województwie,
- kryteriów określonych w celu ochrony roślin, dla wskaźników: dwutlenek siarki SO₂, tlenek azotu NO_x, ozon O₃ określony współczynnikiem AOT40.

Ocenie jakości powietrza w strefach służą wyniki pomiarów ze stacji automatycznych i manualnych (stacje zlokalizowane są poza granicami gminy Reszel). Wyniki badań jakości powietrza atmosferycznego w strefie warmińsko-mazurskiej przedstawiają się następująco:

Tabela. Jakość powietrza atmosferycznego w strefie warmińsko-mazurskiej w 2017 roku

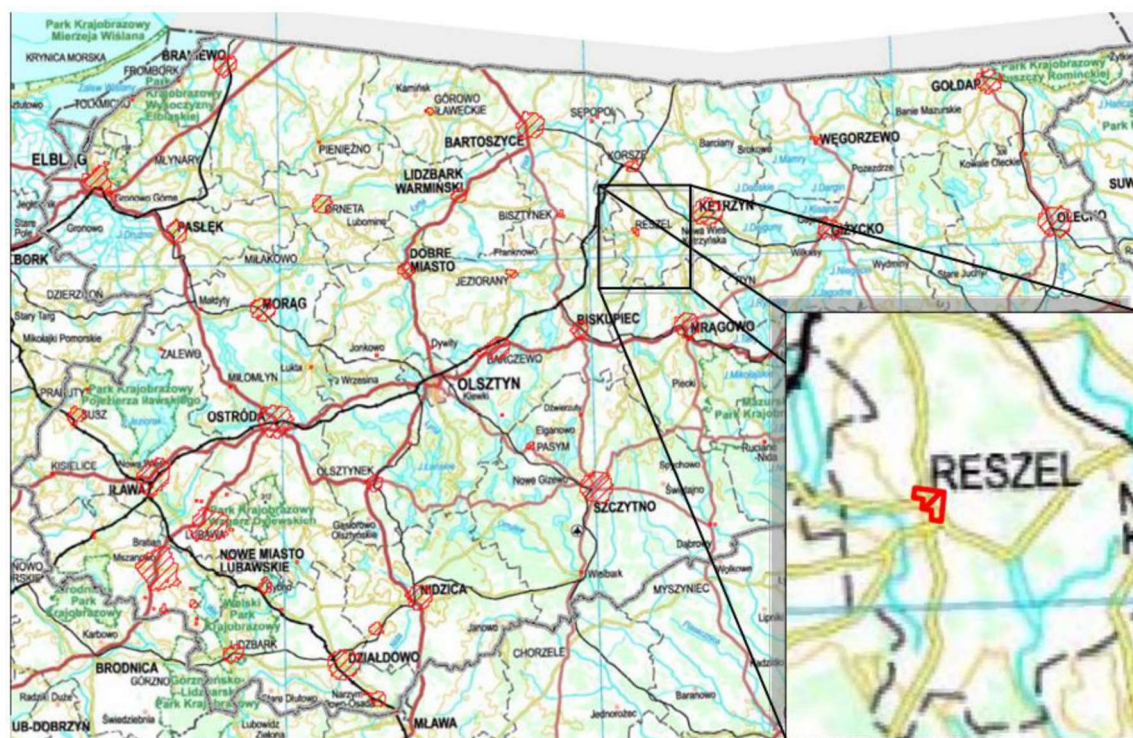
KRYTERIA USTALONE POD KĄTEM OCHRONY ZDROWIA LUDZI														
Nazwa strefy	SYMBOL KLASY WYNIKOWEJ DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ DLA OBSZARU CAŁEJ STREFY													
	SO 2	NO2	CO	C6H6	PM1 0	PM2,51)	PM2,52)	Pb	As	Cd	Ni	B(a) P	O33)	O34)
STREFA WARMIŃSKO -MAZURSKA		A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A	D
KRYTERIA USTALONE POD KĄTEM OCHRONY ROŚLIN														
Nazwa strefy	SYMBOL KLASY WYNIKOWEJ DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ DLA OBSZARU CAŁEJ STREFY													
	SO2			NOx				O3 (AOT4) poziom docelowy			O3 (AOT4) poziom celu długoterminowego			
STREFA WARMIŃSKO -MAZURSKA	A			A				A			D1			
Objaśnienia:														
- A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych														
- C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe.														
- D1 – jeżeli stężenia zanieczyszczenia ozonem troposferycznym na terenie strefy nie przekracza poziom celu długoterminowego.														
- D2 – jeżeli stężenia zanieczyszczenia ozonem troposferycznym na terenie strefy przekracza poziom celu długoterminowego.														
1) poziom dopuszczalny,														
2) poziom dopuszczalny faza II,														
3) wg poziomu docelowego i														
4) wg poziomu celu długoterminowego.														

Źródło: Ocena roczna jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim za rok 2017, 2018, WIOŚ w Olsztynie

Reasumując, w strefie warmińsko-mazurskiej w 2017 roku odnotowano przekroczenia:

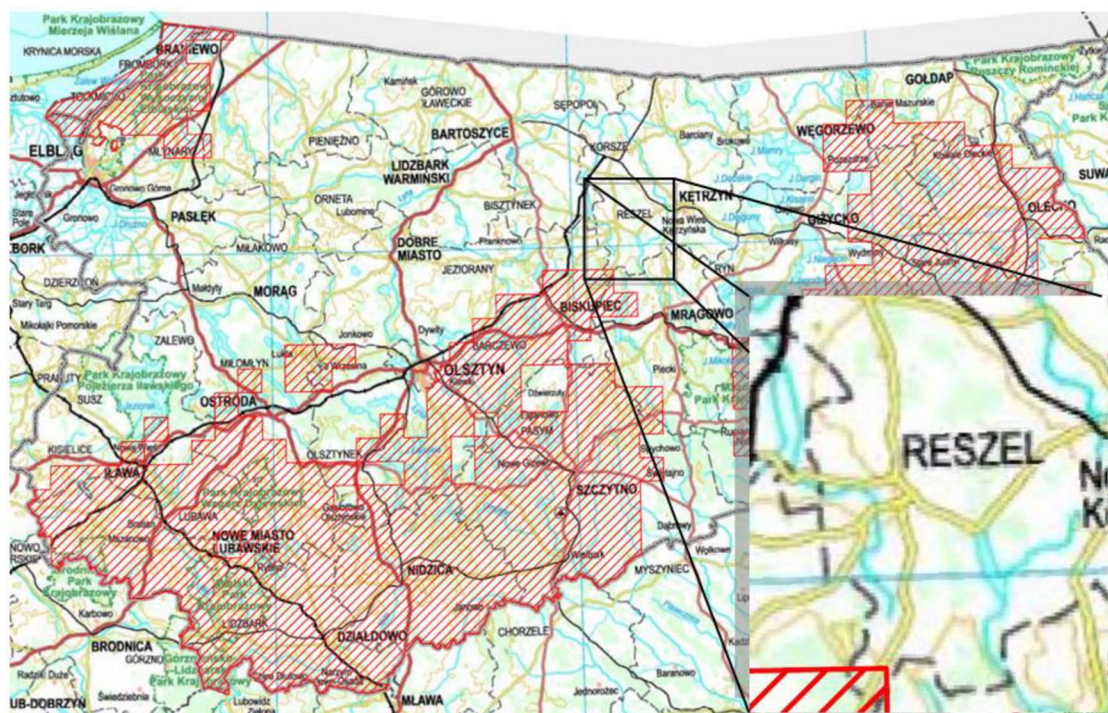
- poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle PM₁₀ – pod kątem ochrony zdrowia;
- poziomu celu długoterminowego ozonu – zarówno pod kątem ochrony zdrowia, jak i roślin.

Rysunek 14. Obszary przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w strefie warmińsko-mazurskiej.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

Rysunek 15. Obszary przekroczeń poziomu długoterminowego ozonu w strefie warmińsko-mazurskiej.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń była wzmożona emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych spowodowana niekorzystnymi warunkami klimatycznymi w okresie zimowym oraz spalaniem słabej jakości materiału grzewczego w mało wydajnych kotłach.

Niezależnie od powyższych wyników, przeprowadzanych na poziomie regionalnym, na terenie gminy Reszel mogą występować obszary potencjalnych, okresowych przekroczeń standardów jakości powietrza. Powodować je może zwłaszcza zjawisko „niskiej emisji”, na którą najbardziej narażone są tereny zwartej zabudowy, o niskim stopniu przewietrzania. Zwłaszcza w sezonie grzewczym nasilają emisje ze źródeł sektora bytowo-komunalnego powstałe na skutek indywidualnego spalania paliw niskiej jakości oraz, nierzadko, spalania odpadów. Ponadto, na jakość powietrza ma również wpływ emisja ze środków transportu, przy czym jest ona najbardziej odczuwalna wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu (w gminie Reszel głównie drogi wojewódzkie) oraz maleje wraz ze wzrostem odległości od drogi lub wielkością natężenia ruchu pojazdów spalinowych.

Na terenie miasta i gminy Reszel realizowane są przedsięwzięcia mające na celu poprawę jakości powietrza. Dotyczą one zarówno zadań inwestycyjnych związanych z poprawą efektywności energetycznej oraz ograniczaniem emisyjności, jak i zadań nieinwestycyjnych związanych z organizacją i zarządzaniem, w tym komunikacją z lokalną społecznością. Ponadto, na terenie gminy Reszel realizowany jest „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej”, którego skupia się na działaniach mających na celu:

- redukcję emisji dwutlenku węgla,
- redukcję zużycia energii finalnej poprzez działania na rzecz wzrostu efektywności energetycznej,
- wzrost udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii.

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

Emisja do atmosfery substancji szkodliwych dla człowieka następuje zarówno na skutek procesów naturalnych, jak i działalności człowieka. Rozróżnia się następujące rodzaje emisji:

- ✓ powierzchniowa pochodzenia rolniczego,
- ✓ powierzchniowa pochodzenia komunalnego,
- ✓ liniowa (drogowa, kolejowa, lotnicza),
- ✓ punktowa.

Gmina Reszel nie posiada większych zakładów przemysłowych, które mogłyby powodować emisję zanieczyszczeń do powietrza, natomiast w każdej miejscowości występują skupiska źródeł niskiej emisji gazów i pyłów. W głównym źródle zanieczyszczeń na terenie gminy jest emisja z sektora ciepłowniczego i emisja niezorganizowana z transportu drogowego i indywidualnych gospodarstw domowych.

W przypadku Gminy Reszel największe znaczenie ma emisja punktowa oraz emisja liniowa.

Podstawowym problemem jest emisja zanieczyszczeń ze spalania węgla kamiennego w lokalnych kotłowniach i indywidualnych paleniskach domowych wyposażonych w nieekonomiczne piece z rusztem stałym, spalające opał o niskiej jakości, co jest źródłem pyłów i sadzy będących uciążliwymi dla okolicznych mieszkańców. Wynika to w głównej mierze ze słabego rozwoju sieci ciepłej i sieci gazowej. Szkodliwość emitorów wyraźnie wzrasta w okresie jesienno-zimowym, kiedy to obserwuje się wyraźny wzrost stężenia pyłów i gazów emisyjnych, jednak ich negatywne oddziaływanie ma charakter w głównej mierze lokalny. Zanieczyszczenia komunikacyjne należą do czynników najbardziej obciążających powietrze atmosferyczne. Szczególnie uciążliwe są zanieczyszczenia gazowe powstające w trakcie spalania paliw przez pojazdy mechaniczne. Drugą grupę emisji komunikacyjnych stanowią pyły, powstające w wyniku tarcia i zużycia elementów pojazdów. Głównym źródłem emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych są drogi wojewódzkie, a system komunikacyjny gminy uzupełniają drogi powiatowe oraz gminne.

Źródła punktowe

Znaczącym źródłem emisji są na terenie miasta pozostające indywidualne źródła ogrzewania (paleniska domowe). Paleniska indywidualne mogą być lokalnie bardzo uciążliwe, szczególnie w niekorzystnych warunkach meteorologicznych oraz przy spalaniu niewłaściwego paliwa. Zanieczyszczenie atmosferyczne wzrasta w okresie zimowym, kiedy następuje emisja zanieczyszczeń z lokalnych emitorów, zwłaszcza z indywidualnych palenisk domowych. Należy pamiętać, że wpływ na wielkość emisji ma również zła charakterystyka energetyczna wielu budynków (wiele budynków wymaga kompleksowej modernizacji energetycznej).

Sieć ciepłownicza nie dociera do wszystkich mieszkańców gminy. Sieć ciepłownicza funkcjonuje jedynie na terenie miasta Reszel. Sieć ciepłownicza jest zasilana z dwóch źródeł ciepła:

- ✓ kotłowni przy ul. Warmińskiej 18A o mocy cieplnej 1 MW, której właścicielem jest właściciel całej sieci ciepłowniczej w Reszlu tj. EM PLUS Sp. z o.o. Paliwem wykorzystywanym w kotłowni jest gaz

ziemny. Kociołnia pracuje w układzie wysokiej kogeneracji - układ wytwarza energię elektryczną i energię ciepłą. Stan techniczny kotłowni określa się jako dobry.

- ✓ kotłowni znajdującej się w zakładzie produkcyjnym w Reszlu przy ulicy Lipowej 5, spółki DOM I REKREACJA Sp. z o. o., od której Spółka EM PLUS kupuje ciepło na podstawie umowy handlowej dostarczające je do odbiorców końcowych miasta Reszel. Paliwem wykorzystywanym do produkcji ciepła jest biomasa. Łączna moc ciepła kotłowni wynosi 4MW. Kociołnia charakteryzuje się dużymi startami ciepła, w związku z czym planowana jest modernizacja istniejących źródeł ciepła.

Ciepło sieciowe dostarczane jest do budynków siecią ciepłowniczą dwuprzewodową o łącznej długości (łącznie z przyłączami) 6,3 km. Sieć ciepłownicza jest izolowana, jednak stan techniczny 3 289 mb sieci określa się jako zły, charakteryzuje się znacznymi stratami przesyłowymi ciepła i nadaje się do modernizacji na sieć preizolowaną.

Ponadto na terenie miasta Reszel znajduje się sieć dwuprzewodowa ciepłej wody użytkowej o długości 753 mb, w kanale z łupin typu U przykrytym od góry płytą.

Sieć ciepłownicza zasila w ciepło budynki użyteczności publicznej oraz budynki mieszkalne.

Ze względu na duże zainteresowanie odbiorców indywidualnych, jak i wspólnot mieszkaniowych przyłączeniem się do sieci ciepłowniczej, przewiduje się budowę nowych przyłączy do istniejącej sieci ciepłowniczej, a także rozbudowę sieci ciepłowniczej²⁵.

Zasilanie odbiorców w ciepło poza zasięgiem sieci ciepłowniczej opiera się na ogrzewaniu rozproszonym, indywidualnym. Zgodnie z wynikami ankietyzacji przeważającym paliwem wykorzystywanym w kotłowniach indywidualnych są paliwa węglowe (węgiel kamienny, ekogroszek), gaz ziemny oraz biomasa (drewno, pellet). W mniejszym stopniu wykorzystywane są także olej opałowy oraz gaz płynny.

Źródła liniowe

Emisja liniowa na terenie Gminy Reszel jest związana przede wszystkim ze środkami transportu. Choć jest ona znacznie niższa od emisji ze źródeł punktowych, pozostaje szczególnie istotna ze względu na niskie źródło emisji, prowadzące często do powstania wysokich stężeń w strefie przebywania ludzi. W tym kontekście istotna jest długość ścieżek rowerowych – na terenie gminy brak jest ścieżek rowerowych (dane BDL za 2020 r.).

Źródłem emisji liniowej w mieście jest transport samochodowy. Substancje emitowane z silników pojazdów wpływają na jakość powietrza, szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg, a ich wpływ maleje wraz z odległością.

Jakość powietrza

Ocena stanu jakości powietrza jest dokonywana corocznie w ramach PMŚ przez WIOŚ w Olsztynie na terenie całego województwa w cyklach pięcioletnich. W 2019 r. rozpoczęto nowy cykl. Wydzielono 3 strefy dla których dokonuje się oceny jakości powietrza:

- ✓ PL2801 miasto Olsztyn,
- ✓ PL2802 miasto Elbląg,
- ✓ PL2803 strefa warmińsko-mazurska.

Gmina Reszel znajduje się w strefie warmińsko-mazurskiej.

Ocenę jakości powietrza przeprowadza się stosując dwa kryteria:

- ✓ ochronę zdrowia ludzi (uwzględniano stężenia następujących zanieczyszczeń: benzen, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, ozon troposferyczny, tlenek węgla, pył PM10, pył PM2.5 oraz kadm, nikiel, ołów, arsen i benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM10.),
- ✓ ochronę roślin (uwzględniano stężenia następujących zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, ozon troposferyczny).

Oznaczenie klas przyjęto następująco:

A jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych,

A1 oznaczenie strefy pod kątem pyłu zawieszonego PM2.5, w przypadku osiągnięcia poziomu określonego dla fazy II tj. 20 µg/m³,

C jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe,

D1 jeżeli stężenie zanieczyszczenia ozonem troposferycznym na terenie strefy nie przekracza poziomu celu długoterminowego,

D2 jeżeli stężenia zanieczyszczenia ozonem troposferycznym na terenie strefy przekracza poziom celu długoterminowego.

Dla poziomu dopuszczalnego dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla oraz poziomu docelowego kadmu, arsenu, niklu strefę warmińsko-mazurską zaliczono w latach 2014-2016 do klasy A. Również w przypadku pyłu zawieszonego PM_{2,5} strefę zaliczono do klasy A.

Wyniki klasyfikacji w latach 2015-2018 prezentuje poniższa Tabela.

Tabela 30 Klasyfikacja strefy warmińsko-mazurskiej w latach 2015-2018

Substancja	Klasyfikacja strefy			
	2015	2016	2017	2018
Klasyfikacja ze względu na ochronę zdrowia				
dwutlenek siarki	A	A	A	A
benzen	A	A	A	A
dwutlenek azotu	A	A	A	A
ozon troposferyczny	A D2 dla poziomu celu długoterminowego	A D2 dla poziomu celu długoterminowego	A	A
tlenek węgla	A	A	A	A
pył PM₁₀	C	A	A	C
pył PM_{2.5}	A	A	A	A
kadm	A	A	A	A
nikiel	A	A	A	A
ołów	A	A	A	A
arsen	A	A	A	A
bezno(a)piren	C	C	C	C
Klasyfikacja ze względu na ochronę roślin				
dwutlenek siarki	A	A	A	A
tlenki azotu	A	A	A	A
ozon troposferyczny	A D2 dla poziomu celu długoterminowego	A D2 dla poziomu celu długoterminowego	A	A

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Raporty o stanie środowiska za lata 2015-2018

Na terenie Gminy Reszel nie ma zlokalizowanej stacji monitoringu powietrza. W raporcie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska pt. Stan środowiska w województwie warmińsko-mazurskim (raport 2020) wskazano na dobrą jakość powietrza w Gminie Reszel. Roczne stężenia SO₂ w Gminie kształtują się na przestrzeni ostatnich kilku lat na bardzo niskim poziomie. Można stwierdzić, że pod kątem tego zanieczyszczenia, jakość powietrza jest dobra.

Hałas

Klimat akustyczny województwa warmińsko-mazurskiego kształtowany jest przede wszystkim przez hałas komunikacyjny, z czego największą uciążliwość stanowi ruch samochodów osobowych i ciężarowych odbywający się drogami, zwłaszcza wojewódzkie.

JAKOŚĆ KLIMATU AKUSTYCZNEGO

Identyfikacji stanu akustycznego środowiska i obserwacji jego zmian dokonuje się na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu LDWN i LN, prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, a także z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.

Na terenie gminy Reszel nie wykonywano ostatnich latach pomiarów klimatu akustycznego w ramach sieci PMŚ (zgodnie z informacjami WIOŚ w Olsztynie).

Poza pomiarami w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ), nadzorem i kontrolą nad hałasem emitowanym do środowiska przyrodniczego zajmuje się Inspekcja Ochrony Środowiska. Inspekcja prowadzi kontrole planowe zakładów posiadających pozwolenie na emisję hałasu ze środowiska, w której określono dopuszczalne poziomy emitowanego hałasu, połączone z pomiarami hałasu przemysłowego. Celem takiej kontroli jest ustalenie zasięgu oddziaływania akustycznego zakładu przemysłowego poprzez pomiary hałasu pochodzącego ze źródeł zlokalizowanych na terenie jednostki. W przypadku, gdy emitowany hałas przekracza warunki określone w pozwoleniu na emisję hałasu, zakładowi wymierza się karę pieniężną i nakłada obowiązek podjęcia działań wyciszających pracę obiektu z możliwością odroczenia i umorzenia kary. Poza w/w kontrolami Inspekcja Ochrony Środowiska przeprowadza tzw. pomiary na wniosek mieszkańców skarżących się na uciążliwy dla nich hałas przemysłowy czy drogowy, bądź też na wniosek organów władz samorządowych. W ramach interwencji przeprowadza się wstępny pomiar hałasu w terenie, zarówno w porze dziennej, jak i nocnej. W przypadku wystąpienia przekroczeń, dalsze postępowanie prowadzi właściwy terenowo starosta, który zobowiązuje jednostkę do uzyskania pozwolenia na emitowanie hałasu do środowiska. Po uzyskaniu przez zakład pozwolenia, akredytowane laboratorium przeprowadza kontrolny pomiar hałasu. Wówczas, Inspekcja Ochrony Środowiska odnosząc się do pozwolenia wydanego przez starostę, w przypadku przekroczeń, nakłada na zakład administracyjną karę pieniężną oraz obowiązek zmniejszenia poziomu emitowanego hałasu.

ŹRÓDŁA POGARSZANIA KLIMATU AKUSTYCZNEGO I MOŻLIWOŚCI JEGO OGRANICZANIA

Na terenie gminy Reszel wyróżnia się trzy główne rodzaje hałasu, według źródła powstawania:

- ✓ hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu drogowego,
- ✓ hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach produkcyjnych i usługowych,
- ✓ hałas towarzyszący obiektom sportu, rekreacji i rozrywki.

Spośród w/w źródeł hałasu, obecnie największe uciążliwości na obszarze Gminy Reszel powodują źródła hałasu komunikacyjnego, tzn. pojazdy silnikowe, urządzenia i maszyny rolnicze poruszające się po drogach, zwłaszcza wojewódzkich. Przez gminę Reszel przebiegają drogi wojewódzkie o łącznej długości 42,38 km (z czego ok. 3,84 km w mieście Reszel):

- droga wojewódzka DW 590 Barciany – Reszel – Biskupiec,
- droga wojewódzka DW 593 Lutry – Ryn – Reszel,
- droga wojewódzka DW 594 Bisztynek – Reszel – Kętrzyn,
- droga wojewódzka DW 596 Mnichowo – Bęsia – Biskupiec.

Oddziaływanie hałasu przemysłowego ma charakter punktowy, przy czym w kontekście gminy Reszel potencjalne zagrożenie tego rodzaju hałasem jest znikome. Podobnie hałas rekreacyjny, który może wystąpić punktowo i incydentalnie.

W celu ograniczenia zagrożenia hałasem, a przynajmniej nie pogarszania akustycznych warunków życia ludności, zasadne jest prowadzenie działań zapobiegawczych. Tereny wymagające ochrony akustycznej należy sytuować w takiej odległości od źródeł hałasu, która gwarantuje zachowanie na tych terenach dopuszczalnych poziomów hałasu lub w odległości mniejszej przy zastosowaniu skutecznych środków ograniczających emisję hałasu (ekrany akustyczne, nasadzenia zieleni izolacyjnej), co najmniej do poziomów dopuszczalnych – poziomy te reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, odnoszące się do poszczególnych grup źródeł hałasu i dopuszczalnych poziomów hałasu dla pory dziennej i pory nocnej, względem poszczególnych rodzajów terenów.

Ponadto, obowiązują ustalenia wojewódzkiego programu ochrony środowiska przed hałasem - obecnie obowiązuje „Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż dróg krajowych oraz wojewódzkich na terenie województwa warmińsko-mazurskiego o obciążeniu ponad 3 mln pojazdów rocznie, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne w wyniku przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu określonych wskaźnikami LDWN i LN” (Uchwała Nr III/42/2014 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 grudnia 2014 roku) oraz jego aktualizacja (Uchwała nr XXXVIII/822/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 czerwca 2018 roku). Głównym celem Programu jest wskazanie kierunków i działań, których konsekwentna realizacja spowoduje dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego, na terenach, na których nastąpiły przekroczenia obowiązujących norm. Dokument wskazuje również kierunki działań, mające na celu zapobieganie powstawaniu nowych rejonów konfliktów akustycznych.

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Podstawowe źródła pól elektromagnetycznych to:

- ✓ przewody linii elektrycznych wysokiego napięcia,
- ✓ przewody trakcji elektrycznej pociągów,
- ✓ stacje transformatorowe, maszyny i urządzenia zasilane prądem stałym i zmiennym, magnesy stałe, elektromagnesy, iskrowniki.
- ✓ obiekty radiokomunikacyjne, w tym: stacje nadawcze radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej.

Na terenie gminy Reszel istotnym źródłem promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego są przede wszystkim:

- Główny Punkt Zasilania GPZ 110/15 kV
- linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji Kętrzyn – Reszel,
- linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji GPZ Mrągowo – GPZ Biskupiec.

Ponadto, do istotnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego zaliczają się także stacje bazowe telefonii komórkowej (GSM), przy czym nie stanowią one zagrożenia dla zdrowia i życia ludności. Stacje bazowe telefonii komórkowej muszą odpowiadać wymaganiom norm technicznych, co wymusza rygorystyczne zasady dotyczące sposobów mocowania anten stacji bazowych, tak aby były oddalone od miejsc dostępnych dla ludności. Stacje GSM zidentyfikowano w miejscowościach Reszel, Święta Lipka i Pieckowo.

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych wartości lub co najmniej na tych poziomach, bądź zmniejszeniu poziomów co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku zróżnicowane są dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludzi. Wpływ pola elektromagnetycznego na człowieka i środowisko uzależniony jest od wysokości natężenia (lub gęstości mocy) oraz częstotliwości drgań, dlatego wartość poziomów dopuszczalnych jest określana w pasmach częstotliwości. Wartości dopuszczalnych poziomów są podane w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

Występujący w Gminie Reszel poziom pól elektromagnetycznych nie stwarza zagrożenia dla ludzi i środowiska.

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Na terenie gminy Reszel niewielka ilość budynków wykorzystuje mikroinstalacje OZE (jak kolektory słoneczne, instalacje fotowoltaiczne, pompy ciepła), przy czym brak szczegółowych danych dotyczących ich liczby i rodzaju (instalacje tego typu występują m.in. na oczyszczalni ścieków w Reszlu, stacji uzdatniania wody, oraz na niewielkiej części budynków mieszkalnych).

Funkcjonują także małe elektrownie wodne Niewodnik I, Niewodnik II i Pilec na rzece Dajna, oraz Mnichowo na kanale Reszelskim.

Ponadto, należy zauważyć, że na terenie Gminy jednym z paliw wykorzystywanych do produkcji ciepłej jest biomasa, która jest kwalifikowana jako odnawialne źródło energii.

OCHRONA WÓD

Obszar gminy znajduje się niemal całkowicie w dorzeczu rzeki Guber, dopływie Łyny. Granica głównego działu wodnego pomiędzy zlewnią Wisły i Zalewu Wiślanego przebiega przez południowy kraniec obszaru gminy, w rejonie Woli i Śpiglówki. Główne strugi odwadniające teren gminy to rzeki: Dajna i Sajna, będące lewobrzeżnymi dopływami Gubra. Razem z Kanałem Reszelskim (lewobrzeżnym dopływem Sajny) strugi te zostały zaliczone do cieków podstawowych. Rzeką Dajna jest lewobrzeżnym dopływem rzeki Guber o długości 55 km. Zlewnia zajmuje powierzchnię 345,2 km². Za początek Dajny przyjęto ciek uchodzący do jez. Wągiel. Rzeką przepływa przez szereg jezior tzw. Rynny Mrągowskiej. Po wypływie z jeziora Dejnowa, Dajna zmienia kierunek na półn-wsch i w okolicach Biedaszek wpada do rzeki Guber. Dajna płynie przez Powiat Mrągowski i Kętrzyński – Gmina Reszel i Kętrzyn. Rzeką w górnym biegu przyjmuje zanieczyszczenia z punktowych źródeł zanieczyszczeń.

Rzeką Sajna jest lewobrzeżnym dopływem rzeki Guber o długości 50,6 km i powierzchni zlewni 500,6 km². Sajna przepływa przez Gminę Reszel i Korsze. Reszel jest miastem położonym nad Sajną. Sajna prawie na całej kontrolowanej długości prowadzi wody nadmiernie zanieczyszczone z powodu przyjmowania zanieczyszczeń z punktowych źródeł – zrzutów ścieków z oczyszczalni mechaniczno-biologicznych z Reszla, Korsza i Bykowa.

Większość obszaru gminy znajduje się poza zlewnią pojezierną. W zlewni jezior położona jest część południowa gminy i fragment północno - wschodni. Charakterystykę jezior występujących na terenie gminy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 31. Charakterystyka zbiorników wodnych Gminy Reszel

Nazwa jeziora	Powierzchnia (ha)	Głębokość (m)		Objętość tys. m3
Zlewnia Dajny				
Dejnowa	125,3	9,9	33,0	12 417,1
Wirbel	11,0	1,7	4,4	196,8
Zlewnia Sajny				
Legińskie	230,0	12,0	37,2	27 813,9
Widryńskie	123,9	8,5	27,0	10 557,4
Trzcinnio	32,3	10,4	32,2	3 383,7
Pasterzewo	37,3	6,0	21,5	2 271,1
Klawój	29,6	7,1	17,3	2 101,6

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Pod względem podziału na zlewnie jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) obszar gminy Reszel zlokalizowany jest w zasięgu:

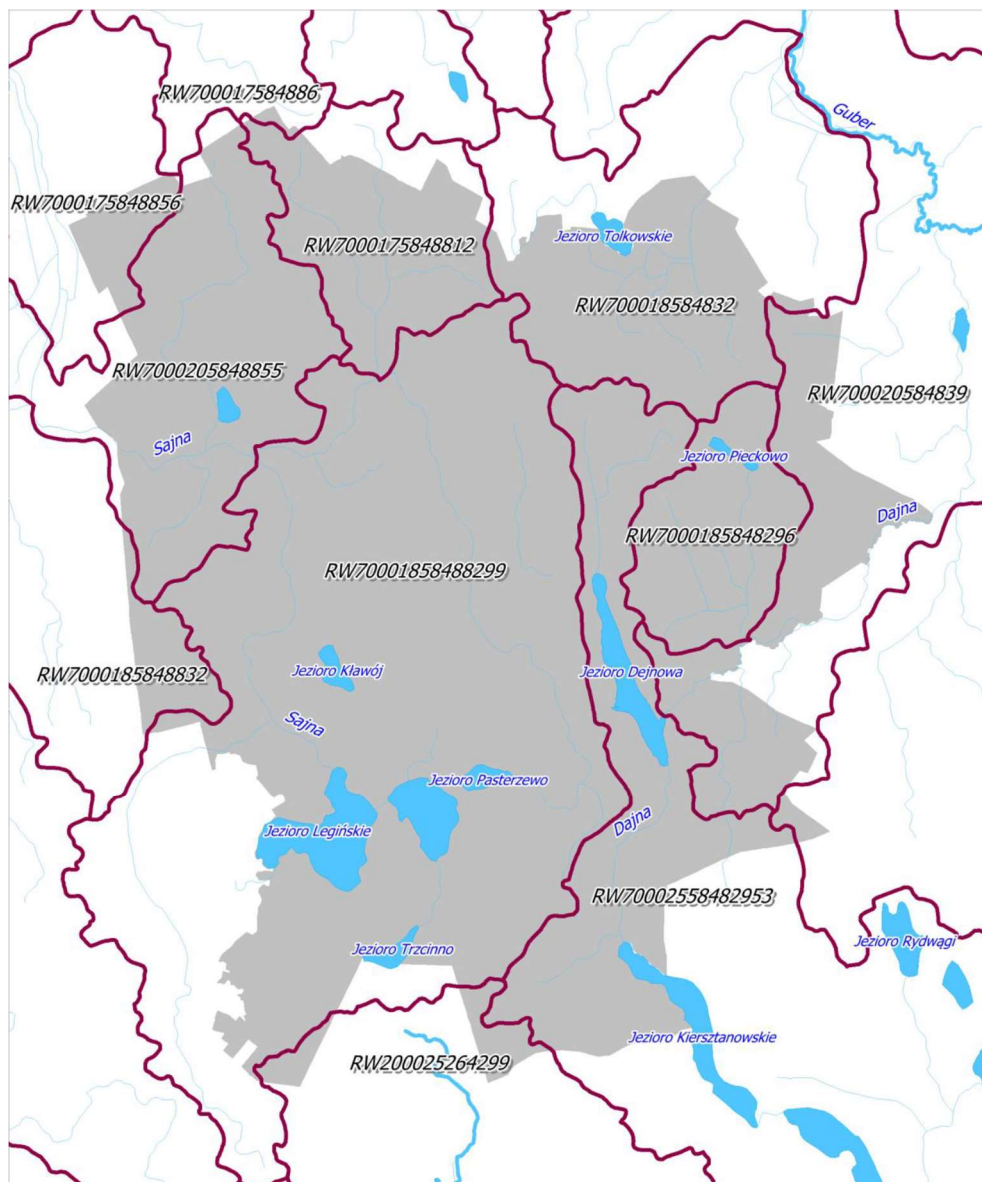
1. dorzecze Pregoly:

- ✓ JCWP Dopływ z Trzeciaków (RW700017584886);
- ✓ JCWP Stare koryto Sajny (RW7000175848856);
- ✓ JCWP Dopływ spod Worławek (RW7000175848812);
- ✓ JCWP Sajna od Kan. Reszelskiego do starego koryta Sajny bez starego koryta Sajny z Rynem od dopływu z Kol. Wysoka Dąbrowa (RW7000205848855);
- ✓ JCWP Dopływ z Kominiek (RW7000185848832);
- ✓ JCWP Sajna od źródeł do Kan. Reszelskiego, z Kan. Reszelskim i jeziorami Widryńskim i Legińskim (RW70001858488299);
- ✓ JCWP Dejna do wypływu z jeziora Dejnowa (RW70002558482953);
- ✓ JCWP Dopływ z jeziora Pieckowskiego (RW7000185848296);
- ✓ JCWP Guber od dopływu z jeziora Siercz do Rawy z Dejną od wypływu z jeziora Dejnowa (RW700020584839);
- ✓ JCWP Dopływ z jeziora Tołkińskiego (RW700018584832);

2. dorzecze Wisły:

- ✓ JCWP Krutynia do wpływu do jeziora Beldany wraz z dopływami i jeziorami (RW200025264299).

Rysunek 16. Położenie Gminy w stosunku do zlewni jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP)

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

Jakość wód powierzchniowych

W ramach „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoly” oraz „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” oceniony został stan poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych występujących w Gminie:

Tabela 32. Ocena jednolitych części wód powierzchniowych występujących na terenie Gminy Reszel

Nazwa i kod JCWP	Status JCWP	Stan lub potencjał ogólny JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cele środowiskowe dla JCWP
Dopływ z Trzeciaków (RW700017584886)	Naturalna	Dobry	Niezagrożona	Dobry stan ekologiczny Dobry stan chemiczny
Stare koryto Sajny (RW7000175848856)	Naturalna	Dobry	Niezagrożona	Dobry stan ekologiczny Dobry stan chemiczny
Dopływ spod	Naturalna	Dobry	Niezagrożona	Dobry stan ekologiczny

Worplawek (RW7000175848812)				Dobry stan chemiczny
Sajna od Kan. Reszelskiego do starego koryta Sajny bez starego koryta Sajny z Rynem od dopływu z Kol. Wysoka Dąbrowa (RW7000205848855)	Naturalna	Zły	Zagrożona	Dobry stan ekologiczny Dobry stan chemiczny
Dopływ z Kominek (RW7000185848832)	Naturalna	Dobry	Niezagrożona	Dobry stan ekologiczny Dobry stan chemiczny
Sajna od źródeł do Kan. Reszelskiego, z Kan. Reszelskim i jeziorami Widryńskim i Legińskim (RW70001858488299)	Naturalna	Zły	Zagrożona	Dobry stan ekologiczny Dobry stan chemiczny
Dejna do wypływu z jeziora Dejnowa (RW70002558482953)	Naturalna	Dobry	Niezagrożona	Dobry stan ekologiczny Dobry stan chemiczny
Dopływ z jeziora Pieckowskiego (RW7000185848296)	Naturalna	Dobry	Niezagrożona	Dobry stan ekologiczny Dobry stan chemiczny
Guber od dopływu z jeziora Siercz do Rawy z Dejną od wypływu z jeziora Dejnowa (RW700020584839)	Naturalna	Zły	Zagrożona	Dobry stan ekologiczny Dobry stan chemiczny
Dopływ z jeziora Tołkińskiego (RW700018584832)	Naturalna	Dobry	Niezagrożona	Dobry stan ekologiczny Dobry stan chemiczny
Krutynia do wpływu do jeziora Beldany wraz z dopływami i jeziorami (RW200025264299)	Naturalna	Dobry	Niezagrożona	Dobry stan ekologiczny Dobry stan chemiczny

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

Ponadto, badaniami jakościowymi WIOŚ w Olsztynie objęto rzekę Sajna:

Tabela 33. Ocena rzeki Sajna

Rzeka	Nazwa JCWP	Klasa elementów biologicznych		Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Ocena stanu JCWP		
		Rok najstarszych badań / rok najmłodszych badań		Klasa	Rok najstarszych badań / rok najmłodszych badań		Klasa	Rok najstarszych badań / rok najmłodszych badań		Klasa
Sajna	Sajna od źródeł do Kan. Reszelskiego, z Kan. Reszelskim i jez. Widryńskim i Legińskim	2012	2017	b.d.	2012	2017	b.d.	2012	2017	Zły stan wód

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

Do czynników wpływających na jakość wód powierzchniowych należą uwarunkowania naturalne, takie jak warunki klimatyczne i hydrologiczne, czy zdolność samooczyszczania oraz zanieczyszczenia antropogeniczne.

Znaczną część zanieczyszczeń trafiających do wód powierzchniowych stanowią zanieczyszczenia obszarowe. Źródłem tych zanieczyszczeń jest przede wszystkim:

- ✓ rolnictwo, co wynika głównie z faktu stosowania nawozów sztucznych i naturalnych (np. gnojowica), a także środków ochrony roślin (obecnie w ilościach malejących),
- ✓ hodowla zwierząt poprzez niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy oraz ich niewłaściwe, zbyt duże lub zbyt częste stosowanie na polach,
- ✓ niedostateczna infrastruktura odprowadzająca ścieki bytowo – gospodarcze, zwłaszcza w miejscowościach korzystających z wodociągów oraz na obszarach rekreacji, zarówno zbiorowej jak i indywidualnej, usytuowanych w sąsiedztwie zbiorników wodnych.

Do zanieczyszczeń punktowych, stwarzających bardzo poważne zagrożenie dla czystości wód powierzchniowych należą przede wszystkim:

- ✓ bezpośrednie zrzuty surowych ścieków bytowo – gospodarczych do cieków wodnych (na nie skanalizowanych obszarach),
- ✓ zrzuty niedostatecznie oczyszczonych ścieków (nie odpowiadających warunkom pozwolenia wodnoprawnego).

Ostatnie badania wód powierzchniowych przepływających przez teren Miasta i Gminy Reszel były prowadzone w 2009 roku. Badania prowadzono zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2009 roku w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. Nr 81, poz. 685). Prowadzono dwa rodzaje monitoringu rzek – diagnostyczny i operacyjny. Ocenę jakości wód rzecznych objętych monitoringiem operacyjnym w 2009 roku, przepływających przez teren gminy prezentuje poniższa tabela.

Tabela 34. Ocena stanu ekologicznego wód rzecznych Gminy Reszel

Kod jednolitej części wód / Nazwa punktu / Nazwa jcw	Lokalizacja stanowiska	Km rzeki	Ocena stanu / potencjału ekologicznego	Wskaźniki obniżające jakość wody
Rzeka Dajna				
PLRW700020584839/ Guber od dopływu z jeziora /Siercze do Rawy bez Rawy	Smokowo	1,6	Dobry	Fitobentos, OWO, Nk, N-NO3
Rzeka Sajna				
PLRW70001858488299/ Sajna od źródeł Kanału Reszelskiego z jez. Wirdyńskim i Legińskim	pon. Reszla	35,3	brak oceny	-
PLRW7000205848899/ Sajna od starego koryta Sajny do ujścia	pow. Ujścia do Gubra	0,3	umiarkowany	OWO, Nk

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

Ocena stanu ekologicznego wód rzecznych przepływających przez teren Gminy Reszel wykonana w 2009 roku, wykazuje iż cieki charakteryzują się dobrym oraz umiarkowanym stanem ekologicznym. Wskaźnikiem obniżającym jakość wód był azot Kjeldahla oraz ogólny węgiel organiczny. Najgorsza była jakość wód poniżej dopływu zanieczyszczeń ze źródeł punktowych, np. w Sajnie poniżej Reszla. Wysokie wartości wielu wskaźników zanieczyszczeń notowano w okresie letnim, przy niskim stanie wód. W Sajnie w lipcu stężenie fosforu ogólnego przekroczyło 1 mg P/l, BZT5 – 10 mg O₂/l, OWO – 38 mg C/l. Obniżona jakość wód może wynikać zarówno z warunków naturalnych, jak i świadczyć o wpływach antropogennych. Podwyższone wartości niektórych wskaźników, np. OWO czy azotu Kjeldahla, świadczą o obecności związków organicznych, która może być związana z dopływem ścieków (np. Sajna poniżej Reszla).

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie w ostatnich latach nie prowadził badań jakości wód jeziornych gminy Reszel.

Zasoby i stan wód podziemnych

Obszar gminy Reszel położony jest w regionie, gdzie główne użytkowe poziomy wodonośne zalegają w utworach czwartorzędowych (plejstoceńskich), tzn. w obrębie następujących pięter wodonośnych:

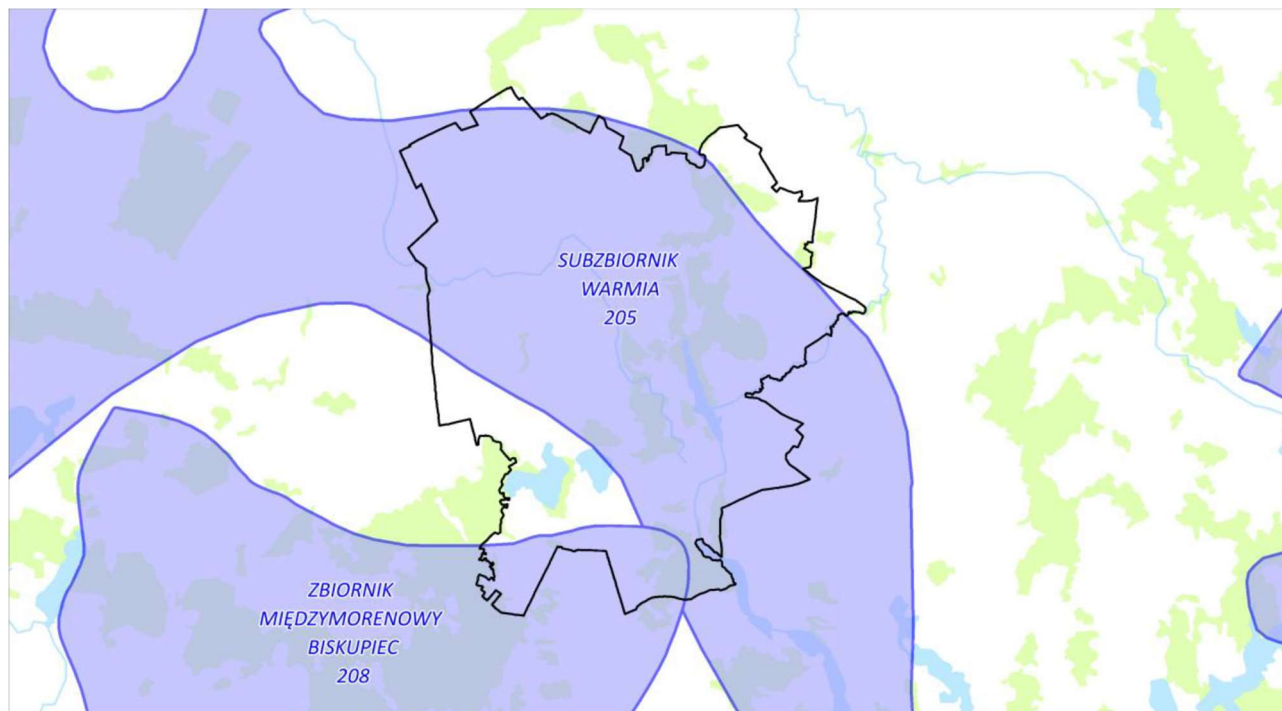
- ✓ piętro wodonośne wód podziemnych zalegające przeważnie na głębokości 5-20 m, a w obrębie zagłębień terenowych również na głębokości 0-5 m. Wody tego poziomu są słabo izolowane od powierzchni terenu, przez co w znacznym stopniu narażone są na zanieczyszczenia;
- ✓ piętro wodonośne wód wgłębnych zalegające na głębokościach 20-100 m o regionalnym rozprzestrzenieniu i podstawowym znaczeniu jako użytkowy poziom wodonośny. Wody wgłębne są na ogół dobrze izolowane (głównie przez gliny zwałowe), w związku z czym w niewielkim stopniu narażone są na zanieczyszczenia z powierzchni terenu.

Gmina Reszel położona jest w zasięgu udokumentowanych głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP):

- ✓ GZWP nr 205 „Subzbiornik Warmia”, dla którego opracowano dokumentację określającą warunki hydrogeologiczne (2013 r.) obejmuje swym zasięgiem przeważającą część Gminy. Zbiornik ten, mimo znacznej powierzchni (1660 km²) posiada niewielkie zasoby całkowite (60000 m³/d). Nie wymaga jednak szczególnej ochrony z uwagi na głębokie zaleganie i bardzo dobrą izolację poziomu wodonośnego.
- ✓ GZWP nr 208 „Zbiornik międzymorenowy Biskupiec”, dla którego opracowano dokumentację określającą warunki hydrogeologiczne (2011 r.) obejmuje swym zasięgiem fragment południowej części Gminy. Zbiornik ten, mimo niewielkiej powierzchni (290 km²) posiada znaczne zasoby całkowite (53 280 m³/d). Wyznaczono obszar ochronny na ok 11,4% powierzchni zbiornika. Proponowane zakazy i nakazy wprowadzają między innymi zmianę sposobu użytkowania technologii oraz ograniczenie emisji.

Rysunek 17. Położenie Gminy w odniesieniu do zasięgu głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP)

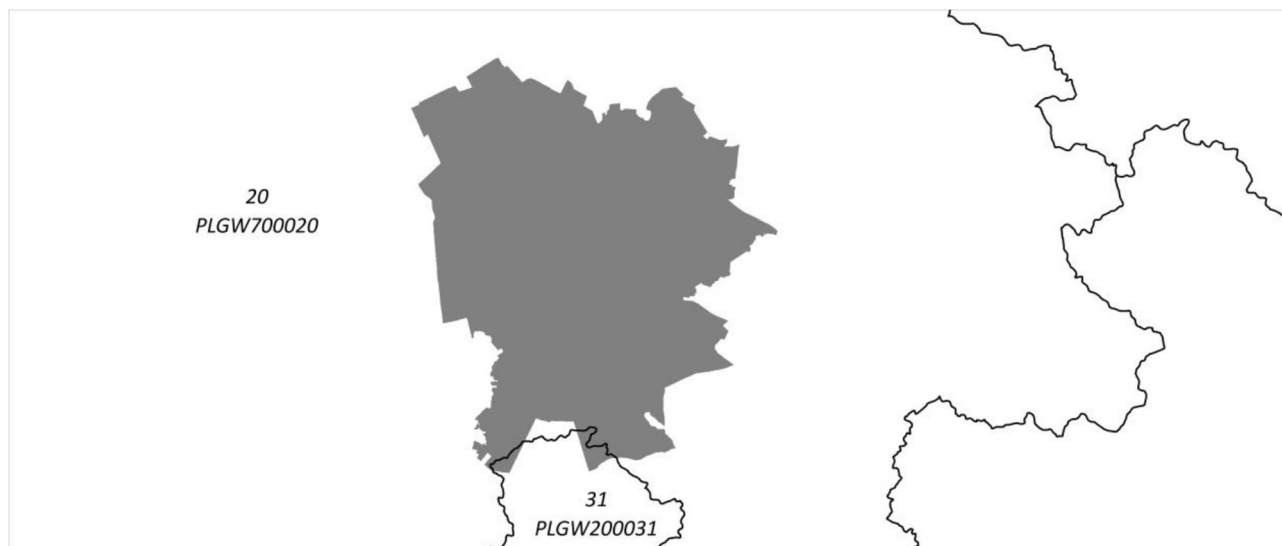
Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD PODZIEMNYCH

Pod względem podziału na zlewnie jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) obszar gminy Reszel zlokalizowany jest w zasięgu:

- ✓ JCWPd Nr 20 (kod PLGW700020) - dominująca część Gminy (analogicznie do zasięgu dorzecza Pregoty),
- ✓ JCWPd Nr 31 (kod PLGW200031) - dominująca część Gminy (analogicznie do zasięgu dorzecza Wisły).

Rysunek 18. Położenie Gminy w stosunku do zlewni jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

JAKOŚĆ WÓD PODZIEMNYCH

Zgodnie z informacjami WIOŚ w Olsztynie w ostatnich latach na terenie gminy Reszel nie był prowadzony monitoring wód podziemnych.

W odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych nr 20 i 31, ocenione zostały jako posiadające stan dobry pod względem ilościowym i jakościowym (ocena za 2016 r.)

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA

Stopień zwodociągowania gminy Reszel wynosi 93,6%, a dysproporcja w wyposażeniu zbiorczy system zaopatrzenia w wodę miasta i pozostałych terenów Gminy jest niewielka (96,5% w Reszlu wobec 89,2% na terenach wiejskich). Łączna długość sieci wynosi 141 km, a ilość przyłączy to ok. 1,1 tys.

Zaopatrzenie w wodę odbywa się z sześciu głównych ujęć ze stacjami uzdatniania:

- Reszel miasto – wodociąg grupowy obsługujący Reszel, Wólkę Ryńską, Dębnik i Robawy,
- Pilec - wodociąg grupowy obsługujący Pilec, Staniewo, Świętą Lipkę, Pieckowo, Siemki, Pudwągi i Linkowo (gmina Kętrzyn);
- Zawidy — wodociąg grupowy obsługujący Zawidy, Zawidy kolonię i Mnichowo;
- Wola - wodociąg grupowy obsługujący Wolę, Łężany, Plenowo, Widryny, Leginy, Kocibórz,
- Klewno – wodociąg grupowy obsługujący Klewno i sieć w kierunku Worpławki,
- Pieckowo – wodociąg grupowy obsługujący Pieckowo.

Ponadto, funkcjonuje jeszcze 8 mniejszych ujęć, a także ujęcia własne mieszkańców w miejscowościach, które nie są zwodociągowane, tj. Pasterzewo, Łabędziewo, Śpigiel, Kępa Tolnicka, Tolniki Małe i Grzybowo. Miejscowości Bezlówki i Stąpławki są zaopatrywane z ujęcia wody dla miasta Kętrzyn. Na dzień dzisiejszy ze względu na duże nakłady inwestycyjne nie są zwodociągowane miejscowości: Pasterzewo, Łabędziewo, Śpigiel, Kępa Tolnicka, Tolniki Małe i Grzybowo. Mieszkańcy zaopatrują się w wodę z ujęć własnych. We wszystkich innych miejscowościach Gminy Reszel funkcjonuje sieć wodociągowa.

Woda przeznaczona jest do zaspokajania potrzeb bytowo-gospodarczych ludności, usług, rolnictwa. Warstwy wodonośne Gminy określa się jako dobre pod względem jakościowym i ilościowym.

Największe zużycie wody w gminie zanotowano na potrzeby ogólnej eksploatacji sieci wodociągowej. Z roku na rok obserwuje się iż pobór wód w poszczególnych sektorach gospodarki ulegał systematycznemu zmniejszeniu. Obserwowane ograniczenie zużycia wody związane jest głównie ze zmianami produkcji przemysłowych oraz zamykaniem obiegów wodnych.

Badania jakości ujmowanych wód na terenie Gminy Reszel prowadzi Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kętrzynie. Prowadzi ona ocenę jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ramach nadzoru sanitarnego w okresach kwartalnych. Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny stwierdza przydatność wody w przypadku urządzeń wodociągowych dostarczających wodę na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 roku w sprawie wymagań bakteriologicznych, fizykochemicznych i organoleptycznych dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2007 nr 61 poz. 417). Zgodnie z danymi Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w

Kętrzynie, jakość wód Gminy Reszel odpowiadała wymaganiom zapisanym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 roku.

KANALIZACJA SANITARNA

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Reszel wynosi 53,873 km, z czego w mieście Reszel 20,625 km, a na pozostałym obszarze 32,248 km.

Skanalizowane miejscowości to:

- ✓ miasto Reszel – 20,625 km,
- ✓ Wólka Ryńska – 1,558 km,
- ✓ Święta Lipka – 14,012 km,
- ✓ Pilec – 11,768 km,,
- ✓ Robawy – 3,323 km,
- ✓ Lipowa Góra – 0,406 km,
- ✓ Ramty – 1,181 km

W ciągu sieci kanalizacyjnych zlokalizowanych są 23 przepompownie. Ścieki sieciowe spływają do oczyszczalni ścieków w Reszlu.

OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Gospodarka ściekowa w Gminie Reszel opiera się na trzech mechaniczno – biologicznych oczyszczalniach ścieków. Pierwszą z nich jest mechaniczno – bioniczna oczyszczalnia ścieków funkcjonująca na terenie Miasta Reszel o przepustowości do 1600 m³ na dobę, przyjmująca ścieki z terenu miasta Reszel oraz częściowo (około 15%) z Zakładów Przemysłowych „Rema”. Proces oczyszczania ścieków rozpoczyna się w momencie dotarcia ścieków do oczyszczalni (przez kanalizację lub jako ścieki dowożone). Najpierw ścieki wstępnie są oczyszczane z zanieczyszczeń fizycznych. Specjalne sito zbiera większe zanieczyszczenia, które potem są prasowane i trafiają na wysypisko śmieci. Następnie ścieki płyną długim kanałem, w którym osadzają się drobiny piasku występujące w ściekach. Kanały te są na przemian użytkowane. Raz na jakiś czas są czyszczone z nagromadzonego piasku. Kanał na różne drobiny występujące w ściekach. W kolejnym etapie oczyszczania ścieki są gromadzone w zbiorniku retencyjnym. Tam są mieszane po to, aby były jednolite. Zbiornik ten służy również jako dodatkowy zbiornik na ewentualny nagły napływ ścieków. Ścieki ze zbiornika retencyjnego trafiają do jednego z trzech zbiorników, w których podlegają biologicznemu rozkładowi substancji w nich zawartych. Polega to na tym, że bakterie spożywają składniki ze ścieków oczyszczając je w ten sposób. Bakterie rozmnażają się i jest ich coraz więcej, co wymusza, aby raz na jakiś czas zmniejszyć ich ilość. Dokonuje się tego przez odpuszczanie ich nadmiaru do specjalnego zbiornika. Ścieki po procesie bakteryjnego rozkładu (oczyszczone) są odprowadzane do naturalnego zbiornika wodnego. W zbiorniku tym gromadzony jest nadmiar namnożonych bakterii, z których następnie jest odwirowywana woda, a pozostałość (w postaci galaretowatej mazi) jest wywożona na wysypisko. Cały proces oczyszczania ścieków jest większej części jest zautomatyzowany i nie wymaga aż tak wielkiej kontroli, ale ze względu bezpieczeństwa obsługa oczyszczalni jest ciągła.

Drugą oczyszczalnią funkcjonującą na terenie gminy jest biologiczno-mechaniczna oczyszczalnia ścieków w Zakładach Przemysłowych „Rema” o przepustowości do 180 m³ na dobę. Na terenie gminy działa jeszcze jedna oczyszczalnia ścieków w miejscowości Łężany, która obsługuje miejscowość Łężany. Charakterystykę ładunków zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu odprowadzanych z terenu Gminy Reszel przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Charakterystyka ładunków zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu

Zanieczyszczenie	Ładunki zanieczyszczeń [kg/rok]
BZT5	1133
ChZT	12864
Zawiesina ogólna	1190
Azot ogólny	0
Fosfor ogólny	0

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026

Na obszarach wiejskich o niegodnych warunkach deniwelacyjnych zamieszkałych przez małą liczbą mieszkańców stosuje się przydomowe oczyszczalnie ścieków. Dla tych obszarów zastosowanie małych przydomowych oczyszczalni jest najbardziej dogodnym rozwiązaniem pod względem ekonomicznym. Dodatkowo w miejscowościach, gdzie sieć kanalizacyjna nie jest rozwinięta w znacznym stopniu, ścieki

komunalne z gospodarstw domowych odprowadza się do zbiorników bezodpływowych, skąd wywożone zostają taborem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków. Na terenie gminy zlokalizowanych jest ponadto 76 przydomowych oczyszczalni ścieków.

GMINA W KRAJOWYM PROGRAMIE OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH (KPOŚK)

Mając na uwadze obowiązujące przepisy 10 grudnia 2020 r. Rada Miejska w Reszlu podjęła Uchwałę Nr XXXIII/219/2020 w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Reszel, która opublikowana została w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko - Mazurskiego 28 grudnia 2020 r. (poz. 5324). W wyniku dokonanego przeglądu obszaru, wielkości i granic aglomeracji Reszel stwierdzono, że wystąpiła konieczność aktualizacji obszaru, wielkości i granic aglomeracji Reszel.

Na podstawie powyższej Uchwały wyznaczono się na terenie województwa warmińsko-mazurskiego aglomerację Reszel o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 5455, z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Reszel, obejmującą swym zasięgiem miasto Reszel oraz miejscowości z terenu gminy Reszel: Wólka Ryńska, Robawy, Lipowa Góra, Ramty, Święta Lipka, Pilec.

Zgodnie z zapisami w/w Uchwały, stan kanalizacji na terenie Gminy Reszel przedstawia się następująco:

Tabela 36. Informacje na temat istniejącej kanalizacji, liczby mieszkańców i osób czasowo przebywających obsługiwanych przez oczyszczalnię ścieków oraz indywidualne systemy oczyszczania nieposiadające podłączenia do sieci kanalizacyjnej

Lp.	Kanalizacja istniejąca	Długość (km)	Liczba osób korzystających z istniejącej kanalizacji		
			Stali mieszkańcy aglomeracji RLM	osoby czasowo przebywające w aglomeracji RLM	sumaryczna RLM
1	Sanitarna grawitacyjna	-	-	-	-
2	Sanitarna tłoczna	-	-	-	-
3	Ogólnospławna grawitacyjna	34,227	5000	429	5429
4	Ogólnospławna tłoczna	18,587	-	-	-
	Razem	52,814	5000	429	5429

Źródło: Opis aglomeracji Reszel

Biorąc pod uwagę fakt, że wielkość aglomeracji to 5455 RLM, a liczba osób niekorzystających ze zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej to 26 RLM (osób), obecnie zapewniony jest 99,52 % poziom skanalizowania.

VI Aktualizacja KPOŚK

W związku z nową perspektywą finansową UE na lata 2021-2027 w resorcie gospodarki wodnej podjęte zostały w 2019 r. prace związane z kolejną, szóstą aktualizacją Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (VI AKPOŚK), która stanowi dokument strategiczny niezbędny do uruchomienia wsparcia finansowego dla obszaru gospodarki ściekowej zgodnie z założeniami projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólne przepisy dla funduszy polityki spójności.

Prace związane z przygotowaniem projektu VI AKPOŚK zbiegły się w czasie z procesem uchwalania przez rady gmin aktów prawa miejscowego dotyczących wyznaczania aglomeracji, bowiem zgodnie z art. 565 ust 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2020 r. poz. 310 z późn. zm.) akty prawa miejscowego wydane na podstawie ustawy - Prawo wodne z 2001 r. zachowywały moc nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2020 r.

Mając na uwadze konieczność zapewnienia rzetelności dokumentu poprzez uwzględnienie w nim najaktualniejszych danych dotyczących stanu aglomeracji, dokonano weryfikacji założeń i warunków ujęcia aglomeracji w VI AKPOŚK.

GOSPODARKA ODPADAMI

W 2020 r. w Gminie Reszel odebrano łącznie 2312,33 Mg odpadów. Szczegółowa informacja na ten temat znajduje się w rozdziale 7.2 Zagospodarowanie przestrzenne, w tym stopień uzbrojenia terenu w infrastrukturę techniczną.

Obecny system gospodarki odpadami komunalnymi polega za zasadzie „zanieczyszczający płaci”, zgodnie z którą wytwórca odpadów jest zobowiązany do ponoszenia kosztów związanych z ich odzyskiem lub unieszkodliwianiem. Nadzór nad systemem gospodarki odpadami komunalnymi należy do zadań własnych gminy. System gospodarki odpadami komunalnymi ograniczony jest do zbierania odpadów komunalnych gromadzonych selektywnie i nieselektywnie.

Odpady zbierane nieselektywnie kierowane są do unieszkodliwiania na składowisko odpadów, zaś odpady zbierane selektywnie przekazywane do odzysku i recyklingu poza teren gminy. System zorganizowanego wywozu odpadów funkcjonuje w mieście i gminie od 1956 r. Wywozem odpadów zmieszanych objęto 95% mieszkańców w zabudowie wielorodzinnej, 90 % mieszkańców w zabudowie jednorodzinnej oraz 70% mieszkańców w zabudowie zagrodowej. Selektywna zbiórka odpadów prowadzona jest od 2001 r. Selektywną zbiórką odpadów objętych jest 72% mieszkańców w zabudowie zagrodowej. Selektywną zbiórkę planuje się w latach najbliższych ogarnąć 100% mieszkańców miasta i gminy Reszel.

Zadania z zakresu odbierania stałych odpadów komunalnych realizowane są przez dwóch przedsiębiorców posiadających stosowne zezwolenia, tj.:

- 1) Zakład Usług Komunalnych Sp. z o. o., ul. Kolejowa 8A, 11-440 Reszel (Decyzja: znak RŻL.7639-21/06 z 9 listopada 2006r.) – decyzja ważna do dnia 9 listopada 2016r., Pozwolenie Zintegrowane, decyzja : znak OŚ-PŚ.7222.1.2011 z dnia 15 maja 2012 r.- decyzja ważna do dnia 14 maja 2022 roku,
- 2) przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Komunalnik” Sp. z o. o., ul. Pl. Słowiański 2, 11-400 Kętrzyn (Decyzja: znak SRO/RŚ.7639-1/08 z dnia 01 lutego 2008r. obowiązująca do dnia 01 lutego 2009r. Decyzja zmieniająca w związku z Decyzją Samorządowego Kolegium Odwoławczego znak SRO/RŚ. 7639-1/08 z dnia 29 sierpnia 2008r.) – decyzja ważna do dnia 01 lutego 2018r.

Odpady gromadzone nieselektywnie zbierane są metodą „odbioru bezpośredniego” w rejonach zabudowy jednorodzinnej oraz „metodą donoszenia” w rejonach zabudowy wielorodzinnej. Właściciel nieruchomości zapewnia utrzymanie czystości i porządku na jej terenie przez wyposażenie nieruchomości w pojemniki o pojemnościach odpowiadających ilościom wytwarzanych odpadów. Na terenie gminy do gromadzenia nieczystości stałych służą znormalizowane pojemniki o pojemności od 110 L do 1100 L. Do gromadzenia odpadów komunalnych na drogach publicznych służą kosze uliczne o pojemności do 30 litrów. Pojemniki na odpady niesegregowane ulegające biodegradacji dostarczane są właścicielowi nieruchomości odpłatnie przez podmiot uprawniony. Pojemniki przeznaczone do selektywnej zbiórki odpadów dostarczane są nieodpłatnie.

Zebrane na terenie gminy odpady komunalne przekazane zostały do odzysku w instalacjach zlokalizowanych poza terenem gminy lub unieszkodliwione na składowisku odpadów komunalnych. Odpady komunalne przeznaczone do odzysku lub specjalistycznego unieszkodliwiania zbierane są w sposób selektywny. W sposób selektywny zbierane są opakowania z papieru i tektury, tworzyw sztucznych oraz opakowania szklane. Selektywna zbiórka odpadów komunalnych prowadzona jest od 2002 roku przez Zakład Usług Komunalnych Sp. z o. o. oraz Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Komunalnik” Sp. z o. o. Uzyskane z selektywnej zbiórki odpady po procesie ręcznej segregacji przekazywane są wyspecjalizowanym firmom, które poddają je procesom odzysku. Zgodnie z Regulaminem Utrzymania Czystości i Porządku na terenie Gminy Reszel (załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXXVII/212/2005 Rady Miejskiej w Reszlu z dnia 28 grudnia 2005r.) właściciele nieruchomości oraz najemcy/właściciele lokali powinni dążyć do utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości poprzez prowadzenie selektywnego zbierania i przekazywania do odbioru odpadów opakowaniowych (łącznie) wraz z papierem, tekturą i tekstyliami. Odpady należy gromadzić z wykorzystaniem znajdujących się na terenie miasta i gminy specjalnie oznakowanych pojemników. Właściciele nieruchomości mają obowiązek, przed umieszczeniem opakowań w pojemniku, przygotować je tak by nie pozostały na nich resztki zawartości. System selektywnej zbiórki jest rozbudowywany poprzez zakup odpowiedniej ilości pojemników.

Uzyskane z selektywnej zbiórki odpady po procesie ręcznej segregacji przekazywane są wyspecjalizowanym firmom, które poddają je procesom odzysku. Opakowania z tworzyw sztucznych oraz ze szkła przekazywane są firmie „ROMIX” w Reszlu, a wysegregowane odpady z papieru i tektury do firmy Stora Enso Recykling Sp. o. o.

Dominującą formą postępowania z odpadami komunalnymi na terenie Gminy Reszel jest ich unieszkodliwianie poprzez składowanie na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Odpady opakowaniowe i użytkowe zbierane w sposób selektywny przekazywane są recyklerom do dalszego zagospodarowania poza terenem gminy. Odpady zebrane z terenu gminy kierowane są do unieszkodliwiania na Składowisko Odpadów Komunalnych Dębniak – Worpławki. Na terenie Gminy Reszel dodatkowo znajduje się zamknięte Składowisko Odpadów w miejscowości Pudwągi.

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Komunalnik” Sp. z o.o. w Kętrzynie wdraża nowoczesne rozwiązania w gospodarce odpadami na analizowanym terenie, oparte na mechaniczno – biologicznym przetwarzaniu odpadów komunalnych. Proces MBP (mechaniczno – biologiczne przetwarzanie) obejmuje swoim zakresem przesiewanie, sortowanie, klasyfikację na frakcje odpadów komunalnych. Decyzją Nr 222/09 z dnia 30 lipca 2009 r. znak: WA.7351-1/96/09 Starosty Kętrzyńskiego zatwierdzono projekt budowlany „Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania hali budowlanej na instalację związaną z odzyskiem i unieszkodliwianiem odpadów na działce nr 4-45 przy ul. Budowlanej w Kętrzynie”. Decyzją Nr 370/09 z dnia 10 grudnia 2009 r. znak: WA.7351-4/60/09 wydaną przez Starostę Kętrzyńskiego zatwierdzono projekt budowlany: „Kompostownia pryzmowa odpadów ulegających biodegradacji na działce Nr 11/7 obręb Pudwąg, gm. Reszel”. Kompostownia znajduje się na terenie zamkniętego składowiska Odpadów w miejscowości Pudwąg. Instalacja mechanicznego przetwarzania odpadów – wyposażona w przesiewacz bębnowy, dzielący odpady na frakcje: drobną (<20mm), średnią (20-80mm) oraz odsiew (>80mm). Wymienione frakcje różnią się co do właściwości:

- a) frakcja drobna zawierająca głównie odpady mineralne zakwalifikowana zostanie jako odpad o kodzie 191209 – minerały (np.: piasek, kamienie), a wykorzystana zostanie w rekultywacji składowiska w Pudwągach do tworzenia warstwy porządkującej (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 marca 2006 r. w sprawie odzysku i unieszkodliwiania odpadów poza instalacjami i urządzeniami (Dz. U. z 2006 r. Nr 49 poz.356),
- b) frakcja średnia w swojej masie zawierająca głównie odpady kuchenne skierowana zostanie do instalacji biologicznego przetwarzania (kompostowni pryzmowej w Pudwągach),
- c) odsiew w swoim składzie zawierający opakowania i lekkie przedmioty z tworzyw, papieru i tekstyliów skierowany zostanie do sortowni ręcznej odpadów, w celu jak największej masy surowców wtórnych,
- d) balast pozostały po sortowaniu ze względu na swoją wysoką wartość kaloryczną wykorzystany może być do produkcji paliw alternatywnych, co pozwoli na ograniczenie składowania odpadów do minimum.

Instalacja biologicznego przetwarzania odpadów – oparta o technologie pryzm przerzucanych, zlokalizowana zostanie na placu kompostowym, wyposażonym w system drenujący i zbierający odcieki. Głównym celem kompostowania będzie pozyskanie materiału niezbędnego do rekultywacji składowiska odpadów. Zasadniczym efektem przyjęcia systemu jest całkowita zmiana koncepcji gospodarowania odpadami. Przede wszystkim nacisk jest przeniesiony ze składowania na dalsze przetwarzanie odpadów, co wychodzi naprzeciw zapisom ustawy o odpadach, zaleceniom KPGO 2014 oraz Dyrektywy 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów.

Pozostałe odpady zebrane z terenu Miasta i Gminy Reszel przekazywane są do utylizacji na Składowisko Odpadów Komunalnych Dębnik – Worpławki. Przedmiotowe składowisko zostało oddane do eksploatacji w 2000 roku i zlokalizowane jest w pobliżu miejscowości Dębnik - Worpławki, znajdującego się w odległości 4 km od miasta. Składowisko składa się z będącej w trakcie rekultywacji od 2000 roku części „starej” oraz z aktualnie eksploatowanej części „nowej” w rejonie m. Worpławki. Stan formalno – prawny składowiska odpadów jest uregulowany, a lokalizacja obiektu jest zgodna z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Tereny zajmowane przez składowisko zlokalizowane są w Worpławkach, nr ewidencyjny gruntu 2/7. Właścicielem składowiska jest gmina Reszel, zarządcą składowiska jest Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. Składowisko odpadów komunalnych spełnia wszelkie wymagania techniczne, tj. posiada uszczelnienie folią HDPE o grubości 2mm, ogrodzenie, strefy zieleni ochronnej, wały osłonowe, zbiornik na gromadzenie odcieków o obj. 30m³, brodzik do dezynfekcji. Na składowisku prowadzony jest monitoring wód podziemnych oraz powierzchniowych. W celu prowadzenia właściwej gospodarki odpadami składowisko zostało wyposażone w 2003 roku w kompaktom DINO DZO 3, natomiast w 2008 roku dokonano zakupu wagi najazdowej i na składowisku prowadzona jest ewidencja odpadów. Składowisko odpadów komunalnych spełnia wszelkie wymagania techniczne. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Reszlu w przyszłości planuje się rozbudować eksploatowane składowisko. W tym celu w 2000 roku gmina pozyskała na własność 5ha sąsiednich działek (klasa V oraz VI) celem ewentualnej budowy następnej kwatery. W 2011 roku na Składowisk Odpadów Komunalnych Dębnik – Worpławki przyjęto łącznie 2.531,46 Mg odpadów komunalnych zebranych z terenu Gminy Reszel.

Dodatkowo na terenie Gminy Reszel znajduje się zamknięte Składowisko Odpadów w m. Pudwąg, które zostało oddane do eksploatacji w 1981 roku. Właścicielem, zarządcą oraz wieczystym użytkownikiem składowiska jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Komunalnik” Sp. z o.o., ul. Pl. Słowiański 2, 11-400 Kętrzyn. Całkowita pojemność składowiska wynosi 357,0 tys. m³, natomiast pojemność zapełniona 188,29 tys. m³. Składowisko zlokalizowane jest w starym wyrobisku żwirowni, posiada uszczelnienie naturalne – głębokie pokłady glin ilastych i piaszczystych. Obiekt wyposażony jest w: zieleń ochronną, wały osłonowe, budynek socjalno-biurowy, brodzik dezynfekcyjny, utwardzony plac manewrowy, przyłącze wodociągowe i instalację elektryczną. Składowisko nie posiada systemu zbierającego spływy

powierzchniowe i odcieki. Składowisko jest dozorowane i prawidłowo oznakowane. W czerwcu 2007 roku zaprzestano deponowania odpadów komunalnych na przedmiotowym składowisku. Składowisko zostało zamknięte zgodnie z decyzją Marszałka Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 23 lipca 2009r. znak OŚ.PŚ.7654-11/09. Aktualnie składowisko jest rekultywowane. Zakończenie procesu rekultywacji przewiduje się na rok 2016. Na terenie składowiska prowadzony jest monitoring w fazie poeksploatacyjnej. Ocenie podlega jakość wód podziemnych (co 3 miesiące wsparciu o 3 piezometry), jakość wód powierzchniowych (co 3 miesiące w oparciu o punkt rozlewowy) oraz jakość gazu składowiskowego (raz w miesiącu). Decyzją z dnia 16 lipca 2010 roku Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Komunalnik” otrzymało zezwolenie Marszałka Województwa Warmińsko – Mazurskiego na odzysk odpadów, poprzez ich wykorzystywanie do rekultywacji zamkniętego składowiska odpadów komunalnych w m. Pudwągach. Odzysk odpadów komunalnych prowadzony jest poprzez selektywne magazynowanie odpadów na wyznaczonym placu magazynowania. Odpady następnie poddaje się procesowi rozdziału na poszczególne frakcje materiałowe. Odpady komunalne kierowane są do instalacji mechanicznego przetwarzania w skład, której wchodzi sektor skłasyfikowania odpadów, przesiewnia oraz ich sortownia.

Po mechanicznym przetworzeniu odpady są wykorzystywane przy tworzeniu warstwy porządkującej podczas rekultywacji zamkniętego składowiska w Pudwągach. Podstawą tworzenia i funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi jest jego regionalizacja. Według tej zasady w województwie warmińsko-mazurskim wyodrębnionych zostało 5 regionów gospodarki odpadami komunalnymi, tj.: Region Północny, Region Centralny, Region Północno – Wschodni, Region Wschodni oraz Region Zachodni. Zgodnie z tymi założeniami Miasto i Gmina Reszel zostały przypisane do Regionu Północno – Wschodniego, a organizacją gospodarki odpadami w tym regionie zajmuje się Mazurski Związek Międzygminny – Gospodarka Odpadami z siedzibą w Giżycku, zarządzający Zakładem Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Spytkowiu Sp. z o.o. oraz Kętrzyński Związek Międzygminny – Gospodarka Odpadami w organizacji. Łącznie region ten obejmuje 17 gmin.

OCHRONA POWIETRZA

Utrzymanie dobrej jakości powietrza, a nawet poprawę jego jakości, można uzyskać przez ograniczenie szkodliwych dla środowiska technologii, zmniejszenie oddziaływania obszarów niskiej emisji na środowisko naturalne, stworzenie warunków rozwoju dla gazyfikacji gminy (budowy sieci gazowej wysokiego ciśnienia i stacji redukcyjnych, doprowadzenie sieci do miejscowości o zwartej zabudowie), likwidację lub modernizację kotłowni tradycyjnych (zmiana nośnika energii z węgla np. na gaz), poprawę nawierzchni dróg, budowę obwodnic, a przede wszystkim poprzez zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

W 2020 roku udzielono dotacji celowych ze środków budżetu Gminy Reszel na realizację zadań proekologicznych, Gmina umożliwiła pozyskanie dotacji z budżetu gminy Reszel na zadania budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, fotowoltaiki, kolektory słoneczne, pomp ciepła, wymianę istniejącego ogrzewania węglowego na ekologiczne, usuwanie azbestu. W 2020 r. udzielono 23 dotacje na łączną kwotę 127 728,64 zł.

AZBEST

Od 2012 roku Gmina Reszel realizuje zadanie „Program usuwania wyrobów zawierających azbest na lata 2012-2032”, przyjęty Uchwałą nr XXXI/198/2012 z dnia 27 grudnia 2012 r. Zapisy Programu są zgodne z kierunkami wyznaczonymi w:

- ✓ Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032;
- ✓ Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami;
- ✓ Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa Warmińsko – Mazurskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2020.

W trakcie procedury wykonano inwentaryzację wyrobów azbestowych na terenie gminy. Dane te zostały wprowadzone do Centralnej Bazy Azbestowej w celu umożliwienia pozyskiwania dotacji na eliminację wyrobów z terenu naszych nieruchomości.

OCHRONA ZWIERZĄT

Działania w zakresie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oparte są na „Programie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Reszel”.

Na rok 2020 Program został przyjęty Uchwałą Nr XXII/152/2020 Rady Miejskiej w Reszlu "z dnia 27 lutego 2020 r. W ramach jego realizacji

W ramach realizacji zadania z zakresu przeciwdziałania bezdomności Gmina Reszel w roku 2020 wydatkowała kwotę 115 139,70 zł na zadania przewidziane ustawą o ochronie zwierząt (w tym 99 202, 70 zł tj. opiekę nad bezdomnymi zwierzętami; 15 137, 00 zł, usługi weterynaryjne - sterylizacja, kastracja, leczenie, zdarzenia drogowe z udziałem zwierząt; 800,00 zł – zakup karmy).

W ramach realizowanego „Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt”:

- 1) wykonano 18 zleceń (w tych zleceniach były 34 szt. kotów) na sterylizację, kastrację, leczenie – odrobaczenie, odpchlenie, dodatkowo przeprowadzono na koszt gminy sterylizację/kastrację 11 szt. kotów, które zostały umieszczone w schronisku,
- 2) wykonano 6 zleceń na zdarzenia drogowe (+utylizacja)
- 3) zakupiono i wydano (9 opiekunom społecznym) 156 kg suchej karmy na dokarmianie bezdomnych kotów
- 4) oddano do schroniska 28 psów i 32 koty (w ramach współpracy gminy ze schroniskiem do adopcji oddano 22 psy i 15 kotów).

W dniu 25 lutego 2021 r. Uchwałą Nr XXXVII/233/2021 Rady Miejskiej w Reszlu przyjęto „Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Reszel w 2021 roku”. Na realizację zadań określonych w programie w 2021 roku Gmina Reszel zabezpiecza środki finansowe w wysokości 132 000,00 zł brutto.

5 Kultura i dziedzictwo kulturowe

5.1 Kultura

Centrum kulturalnym gminy jest miasto Reszel odbywa się większość wydarzeń i spotkań kół i klubów. Kultywowanie tradycji i uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych umacnia identyfikację i przywiązanie do gminy oraz zwiększa poczucie tożsamości. Prowadzone są projekty stawiające na edukację nieformalną dorosłych na miarę potrzeb mieszkańców. Oferta kulturalna w gminie jest istotnym elementem życia społecznego i turystycznego gminy. Jakość i ilość usług kulturalnych oferowanych przez Gminę może stanowić przewagę konkurencyjną w wymiarze lokalnym, regionalnym i krajowym.

Miejski Ośrodek Kultury w Reszlu

Głównymi organizatorami życia kulturalnego w Gminie są Miejski Ośrodek Kultury w Reszlu oraz Miejska Biblioteka Publiczna w Reszlu.

Miejski Ośrodek Kultury jest samorządową instytucją kultury. Działa w szczególności na podstawie ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t.j. Dz. U. 2001 r. Nr 13, poz. 123, ze zm.), ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2020 r., poz. 713 z późn. zm.), postanowień Statutu, ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz.U. Nr 85, poz. 539). Organem założycielskim jako instytucji upowszechniania kultury jest Gmina Reszel. Siedziba MOK mieści się w Reszlu przy ul. Adama Mickiewicza 4. Działania ośrodka prowadzone są także w świetlicach wiejskich zlokalizowanych na terenie Gminy Reszel.

Terenem działania jest przede wszystkim miasto i gmina Reszel. MOK posiada osobowość prawną i samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową.

Podstawowym celem statutowym MOK jest realizacja zadań własnych Gminy w zakresie działalności kulturalnej. Polega ona głównie na działaniach obejmujących działalność społeczną, upowszechnianie sztuki, organizację różnorodnych form zespołowego uczestnictwa w kulturze, realizację działań związanych z wypoczynkiem, realizację imprez kulturalnych, realizację imprez rekreacyjnych, prowadzenie stałych kół zainteresowań, działalność gospodarczą i administracyjną.

Do podstawowych zadań Ośrodka należy:

- ✓ organizowanie spektakli, koncertów, występów, festiwali, przeglądów, wystaw oraz imprez plenerowych o charakterze rozrywkowym, rekreacyjnym, turystycznym,
- ✓ prowadzenie klubów, zespołów, sekcji i kół zainteresowań, warsztatów artystycznych, świetlic wiejskich,
- ✓ prowadzenie działalności wydawniczej i promocyjnej, usług plastycznych i reklamowych,
- ✓ świadczenie usług w zakresie wynajmu lokali i sprzętu,
- ✓ organizowanie imprez zleconych, okolicznościowych, rodzinnych i obrzędowych
- ✓ prowadzenie działalności wynikającej z potrzeb środowiska,
- ✓ współpracę z instytucjami, organizacjami i miastami partnerskimi.

Ośrodek skupia zarówno dzieci i młodzież jak i osoby dorosłe, w tym seniorów, którzy uczestniczą w warsztatach, stałych formach pracy oraz koncertach i spektaklach. Miejski Ośrodek Kultury w Reszlu wspomaga osoby, grupy i środowiska w rozwoju aktywności kulturalnej, artystycznej i społecznej. W swoim działaniu, z jednej strony opiera się na potencjale oczekiwań i potrzeb oraz dynamice środowiska, z drugiej strony czerpie inspiracje i wzorce z lokalnej tradycji. Miejski Ośrodek Kultury prowadzi kompleksową organizację eventów, realizując tego typu działania od etapu projektu po ich organizację techniczną i artystyczną.

Miejski Ośrodek Kultury współpracuje z instytucjami i organizacjami działającymi na terenie Gminy Reszel w zakresie opracowywania i druku projektów graficznych afiszy i zaproszeń informujących o realizowanych przedsięwzięciach oraz wspólnie realizuje wiele przedsięwzięć.

Wykonawcy z Miejskiego Ośrodka Kultury występują też poza Gminą Reszel uczestnicząc w przeglądach, konkursach oraz projektach promujących Miasto i Gminę Reszel.

Świetlice wiejskie

Na terenie Gminy Reszel świetlice od wielu lat zlokalizowane są w budynkach gminnych (Klewno, Widryny, Zawidy). W Łęczanach - budynek U W-M (umowa użyczenia pomiędzy Gminą, a Uniwersyteciem). W 2013 roku Gmina Reszel przekazała Ośrodkowi, w formie umowy użyczenia, budynek w miejscowości Worpalwki, a w roku 2018 miejsce na lokalizację świetlicy wiejskiej w Tolnikach Małych.

W świetlicach MOK opłaca koszty związane z mediami, koszt wywozu nieczystości i zakup opału

oraz środków czystości. W Widrynach świetlica jest wykorzystywana sporadycznie, głównie na spotkania wiejskie. Świetlica jest też wyposażona w sprzęty zakupione ze środków Funduszu Sołeckiego. W miesiącach styczeń- kwiecień i listopad-grudzień) MOK Reszel zatrudnia w świetlicy opiekuna, który dba o świetlicę w okresie grzewczym. Opiekun świetlicy jest też zatrudniony w Łężanach. W świetlicach organizowane są: spotkania integracyjne, zebrania sołeckie, wybory. Na terenach wiejskich organizowane są też pikniki i spotkania integracyjne.

W Zawidach działa organizacja pozarządowa: Stowarzyszenie Aktywna Wieś Zawidy. Ośrodek współpracuje też z miejscowościami w których nie ma świetlic, gdzie również uczestniczymy w realizacji pikników wiejskich. W związku z ograniczonymi możliwościami finansowymi dotacja na świetlice jest przeznaczana głównie na pokrycie stałych kosztów eksploatacyjnych. Gmina współpracuje też przy realizacji zadań ujętych w Funduszach Sołeckich, min. zmiana sposobu ogrzewania świetlicy w Klewnie i Łężanach. Drobne prace remontowe MOK realizuje też w Leginach. Obiekt ten wymaga jednak większych (nie ujętych w budżecie MOK-u) nakładów finansowych mających na celu adaptację tych pomieszczeń na potrzeby pełnienia funkcji świetlicy.

W 2020 roku ze względu na ograniczenia spowodowane przez COVID-19, działalność w świetlicach wiejskich była znacznie ograniczona. Czas ten był wykorzystany na prace remontowe, wykonanie stosownych przeglądów i napraw. Prace remontowe prowadzone były w świetlicy Klewno oraz w ramach realizacji działań objętych projektem „Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym” wyremontowane zostało jedno z pomieszczeń świetlicy w Widrynach.

Wydarzenia kulturalne

W 2020 roku Miejski Ośrodek Kultury w Reszlu, przygotował i współpracował przy realizacji min., takich przedsięwzięć, jak:

- ✓ Reszelski Orszak Trzech Króli,
- ✓ Koncert piosenki autorskiej -Tomasz Szwed,
- ✓ Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy
- ✓ Prezentacja muzyczna uczestników zajęć nauki gry na instrumentach klawiszowych,
- ✓ Cykl pięciu seansów w kinie sferycznym: „Zaczarowana rafa”, „Polaris”, „Na skrzydłach marzeń”, „Narodziny życia”, „Astronauta”,
- ✓ Spektakl teatralny dla dzieci „Kraina lodu”,
- ✓ Warsztaty plastyczne w okresie ferii zimowych,
- ✓ Warsztaty taneczne hip-hop,
- ✓ Turnieje tenisa stołowego:
  - Reszel – Giżycko,
  - Reszel, Giżycko, Kętrzyn, Srokowo, Korsze,
- ✓ Recital pt. „Sama napiszę sobie tę rolę” w wykonaniu Agaty Grześkiewicz i Damiana Kryńskiego,
- ✓ Reszelski Festiwal Piosenki – cykl warsztatów, koncert relacjonowany w internecie,
- ✓ Plenerowe Wakacyjne Warsztaty Plastyczne,
- ✓ Jubileusz 10-cio lecia zespołu „Zgrana Paka” - cykl warsztatów, koncert prezentowany w internecie i telewizji kablowej,
- ✓ I Ogólnopolski Konkurs Plastyczny „Portret 2020”,
- ✓ Internetowe spotkania z Mikołajem,
- ✓ Internetowe czytanie opowieści świątecznych,
- ✓ Świąteczny Przegląd Artystyczny - cykl warsztatów, koncert prezentowany w internecie i telewizji kablowej,

Zdecydowana większość wymienionych imprez ma charakter cykliczny. Odbývają się one co roku. Ponadto organizowano: internetowe zaproszenia na transmisje teatralne, zajęcia plastyczne, treningi dla seniorów, kursy tańca, prezentacja archiwalnych przedsięwzięć zrealizowanych przez MOK Reszel.

Tabela 37. Wydarzenia kulturalne na terenie Gminy Reszel w latach 2016-2020

Rodzaj wydarzenia		Ilość wydarzeń				
Lp.		2016	2017	2018	2019	2020
1	Seanse filmowe	-	-	-	-	5
2	Festiwal i przeglądy	4	2	3	4	2
3	Koncerty	60	25	33	33	9
4	Prelekcje, spotkania	70	6	1	3	5
5	Imprezy sportowe i integracyjne	9	6	7	14	2

6	Konkursy, wystawy	5	3	6	4	3
7	Pokazy teatralne	1	3	3	9	2
8	Imprezy interdyscyplinarne	10	4	0	6	2
9	Warsztaty	5	5	10	26	2
Ogółem		164	54	63	99	32

Źródło: Dane MOK w Reszlu

Stałe formy pracy realizowane są w Miejskim Ośrodku Kultury od poniedziałku do soboty. Koncerty i spektakle realizowane są także w weekendy.

Tabela 38. Grupy artystyczne działające na terenie Gminy Reszel

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość grup				
		2016	2017	2018	2019	2020
1	Grupy muzyczno-instrumentalne	3	3	3	3	3
2	Grupy wokalne	4	4	4	4	4
Ogółem		7	7		7	7

Źródło: Dane MOK w Reszlu

- Zespoły działające przy MOK Reszel:
- ✓ zespół wokalny ZGRANA PAKA,
  - ✓ wokalny zespół dziecięcy RADOŚNI,
  - ✓ zespół wok - instr. HABARI NJEMA,
  - ✓ uczestnicy projektu pn. RESZELSKI FESTIWAL PIOSENKI,
  - ✓ uczestnicy projektu pn. ŚPIEWAĆ KAŻDY MOŻE,
  - ✓ zespół wokalny-instrumentalny UKRYTA STRONA MIASTA,
  - ✓ zespół wokalny-instrumentalny PULS GENERATION,.

Gazeta Reszelska

MOK Reszel redaguje, opracowuje graficznie i zajmuje się dystrybucją Gazety Reszelskiej.

MOK dysponuje nagłośnieniem o mocy 2 x 3000 W, 32 kanałowym mikserem muzycznym, mikserem 16 kanałowym, zestawem: odsłuchów, mikrofonów i estradowych urządzeń peryferyjnych, co pozwala nam (przy realizacji mniej wymagających technicznie eventów) unikać kosztów związanych z wynajęciem firm zewnętrznych zajmujących się obsługą techniczną imprez.

Dzięki temu możemy też współpracować ze szkołami, sołectwami, parafią i innymi instytucjami na terenie Miasta i Gminy Reszel, w zakresie obsługi technicznej realizowanych przez nie przedsięwzięć.

Miejska Biblioteka Publiczna

Miejska Biblioteka Publiczna w Reszlu jest samodzielną samorządową instytucją kultury, posiadającą osobowość prawną, z siedzibą w Reszlu przy ul. Kolejowej 2a. Terenem działania Biblioteki jest miasto i gmina Reszel.

MBP działa na podstawie ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. 2021, poz. 13, z późn. zm.), ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz.U. 2019, poz. 1479, z późn. zm.), oraz Statutu. Organem założycielskim Biblioteki jest Gmina Reszel.

Głównym celem statutowym Miejskiej Biblioteki Publicznej w Reszlu jest zachowanie dziedzictwa narodowego, oraz organizacja i zapewnienie dostępu do zasobów dorobku nauki i kultury polskiej oraz światowej.

Do podstawowych zadań Miejskiej Biblioteki Publicznej w Reszlu należy:

- 1) gromadzenie, opracowanie, przechowywanie oraz ochrona zbiorów bibliotecznych,
- 2) obsługa użytkowników, a przede wszystkim udostępnianie zbiorów, oraz prowadzenie działalności informacyjnej, zwłaszcza informowanie o zbiorach własnych, innych bibliotek, muzeów i ośrodków informacji naukowej, a także współdziałanie z archiwami w tym zakresie.
- 3) działalność edukacyjna, bibliograficzna, dokumentacyjna i popularyzatorska.

W 2020 roku na terenie Gminy Reszel działały dwie placówki biblioteczne – Miejska Biblioteka Publiczna w Reszlu (biblioteka główna) oraz Filia Biblioteczna w Świętej Lipce.

Na koniec 2020 roku liczba zbiorów bibliotecznych wynosiła 18592 woluminy. Biblioteka prenumerowała 20 egzemplarzy czasopism bieżących.

W obu placówkach zarejestrowanych było 828 użytkowników. Wypożyczono i udostępniono ogółem 18135 materiałów bibliotecznych.

W 2020 roku Biblioteka umożliwiała bezpłatny dostęp on-line do zasobów elektronicznych na platformie Legimi. Czyelnicy pobrali w ten sposób 1113 dokumentów (e-booków, audiobooków i synchrobooków) Miejska Biblioteka Publiczna w Reszlu tworzy, wspólnie z Fundacją Ośrodka Karta, Cyfrowe Archiwum Tradycji Lokalnej.

Udział w programach/projektach

W 2020 roku Miejska Biblioteka Publiczna w Reszlu uczestniczyła w następujących programach/projektach:

- 1) Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa. Priorytet 1 – zakup nowości wydawniczych dla bibliotek,
- 2) Mała książka – wielki człowiek,
- 3) Lokalny Klub Kodowania,
- 4) Kodowanie w bibliotece,
- 5) OSA (Otwarty System Archiwizacji).

Popularyzacja i promocja czytelnictwa i biblioteki

Biblioteka jest miejscem spotkań stałych, regularnie spotykających się grup użytkowników:

- ✓ Dyskusyjny Klub Książki,
- ✓ Kreatywny Klub Seniora,
- ✓ Klub Malucha,
- ✓ Klub Kodowania.

W 2020 roku Biblioteka wzięła udział w ogólnopolskiej akcji promującej biblioteki i czytelnictwo „Noc Bibliotek – VII wydanie krajowe”. Włączyła się również w XVI edycję ogólnopolskiej akcji „Dzień Bezpiecznego Internetu” oraz w międzynarodową kampanię „Tydzień z Internetem”.

W 89 imprezach i zajęciach edukacyjnych, zorganizowanych przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Reszlu w 2020 roku, uczestniczyło 1977 osób. 132 osoby zostały przeszkolone w zakresie nowych technologii (obsługa komputera i urządzeń mobilnych, kodowanie, VR).

Biblioteka zaprezentowała m.in. dwa spektakle teatralne z udziałem aktorów im. Stefana Jaracza w Olsztynie, w ramach cyklu „Teatr przy stoliku”.

Odbyły się dwie prelekcje Katarzyny Węglickiej, w ramach cyklu zainicjowanego przez Bibliotekę w 2019 roku, poświęconego historii i kulturze Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej.

Zorganizowano również trzy spotkania z pisarzami dla dzieci.

Ze względu na ograniczenia działalności i czasowe zamknięcia Biblioteki, w związku z epidemią Covid-19, większość zaplanowanych działań została odwołana. Część z nich przeniesiono do Internetu (Biblioteka posiada swoją stronę www.biblioteka-reszel.pl, oraz profil w mediach społecznościowych).

Gospodarka finansowa

Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w Reszlu finansowana jest z dotacji organizatora – Gminy Reszel. Biblioteka pozyskuje również środki zewnętrzne (m.in. dotacja Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego), oraz wypracowuje własne dochody (kary za nieterminowe zwracanie materiałów, usługi kserograficzne, darowizny osób fizycznych, wynajem pomieszczeń itp.).

Wysokość dotacji dla Biblioteki na 2020 rok z budżetu Gminy, wyniosła 593 976,00 złotych.

Pozostałe wydarzenia kulturalne

Rok 2020, z racji panującej pandemii, był rokiem wyjątkowym, wszystkie wydarzenia organizowane co roku, musiały odbyć się w mniejszej skali lub online.

Efektom dogłębnej i szczegółowej weryfikacji przez włoskie władze sieci danych z różnych dziedzin, dotyczących działań Gminy na rzecz poprawy życia mieszkańców, uzyskano ponowną certyfikację Reszla w Międzynarodowej Sieci Miast Cittaslow. Miasta – członkowie sieci Cittaslow mają obowiązek poddania się weryfikacji co 5 lat.

Ponieważ inne formy działalności promocyjnej były mocno ograniczone, gmina starała się docierać do mieszkańców min. za pomocą środków masowego przekazu –w ramach współpracy z Gazetą w Kętrzynie, Tygodnikiem Kętrzyńskim, Życiem Kętrzyna, Nowinami Północnymi, a także aktualizując informacje na stronie internetowej gminy Reszel www.gminareszel.pl oraz w mediach społecznościowych.

W ramach realizacji zadania Reszelskiego Budżetu Obywatelskiego wydano cykl filmów pn. „Reszelskie opowieści z ognia rodem” –wykonane zostało 5 filmów, ukazujących walory turystyczne i historyczne Gminy Reszel. Filmy, w których ciekawe zagadnienia z terenu naszej gminy przedstawiali

przewodnicy i miłośnicy tutejszych tajemnic historycznych realizowane były w Bezlawkach, Pilcu, Świętej Lipce, Łężanach oraz Reszlu.

W reżimie sanitarnym, związanym z ogłoszonym na terenie RP stanem epidemii, zorganizowano „Tydzień Cittaslow”. Zadanie realizowane było w formie stoisk promocyjnych, konkursów i akcji internetowych.

Zrealizowano projekt wirtualnej wycieczki po Reszlu –wirtualna wycieczka, dostępna na stronie www.gminareszel.pl, jest wspaniałą zachętą do odwiedzenia Reszla i okolic. Osoby oglądające wirtualny spacer mogą znaleźć informacje o gminie oraz zaplanować atrakcje, które chcieliby zobaczyć. Wycieczka składa się z kilkudziesięciu panoram 360°, które w odpowiednim połączeniu dają obraz przestrzeni miasta i jego atrakcji.

We współpracy z AZS Olsztyn około 100 osób -mieszkańców Gminy Reszel wzięło udział w meczu, który rozgrywany był w hali „Urania” w Olsztynie. Dzięki tej współpracy i zakupionym z tej okazji koszulkom z herbem gminy, mieszkańcy byli mocno zauważalni w miejscu rozgrywania meczu, ale także w transmisji telewizyjnej, emitowanej w Polsat Sport. Dodatkowo uczniowie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego brali udział w treningu prowadzonym przez szkoleniowca AZS-u oraz dwóch zawodników pierwszoligowego zespołu.

5.2 Uwarunkowania historyczne, obiekty zabytkowe, ich stan, dostępność i sposób wykorzystania

RYS HISTORYCZNY GMINY RESZEL

W 1241 wojska krzyżackie zdobyły gród pruskiego plemienia Bartów, który w tym czasie nosił staropruską nazwę Resel (Reszel). W miejscu zniszczonego grodu postawiono strażnicę. Prusowie rok później, podczas powstania, odbili gród i utrzymali go przez pięć lat. W 1247 gród został ponownie zajęty przez wojska zakonne. Kolejne umocnienia krzyżackie zostały pobudowane dwa lata później i przetrwały do 1261. W tym roku wybuchło II powstanie pruskie. Załoga krzyżacka sama zniszczyła gród i wycofała się najprawdopodobniej do pobliskiego Braniewa. Powstanie upadło w 1273. Już w 1243 papież Innocenty IV zlikwidował biskupstwo pruskie i ustanowił na tych ziemiach diecezję: chełmińską, pomezańską, warmińską i sambijską. Na mocy tego postanowienia, dwie trzecie ziem z każdej diecezji miało należeć do zakonu krzyżackiego a jedna trzecia do biskupów. Przez ciągłe walki powstańcze, najazdy jaćwińskie i litewskie, ziemie wokół Reszla wraz z strażnicą mogły przejść pod panowanie biskupie w 1275. Reszel już w 1254. przypadł biskupowi warmińskiemu - w dokumentach wymieniany jako "castrum Ressel".

W 1300 mieszczaństwo z pobliskiego Braniewa założyli przy strażnicy osadę handlową. Jej szybki rozwój pozwolił kapitule warmińskiej i wójtowi biskupiemu Henrykowi z Lutru na wystawienie 12 lipca 1337 przywileju lokacyjnego na prawie chełmińskim. Pierwszym sołtysem (burmistrzem) został braniewski mieszczaнин Eleus.

Miasto budowane było według wcześniej ustalonego planu. Posiada zachowany średniowieczny układ urbanistyczny. W 1372 rozpoczęto budowę murów obronnych z basztami i trzema bramami: Wysoką, Królewską i Rybacką. W tym czasie Reszel był trzecim co do wielkości miastem Warmii, po Braniewie i Lidzbarku Warmińskim. Po bitwie pod Grunwaldem Reszel przeszedł pod panowanie Władysława Jagiełły, ale jeszcze jesienią 1410 przywrócono władzę zakonną. W 1440 Reszel przystąpił do Związku Pruskiego założonego w Kwidzynie jako jedno z miast założycielskich. Tajna Rada Związku Pruskiego w dniu 4 lutego 1454 wypowiedziała posłuszeństwo władzom zakonnym. Dwa dni później opanowano większość zamków krzyżackich i biskupich. Obroniły się tylko Malbork, Sztum i Chojnice. Wojska zakonne rok później opanowały Reszel, biskupom warmińskim przekazały miasto dopiero w 1466 roku.

Po wojnie trzynastoletniej Warmia przeszła pod opiekę króla polskiego, a Reszel stał się polskim miastem granicznym. Z inicjatywy bpa Łukasza Watzenrode (wuj Mikołaja Kopernika) w 1505 rozpoczęto budowę nowych murów obronnych i fortyfikacji miasta, które to umocnienia pomogły obronić miasto w 1520 podczas szturmów wojsk zakonnych. Mieszczaństwo reszelskie dobrze prosperowało w wieku XV i XVI, ale największy rozkwit nastąpił w okresie baroku. Pracowały tu liczne warsztaty malarskie i złotnicze. Sławni byli rzeźbiarze, m.in. Krzysztof Peucker (1662-1735) oraz rodzina Schmidtów.

Wojny polsko-szwedzkie nie spowodowały zniszczeń. Jezuici, wypędzeni z pobliskiego Braniewa w 1631 przejęli zabudowania klasztorne pozostałe po zakonie augustianów i utworzyli kolegium, w którym wykształciło się prawie 6 tysięcy absolwentów. W szkole kształcili się katolicy i protestanci. Jednym z rektorów (w latach 1670-1673) był Mikołaj Ślaski. Kolegium w Reszlu miało mecenasa w królu Janie Kazimierzu, który utworzył fundusz stypendialny dla jego uczniów. Na dobrach żywieckich ulokował 100 tys. zł (odpowiadało to 25% rocznych dochodów dominium warmińskiego), z których 6% rocznie przekazywano do Reszla. Rozwój miasta i zamożność mieszkańców pozwoliła na wykupienie miasta spod władzy biskupiej w 1655 roku. Reszel w okresie baroku znany był jako miasto artystów. Zamek reszelski był jedną z rezydencji ostatniego biskupa warmińskiego Ignacego Krasickiego. W owym czasie w Reszlu funkcję

proboszcza pełnił Marcin Krasicki – brat biskupa. Z Reszlą związany był biskup Fabian Luzjański. Ojciec jego był burgrabią reszelskim. Przyszły biskup porwany został przez podjazd krzyżacki z pobliskich Łężan. Krzyżacy pod murami Reszla zażądali poddania miasta, szantażując, że zabiją dziecko, jeśli bramy miasta nie zostaną otwarte. Dziecko zostało jednak odbite i obyło się bez otwierania bram miasta.

Po I rozbiorze Polski Reszel dostał się pod panowanie pruskie. Zamek został przekształcony w więzienie oraz magazyn zboża i spirytusu. W latach 1806 i 1807 dwa kolejne pożary mocno zniszczyły miasto. Prawie całe miasto spłonęło, ocalał m.in. kościół gimnazjalny, jeden z budynków kolegium, wikarówka oraz zamek. By odbudować miasto rozebrano część murów obronnych, zamek został przekazany gminie ewangelickiej. Pomieszczenia w skrzydle południowym zostały przekształcone w zbór. W 1816 r. ukończono budowę ratusza. Kolejne lata to powolny upadek miasta, powodowany m.in. pożarami (w 1841 i 1917). W 1914 roku miasto zajęli Rosjanie, trzy lata później spłonęła część kamieniczek przy rynku. Podczas II Wojny Światowej miasto nie doznało większych zniszczeń. W następnych dziesięcioleciach rozebrano ponad 30 zabytkowych budynków w obrębie starego miasta. Jeden z dwóch ostatnich dziewiętnastowiecznych spichrzów (ul. Spichrzowa) zburzony został w 1985. Prace rekonstrukcyjne zamku i historycznej zabudowy miasta rozpoczęły się w 1956, remont generalny zamku został przeprowadzony w latach 1976-1985.

Zabytki nieruchome

Na terenie Gminy Reszel znajduje się wiele przykładów architektury sakralnej oraz dworsko-folwarcznej, które są cennymi i wartymi poznania obiektami. Do najważniejszych zabytków z terenu Gminy Reszel można zaliczyć takie obiekty jak: Zamek biskupów warmińskich w Reszlu. Od 1243 r. Reszel formalnie należał do biskupów warmińskich, ale krzyżacka załoga opuściła go dopiero w 1300 r. Budowa zamku trwała pół wieku. Rozpoczął ją biskup Jan I z Miśni w 1350 r., kontynuował (od 1355) Jan II Stryprock, a dokończył w 1401 r. Henryk III Sorbom. Zwłaszcza ten ostatni, znany z zamięłowania do przepychu, nadał budowie dużego rozmachu - powstało wówczas m.in. skrzydło południowe z apartamentami mieszkalnymi biskupa oraz krużganki. Warownia była sprzężona z obwarowaniami miasta.

Na mocy traktatu toruńskiego z 1466 r., Warmia przeszła pod opiekę króla polskiego. Około 1505 r., z inicjatywy biskupa Łukasza Watzenrode rozpoczęto wznoszenie nowych murów obwodowych. Fortyfikacje były już przystosowane do użycia broni palnej. Kolejne większe prace przeprowadzono za rządów kardynała Andrzeja Batorego w latach 1594-1597. Zamek, który stracił już znaczenie militarne, został przekształcony we wspólną rezydencję myśliwską.

Po pierwszym rozbiorze Polski (1772), zamek został przejęty przez władze pruskie i w 1780 r. ulokowano w nim więzienie. Dwukrotnie (1806 i 1807) Reszel dotknęły wielkie pożary. Zrujnowaną budowlę przekazano w 1822 r. gminie ewangelickiej. Przeprowadzony wówczas remont zatarł w znacznym stopniu średniowieczny charakter budowli - m.in. rozebrano piętrowe krużganki oraz przekształcono skrzydło południowe w zbór (stąd jego obecne, dość nietypowe, zwieńczenie).

W 1958 roku zamek został przejęty przez Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne "Pojezierze". Gruntowny remont, przeprowadzony w latach 1976-1985, pozwolił na utworzenie w części pomieszczeń domu pracy twórczej oraz galerii sztuki. Od roku 2001, po kolejnej renowacji, jest tu hotel z restauracją, galeria i muzeum. Kościół farny pw. św. Piotra i Pawła. Obecny kościół pochodzi z II-ej połowy XIV w. Jest gotycki, orientowany, murowany z cegły, na podmurowaniu z kamienia zbudowany na rzucie prostokąta z kwadratową, ośmiokondygnacyjną wieżą od zachodu. Trójnawowy piecioprzęsłowy, halowy. Sklepienie gwiaździste wzniesione przez Nielisa Schewnermanna w latach 1475 - 1476.

Od strony północnej dobudowano do korpusu kościoła piętrową zakrystię i kruchtę o sklepieniach gwiaździstych. Pomiędzy zakrystią i kruchtą w okresie późniejszym wzniesiono wąską przybudówkę barokową. Od wschodu przylega prostokątna, parterowa biblioteka, sklepiona kolebkowo, dobudowana w 1471 roku. Wieża wzniesiona wraz z kościołem, odbudowana w latach 1482 - 1487, 1495 - 1503, górna kondygnacja i hełm projektu Joachima Zagrozińskiego pochodzą z r. 1837. W 1920 r. wzniesiono nową klatkę schodową przy kruchcie północnej, w miejsce gotyckiej z 1489 r. W przyziemiu wieży kruchtą, przebudowaną w 1921 r. Pierwotnie otwarta z czterech stron. Obecnie ostrołukowe wejście od północy i południa zamurowane. Szczyt wschodni korpusu wzniesiony został po 1475 r.

Ołtarz główny ufundowany przez biskupa warmińskiego, Józefa von Hohenzollern, wykonany w latach 1820 - 1822 przez rzeźbiarza Wilhelma Biereichela'a i stolarza Andrzeja Thiel'a, malowany i złożony w 1853 r. przez J. Strunge. Most Gotycki (Wysoki)

Osobliwość historyczna Reszla a także kraju - most gotycki na rzece Sajnie (Cynie), zbudowany z cegły w drugiej połowie XIV wieku. Pełnił również rolę akweduktu. Wielokrotnie wzmacniany i przebudowywany, otrzymał on w wieku XVIII i XIX szereg pomieszczeń wypełniających półkoliste arkady, w których prawdopodobnie znajdowały się pomieszczenia więzienne. Ostatnio oddany do użytku po renowacji w 2000 r., podczas której zlikwidowano te pomieszczenia i przywrócono pierwotny kształt.

Klasztor i Bazylika Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Świętej Lipce

W skład kompleksu klasztornego wchodzi bazylika, krużganki i dom zakonny ojców jezuitów. Wzniesienie obecnego kościoła nastąpiło z inicjatywy jezuitów w latach 1688-1693 wg projektu nieznanego architekta, a fasada została ukończona w roku 1730. Budowę kościoła realizował Jerzy Ertli z Wilna. Przed rozpoczęciem budowy trzeba było ustabilizować grunt, przez wbicie weń 10 000 pali z drewna olchowego, ponieważ plac budowy wchodził na bagnisty teren między jeziorem Wirowym i Dejnówką. Kościół ma formę trójnawowej bazyliki z dwuprzęsłowym prezbiterium, czteroprzęsłowym korpusem nawy głównej i emporami nad nawami bocznymi. Kościół jest otoczony przez czworoboczny krużganek odpustowy, z kaplicami narożnymi. Na fasadzie kościoła, przednich kaplic oraz frontowym ramieniu krużganka ustawiono rzeźby dłuta rzeźbiarza Krzysztofa Perwanger. Wnętrze kościoła jest bogato dekorowane, m.in. malowidłami na sklepieniu z lat 1722-1727, autorstwa Macieja Jana Meyera. Sklepienie prezbiterium i nawy głównej (poczynając od prezbiterium) ozdobione jest ilustracjami do zawołań litanii loretańskiej – od Królowej Aniołów do Królowej Wyznawców. Ci ostatni są umieszczeni na sklepieniu ostatniego przęsła nawy głównej (przy chórze), a wśród nich (nad południowym oknem nawy głównej) Jadwiga Śląska, Zygmunt III Waza i św. Kazimierz. Ten sam malarz wykonał część malowideł na sklepieniach krużganka.

Pozostałe wyposażenie kościoła to m.in. ołtarz główny z 1712-1714, dzieło Krzysztofa Peuckera. W ołtarzu głównym honorowe miejsce zajmuje obraz Matki Bożej namalowany w 1640 r. przez Bartłomieja Pensa. Obraz osłonięty jest srebrną sukienką wykonaną (1720) przez złotnika z Królewca Samuela Grew. Dziełem tego samego złotnika jest wykute ze srebra zdobienie tabernakulum. Środkowy obraz w ołtarzu głównym Nawiedzenia NMP i górny Wniebowzięcia NMP malowane są przez Piotra Kolberga. Na pozostałych 8 ołtarzach obrazy malowane są przez kilku autorów, w tym Marcina Altomonte. Za najlepsze jego dzieło w Świętej Lipce uważa się obraz Matki Bożej Bolesnej. Organy z 1719-1721 wykonane zostały przez Jana Josua Mosengla z Królewca. Organy posiadają 40 głosów i ruchome figurki, a prospekt organowy wykonał snycerz z Reszla – Krzysztof Peucker. W kościele na pniu drzewa lipowego ustawionym w 1728 r. umieszczona jest rzeźba Matki Boskiej w sukience srebrnej z 1652. Święta Lipka posiada bogaty skarbiec.

Pałac w Łęczanach

Zespół pałacowo-parkowy wraz z rozległym kompleksem gospodarczym i dawną wsią majątkową, usytuowany malowniczo nad Jeziorem Legieńskim, przy drodze Biskupiec-Reszel, 9 km na południe od Reszla. Wieś założona w 1359 r.

Neobarokowa budowla, założona na rzucie zbliżonym do prostokąta, z narożnym ryzalitem, werandą, wieloboczną wieżyczką i wyniosłą wieżą od zachodu. Elewacje o zróżnicowanym wystroju, dach mansardowy wieża przykryta czworobocznym daszkiem kopułowym z wysoką latarnią. We wnętrzu w większości zachował się pierwotny układ i elementy stałego wyposażenia. Sufity pomieszczeń reprezentacyjnych zdobione są sztukateriami. Zachowało się kilka kominków marmurowych, ceramicznych i jeden drewniany, ścienne szafy i boazerie dębowe. Przetrwała oryginalna glazura w kuchni, a nawet łazienki z wyposażeniem na piętrze. Niedawnym odkryciem w pałacu są malowidła ścienne w dawnej piwniczce do win, przedstawiające herby floty morskiej, zapewne było to ulubione miejsce kontradmirała. W części północno-wschodniej położony był cmentarz z mauzoleum rodowym Fischerów, w latach powojennych przekształconym w kaplicę. Pałac otula rozległy park krajobrazowy, powiązany od wschodu z naturalnym lasem.

Szlak kapliczek różańcowych z Reszla do Świętej Lipki

Piętnaście kapliczek na drodze z Reszla do Świętej Lipki. Mieszczą w sobie płaskorzeźby przedstawiające rozważania tajemnic Świętego Różańca. Pierwsza z nich, pokazująca Tajemnicę Radosną – Zwiastowanie, znajduje się na granicy miasta, po lewej stronie drogi. Ostatnie dwie z Tajemnicami Chwalebny; Wniebowzięciem i Ukoronowaniem Najświętszej Maryi Panny na królową nieba i ziemi, stoją w świętolipskim lesie, przy drodze biegnącej niegdyś wzdłuż nieistniejących już dziś zabudowań niewielkiej miejscowości, Lindenthal. Prawdopodobna data zbudowania kapliczek to rok 1731. Autorstwo płaskorzeźb, przez niektórych historyków przypisywane jest kamieniarzowi Zachowiczowi. Istnieje jednak przypuszczenie, że był on tylko dostarczycielem kamienia. Nie ma więc dzisiaj pewności co do ich autorstwa. Kapliczki są, na pierwszy rzut oka, podobne do siebie, ale jednak zauważa się pewne różnice. Inny jest kształt daszków, różne wymiary korpusów i niejednakowa wielkość tablic z płaskorzeźbami. Wszystkie zrobione z czerwonej cegły i otynkowane, z niszami i chorągiewkami przy metalowych krzyżach. W niszach każdej z nich znajdują się reliefowe dekoracje połączone tematem tajemnic Świętego Różańca.

Zakres i formy ochrony oraz opieki nad zabytkami rejestrowymi przez ich właścicieli i użytkowników reguluje przede wszystkim ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz.U. z 2017 r., poz. 2187 z późn. zm.) oraz akty wykonawcze do ustawy, w tym m.in. Rozporządzenie MKiDN z dnia 22 czerwca 2017 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa

oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1609).

Obowiązek zgodnego z przepisami użytkowania i zarządzania obiektem zabytkowym spoczywa na jego właścicielu lub posiadaczu. Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Niezależnie od w/w obowiązków użytkownik zabytku jest zobowiązany zawiadomić służby konserwatorskie o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;
- 2) zagrożeniu dla zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
- 3) zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany;
- 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości.

Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie zabytków, pozwolenia konserwatorskiego wymaga:

- prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, w tym prac polegających na usunięciu drzewa lub krzewu z nieruchomości lub jej części będącej wpisanym do rejestru parkiem, ogrodem lub inną formą zaprojektowanej zieleni;
- wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
- prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru;
- prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru;
- prowadzenie badań archeologicznych;
- przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
- trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje;
- dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
- zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku;
- umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów,
- podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru, z wyłączeniem działań polegających na usuwaniu drzew lub krzewów z terenu nieruchomości lub jej części niebędącej wpisanym do rejestru parkiem, ogrodem albo inną formą zaprojektowanej zieleni.;
- poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania;

Przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa można prowadzić:

- 1) prace konserwatorskie,
- 2) prace restauratorskie,
- 3) badania konserwatorskie – na podstawie pozwolenia wydanego przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Właściciel lub posiadacz zabytku może wystąpić do właściwego konserwatora zabytków o wydanie w formie pisemnej zaleceń konserwatorskich, pomocnych w przygotowaniu dokumentacji projektowej czy sformułowaniu zakresu planowanych prac. Zalecenia konserwatorskie mają na celu określenie sposobu korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także określenie zakresu dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku.

Należy podkreślić, że główną zasadą konserwatorską podczas planowania remontu obiektu zabytkowego jest wykonanie go przy użyciu materiałów historycznie uzasadnionych, z maksymalnym zachowaniem substancji zabytkowej i minimalną w nią ingerencją, tj. obowiązuje zasada kontynuacji tradycyjnych materiałów i technologii (w zależności od konkretnego budynku - tj. kamień, cegła, drewno, szkło, dachówka ceramiczna w kolorze ceglano-czerwonym, blacha miedziana, cynkowa lub tytanowo - cynkowa, gont, łupek, tynki, zaprawy i farby, które pozwolą na „oddychanie” muru), charakterystycznych dla okresu powstania obiektu - takie rozpoznanie winno wynikać np. z badań archiwalnych (źródeł ikonograficznych, fotograficznych, pisanych itp.) lub badań konserwatorskich substancji zabytkowej obiektu (dotyczy to głównie prac na elewacji, klatkach schodowych, piwnicach, werandach/balkonach, schodach, balustradach, bramach przejazdowych oraz wobec wszelkiej stolarki otworowej - okna i drzwi) – niedopuszczalne jest stosowanie ahistorycznych materiałów budowlanych np.: stolarka otworowa wykonana z PCV, blachodachówka/gont bitumiczny, czy styropian/wełna do ocieplania zewnętrznego.

Tabela 39. Zabytki nieruchome zlokalizowane na terenie Gminy Reszel wpisane do rejestru zabytków

Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	ADRES ulica- nr	NR OBRĘBU GEODEZYJNEGO- NR DZIAŁKI	Data wpisu
1	Bezlawki	kościół/dawny zamek	-	A-749	05.02.1968
2	Bezlawki	ogrodzenie kościoła z otoczeniem	-	A-750	05.02.1968
3	Czarnowiec	dworek	-	A-2802	03.03.1989
4	Leginy	dawny park przypałacowy	-	A-4425	14.08.2007
5	Leginy	kościół Marii Magdaleny z cmentarzem przykościelnym	-	A-615	10.10.1967
6	Leginy	kostnica	-	A-2804	03.03.1989
7	Łężany	pałac z parkiem	-	A-633	12.10.1967
8	Łężany	park	-	A-1258	29.11.1978
9	Łężany	dom (dworek)	006	A-2803	3.03.1989
10	Łężany	zespół zabudowy folwarczej (8 obiektów)	-	A-4304	29.06.2004
11	Mojkowo	park dworski	-	A-1496	05.12.1983
12	Reszel	kamieniczka	Reymonta 028	A-304	15.06.1957
13	Reszel	kamieniczka	Reymonta 006	A-309	15.06.1957
14	Reszel	kamieniczka	Reymonta 007	A-301	15.06.1957
15	Reszel	kamieniczka	Reymonta 008	A-298	15.06.1957
16	Reszel	kamieniczka	Reymonta 005	A-312	15.06.1957
17	Reszel	kamieniczka	Reymonta 027	A-303	15.06.1957
18	Reszel	kamieniczka	Reymonta 029	A-305	15.06.1957
19	Reszel	kamieniczka	Reymonta 030	A-306	15.06.1957
20	Reszel	kamieniczka	Reymonta 031	A-307	15.06.1957
21	Reszel	kamieniczka	Reymonta 026	A-294	15.06.1957
22	Reszel	kamieniczka	Słowackiego 006	A-302	15.06.1957
23	Reszel	kościół św. Piotra i Pawła z wyposażeniem i plebania	Słowackiego 009	A-31	02.09.1949
24	Reszel	kamieniczka	Słowackiego 011	A-297	15.06.1957
25	Reszel	klasztor ss. Katarzynek	Słowackiego 11-13	A-274	15.06.1957
26	Reszel	plebania z budynkiem gospodarczym	Słowackiego 001	A-288	15.06.1957
27	Reszel	kamieniczka	Słowackiego 002	A-283	15.06.1957
28	Reszel	willa „Maria”	Słowackiego 010	A-3843	10.10.1995
29	Reszel	ratusz	Rynek 024	A-282	15.06.1957
30	Reszel	kamieniczka	Rynek 032	A-313	15.06.1957
31	Reszel	kamieniczka	Rynek 009	A-271	15.06.1957
32	Reszel	kamieniczka	Rynek 010	A-272	15.06.1957
33	Reszel	kamieniczka	Rynek 014	A-268	15.06.1957
34	Reszel	kamieniczka	Rynek 015/016	A-262	15.06.1957
35	Reszel	kamieniczka	Rynek 017	A-264	15.06.1957
36	Reszel	kamieniczka	Rynek 018	A-270	15.06.1957
37	Reszel	kamieniczka	Rynek 019	A-269	15.06.1957
38	Reszel	kamieniczka	Rynek 025	A-299	15.06.1957
39	Reszel	kamieniczka	Rynek 026	A-273	15.06.1957
40	Reszel	kamieniczka	Rynek 027	A-287	15.06.1957

41	Reszel	kamieniczka	Rynek 028	A-265	15.06.1957
42	Reszel	kamieniczka	Rynek 029	A-263	15.06.1957
43	Reszel	kamieniczka	Rynek 031	A-324	15.06.1957
44	Reszel	kamieniczka z oficyną	Rynek 008	A-296	15.06.1957
45	Reszel	kamieniczka- piwnice budynku głównego	Rynek 033	A-310	15.06.1957
46	Reszel	kamieniczka	Rynek 030	A-311	15.06.1957
47	Reszel	dom	Rynek 022	A-4079	09.09.1998
48	Reszel	dom mieszkalno- usługowy (kamienieca)	Rynek 020	A-4237	20.09.2002
49	Reszel	dom	Rynek 013	A-3196	03.10.1991
50	Reszel	dom	Rynek 021	A-4078	09.09.1998
51	Reszel	dom/apteka	Rynek 023	A-3059	21.08.1990
52	Reszel	kamieniczka	Rynek 001	A-291	15.06.1957
53	Reszel	kamieniczka	Rynek 005	A-292	15.06.1957
54	Reszel	budynek Miejskiego Ośrodka Kultury	Mickiewicza 4	A-4606	31.10.2013
55	Reszel	Kościół św. krzyża z wyposażeniem wnętrza (obecnie cerkiew P. W. Przemienienia Pańskiego)	-	A-31	02.10.1949
56	Reszel	układ urbanistyczny, 50-100m, od zewnętrznej linii obwarowań z zabudową wieków późniejszych	-	A-32	15.06.1957
57	Reszel	mury obronne	-	A-293	15.06.1957
58	Reszel	baszta obronna	Kraszewskiego 006	A-308	15.06.1957
59	Reszel	most gotycki „Wysoki”	Mazurska	A-266	15.06.1957
60	Reszel	most gotycki „Niski”	Płowce	A-260	15.06.1957
61	Reszel	zamek biskupi i resztki obwarowań zamkowych	Podzamcze 003	A-290	15.06.1957
62	Reszel	kolegium jezuickie	Podzamcze 001	A-289	15.06.1957
63	Reszel	kamieniczka	Spichrzowa 011	A-297	15.06.1957
64	Reszel	spichlerz	Spichrzowa 003	A-4173	10.03.2000
65	Reszel	kamieniczka	Wyspiańskiego 001	A-316	15.06.1957
66	Reszel	kamieniczka	Wyspiańskiego 002	A-323	15.06.1957
67	Reszel	kamieniczka	Wyspiańskiego 003	A-318	15.06.1957
68	Reszel	kamieniczka	Wyspiańskiego 004	A-319	15.06.1957
69	Reszel	kamieniczka	Wyspiańskiego 005	A-321	15.06.1957
70	Reszel	kamieniczka	Wyspiańskiego 006	A-322	15.06.1957
71	Reszel	kamieniczka	Wyspiańskiego 007	A-320	15.06.1957
72	Reszel	kamieniczka	Wyspiańskiego 010	A-314	15.06.1957

73	Reszel	kamieniczka	Wyspiańskiego 011	A-300	15.06.1957
74	Reszel	Zachowane fundamenty i fragmenty piwnic oraz elementy średniowiecznego systemu kanalizacji	Wyspiańskiego 012	A-295	15.06.1957
75	Reszel	Zachowane fundamenty i fragmenty piwnic oraz elementy średniowiecznego systemu kanalizacji	Sienkiewicza 001	A-280	15.06.1957
76	Reszel	dom mieszkalny	Sienkiewicza 002	A-293	15.06.1957
77	Reszel	kamieniczka	Sienkiewicza 009	A-279	15.06.1957
78	Reszel	kamieniczka	Sienkiewicza 003	A-267	15.06.1957
79	Reszel	kamieniczka	Sienkiewicza 004	A-275	15.06.1957
80	Reszel	kamieniczka	Sienkiewicza 005	A-276	15.06.1957
81	Reszel	Zachowane fundamenty i fragmenty piwnic oraz elementy średniowiecznego systemu kanalizacji	Sienkiewicza 006	A-277	15.06.1957
82	Reszel	Zachowane fundamenty i fragmenty piwnic oraz elementy średniowiecznego systemu kanalizacji	Sienkiewicza 007	A-278	15.06.1957
83	Reszel	kamieniczka	Sienkiewicza 008	A-281	15.06.1957
84	Reszel	kapliczka przydrożna	Zwycięzców 001	A-3517	31.03.1993
85	Reszel	kapliczka przydrożna	Zwycięzców	A-3519	31.03.1993
86	Reszel	dom mieszkalno-usługowy (kamienica)	Jagielly 004	A-4249	06.03.2003
87	Reszel	dom mieszkalny	Ks. Witolda 005(4-9)	A-293	15.06.1957
88	Reszel	dom mieszkalny	Ks. Witolda 006(4-9)	A-293	15.06.1957
89	Reszel	gazownia miejska (budynek technologiczny, zbiornik na gaz)	1 Maja 4, 6	A-3383	15.09.1992
90	Reszel	Budynek specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, d. szkoły dla głuchoniemych	Krasickiego 007	A-4481	05.11.2007
91	Reszel	kapliczka przydrożna	Chrobrego 002	A-3512	27.03.1993
92	Robawy	Kaplica z wyposażeniem wnętrza i ogrodzeniem		A-30	02.09.1949
93	Święta Lipka	aleja drzew wzdłuż drogi pielgrzymkowej	Reszel- Święta Lipka	A-4483	17.10.2011

94	Święta Lipka	kapliczka barokowa	021	A-4455	27.09.2006
95	Święta Lipka	budynek mieszkalny - chałupa	28	A-4408	24.04.2006
96	Święta Lipka	budynek dawnej szkoły, ob. budynek poczty	-	A-4386	22.02.2006
97	Święta Lipka	park	-	A-1520	13.01.1984
98	Święta Lipka	kościół Nawiedzenia NMP z wyposażeniem wnętrza krużgankami i klasztorem	-	A-117	28.09.1953
99	Święta Lipka	dawna karczma i hotel, obecnie budynek mieszkalno-usługowy	026	A-4127	14.12.1999
100	Święta Lipka	kapliczki różańcowe	Droga Święta Lipka-Reszel	A-1162	09.09.1968
101	Wola	park krajobrazowy		A-1231	14.02.1978

Źródło: Gminna ewidencja zabytków miasta i gminy Reszel

Tabela 40. Zabytki nieruchome niewpisane do rejestru zabytków

Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	ADRES ulica-nr	NR OBRĘBU GEODEZYJNEGO-NR DZIAŁKI
1	Bezląwki	dom mieszkalny	1	2-25
2	Bezląwki	dom mieszkalny	4	2-15/3
3	Bezląwki	dom mieszkalny	6	2-29/2
4	Bezląwki	dom mieszkalny	7	2-30/1, 31/1
5	Bezląwki	dom mieszkalny	8	2-32/1
6	Bezląwki	dom mieszkalny	13	2-35
7	Bezląwki	cmentarz ewangelicki	-	18-15
8	Bezląwki	dom mieszkalny	16	2-22/1
9	Bezląwki	dom mieszkalny	18	2-37/1
10	Bezląwki	budynek gospodarczy	20	2-54
11	Bezląwki	park	-	2-12/4, 12/2
12	Biel	dwór	3	4-3/2
13	Biel	park	-	4-3/4
14	Biel	podjazd	-	4-3/1
15	Biel	budynek gospodarczy	-	4-3/4
16	Czarnowiec	chlewnia	-	4-1/27
17	Czarnowiec	podwórze	-	4-1/44
18	Czarnowiec	stajnia	-	4-1/44
19	Czarnowiec	podjazd	-	4-1/44
20	Dębnik	dom mieszkalny	4	4-86/2, 87, 88
21	Dębnik	budynek gospodarczy	4	4-89
22	Grodzki Młyn	dom mieszkalny	4	9-230/1
23	Grodzki Młyn	młyn	-	9-144
24	Grodzki Młyn	budynek gospodarczy	-	9-174/7
25	Grodzki Młyn	stajnia	-	9-235
26	Grodzki Młyn	stodoła	-	9-235
27	Grodzki Młyn	dom mieszkalny	4	9-235
28	Kępa Tolnicka	kapliczka	-	6-13/1
29	Klewno	dom mieszkalny	2	7-151
30	Klewno	kapliczka	-	7-153
31	Klewno	dom mieszkalny	4	7-153, 154/1
32	Klewno	chlewnia	4	7-153
33	Klewno	obora	4	7-154/1
34	Klewno	stodoła	4	7-153, 154/1

35	Klewno	dom mieszkalny	16	7-155/2
36	Klewno	dom mieszkalny	18	7-162
37	Klewno	dom mieszkalny	19	7-169
38	Klewno	obora	19	7-169
39	Klewno	dom mieszkalny	22	7-109
40	Klewno	dom mieszkalny	26	1-172
41	Klewno	dom mieszkalny	30	7-200/2
42	Klewno	dom mieszkalny	37	7-258
43	Klewno	aleja (ob. droga powiatowa)	kierunek N	7-207
44	Leginy	dawna szkoła	60	8-202/4
45	Leginy	dom robotników	50	8-181/3
46	Leginy	dom robotników	51	8-169/3
47	Leginy	dom robotników	52	8-182/2
48	Leginy	dom robotników	53	8-331
49	Leginy	dom mieszkalny	57	9-332
50	Leginy	szkoła II	61	8-201/1
51	Leginy	cmentarz ewangelicki	-	8-197
52	Leginy	obora	-	8-169/3
53	Leginy	spichlerz	-	8-192/1, 192/2
54	Leginy	kuźnia	-	8-192/1, 192/2
55	Leginy	obora	-	8-192/2
56	Leginy	obora	-	8-192/2
57	Leginy	cmentarz rzymskokatolicki	-	8-202/3
58	Leginy	kapliczka	-	8-97/7
59	Lipowa Góra	podwórze	-	14-3/23
60	Lipowa Góra	spichlerz	-	14-3/23
61	Lipowa Góra	stajnia	-	14-3/23
62	Łężany	dom mieszkalny	18	8-295/78
63	Łężany	dom mieszkalny	24	8-297/2
64	Łężany	budynek gospodarczy	24	8-297/2
65	Łężany	cmentarz z kapliczką	-	8-304
66	Łężany	transformator	-	8-295/80
67	Łężany	trojak	-	8-295/80
68	Łężany	magazyn	-	8-295/80
69	Mnichowo	dom mieszkalny	1	9-13, 14/2
70	Mnichowo	dom mieszkalny	3	9-17/1
71	Mnichowo	dom mieszkalny	4	9-21, 23
72	Mnichowo	dom mieszkalny	7	9-166/2
73	Mnichowo	kapliczka	12	9-79
74	Mnichowo	dom mieszkalny	15	9-86
75	Mnichowo	budynek gospodarczy	15	9-86
76	Mnichowo	dom mieszkalny	16	9-166/4
77	Mnichowo	dom mieszkalny	18	9-38/1
78	Mnichowo	obora ze spichlerzem	18	9-38/1
79	Mnichowo	stodoła	18	9-38/1
80	Mnichowo	budynek gospodarczy	19	9-38/1
81	Mojkowo	dwór	1	9-271/1
82	Mojkowo	budynek gospodarczy	1	9-271/1
83	Pasterzewo	dom mieszkalny	6	10-15/1, 14/4
84	Pieckowo	cmentarz ewangelicki	-	19/3005/3
85	Pieckowo	cmentarz komunalny	-	19/3005/3
86	Pieckowo	dom mieszkalny	5	11-123
87	Pieckowo	dom mieszkalny	13	11-169/3
88	Pieckowo	dom mieszkalny	14	11-169/9

89	Pieckowo	budynek gospodarczy	14	11-169/9
90	Pieckowo	dawna szkoła	17	11-133/13, 133/14
91	Pieckowo	dom mieszkalny	20	11-106/1, 106/2
92	Pieckowo	dom mieszkalny	23	11-91/8
93	Pieckowo	dom mieszkalny	28	11-169/1
94	Pieckowo	dom mieszkalny	30	11-67/3
95	Pieckowo	dom mieszkalny	36	11-61/1
96	Pieckowo	dom mieszkalny	40	11-9
97	Pieckowo	dom mieszkalny	41	11-66/3
98	Pieckowo	dom mieszkalny	45	11-64/3
99	Pieckowo	dom mieszkalny	47	11-64/6
100	Pieckowo	dom mieszkalny	49	11-63
101	Pieckowo	aleja (droga wojewódzka)	13/14	11-170/3
102	Pieckowo	podjazd	13/14	11-170/3
103	Pieckowo	budynek OSP	-	11-130
104	Pilec	budynek gospodarczy	6	12-164/2, 164/5
105	Pilec	dom mieszkalny	11	12-149/2
106	Pilec	dom mieszkalny	12	12-167/1
107	Pilec	młyn wodny	13	12-147/2, 147/3
108	Pilec	magazyn	13	12-147/4
109	Pilec	obora	13	12-145/8
110	Pilec	podwórze	13	12-147/2, 147/4, 145/8
111	Pilec	dom mieszkalny	29	12-175, 176/1
112	Pilec	dom mieszkalny	33	12-57/2, 58
113	Pilec	dom mieszkalny	67	12-41/1
114	Pilec	dom mieszkalny	69	12-42
115	Pilec	dom mieszkalny	70	12-44
116	Pilec	dom mieszkalny	71	12-60
117	Pilec	dom mieszkalny	73	12-46/2
118	Pilec	cmentarz ewangelicki	-	12-43
119	Pilec	cmentarz ewangelicki	-	12-136
120	Pilec	droga brukowana	N/S	12-97
121	Plenowo	dom mieszkalny	3	8-295/57
122	Pudwagi	cmentarz ewangelicki	1	13-14/1
123	Pudwagi	park	-	13-14/1
124	Ramty	magazyn	-	14-191
125	Ramty	płatkarnia	-	14-191
126	Ramty	podwórze	-	14-191
127	Ramty	stajnia	-	14-191
128	Ramty	stodoła	-	14-191
129	Ramty	stodoła	-	14-191
130	Ramty	budynek robotników	-	14-7/10
131	Ramty	budynek robotników	-	14-7/10
132	Ramty	chlewnia	-	14-191
133	Ramty	droga dojazdowa	-	14-186
134	Ramty	komin	-	14-191
135	Ramty	obora	-	14-191
136	Ramty	wiata	-	14-191
137	Ramty	park	-	14-7/10
138	Ramty	dom robotników	-	14-7/6, 7/7, 7/9
139	Reszel	dom mieszkalny	1 Maja 2	2-258
140	Reszel	transformator	1 Maja 4	2-259/5
141	Reszel	dom mieszkalny	Bohaterów 1	2-97/1
142	Reszel	dom mieszkalny	Bohaterów 8	2-93/14

143	Reszel	budynek gospodarczy	Bohaterów 8	2-93/28
144	Reszel	dom mieszkalny	Chopina 1/2	3-77, 78
145	Reszel	dom mieszkalny	Chopina 3/4	3-79, 80
146	Reszel	dom mieszkalny	Chopina 5/6	3-82, 82
147	Reszel	dom mieszkalny	Chopina 7/8	3-83, 84
148	Reszel	dom mieszkalny	Chopina 9/10	3-85, 86
149	Reszel	dom mieszkalny	Chopina 11/12	3-87, 88
150	Reszel	dom mieszkalny	Chopina 13/14	3-89, 90
151	Reszel	szkoła	Chrobrego 5a	2-123
152	Reszel	dom mieszkalny	Chrobrego 1	2-110
153	Reszel	dom mieszkalny	Chrobrego 2	2-103/2
154	Reszel	dom mieszkalny	Chrobrego 6	2-123/11
155	Reszel	dom mieszkalny	Chrobrego 7	2-125/1
156	Reszel	dom mieszkalny	Chrobrego 8	2-127/10
157	Reszel	dom mieszkalny	Chrobrego 1a	2-107/3
158	Reszel	dom mieszkalny	Dąbrowskiego 3	2-77
159	Reszel	dom mieszkalny	Dąbrowskiego 5	2-76/3
160	Reszel	dom mieszkalny	Dąbrowskiego 7	2-75/1
161	Reszel	dom mieszkalny	Dąbrowskiego 11	2-73/1
162	Reszel	dom mieszkalny	Jagielly 5	2-187/3
163	Reszel	dom mieszkalny	Jagielly 9	2-131
164	Reszel	dom mieszkalny	Jagielly 10	2-129/1
165	Reszel	magazyn	Jagielly 15	2-118/7
166	Reszel	lecznica zwierząt	Jagielly 16	2-117/3
167	Reszel	dom mieszkalny	Jagielly 20	2-218
168	Reszel	dom mieszkalny	Jagielly 21	2-217
169	Reszel	dom mieszkalny	Jagielly 22	2-216/6
170	Reszel	dom mieszkalny	Jagielly 7/8	2-132/10
171	Reszel	dom mieszkalny	Jagielly 16a	2-117/5
172	Reszel	dom mieszkalny	Jagielly 9a	2-130/1
173	Reszel	dom mieszkalny	Kajki 1/3	3-99, 100
174	Reszel	dom mieszkalny	Kajki 2/4	3-97, 98
175	Reszel	dom mieszkalny	Kajki 5/7	3-101, 102
176	Reszel	dom mieszkalny	Kajki 6/8	3-95, 96
177	Reszel	dom mieszkalny	Kochanowskiego 1	3-62
178	Reszel	dom mieszkalny	Kochanowskiego 18	3-136
179	Reszel	dom mieszkalny	Kochanowskiego 11/13	3-119, 120
180	Reszel	dom mieszkalny	Kochanowskiego 2/4	3-128, 129
181	Reszel	dom mieszkalny	Kochanowskiego 3/5	3-111, 112
182	Reszel	dom mieszkalny	Kochanowskiego 5/8	3-130, 131
183	Reszel	dom mieszkalny	Kochanowskiego 7/9	3-112, 114
184	Reszel	dom mieszkalny	Kochanowskiego 10/12	3-132, 133
185	Reszel	dom mieszkalny	Kochanowskiego 14/16	3-134, 135
186	Reszel	dom mieszkalny	Kochanowskiego 15/17	3-125, 126/2
187	Reszel	budynek gospodarczy	Kolejowa 1	2-96/1
188	Reszel	pocztą	Kolejowa 1	2-96/1
189	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 2	2-113
190	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 3	2-95/1
191	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 4	2-112/1
192	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 5	2-94/1
193	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 6	2-111
194	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 7	2-93/4
195	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 8	2-110/1

196	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 14	2-105
197	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 15	2-92/6
198	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 17	2-92/5
199	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 19	2-91/4
200	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 21	2-90/12
201	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 24	2-99/4
202	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 25	2-90/11
203	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 26	2-99/3
204	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 27	2-21/3
205	Reszel	dawny dworzec	Kolejowa 28	2-2/3
206	Reszel	magazyn kolejowy	Kolejowa 28	2-2/3
207	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 29	2-2/1
208	Reszel	dawne wc dworca	Kolejowa 29	2-2/3
209	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 11/13	2-93/9
210	Reszel	bruk kolejowy	Kolejowa 2/3	2-2/3
211	Reszel	budynek magazynu (d. piekarni)	Kolejowa 14a	2-105
212	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 16	2-100
213	Reszel	dom mieszkalny	Kolejowa 20/22	2-99/1
214	Reszel	biblioteka	Kolejowa 2a	2-114/1
215	Reszel	dom mieszkalny	Konopnickiej 1	2-25/1
216	Reszel	dom mieszkalny	Kopernika 1	2-63
217	Reszel	dom mieszkalny	Kopernika 2	3-64
218	Reszel	dom mieszkalny	Kopernika 3	3-65
219	Reszel	dom mieszkalny	Kopernika 4	3-66
220	Reszel	dom mieszkalny	Kopernika 5	3-67
221	Reszel	dom mieszkalny	Kopernika 6	3-68
222	Reszel	dom mieszkalny	Kopernika 7	3-69
223	Reszel	dom mieszkalny	Kopernika 8	3-70
224	Reszel	dom mieszkalny	Kopernika 9	3-71
225	Reszel	dom mieszkalny	Kopernika 10	3-72
226	Reszel	dom mieszkalny	Kościuszki 3	3-50/4
227	Reszel	dom mieszkalny	Kościuszki 11	3-46
228	Reszel	dom mieszkalny	Kościuszki 20	2-168
229	Reszel	dom mieszkalny	Kościuszki 21	2-169
230	Reszel	dom mieszkalny	Kościuszki 1 / 4	3-47/2
231	Reszel	dom mieszkalny	Kościuszki 5/6	3-47/3, 47/4
232	Reszel	dom mieszkalny	Kościuszki 7/10	3-47/9, 47/10
233	Reszel	dom mieszkalny	Kościuszki 13/14	2-161, 162
234	Reszel	dom mieszkalny	Kościuszki 15/17	2-165/1
235	Reszel	dom mieszkalny	Kościuszki 18/19	2-167/1
236	Reszel	cmentarz żydowski	Kościuszki	2-122/1
237	Reszel	szkoła	Krasickiego 5	2-90/4
238	Reszel	dom mieszkalny	Krasickiego 6	2-90/2
239	Reszel	dom mieszkalny	Krasickiego 8	2-85/1
240	Reszel	dom mieszkalny	Krasickiego 9	2-87/2
241	Reszel	dom mieszkalny	Kraszewskiego 8	2-232/3
242	Reszel	dom mieszkalny	Księcia Witolda 1	2-216/9
243	Reszel	dom mieszkalny	Księcia Witolda 4/9	2-222/2
244	Reszel	dom mieszkalny	Łukasińskiego 1	2-76/23
245	Reszel	dom mieszkalny	Łukasińskiego 2	2-76/22
246	Reszel	budynek gospodarczy	Łukasińskiego 3a	2-75/5
247	Reszel	zespół szkół	Łukasińskiego 4	2-75/5
248	Reszel	dom mieszkalny	Łukasińskiego 6	2-66
249	Reszel	dom mieszkalny	Łukasińskiego 9	2-264/4
250	Reszel	szkoła	Łukasińskiego 3a	2-75/5

251	Reszel	szkoła	Łukasińskiego 3b	2-75/5
252	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 10	3-27/13
253	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 11	3-27/12
254	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 12	3-27/13
255	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 13	3-27/10
256	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 16	3-27/8
257	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 18	3-27/6
258	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 19	3-27/37
259	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 21	3-27/3
260	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 33	3-144/27
261	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 34	3-144/26
262	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 35/36	3-144/63
263	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 37	3-144/64
264	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 39	2-170, 171
265	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 39a/40	2-174/2, 174/3
266	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 41	2-177/1
267	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 41a	2-175/8
268	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 42	2-175/7
269	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 44	2-178/6
270	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 46	2-178/18
271	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 47	2-187/13
272	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 67	2-182/1
273	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 48/49	2-178/14, 178/15
274	Reszel	dom mieszkalny	Mazurska 68/68a	2-182/2, 182/3
275	Reszel	dom mieszkalny	Mickiewicza 1	2-242/1
276	Reszel	dom mieszkalny	Mickiewicza 2/3	2-239/4, 239/8, 239/9
277	Reszel	kapliczka	Mickiewicza	przy cmentarzu
278	Reszel	cmentarz	Mickiewicza/ Podmiejska	2-245
279	Reszel	dom mieszkalny	Norwida 9	3-115
280	Reszel	dom mieszkalny	Norwida 1/3	3-123, 124
281	Reszel	dom mieszkalny	Norwida 2/4	3-107/1, 108
282	Reszel	dom mieszkalny	Norwida 5/7	3-117/1, 122
283	Reszel	dom mieszkalny	Norwida 6/8	3-105, 106
284	Reszel	dom mieszkalny	Okręg 8	2-156/1
285	Reszel	dom mieszkalny	Okręg 11	2-148/1
286	Reszel	dom mieszkalny	Okręg 13	2-146/2
287	Reszel	dom mieszkalny	Okręg 27	2-140
288	Reszel	dom mieszkalny	Okręg 1/3	2-172, 173
289	Reszel	dom mieszkalny	Okręg 2/4	2-152, 153
290	Reszel	dom mieszkalny	Okręg 7/9	2-149
291	Reszel	dom mieszkalny	Okręg 10/12	2-158, 159
292	Reszel	dom mieszkalny	Okręg 13/15	2-146/3
293	Reszel	dom mieszkalny	Okręg 17/19	2-145/1
294	Reszel	dom mieszkalny	Paderewskiego 1	2-114/7
295	Reszel	obelisk	Paderewskiego	2-115/2
296	Reszel	krzyż	Pieniężnego	3-50/3
297	Reszel	dom mieszkalny	Pieniężnego 1	3-50/2
298	Reszel	magazyn	Pieniężnego 3	3-51/2
299	Reszel	dom mieszkalny	Pieniężnego 7	3-56/1
300	Reszel	dom mieszkalny	Płowce 3	2-135/1
301	Reszel	d.rozlewnia wód	Płowce 4	2-184/1
302	Reszel	dom mieszkalny	Płowce 5	2-136/1
303	Reszel	dom mieszkalny	Płowce 7	2-137
304	Reszel	dom mieszkalny	Podmiejska 17	3-15/3
305	Reszel	dom mieszkalny	Podmiejska 18	3-15/4

306	Reszel	dom mieszkalny	Podmiejska 19	3-15/5
307	Reszel	dom mieszkalny	Podmiejska 20	3-15/6
308	Reszel	dom mieszkalny	Podmiejska 21	3-15/7
309	Reszel	dom mieszkalny	Podzamcze 4	2-203/17
310	Reszel	dom mieszkalny	Podzamcze 6/7	2-203/8, 203/22
311	Reszel	kapliczka	Raławicka	1-12
312	Reszel	dom mieszkalny	Reymonta 15	2-223/1
313	Reszel	dom mieszkalny	Reymonta 16	2-223/2
314	Reszel	dom mieszkalny	Reymonta 19	2-214/12
315	Reszel	dom mieszkalny	Reymonta 20	2-214/14
316	Reszel	dom mieszkalny	Reymonta 35	2-212/31
317	Reszel	dom mieszkalny	Reymonta 1/4	2-227/1
318	Reszel	dom mieszkalny	Reymonta 10/11	2-225/3
319	Reszel	dom mieszkalny	Sienkiewicza 2	2-203/13
320	Reszel	dom mieszkalny	Sienkiewicza 10	2-207/5
321	Reszel	dom mieszkalny	Słowackiego 5	3-8
322	Reszel	dom mieszkalny	Słowackiego 8	2-230
323	Reszel	dom mieszkalny	Słowackiego 15	3-9/1
324	Reszel	dom mieszkalny	Słowiańska 2	3-144/34
325	Reszel	dom mieszkalny	Słowiańska 6	3-144/39
326	Reszel	dom mieszkalny	Słowiańska 9	3-144/42
327	Reszel	dom mieszkalny	Słowiańska 10	3-144/43
328	Reszel	dom mieszkalny	Słowiańska 11	3-144/44
329	Reszel	dom mieszkalny	Słowiańska 12	3-144/45
330	Reszel	dom mieszkalny	Słowiańska 13	3-144/46
331	Reszel	dom mieszkalny	Słowiańska 14	3-144/47
332	Reszel	dom mieszkalny	Słowiańska 24	3-147/10
333	Reszel	dom mieszkalny	Słowiańska 39	3-38/9
334	Reszel	dom mieszkalny	Słowiańska 41	3-32/5
335	Reszel	dom mieszkalny	Słowiańska 42	3-31/24
336	Reszel	dom mieszkalny	Słowiańska 3/3a	3-144/35, 144/36
337	Reszel	kapliczka	Słowiańska	3-45
338	Reszel	dom mieszkalny	Spichrzowa 5	2-195/2
339	Reszel	magazyn	Warmińska 2	2-28
340	Reszel	magazyn	Warmińska 3	2-101/1
341	Reszel	dom mieszkalny	Warmińska 7	2-90/6
342	Reszel	dom mieszkalny	Warmińska 9	2-81-10
343	Reszel	dom mieszkalny	Warmińska 11	2-73/1
344	Reszel	dom mieszkalny	Warmińska 34	2-3/1
345	Reszel	dom mieszkalny	Warmińska 26/28	2-10, 11
346	Reszel	dom mieszkalny	Wojska Polskiego 3	2-76/11
347	Reszel	dom mieszkalny	Wojska Polskiego 5	2-264/19
348	Reszel	dom mieszkalny	Wojska Polskiego 6	2-250/2
349	Reszel	dom mieszkalny	Wojska Polskiego 7	2-248
350	Reszel	dom mieszkalny	Wojska Polskiego 9	2-233/4
351	Reszel	remiza/dom	Wojska Polskiego 2/2a	2-76/14, 79
352	Reszel	dom mieszkalny	Zajęczka 1/3	2-47, 46
353	Reszel	dom mieszkalny	Zajęczka 5/7	2-45, 44
354	Reszel	dom mieszkalny	Zajęczka 6/8	2-31, 32
355	Reszel	dom mieszkalny	Zajęczka 9/11	2-43, 42
356	Reszel	dom mieszkalny	Zajęczka 10/12	2-33, 34
357	Reszel	dom mieszkalny	Zajęczka 14/16	2-35, 36
358	Reszel	dom mieszkalny	Zajęczka 18/20	2-56, 57
359	Reszel	dom mieszkalny	Zwycięzców 1	2-257/2
360	Reszel	dom mieszkalny	Zwycięzców 3	2-257/1

361	Reszel	cmentarz ewangelicki	1 Maja	2-260
362	Robawy	dom mieszkalny	7	14-64, 65/1
363	Robawy	dom mieszkalny	8	14-37/1, 38/5
364	Robawy	dom mieszkalny	9	14-59, 60
365	Robawy	dom mieszkalny	13	14-79/3
366	Robawy	dom mieszkalny	15	14-55
367	Robawy	dom mieszkalny	19	14-88/4, 86/1
368	Robawy	cmentarz ewangelicki	-	14-41
369	Siemki	cmentarz ewangelicki	-	15-11
370	Stąpławki	dom mieszkalny	1	18-14/8
371	Stąpławki	dom mieszkalny	3	18-14/7
372	Stąpławki	dom mieszkalny	4	18-33
373	Stąpławki	dom mieszkalny	5	18-21
374	Stąpławki	dom mieszkalny	6	18-31/11
375	Stąpławki	budynek gospodarczy	4/5	18-21, 33
376	Śpigiel	budynek gospodarczy	14	20-20/2, 20/3
377	Śpigiel	budynek wielofunkcyjny	14	20-14
378	Śpigiel	obora	14	20-14
379	Śpigiel	dom robotników	14	20-14
380	Śpigiel	obora II	14	20-14
381	Śpigiel	podwórze	14	20-14
382	Śpigłówka	cmentarz ewangelicki	-	20-134
383	Święta Lipka	dom mieszkalny	1	19-3014/3
384	Święta Lipka	dom mieszkalny	5	19-62/1
385	Święta Lipka	dom mieszkalny	6	19-65/2
386	Święta Lipka	dom mieszkalny	7	19-66
387	Święta Lipka	dom mieszkalny	10	19-3013/3
388	Święta Lipka	dom mieszkalny	11	19-49/1
389	Święta Lipka	dom mieszkalny	13	19-51
390	Święta Lipka	budynek gospodarczy	13	19-51
391	Święta Lipka	dom mieszkalny	18	19-33/7
392	Święta Lipka	dom mieszkalny	19	19-35/2
393	Święta Lipka	dom mieszkalny	20	19-34/1
394	Święta Lipka	dom mieszkalny	23	19-35/1
395	Święta Lipka	dom mieszkalny	24	19-42
396	Święta Lipka	cmentarz rzymskokatolicki	-	19-45
397	Święta Lipka	figurka	-	19-55/1
398	Tolniki Małe	dom mieszkalny	1	21-131/3, 130/1
399	Tolniki Małe	budynek gospodarczy	1	21-130/1
400	Tolniki Małe	budynek gospodarczy	1	21-130/3, 131/3
401	Tolniki Małe	dom mieszkalny	2	21-145
402	Tolniki Małe	stodoła	2	21-151
403	Tolniki Małe	obora	2	21-151
404	Tolniki Małe	stajnia	2	21-151
405	Tolniki Małe	dom mieszkalny	3	21-149
406	Tolniki Małe	obora	5	21-137/2, 136/3
407	Tolniki Małe	stodoła	5	21-136/2
408	Tolniki Małe	dom mieszkalny	8	21-105/2, 106/4
409	Tolniki Małe	budynek gospodarczy	8	21-105/3, 105/2
410	Tolniki Małe	dom mieszkalny	9	21-117/2, 120/4
411	Tolniki Małe	dom mieszkalny	10	21-86, 89, 90
412	Tolniki Małe	chlew	10	21-86
413	Tolniki Małe	obora	10	21-91, 92
414	Tolniki Małe	dom mieszkalny	12	21-69/1
415	Tolniki Małe	dom mieszkalny	13	21-68

416	Tolniki Małe	budynek gospodarczy	13	21-68
417	Tolniki Małe	dom mieszkalny	14	21-49
418	Tolniki Małe	dom mieszkalny	15	21-62/1, 63/3
419	Tolniki Małe	budynek gospodarczy	15	21-65, 66/1
420	Tolniki Małe	dom mieszkalny	19	21-52
421	Tolniki Małe	chlew	19	21-53
422	Tolniki Małe	obora	19	21-52
423	Tolniki Małe	kaplica	-	21-69/2
424	Tolniki Małe	krzyż przydrożny	-	21-143/2
425	Wanguty	ruina dworu	2	22-43/1, 43/11
426	Wanguty	dom mieszkalny	3	22-45
427	Wanguty	dom mieszkalny	7	22-20/3, 24/4
428	Wanguty	cmentarz ewangelicki	-	22-34/1
429	Widryny	dom mieszkalny	9	23-121/1
430	Widryny	dom mieszkalny	14	23-197/3, 198
431	Widryny	dom mieszkalny	18	23-237
432	Widryny	dom mieszkalny	19	23-223/2
433	Widryny	dom mieszkalny	21	23-213
434	Widryny	dom mieszkalny	24	23-159
435	Widryny	dom mieszkalny	27	23-254/3
436	Widryny	dom mieszkalny	28	23-250
437	Widryny	dom mieszkalny	29	23-163, 165/1
438	Widryny	cmentarz ewangelicki	-	23-99
439	Widryny	cmentarz ewangelicki z kaplicą	-	23-238
440	Wola	dom mieszkalny	11	24-11
441	Wola	budynek gospodarczy	11	24-11
442	Wola	budynek gospodarczy	-	24-3/3
443	Wola	budynek gospodarczy	-	24-3/3
444	Wola	budynek gospodarczy	-	24-3/3
445	Wola	cmentarz ewangelicki	-	24-5/4
446	Worplawki	dom mieszkalny	3	25-70/2, 71/1
447	Worplawki	droga brukowana	9	25-43/4
448	Worplawki	rządówka	9	25-101/1
449	Worplawki	budynek gospodarczy	10	25-100/6
450	Worplawki	budynek gospodarczy	12	25-34/1, 37/4
451	Worplawki	dwór	25	25-42/2
452	Worplawki	cmentarz ewangelicki	-	25-28
453	Wólka Ryńska	dwór	1	27-14/4
454	Wólka Ryńska	chlewnia	1	27-14/4
455	Wólka Ryńska	czworak	1	27-14/4
456	Wólka Ryńska	obora	1	27-14/4
457	Wólka Ryńska	spichlerz	1	27-14/4
458	Wólka Ryńska	stajnia/obora	1	27-14/4
459	Wólka Ryńska	stodoła	1	27-14/4
460	Wólka Ryńska	dom mieszkalny	4	27-7/2
461	Wólka Ryńska	park	-	27-14/1, 14/7, 14/8
462	Zawidy	dom mieszkalny	6	28-136
463	Zawidy	chlew	6	28-136
464	Zawidy	obora	6	28-136
465	Zawidy	stodoła	6	28-136
466	Zawidy	dom mieszkalny	9	28-96/3
467	Zawidy	dom mieszkalny	11	28-224
468	Zawidy	dom mieszkalny	12	28-225
469	Zawidy	dom mieszkalny	13	28-226
470	Zawidy	dom mieszkalny	22	28-210, 211/1

471	Zawidy	dom mieszkalny	32	28-260/1
472	Zawidy	budynek gospodarczy	32	28-264
473	Zawidy	dom mieszkalny	35	28-95/1
474	Zawidy	kapliczka	-	28-149
475	Zawidy	krzyż przydrożny	-	28-352
476	Zawidy	kaplica	-	28-415

Źródło: Gminna ewidencja zabytków miasta i gminy Reszel

Zabytki ruchome

Na mocy art. 3 pkt. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zabytkiem ruchomym jest rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Zabytek ruchomy jest wpisywany do rejestru na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku (art. 10 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę albo wywiezienia za granicę zabytku o wyjątkowej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej. Do rejestru nie wpisuje się zabytku wpisanego do inwentarza muzeum lub wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego (art. 11 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Na terenie gminy Reszel do szczególnie wartościowych obiektów należą wyposażenia kościoła farnego w Reszlu oraz kościoła i klasztoru w Świętej Lipce, do rejestru zabytków ruchomych wpisano również dwa kamienie milowe.

Zabytki archeologiczne

Stanowiska archeologiczne są ważnym elementem krajobrazu kulturowego i stanowią podstawę wiedzy o najdawniejszych dziejach okolic gminy Reszel. Środowisko kulturowe gminy zawiera zewidencjonowane stanowiska archeologiczne datowane od epoki pradziejowej do epoki nowożytnej. Stanowiska ewidencjonowano w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski. Ewidencja stanowisk archeologicznych nie jest jednak zbiorem zamkniętym i nie można wykluczyć, że w wyniku dalszej weryfikacji lub prowadzonych prac ziemnych uda się zidentyfikować nowe ślady osadnicze.

Tabela 41. Stanowiska archeologiczne

Lp.	Miejscowość	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska w miejscowości	Nr stanowiska na obszarze	Uwagi
1	Bertyny	18-68	I	12	-
2	Bezlawki	19-69	I	1	-
3	Bezlawki	19-69	III	15	-
4	Bezlawki	19-69	IV	16	-
5	Bezlawki	19-69	V	17	-
6	Bezlawki	19-69	VI	18	-
7	Bezlawki	19-69	VII	19	-
8	Bezlawki	19-69	VIII	20	-
9	Bezlawki	19-69	IX	21	-
10	Bezlawki	19-69	X	22	-
11	Bezlawki	19-69	XIV	26	-
12	Bezlawki	19-69	XIII	25	-
13	Bezlawki	19-69	XII	24	-
14	Bezlawki	19-69	XI	23	-
15	Bezlawki	19-69	XV	56	-
16	Bezlawki	19-68	II	1	-
17	Dębnik	17-67	I	19	-
18	Dębnik	17-67	II	20	-
19	Dębnik	18-67	VIII	9	-

20	Dębnik	18-67	XV	10	-
21	Dębnik	18-67	VII	11	-
22	Dębnik	18-67	I	14	-
23	Dębnik	18-67	II	15	-
24	Dębnik	18-67	III	16	-
25	Dębnik	18-67	IV	17	-
26	Dębnik	18-67	V	19	-
27	Dębnik	18-67	VI	21	-
28	Dębnik	18-67	IX	30	-
29	Dębnik	18-67	X	31	-
30	Dębnik	18-67	XI	32	-
31	Dębnik	18-67	XII	51	-
32	Dębnik	18-67	XIII	52	-
33	Dębnik	18-67	XIV	59	-
34	Kępa Tolnicka	17-67	I	3	archiwalne
35	Kępa Tolnicka	17-67	II	25	-
36	Kępa Tolnicka	18-67	I	54	-
37	Kępa Tolnicka	18-67	II	55	-
38	Klewno	18-68	IV	4	-
39	Klewno	18-68	V	5	-
40	Klewno	18-68	VI	14	-
41	Klewno	18-68	VII	16	-
42	Klewno	18-68	VIII	17	-
43	Klewno	18-68	IX	20	-
44	Klewno	18-68	X	30	-
45	Klewno	18-68	XI	31	-
46	Klewno	18-68	XII	32	-
47	Klewno	18-68	XIII	34	-
48	Klewno	18-68	XIV	35	-
49	Klewno	18-68	XV	36	-
50	Klewno	18-68	II	37	-
51	Klewno	18-68	III	38	-
52	Klewno	18-67	I	12	-
53	Leginy	19-67	I	3	archiwalne
54	Leginy	19-67	II	8	-
55	Leginy	19-67	III	9	-
56	Leginy	19-67	IV	10	-
57	Leginy	19-67	V	11	-
58	Leginy	20-67	IX	7	-
59	Leginy	20-67	XI	9	podwodne
60	Łężany	20-67	I	1	archiwalne
61	Łężany	20-67	II	2	archiwalne
62	Łężany	20-67	III	3	-
63	Mnichowo	18-67	I	24	-
64	Mnichowo	18-67	II	27	-
65	Mnichowo	18-67	III	41	-
66	Mnichowo	18-67	IV	42	-
67	Mnichowo	18-67	V	45	-
68	Mnichowo	18-67	VI	46	-
69	Mnichowo	18-67	VII	47	-
70	Mnichowo	18-67	VIII	48	-
71	Mnichowo	18-67	IX	56	-
72	Mnichowo	18-67	X	12	-
73	Mnichowo	19-67	XI	13	-

74	Mnichowo	19-67	XII	14	-
75	Niewodnica	19-68	II	5	archiwalne
76	Niewodnica	19-68	I	6	archiwalne
77	Pasterzewo	19-68	II	4	-
78	Pasterzewo	19-68	I	9	-
79	Pasterzewo	19-68	III	41	-
80	Pasterzewo	19-68	IV	46	archiwalne
81	Pieckowo	19-68	I	10	-
82	Pieckowo	19-68	II	11	-
83	Pieckowo	19-68	III	33	-
84	Pilec	19-68	II	8	-
85	Pilec	19-68	III	10	-
86	Pilec	19-68	I	16	-
87	Pilec	19-68	IV	29	-
88	Pilec	19-68	V	35	-
89	Pilec	19-68	VI	36	-
90	Pilec	19-68	VII	37	-
91	Pilec	19-68	VIII	38	-
92	Pilec	19-68	IX	39	-
93	Pilec	19-68	X	40	-
94	Pudwągi	18-68	I	9	-
95	Pudwągi	18-69	I	16	-
96	Reszel	18-67	I	1	-
97	Reszel	18-67	II	2	-
98	Reszel	18-67	III	3	-
99	Reszel	18-67	III	4	-
100	Reszel	18-67	V	5	-
101	Reszel	18-67	VI	6	-
102	Reszel	18-67	VII	7	-
103	Reszel	18-67	VIII	8	-
104	Reszel	18-67	XIV	13	-
105	Reszel	18-67	XI	18	-
106	Reszel	18-67	XII	20	-
107	Reszel	18-67	XIII	62	archiwalne
108	Reszel	18-67	IX	63	archiwalne
109	Reszel	18-67	X	64	archiwalne
110	Robawy	18-68	IX	13	-
111	Robawy	18-68	X	15	-
112	Robawy	18-68	XI	18	-
113	Robawy	18-68	XII	21	-
114	Robawy	18-68	XIII	22	-
115	Robawy	18-68	XIV	23	-
116	Robawy	18-68	XV	24	-
117	Robawy	18-68	XVI	25	-
118	Robawy	18-68	XVII	26	-
119	Robawy	18-67	II	22	-
120	Robawy	18-67	III	23	-
121	Robawy	18-67	IV	25	-
122	Robawy	18-67	V	26	-
123	Robawy	18-67	VI	43	-
124	Robawy	18-67	VII	44	-
125	Robawy	18-67	I	61	archiwalne
126	Robawy	19-68	XVIII	2	-
127	Robawy	19-68	XIX	47	-

128	Robawy	19-68	XX	48	-
129	Robawy	19-68	XXI	49	-
130	Robawy	19-68	XXII	51	-
131	Robawy	19-67	VIII	15	-
132	Siemki	17-68	VII	1	-
133	Siemki	17-68	VIII	2	-
134	Siemki	17-68	II	28	archiwalne
135	Siemki	17-68	I	27	archiwalne
136	Siemki	18-68	III	3	-
137	Siemki	18-68	IV	6	-
138	Siemki	18-68	V	7	-
139	Siemki	18-68	VI	8	-
140	Staniewo	19-68	I	21	-
141	Staniewo	19-68	II	22	-
142	Staniewo	19-68	III	25	-
143	Staniewo	19-68	IV	28	-
144	Stąpławki	19-68	I	11	-
145	Stąpławki	19-68	II	12	-
146	Stąpławki	19-68	III	18	-
147	Stąpławki	19-68	IV	19	-
148	Stąpławki	19-68	V	20	-
149	Stąpławki	19-68	VI	23	-
150	Stąpławki	19-68	VII	24	-
151	Stąpławki	19-68	VIII	26	-
152	Stąpławki	19-68	IX	27	-
153	Śpigłówka	20-68	II	1	-
154	Śpigłówka	20-68	IV	7	-
155	Śpigłówka	20-68	V	8	-
156	Święta Lipka	18-68	IV	19	-
157	Święta Lipka	19-68	I	13	archiwalne
158	Święta Lipka	19-68	II	14	-
159	Święta Lipka	19-68	III	15	-
160	Święta Lipka	19-68	V	17	archiwalne
161	Święta Lipka	19-68	VI	50	-
162	Tolniki Małe	17-67	I	9	-
163	Tolniki Małe	17-67	II	14	-
164	Tolniki Małe	17-67	III	15	-
165	Tolniki Małe	17-67	IV	16	-
166	Tolniki Małe	17-67	V	21	-
167	Tolniki Małe	17-67	VI	24	-
168	Tolniki Małe	17-67	VII	26	-
169	Tolniki Małe	17-67	VII	29	-
170	Tolniki Małe	17-67	VIII	30	-
171	Tolniki Małe	17-67	IX	31	-
172	Widryny	19-68	I	3	-
173	Widryny	19-68	II	42	-
174	Widryny	19-68	III	43	-
175	Widryny	19-68	IV	44	-
176	Widryny	19-68	V	45	-
177	Widryny	20-68	VI	4	archiwalne
178	Widryny	20-68	VII	5	archiwalne
179	Widryny	20-68	VIII	6	-
180	Worplawki	17-68	I	3	-
181	Worplawki	17-68	II	4	-

182	Worplawki	17-68	III	5	-
183	Worplawki	17-68	IV	10	-
184	Worplawki	17-67	I	4	archiwalne
185	Worplawki	17-67	II	6	-
186	Worplawki	17-67	III	7	-
187	Worplawki	17-67	IV	12	-
188	Worplawki	17-67	V	13	-
189	Worplawki	17-67	VI	28	-
190	Wólka Pilecka	19-68	II	30	-
191	Wólka Pilecka	19-68	III	31	-
192	Wólka Pilecka	19-68	IV	32	-
193	Wólka Pilecka	19-68	V	33	-
194	Wólka Pilecka Niewodnica	19-68	I	7	-
195	Wólka Ryńska	18-68	I	27	-
196	Wólka Ryńska	18-68	II	28	-
197	Wólka Ryńska	18-68	III	29	-
198	Wólka Ryńska	18-67	IV	57	-
199	Wólka Ryńska	18-67	V	58	-
200	Zawidy	18-67	I	37	-
201	Zawidy	18-67	II	38	-
202	Zawidy	18-67	III	39	-
203	Zawidy	18-67	IV	40	-
204	Zawidy	19-67	V	2	archiwalne
205	Zawidy	19-67	VI	5	-
206	Zawidy	19-67	VII	6	-
207	Zawidy	19-67	VIII	7	-

Źródło: Gminna ewidencja zabytków miasta i gminy Reszel

Elementy dziedzictwa niematerialnego

UNESCO definiuje dziedzictwo niematerialne jako zwyczaje, przekaz ustny, wiedzę i umiejętności, które są uznane za część własnego dziedzictwa przez daną wspólnotę, grupę lub jednostki. Ten rodzaj dziedzictwa jest przekazywany z pokolenia na pokolenie i ustawicznie odtwarzany przez wspólnoty i grupy w relacji z ich środowiskiem, historią i stosunkiem do przyrody. Jest to pojęcie trudno definiowalne w stosunku do konkretnych wytworów kultury, jednak jego waga dla lokalnej społeczności jest ogromna, gdyż jest ono źródłem poczucia tożsamości i kulturowej ciągłości.

Dziedzictwo niematerialne obejmuje także przejawy zachowań kulturowych i ich wytworów, takie jak: tradycje i przekazy ustne (w tym język jako narzędzie przekazu), spektakle i widowiska, zwyczaje, obyczaje i obchody świąteczne, wiedzę o wszechświecie i przyrodzie oraz związane z nią praktyki, umiejętności związane z tradycyjnym rzemiosłem, lokalną kuchnią itp., obecne zwłaszcza w miejscowościach wiejskich gminy.

Znaczenie historyczne ma również herb Reszla, który przedstawia niedźwiedzia barwy brązowej, wspinającego się po srebrnej łasce biskupiej (pastorale) ze złotą głowicą. Pole herbowe wypełnia wzór złożony z powtarzających się motywów stylizowanych żółdziej, zgrupowanych po cztery i ułożonych w grupy o kształcie liter "X", na ciemnozielonym tle. Obecna wersja jest zmodyfikowanym graficznie wariantem herbu używanego od XIV wieku, we wcześniejszych niedźwiedź barwy czarnej wraz z pastorałem umieszczony był na białym tle. Użycie w herbie pastorału ma symbolizować związek z kapitułą warmińską, do której przynależał Reszel i która dokonała lokacji miasta.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Reszel

Ochrona zabytków na terenie danej gminy odbywa się z zachowaniem relacji pomiędzy ochroną zabytków a planami zagospodarowania przestrzennego są regulowane przez artykuły 18, 19 i 20 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Przede wszystkim art. 18 wprowadza obowiązek uwzględniania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania

przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W wymienionych decyzjach, koncepcjach, strategiach, analizach, planach i studiach, winno się w szczególności uwzględnić krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, określić rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków i zapewnić im ochronę przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu oraz ustalić przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami. w przypadku zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia, zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych, ochrona ich musi być bezwarunkowo uwzględniona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i pozostałych decyzjach.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Reszel zostało przyjęte Uchwałą Nr XXIII/235/17 Rady Miejskiej w Reszlu z dnia 23 lutego 2017r.

W treści studium znajdują się kierunki i zasady ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego. Zawarto tam wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz do gminnej ewidencji zabytków. Wszystkie obiekty z wykazu zabytków rejestrowych objęte są ochroną konserwatorską na podstawie przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W przypadku obiektów ujętych w wojewódzkim rejestrze zabytków wskazane jest trwałe zachowanie historycznej formy architektonicznej i substancji budowlanej, utrzymanie (lub rewaloryzacja) otoczenia obiektu zabytkowego, zgodnie z historycznym zagospodarowaniem, opracowanie rozwiązań inwestycyjnych na podstawie zaleceń konserwatorskich zgodnie z odpowiednimi przepisami odrębnymi. Podczas inwestycji podejmowanych przy obiektach zabytkowych lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, a wymagającym prac ziemnych, wskazane jest prowadzenie badań archeologicznych.

W przypadku obiektów ujętych w ewidencji ochronie podlega bryła i wygląd zewnętrzny budynku. Dla ochrony obiektów ujętych w obydwu ewidencjach zabytków, oprócz wytycznych ustawowych zawartych w prawie budowlanych i ustawie o ochronie i opiece nad zabytkami, studium wskazuje poniższe wytyczne do uwzględnienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego:

- ✓ w przypadku remontu polegającego na wymianie stolarki okiennej zaleca się zachowanie tej samej wielkości, kształtu i podziałów jak oryginalna;
- ✓ wszelka działalność inwestycyjna powinna być prowadzona z uwzględnieniem istniejących już związków przestrzennych i planistycznych;
- ✓ zaleca się dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali i formy bryły zabudowy, przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej;
- ✓ zaleca się stosowanie tradycyjnych technik i materiałów przy remontach obiektów zabytkowych, zachowania jednolitej bryły, formy i elewacji budynków ;
- ✓ utrzymanie i wyeksponowanie obiektów ewidencyjnych, w tym pomników, kapliczek i krzyży oraz zabytkowych urządzeń.

Jeśli chodzi o stanowiska archeologiczne, to dla ochrony zewidencjonowanych stanowisk dokument niniejszego studium ustala zakaz zalesień. Na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydawania decyzji celu publicznego / o warunkach zabudowy, należy zweryfikować granice stanowisk archeologicznych. Dopuszcza się zabudowę, pod warunkiem spełnienia wymagań zawartych w przepisach odrębnych dot. ochrony zabytków.

Studium podkreśla, że na terenie gminy Reszel znajdują się miejscowości z dobrze zachowaną, wartościową historyczną zabudową i czytelnymi układami ruralistycznymi, które powinny być objęte ochroną konserwatorską. Jedną z form ochrony zabytków jest ustalenie stref ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Ochroną powinny zatem zostać objęte następujące obszary i miejscowości znajdujące się na terenie gminy Reszel:

- 1) Miejscowość Święta Lipka i trasa pielgrzymkowa ze względu na wyjątkową wartość historyczno-artystyczną dla gminy Reszel.
- 2) Wieś Łężany ze względu na wyjątkowo wartościową zabudowę historyczną, na którą składa się założenie pałacowo-parkowo-folwarcze, dwa dwory oraz zespół szkoły, a także niezaprzeczalne walory krajobrazowe wynikające z usytuowania najbardziej wartościowych obiektów przy szosie przejazdowej, na zboczu lekko opadającym do Jeziora Legińskiego.

- 3) Wieś Pilec ze względu na nieprzekształcony układ ruralistyczny wynikający z położenia wsi przy spiętrzeniu wód oraz historyczną zabudowę młyna i budynków poszczególnych domostw, a także wyjątkowe wartości krajobrazowe stwarzające możliwości rozwoju turystycznego.
- 4) Wieś Leginy ze względu na wartościową zabudowę historyczną (kościół z cmentarzem i kaplicą cmentarną, założenie folwarczno- parkowe, indywidualna zabudowa domostw) oraz nieprzekształcony układ ruralistyczny.
- 5) Wieś Widryny ze względu na nie przekształcony układ ruralistyczny wynikający z położenia wsi przy strumieniu oraz zespół typowej dla tych terenów zabudowy wiejskiej tworzącej krajobraz kulturowy.
- 6) Wieś Bezląwki ze względu na wartościową i różnorodną zabudowę historyczną poszczególnych domostw oraz dominujące nad otoczeniem wzgórze zamkowe, obecnie kościelne, usytuowanym na grodzisku obronnym, a także wyjątkowe wartości kulturowe i krajobrazowe.
- 7) Wieś Grodzki Młyn ze względu na wartościową i różnorodną zabudowę mieszkalną oraz budynek młyna, usytuowanych wzdłuż ulicy prowadzącej do miasta Reszel, stanowiących swoistą zapowiedź miasta Reszel.
- 8) Wieś Klewno ze względu na częściowo czytelny historyczny rozkład pól (wąskie działki wokół wsi i nieliczne zachowane separacyjne działki kolonijne). Zachowany układ dróg, układ przestrzenny zwartej wsi na planie widlicy (rozbudowanej w wielodrożnicę) z czytelnym dużym nawsiem i historyczną zabudową zagród w pełnym układzie.

Studium podkreśla, że miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Reszel, wsi Święta Lipka i drogi pielgrzymkowej na trasie Reszel - Święta Lipka, przyjęty uchwałą Nr XXX/170/09 Rady Miejskiej w Reszlu z dnia 21 maja 2009 r., wprowadza na terenie gminy i miasta Reszel następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

- ✓ I strefa - ochrony miejskiej historycznej struktury przestrzennej i zabytkowej substancji architektonicznej obejmująca obszar wpisanego do rejestru zabytków układu urbanistycznego Starego Miasta Reszla (A-297 z dn. 15.06.1957r.). Przedmiot ochrony stanowi zachowana zabytkowa struktura urbanistyczno – architektoniczna (w tym historyczne: podziały parcelacyjne, układ ulic i placów, sposoby zabudowy działek) oraz historyczne obiekty architektoniczne i budowlane (w tym kształt i rodzaj pokrycia dachów, artykulacja i wykończenie elewacji a także stolarki otworowej jako jednego z elementów wykończenia), jak również historyczne wykończenie wnętrza obiektów wpisanych do rejestru zabytków;
- ✓ II strefa - ochrony miejskiej zachowanej zabytkowej struktury urbanistyczno – architektonicznej z wydzielonymi podstrefami II.1 i II.2, obejmująca zasadnicze elementy przestrzenne związane z kolejnymi etapami rozwoju miasta. Przedmiot ochrony stanowią historyczne: budynki, układ ulic i placów (w tym kształt i rodzaj pokrycia dachów, artykulacja i wykończenie elewacji a także stolarki otworowej, jako jednego z elementów wykończenia), jak również historyczne wykończenie wnętrza obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz parki i cmentarze;
- ✓ III strefa - ochrony ekspozycji. Przedmiot ochrony stanowi widok na sylwetę miasta Reszel od południowego – zachodu;
- ✓ IV strefa - ochrony archeologicznej, z wydzielonymi podstrefami w Reszlu IV.1, IV.2, IV.3, IV.4, IV.5, IV.6, IV.7, IV.8, IV.9 i w Świętej Lipce IV.10, IV.11, IV.12, IV.13. Przedmiot ochrony stanowią znajdujące się lub mogące się znajdować w strefie, nieruchome zabytki archeologiczne, w tym w obrębie podstrefy IV.1 i IV.2 średniowieczny system kanalizacji odwadniająco – nawadniającej;
- ✓ V strefa - ochrony reliktów kanału wodnego. Przedmiot ochrony stanowią zachowane na terenie miasta Reszel oraz na fragmencie drogi pielgrzymkowej, pozostałości średniowiecznego kanału wodnego dostarczającego wodę do miasta Reszla, wraz z bezpośrednim sąsiedztwem;
- ✓ VI strefa – ochrony drogi pielgrzymkowej. Przedmiot ochrony stanowi przebieg drogi od Reszla do Świętej Lipki, wraz z kaplicami różańcowymi i krzyżami, aleją przydrożną, cennym drzewostanem i szatą roślinną, zgodnie z rysunkiem planu;
- ✓ VII strefa - ochrony wiejskiej historycznej struktury przestrzennej i zabytkowej substancji architektonicznej, obejmująca obszar barokowego zespołu klasztorowego, fragment drogi pielgrzymkowej, oraz historycznego układu ruralistycznego wsi Święta Lipka. Przedmiot ochrony stanowi zachowana zabytkowa struktura urbanistyczno – architektoniczna (w tym historyczne: podziały parcelacyjne, układ ulic i placów, sposób zabudowy działek), historyczne obiekty architektoniczne i budowlane (w tym kształt i rodzaj pokrycia dachów, artykulacja i wykończenie elewacji a także stolarki otworowej, jako jednego z elementów wykończenia), jak również historyczne wykończenie wnętrza obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz układ przestrzenny cmentarza i historyczne nagrobki oraz wartościowy drzewostan;
- ✓ VIII strefa - ochrony krajobrazowej, obejmująca cały obszar wsi Święta Lipka objęty planem. Przedmiot ochrony stanowią zasadnicze elementy krajobrazowe wsi: układ jezior rynnowych połączonych strugą, konfiguracja terenu, krawędzie zwartych masywów leśnych, pasma lasów i łąk. W strefie wskazuje się miejsca otwierania się widoków na istotne elementy układu kompozycji

przestrzennej wsi: zespół barokowy kościoła z integralnie powiązanym krajobrazem, plac przed zespołem, fragment drogi pielgrzymkowej, cmentarz, układ zabudowy tradycyjnej.

Program opieki nad zabytkami

Gmina Reszel w "Programie Opieki Nad Zabytkami Gminy Reszel na lata 2019-2021 (Uchwała Nr III/39/2018 Rady Miejskiej w Reszlu z dnia 18 grudnia 2018 r.) wskazała, iż nadrzędnym celem planów i działań w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami jest ukierunkowanie polityki Samorządu Gminnego, służącej podejmowaniu planowanych działań dotyczących finansowania, inicjowania, wspierania oraz koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

Cel nadrzędny można zrealizować poprzez wieloletnie działania polegające na:

- ✓ planowym i konsekwentnym realizowaniem zadań samorządowych w zakresie ochrony zabytków,
- ✓ powiązanie zadań służących ochronie wartości kulturowych ze strategią rozwoju gminy,
- ✓ wykorzystaniem walorów zabytkowych jako czynnika wpływającego na rozwój i promocję gminy,
- ✓ próbę uwzględnienia ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i krajobrazu w dokumentach planistycznych miasta,
- ✓ wspieranie projektów pośrednio związanych z opieką nad zabytkami i zagospodarowaniem obiektów zabytkowych.

Stan zachowania obiektów zabytkowych należy uznać za dobry. W przypadku obiektów sakralnych widać dbałość o ich wygląd i stan zachowania, a zarządzające nimi parafie wykazują cenną inicjatywę, pozyskując i aplikując o zewnątrz środka dostępne w różnych funduszach przeznaczone na konserwację obiektów zabytkowych.

6 Sport, rekreacja i turystyka

6.1 Infrastruktura sportowo-rekreacyjna i warunki do jej rozwoju

Na terenie miasta Reszel znajduje się Park Miejski. Położony jest w południowej i północno - wschodniej części Miasta, w malowniczej dolinie rzeki Sajny. Zabytkowy park pamięta jeszcze rządy Wilhelma II. Ta piękna sfera zieleni zwana „Zieloną Doliną” otacza Stare Miasto i świetnie sprawdza się jako obszar rekreacyjny dla mieszkańców i turystów. Powierzchnia parku to 10 hektarów, prócz typowego parkowego krajobrazu, na zboczach polodowcowych wąwozu można spotkać fragmenty przypominające las z grabem, licznymi gatunkami wiązu i okazami drzew iglastych. W pobliżu rzeki rozwinęła się roślinność bagienno-szuwarowa. Park posiada okazały obszar ekologiczny składający się z wielu gatunków starych drzew i krzewów oraz mikroklimat.

Poprzez park w Reszlu prowadzi Trasa Ekologiczno-Dydaktyczna (TED), wzdłuż której ustawiono tablice informacyjne opisujące florę, faunę oraz zabytki spotykane na trasie.

Ponadto w Parku znajduje się Amfiteatr z lat 30-tych XX wieku, który obecnie nie jest użytkowany, wymaga rewitalizacji.

Infrastruktura sportowa w gminie Reszel ogranicza się głównie do boisk i sal sportowych przyszkolnych. Gmina dysponuje Stadionem Miejskim z bieżnią lekkoatletyczną. Korty tenisowe znajdują się na obiekcie – przy ul. Chrobrego – kompleks boisk sportowych ORLIK 2012.

Boiska i sale sportowe na terenie gminy Reszel to:

- ✓ Stadion Miejski,
- ✓ Zespół boisk "Orlik",
- ✓ Hala sportowa im. "Orłów Górskiego",
- ✓ Boisko w Wólce Ryńskiej,
- ✓ Boisko wielofunkcyjne przy SP Nr 3,
- ✓ Boisko sportowe w Robawach.

Kolorowe miejsca zabaw są najlepszą formą zabawy i wypoczynku dla najmłodszych. Na terenie Gminy Reszel place zabaw zlokalizowane są w następujących miejscach:

- ✓ Reszel, ul. Mazurska,
- ✓ Reszel, ul. Łukasińskiego,
- ✓ Reszel, ul. Wojska Polskiego,
- ✓ Łężany,
- ✓ Plac zabaw przy Niepublicznej Szkole Podstawowej w Leginach.

Ponadto na terenie Gminy utworzono siłownię zewnętrzną, która zachęca osoby nie mające dotychczas kontaktu z tego typu aktywnością do treningu siłowego i wytrzymałościowego na świeżym powietrzu w oparciu o dostępne urządzenia. Fitness-park zlokalizowany jest w Reszlu przy ul. Chrobrego.

Kluby sportowe i stowarzyszenia, inne organizacje pozarządowe

Gmina Reszel wyróżnia się tym na tle porównywanych jednostek samorządowych, na jej terenie istnieje tor motocrossowy. Odbывające się tutaj zawody przyciągają wielu kibiców tego sportu. Ponadto w gminie działają 3 kluby sportowe:

- a) Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Orlik” Reszel,
- b) Motoklub Reszel.30

Stowarzyszenia

W Gminie Reszel działa 18 stowarzyszeń, w tym:

- 1) Stowarzyszenie Kulturalne „ZAMEK” w Reszlu,
- 2) Stowarzyszenie „ABSOLWENT”,
- 3) Stowarzyszenie „POMOCNA DŁOŃ”,
- 4) Stowarzyszenie Kulturalne „RESZELANIE”,
- 5) Stowarzyszenie „PIECKOWO 2022”,
- 6) Stowarzyszenie „DEJNOWY PILEC”,
- 7) Reszelskie Stowarzyszenie Kulturalne „OŻYWIĆ PRZESTRZEŃ”,
- 8) Stowarzyszenie Przyjaciół Klasztoru w Reszlu,
- 9) Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „RE-AKCJA”,
- 10) „STOWARZYSZENIE WORPŁAWKI” w Worpławkach,
- 11) Stowarzyszenie Aktywna Wieś Zawidy,
- 12) Towarzystwo Miłośników Reszla i Okolic,
- 13) Stowarzyszenie Ogrodowe „ZIELONE WZGÓRZA”,

- 14) Stowarzyszenie Rodzinnych Ogrodów Działkowych „JUTRZENKA” w Reszlu,
- 15) Reszelski Klub Sportowy – ORLETA REMA,
- 16) Stowarzyszenie Aktywności Sportowej „SZANSA RESZEL”,
- 17) Ochotnicza Straż Pożarna w Reszlu,
- 18) Ochotnicza Straż Pożarna w Pilcu.

Fundacje

W Gminie Reszel działają 3 fundacje, w tym:

- 1) Fundacja Pomocy Dzieciom i Osobom Niepełnosprawnym,
- 2) Fundacja Sanktuarium Świętolipskie,
- 3) Fundacja Wspólny Rozwój.

Wykaz Oddziałów/Kół stowarzyszeń działających na terenie Gminy Reszel

- 1) Związek Ukraińców w Polsce Koło w Reszlu,
- 2) Zarząd Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Reszlu,
- 3) Związek Sybiraków Region Warmińsko-Mazurski/ Zarząd Kętrzyn.

Wykaz Kół Gospodyń Wiejskich na terenie Gminy Reszel

- 1) Koło Gospodyń Wiejskich w Klewnie „Klewnianki”.

Kościół, związki wyznaniowe i inne

- 1) Parafia p.w. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Reszlu,
- 2) Parafia Greckokatolicka p.w. Przemienienia Pańskiego w Reszlu,
- 3) Dom Zakonny Towarzystwa Jezusowego,
- 4) Zgromadzenie Sióstr Misjonarek Świętej Rodziny w Reszlu.

6.2 Atrakcyjność turystyczna

Gmina Reszel jest terenem potencjalnie bardzo atrakcyjnym turystycznie – głównie ze względu na zachowane dziedzictwo kulturowe. Zespół staromiejski w Reszlu oraz Święta Lipka – nazywana Perłą Baroku są magnesem przyciągającym rzesze turystów i pielgrzymów. Święta Lipka jest Sanktuarium Pielgrzymkowym i miejscem turystycznym. Przyjeżdżają do tego miejsca pielgrzymi autokarami, samochodami, rowerami i raz do roku przychodzą w pielgrzymce pieszej „Gwiazdzistej” na odpust Nawiedzenia NMP. Pielgrzymi przyjeżdżający autokarami mają możliwość noclegu na miejscu w Domu Pielgrzyma. Święta Lipka jest też miejscem turystycznym. Turyści do Świętej Lipki przyjeżdżają na kilka godzin. Pragną zapoznać się z historią Sanktuarium, są oprowadzeni przez przewodników, aby poznać piękno Bazyliki „Perły Baroku” i uczestniczą w prezentacji organów. Turyści przebywający na Warmii i Mazurach, w hotelach, domach wypoczynkowych, domach prywatnych, nad jeziorami starają się nawiedzić to Święte Miejsce. Latem przyjeżdżają też turyści na koncerty organowe. Są to „Świętolipskie Wieczory Muzyczne” w wykonaniu wybitnych artystów polskich i zagranicznych. Święta Lipka przyciąga turystów nie tylko z Polski, ale z Niemiec, Litwy, Rosji, Białorusi, Ukrainy. Dużym zainteresowaniem cieszy się również przebiegająca przez teren gminy trasa rowerowa, prowadząca z Mrągowa do Reszla i Świętej Lipki, zwana „Ku perle baroku”.

Na terenie gminy działały następujące obiekty wczasowe:

- ✓ - Ośrodek Wczasowy Straży Granicznej w Staniewie nad jeziorem Dejnowa,
- ✓ - Ośrodek Wczasowy „Watra”,
- ✓ - Hotel „Kreativ”,
- ✓ - Hotel w Świętej Lipce,
- ✓ - Pensjonat „Krysia”,
- ✓ - Pensjonat „u Renaty”.

W rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków znajdują się łącznie 73 obiekty z terenu gminy Reszel. Miasto Reszel ma bogatą przeszłość historyczną. Na zespół staromiejski w Reszlu (obszar wewnątrz częściowo zachowanych murów średniowiecznych) składają się zabytki z wielu epok. Do najważniejszych relikwów przeszłości zaliczyć należy:

- ✓ Zamek biskupi - położony na stromym brzegu rzeki Sajny. Zamek został zbudowany w latach 1350 - 1375, w stylu gotyckim na planie kwadratu. Posiadał 2 skrzydła mieszkalne oraz potężną cylindryczną wieżę. Został umocniony w XV i XVI wieku (dobudowano mury obronne). Do dziś zachował się w prawie niezmienionej formie. Obecnie znajduje się w nim Filia Muzeum Warmii i Mazur i hotel na 40 miejsc;

- ✓ Kościół farny pod wezwaniem Piotra i Pawła - wzniesiony w drugiej połowie XIV wieku. Odbudowywany w latach 1475 i 1503. Dachy i górna kondygnacja wieży zostały odbudowane w roku 1837 po pożarze, który je zniszczył w 1806 roku. Wieża kościelna jest obecnie udostępniona jako wieża widokowa;
- ✓ Gotyckie mosty na rzece Sajnie - pochodzą z XIV wieku. Są czynne do dziś;
- ✓ Gotycka plebania nr I przy ulicy Słowackiego;
- ✓ Gotycka baszta przy ul. Kraszewskiego;
- ✓ Barokowy klasztor Sióstr Misjonarek;
- ✓ Barokowy kościół filialny Św. Jana Chrzciciela;
- ✓ Barokowa plebania nr 9 i 11 przy ulicy Słowackiego;
- ✓ Ratusz - odbudowany w stylu klasycystycznym w latach 1815 - 1816 na starych fundamentach (po pożarze w 1806 roku). Jest usytuowany w środku rynku. Miasto Reszel w swojej starej części zachowało średniowieczny układ ulic (prostopadłe uliczki, usytuowane wokół kwadratowego rynku), jak również pozostałości dawnych murów obronnych;
- ✓ Święta Lipka - jest jednym z najczęściej odwiedzanych miejsc w gminie Reszel. Położona w odległości 5 km od miasta Reszel, jest sławnym już od średniowiecza sanktuarium Maryjnym. Obecnie przyciąga zarówno wielu pielgrzymów, jak i miłośników koncertów organowych oraz miłośników sztuki. Zespół architektoniczny Świętej Lipki składa się z kościoła, krużganków i klasztoru. Zbudowany w stylu późnobarokowym, zaliczany jest do najwspanialszych obiektów tego stylu w Polsce. Na szczególną uwagę zasługują barokowe organy z licznymi ruchomymi figurami - wyjątkowy zabytek tego typu (za konkurujące pod względem brzmienia można uznać jedynie organy z Kamienia Pomorskiego i Oliwy). Zespół architektoniczny jest bogato zdobiony - rzeźby, freski, obrazy, wyroby złotnicze i dzieła kowalstwa artystycznego są pod wieloma względami wyjątkowe i przyciągają uwagę zwiedzających.

Sieć miast Cittaslow

Reszel należy do Sieci Miast Cittaslow, która w projekcie Strategii Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025 została zaliczona do grupy 4 produktów wizerunkowych regionu.

Tabela 42 Obiekty turystyczne w Gminie Reszel

Wyszczególnienie	Opis	Opis uzupełniający	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
Hotele, motele i pensjonaty	obiekty ogółem	hotele	ob.	3	3	3	3	3
	miejsca noclegowe ogółem	hotele	msc.	110	108	109	111	113
Obiekty noclegowe krótkotrwałego zakwaterowania	obiekty ogółem	-	ob.	1	1	1	1	1
	miejsca noclegowe ogółem	-	ob.	12	12	12	12	12
Obiekty z zapleczem konferencyjnym	z salą konferencyjną	-	ob.	-	2	-	-	-
	liczba sal konferencyjnych	-	szt.	-	2	-	-	-
	liczba miejsc w salach konferencyjnych	-	msc.	-	150	-	-	-
	z nagłośnieniem	-	ob.	-	1	-	-	-
	z mikrofonem bezprzewodowym	-	ob.	-	1	-	-	-
	z projektorem multimedialnym	-	ob.	-	2	-	-	-
	z obsługą techniczną	-	ob.	-	2	-	-	-
	z ekranem	-	ob.	-	1	-	-	-
	z flipchartem (tablica suchościeralna)	-	ob.	-	2	-	-	-
	z komputerem/laptopem na wyposażeniu	-	ob.	-	1	-	-	-
	z siecią WiFi na terenie obiektu	-	ob.	-	3	-	-	-
Placówki gastronomiczne w	ogółem	-	ob.	-	-	-	-	-
	restauracje	-	ob.	-	-	-	-	-

turystycznych obiektach noclegowych	bary i kawiarnie	-	ob.	-	-	-	-	-
	stołówki	-	ob.	-	-	-	-	-
Noclegi udzielone turystom zagranicznym (nierezydentom) w turystycznych obiektach noclegowych według wybranych krajów	turyści zagraniczni (nierezydenci)	ogółem	osoba	1 687	1 616	1 307	1 789	481
		Austria	osoba	10	16	0	0	2
		Belgia	osoba	18	2	11	10	0
		Białoruś	osoba	6	16	9	2	0
		Czechy	osoba	0	0	0	16	0
		Dania	osoba	6	26	6	2	0
		Estonia	osoba	0	14	29	74	0
		Finlandia	osoba	4	40	21	4	4
		Francja	osoba	139	39	39	63	12
		Hiszpania	osoba	15	13	0	6	3
		Irlandia	osoba	5	3	0	2	0
		Japonia	osoba	0	0	0	5	0
		Kanada	osoba	3	0	2	3	0
		Litwa	osoba	250	220	301	519	99
		Luksemburg	osoba	0	0	2	0	0
		Łotwa	osoba	8	81	8	41	0
		Niderlandy (Holandia)	osoba	0	43	10	11	2
		Niemcy	osoba	839	827	589	610	283
		Norwegia	osoba	6	0	31	5	0
		Portugalia	osoba	2	0	0	0	0
		Rosja	osoba	202	133	74	150	54
		Słowacja	osoba	4	21	0	3	0
		Stany Zjednoczone Ameryki	osoba	54	10	80	48	2
		Szwajcaria	osoba	16	6	13	5	4
		Szwecja	osoba	37	55	5	76	7
		Ukraina	osoba	9	4	0	53	0
		Węgry	osoba	0	0	2	5	0
		Wielka Brytania	osoba	29	5	15	16	4
		Włochy	osoba	4	6	6	9	5
		pozostałe kraje	osoba	21	36	54	51	0
Noclegi udzielone turystom zagranicznym (nierezydentom) w turystycznych obiektach noclegowych według wybranych krajów	udzielone noclegi turystom zagranicznym (nierezydentom)	ogółem	-					
		Austria	-	2 236	2 245	1 642	2 123	556
		Belgia	-	10	16	0	0	2
		Białoruś	-	18	2	11	10	0
		Czechy	-	6	16	9	2	0
		Dania	-	0	0	0	16	0
		Estonia	-	6	26	6	2	0
		Finlandia	-	0	14	31	78	0
		Francja	-	4	40	21	4	4
		Hiszpania	-	139	39	80	63	12

	Irlandia	-	15	13	0	6	3
	Japonia	-	5	3	0	2	0
	Kanada	-	0	0	0	5	0
	Litwa	-	3	0	2	3	0
	Luksemburg	-	410	224	311	619	99
	Łotwa	-	0	0	2	0	0
	Niderlandy (Holandia)	-	8	81	8	41	0
	Niemcy	-	0	43	10	11	2
	Norwegia	-	1 228	1 448	818	835	358
	Portugalia	-	6	0	62	5	0
	Rosja	-	2	0	0	0	0
	Słowacja		202	137	92	150	54
	Stany Zjednoczone Ameryki		4	21	0	3	0
	Szwajcaria		54	10	84	53	2
	Szwecja		16	6	13	5	4
	Ukraina		37	55	5	76	7
	Węgry		9	4	0	53	0
	Wielka Brytania		0	0	2	5	0
	Włochy		29	5	15	16	4
	pozostałe kraje	-	4	6	6	9	5

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wskaźniki potencjału turystycznego

Poniżej przedstawiono mierzalne mierniki potencjału turystycznego dla powiatu kętrzyńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i Polski. W tym zakresie przedstawiono następujące wskaźniki:

- miejsca noclegowe na 1000 ludności,
- miejsca noclegowe całoroczne na 1000 ludności,
- stopień wykorzystania miejsc noclegowych,
- noclegi udzielone turystom krajowym w turystycznych obiektach noclegowych ogółem na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 43 Wskaźniki potencjału turystycznego powiatu kętrzyńskiego na tle województwa warmińsko-mazurskiego i Polski w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Miejsca noclegowe na 1000 ludności					
powiat kętrzyński	9,27	10,22	8,63	6,96	6,11
woj. warmińsko-mazurskie	28,58	28,44	28,51	30,15	28,18
Polska	19,50	20,14	20,79	21,51	20,21
Miejsca noclegowe całoroczne na 1000 ludności					
powiat kętrzyński	9,08	7,92	8,21	6,52	5,91
woj. warmińsko-mazurskie	6,91	16,11	16,60	17,30	16,57
Polska	13,58	13,86	14,62	15,08	14,34
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych					
powiat kętrzyński	17,6	15,4	15,2	20,2	19,6
woj. warmińsko-	31,9	30,9	31,5	31,8	27,5

mazurskie					
Polska	38,1	39,3	40,1	40,6	26,8
	noclegi udzielone turystom krajowym w turystycznych obiektach noclegowych ogółem na 10 tys. mieszkańców				
powiat kętrzyński	4 920	3 601	3 306	3 644	3 114
woj. warmińsko- mazurskie	19 739	19 040	19 850	20 927	15 859
Polska	16 607	17 483	18 514	19 449	11 669
	Turyści korzystający z noclegów na 1000 ludności				
powiat kętrzyński	382,81	249,92	257,00	318,39	248,38
woj. warmińsko- mazurskie	890,63	880,01	914,26	965,98	614,52
Polska	783,52	832,57	882,40	929,18	466,15

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Analizując zmiany wartości wszystkich przedstawionych wskaźników można stwierdzić, iż poziom funkcji turystycznej w powiecie kętrzyńskim na przestrzeni lat 2017-2020 zmalała (rok 2020 z uwagi na pandemię COVID 19 utrwalił ten trend). Liczba miejsc noclegowych na 1000 ludności w powiecie kętrzyńskim spadła w porównaniu do 2017r. o 40,21 pkt procentowego, natomiast stopień ich wykorzystania w okresie 2017-2020 wzrósł o 27,3 %.

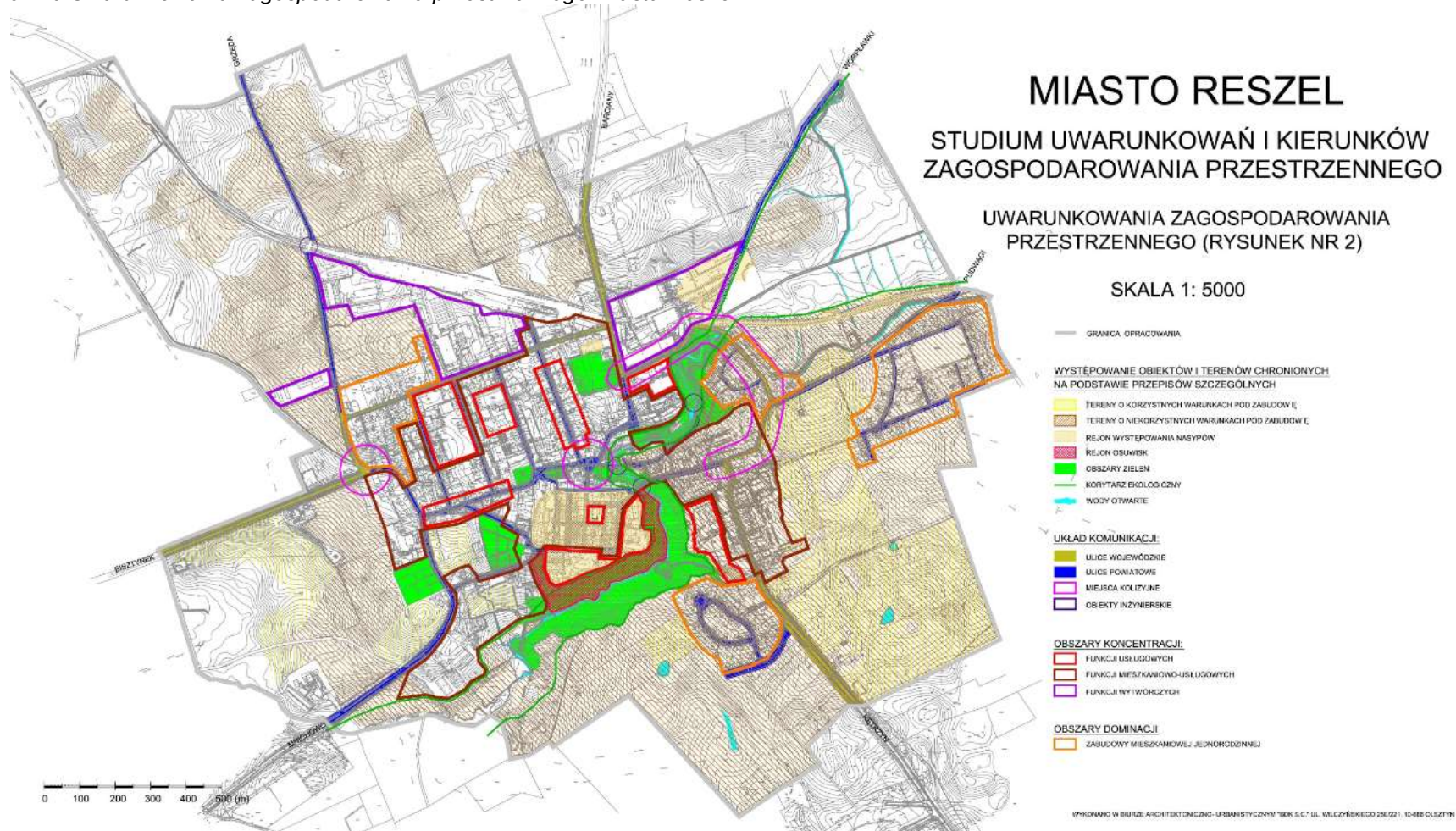
Kolejny miernik określa wskaźnik intensywności ruchu turystycznego, jak rozwój oferty, infrastruktury i prowadzone działania promocyjne przekładają się na zainteresowanie danym miejscem. Należy zwrócić uwagę, że na przełomie lat 2017-2020 liczba turystów korzystających z noclegów w powiecie kętrzyńskim pozostawała na podobnym poziomie, z wyjątkiem roku 2019, gdzie ruch turystyczny wzrósł o blisko 24% w porównaniu do roku 2018.

Rysunek 20 Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego miasta Reszel

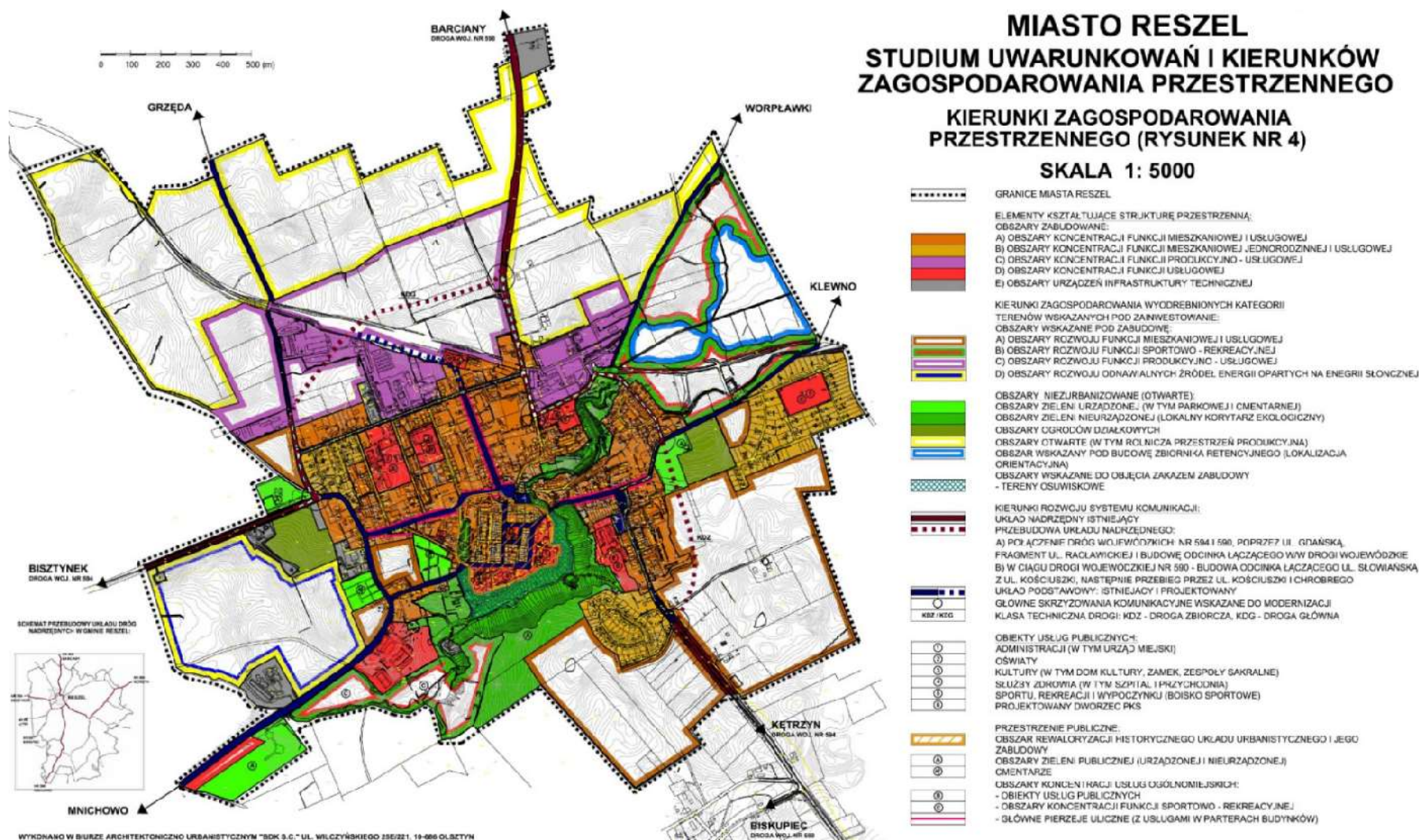
Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Reszel

Rysunek 22 Kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta Reszel

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Reszel

Obszar gminy Reszel (178,7 km²) objęty obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego gminy wynosi ok 4% powierzchni.

Uchwalone i zmieniane w latach 2009-2020 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego Gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 44. Wykaz planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie Gminy Reszel (stan na 15.10.2021 r.)

Lp.	Nazwa planu	Uchwała Rady Miejskiej przyjmująca plan/zmianę planu zagospodarowania przestrzennego	Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w którym opublikowano akt prawa miejscowego
1	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Reszel, wsi Święta Lipka i drogi pielgrzymkowej na trasie Reszel - Święta Lipka	Nr XXX/170/09 z dnia 21 maja 2009 r.	Nr 94, poz. 1537 z dnia 6 lipca 2009 r.
2	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Reszel, wsi Święta Lipka i drogi pielgrzymkowej na trasie Reszel - Święta Lipka - część obejmująca obszar w Świętej Lipce	Nr XLIII/296/2017 z dnia 28 września 2017 r.	poz. 4257 z dnia 6 listopada 2017 r.
3	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów rekreacyjnych w obrębie Pilec w gminie Reszel	Nr XXXVII/233/2002 z dnia 15.03.2002 r.	Nr 46, poz. 727 z dnia 15 marca 2002 r.
4	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Reszel w obrębie geodezyjnym Robawy – Cmentarz	Nr III/35/2018 z dnia 18 grudnia 2018 r.	poz. 317 z dnia 11 stycznia 2019 r.
5	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Reszel w obrębie geodezyjnym Pilec	Nr XXVII/165/2005 z dnia 25 lutego 2005 r.	Nr 57, poz. 801 z dnia 16 maja 2005 r.
6	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Reszel dla elektrowni wiatrowych w obrębie geodezyjnym Dębnik	Nr XIII/64/2011 z dnia 01 września 2011 r.	Nr 153 r., poz. 2355 z dnia 18 października 2011 r.
7	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Klewno, Gmina Reszel (część działki numer 206)	Nr XLIX/252/2010 z dnia 21 września 2010 r.	Nr 177, poz. 2249 z dnia 08 listopada 2010 r.
8	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Reszel, wsi Święta Lipka i drogi pielgrzymkowej na trasie Reszel - Święta Lipka – w rejonie ul. Rataja w mieście Reszel	Nr XIV/106/2019 z dnia 26 września 2019 r.	poz. 5630 z dnia 25 listopada 2019 r.
9	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Reszel – miejscowość Robawy	Nr XLIV/288/2021 z dnia 29 września 2021 r.	poz. 5044 z dnia 16 grudnia 2021 r.,

Źródło: Raport o stanie Gminy Reszel za 2020 r., www.bipreszel.warmia.mazury.pl (15.10.2021)

Plany zagospodarowania przestrzennego będące w trakcie opracowania wg stanu na dzień 15.10.2021 roku:

- 1) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Reszel w rejonie ulic T. Kościuszki, Słowiańskiej, M. Konopnickiej oraz pomiędzy ul. M. Kopernika a ul. W. Pola
- 2) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Reszel w rejonie ul. Słowiańskiej i ul. Zientary-Malewskiej
- 3) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Reszel w obrębie Dębnik dla działki Nr 40/10
- 4) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Reszel, w rejonie ul. Wojska Polskiego oraz I. Krasickiego.

Dla obszarów, gdzie nie uchwalono planu zagospodarowania przestrzennego wydaje się decyzje o warunkach zabudowy lub decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy w roku 2020 r. wynosiła – 71 (wzrost liczby wydanych decyzji o 109% w stosunku do 2019 roku).

Liczba wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w roku 2020 wynosiła – 4 (wzrost liczby wydanych decyzji o 100% w stosunku do 2019 roku).

Ponadto, na sposób zagospodarowania przestrzennego Gminy Reszel mają wpływ zapisy następujących dokumentów o charakterze strategicznym i lokalnym:

- 1) Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Reszel
- 2) Strategia Rozwoju Gminy do 2025 roku
- 3) Plan Rozwoju sieci dróg gminnych w Gminie Reszel na lata 2015-2025
- 4) Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Reszel na lata 2018-2021
- 5) Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Reszel na lata 2018-2032
- 6) Program Ochrony Środowiska 2019-2023
- 7) Program Gospodarki Niskoemisyjnej

Wiodącą funkcją gospodarki gminy Reszel jest rolnictwo, rozwijające się na bazie gospodarstw indywidualnych i zespołowych, oraz obsługa turystyki. Przemysł ogranicza się do kilkunastu podmiotów prowadzących drobną wytwórczość. Obszar gminy charakteryzuje się malowniczością, na którą składają się lasy, pagórki, zespoły wzgórz oraz jezior o urozmaiconej linii brzegowej.

Gmina Reszel charakteryzuje się ponad 70% udziałem użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy. Ogólna powierzchnia użytków rolnych w gminie Reszel wynosi 12615 ha, z czego 9168 ha stanowią grunty orne, 14 ha sady, 3099 ha trwałe użytki zielone.

7.2 Zagospodarowanie przestrzenne, w tym stopień uzbrojenia terenu w infrastrukturę techniczną

Powierzchnia gminy Reszel wynosi 178,7 km², w tym powierzchnia miasta Reszel – 3,8 km². Obszar Gminy położony jest na obszarze Pojezierza Mrągowskiego. Mezoregion ten wchodzi w skład makroregionu Pojezierza Mazurskiego. Wraz z Pojezierzami Południowo - bałtyckimi jest on częścią około bałtyckiej strefy pojeziernej. Jest to teren o charakterze falistym, lokalnie pagórkowatym i nachylony jest w kierunku północno - zachodnim. Obszar objęty najbardziej zróżnicowaną rzeźbą to południowa część Gminy, gdzie występują wysokości rzędu 180-200 m n.p.m., a spadki na zboczach wynoszą kilkanaście procent, miejscami nawet ponad 20 %. Największe wyniesienia terenu znajdują się na południe od wsi Widryny, osiągając kulminację w rejonie Śpiglówka - 203,2 m n.p.m. Obszar najniższy położony to dolina Sajny w zachodniej części Gminy, gdzie wysokość terenu obniża się do 59,3 m n.p.m. Maksymalna rozpiętość różnic wysokości wynosi więc 143,9 m.

Rolnictwo odgrywa bardzo ważną rolę w tworzeniu struktury gospodarczej tego terenu. Dobry rozwój rolnictwa na tym terenie związany jest głównie z korzystnymi warunkami przyrodniczymi, ze znacznymi zasobami siły roboczej oraz z wcześniejszym inwestowaniem w postaci obiektów inwentarskich i z zakresu infrastruktury technicznej.

Występują tu także kompleksy leśne (głównie w centralno-wschodniej i południowej części gminy, lesistość osiąga poziom ok.16,6%) i duża ilość różnorodnych zbiorników wodnych. Obszar zurbanizowany stanowi około 3,7 % terenu gminy.

Najważniejsze liniowe elementy struktury przestrzennej gminy to: drogi wojewódzkie nr: 590 (Barciany - Korsze - Reszel - Biskupiec), 594 (Biszynek – Reszel - Święta Lipka - Kętrzyn), 596 (Mnichowo-Biskupiec), które łączą gminę z układem sieci dróg krajowych (drogi o nr: 16 (Olsztyn - Ełk) i 57 (Bartoszyce - Szczytno).

W strukturze sieci osadniczej gminy istnieją następujące grupy jednostek:

- ✓ miasto Reszel, stanowiące regionalny ośrodek o funkcji społeczno-gospodarczej i turystycznej oraz wielofunkcyjny ośrodek gminny;
- ✓ 20 sołectw, w skład których wchodzi 39 miejscowości.

Tabela 45. Jednostki pomocnicze na terenie gminy Reszel

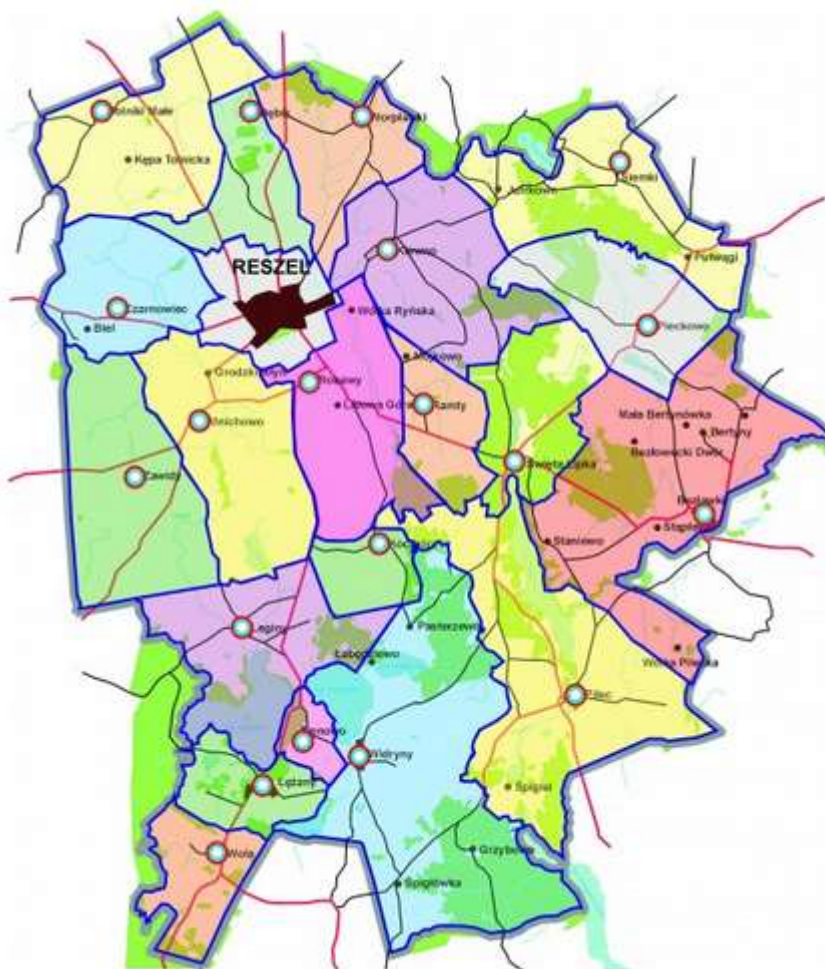
Lp.	Nazwa jednostki (sołectwa)	Miejscowości wchodzące w skład sołectwa
1	BEŻŁAWKI	Mała Bertynówka, Bertyny, Beżławecki Dwór, Beżławki, Staniewo, Stąpławki, Wanguty, Wólka Pilecka
2	CZARNOWIEC	Czarnowiec, Biel
3	DĘBNIK	Dębnik
4	KLEWNO	Klewno, Mojkowo
5	KOCIBÓRZ	Kocibórz

6	LEGINY	Leginy, Łabędziewo
7	ŁĘŻANY	Łężany
8	MNICHOWO	Grodzki Młyn, Mnichowo
9	PIECKOWO	Pieckowo
10	PILEC	Pilec, Śpigiel
11	PLENOWO	Plenowo
12	RAMTY	Ramty
13	ROBAWY	Lipowa Góra, Robawy, Wólka Ryńska
14	SIEMKI	Pudwagi, Siemki
15	ŚWIĘTA LIPKA	Święta Lipka
16	TOLNIKI MAŁE	Kępa Tolnicka, Tolniki Małe
17	WIDRYNY	Grzybowo, Pasterzewo, Śpigłówka, Widryny
18	WOLA	Wola
19	WORPŁAWKI	Worpławki
20	ZAWIDY	Zawidy

Źródło: Raport o stanie Gminy Reszel za 2020 r.

Rysunek 23 Mapa jednostek pomocniczych Gminy Reszel

Źródło: www.bipreszel.warmia.mazury.pl (15.10.2021)

Sieć osadnicza gminy Reszel należy do grupy sieci o nierównomiernym rozmieszczeniu przestrzennym. Tereny osadnicze są ułożone głównie wokół ośrodka miejskiego na północnym wschodzie oraz w południowo-zachodniej części gminy. Na taką alokację wpływ miały następujące determinanty:

- ✓ niejednorodne warunki agroprzyrodnicze w obszarze gminy,
- ✓ system powiązań komunikacyjnych łączących Reszel z pobliskimi miastami, tj.: Kętrzynem i Mrągowem
- ✓ większa gęstość powiązań komunikacyjnych w południowej części gminy
- ✓ historyczne ukształtowanie sieci osadniczej skupionej przy zbiornikach wodnych i szlakach komunikacyjnych

rozwój jednostek osadniczych w pobliżu terenów sprzyjających uprawie roli (gleby dobrych klas) na wchodzie i zachodzie gminy.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

I. Sieć wodociągowa

Zadanie zaopatrzenia w wodę mieszkańców Gminy Reszel i innych odbiorców prowadzi spółka komunalna – Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Reszlu.

Długość sieci wodociągowych na terenie Gminy wynosi 157,27 km, z czego w mieście Reszel 21,492 km, a na terenie gminy 135,778 (32 miejscowości, w tym miejscowość Dębnie w części).

Zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2020 r., sieć wodociągowa nie została w pełni wykonana w miejscowościach:

- 1) Śpigiel – 2 budynki
- 2) Kępa Tolnicka – 1 budynek
- 3) Tolniki Małe – 11 budynków
- 4) Grzybowo – 1 budynek
- 5) Mała Bertynówka – 1 budynek
- 6) Bertyny – 4 budynki
- 7) Beżławecki Dwór – 1 budynek
- 8) Wanguty – 2 budynki

W 2020 roku podłączone zostały 3 budynki w miejscowości Kępa Tolnicka, 11 budynków w miejscowości Tolniki Małe.

Gminny system wodociągowy opiera się na ujęciach wody - 4 głównych ujęć wody oraz 8 mniejszych ujęć. Główne ujęcia wraz z obsługiwanyymi miejscowościami:

- 1) Reszel miasto – wodociąg grupowy obsługujący Reszel, Wólkę Ryńską, Dębnie i Robawy - Zawidy – wodociąg grupowy obsługujący Zawidy, Zawidy kolonię i Mnichowo
- 2) Klewno – wodociąg grupowy obsługujący Klewno i sieć w kierunku Worpławki
- 3) Siemki – wodociąg grupowy obsługujący Siemki, Jutkowo i Linkowo (gmina Kętrzyn) - Pieckowo – wodociąg grupowy obsługujący Pieckowo i Świętą Lipkę,
- 4) Plenowo – wodociąg grupowy obsługujący Plenowo
- 5) Pozostałe mniejsze ujęcia obsługują miejscowości: Annowo, Biel, Czarnowiec, Łężany, Ramty, Wanguty i Wola.

Na terenie gminy Reszel występują 4 stacje uzdatniania wody:

- 1) SUW Reszel -- wodociąg grupowy obsługujący Reszel, Wólkę Ryńską, Dębnie i Robawy
- 2) SUW Pilec - wodociąg grupowy obsługujący Pilec, Staniewo, Świętą Lipkę, Pieckowo, Siemki, Pudwagi i Linkowo (gmina Kętrzyn)
- 3) SUW Wola - wodociąg grupowy obsługujący Wolę, Łężany, Plenowo, Widryny, Leginy, Kocibórz
- 4) SUW Zawidy - wodociąg grupowy obsługujący Zawidy, Zawidy kolonię i Mnichowo.

Tabela 46 Wybrane dane statystyczne dotyczące gospodarki wodnej na terenie gminy Reszel, w tym na terenie miasta Reszel, w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
Woda dostarczana do wodociągu, w tym:	dam ³	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7
Miasto Reszel	dam ³	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5
Woda sprzedana z wodociągu ogółem, w tym:	dam ³	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7
Miasto Reszel	dam ³	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5
Woda sprzedana z wodociągu gospodarstwom domowym, w tym:	dam ³	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Miasto Reszel	dam ³	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
długość czynnej sieci rozdzielczej, w tym:	km	141,0	141,0	141,9	142,2	143,6

Miasto Reszel	km	15,4	15,4	16,0	16,0	17,4
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, w tym:	szt.	1205	1098	1111	1127	1146
Miasto Reszel	szt.	489	399	401	402	404
woda dostarczona gospodarstwom domowym, w tym:	dam ³	239,0	208,4	215,1	210,0	213,2
Miasto Reszel	dam ³	148,3	130,9	129,9	140,0	138,0
ludność korzystająca z sieci wodociągowej, w tym:	osoba	7255	7116	7058	7025	7011
Miasto Reszel	osoba	4530	4453	4412	4392	4379
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca, w tym:	m ³	30,1	25,6	28,7	23,7	25,9
Miasto Reszel	m ³	31,9	28,3	28,3	30,9	30,3
% ludności korzystającej z sieci wodociągowej, w tym:	%	94,0	93,6	93,7	93,8	93,9
Miasto Reszel	%	96,9	96,5	96,5	96,5	96,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Z sieci wodociągowej korzysta blisko 94 % mieszkańców gminy, w tym w mieście Reszel odsetek ten wynosi 96,6%. Liczba korzystająca z sieci wodociągowej wyniosła w 2020 r. 7011 osób

II. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych

Gmina Reszel położona jest w obszarze wyznaczonej aglomeracji Reszel - Uchwała Nr III/6/14 Sejmiku Województwa Warmińsko - Mazurskiego z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Reszel oraz likwidacji dotychczasowej aglomeracji Reszel o równej liczbie mieszkańców RLM 6026 i z oczyszczalnią ścieków o maksymalnej przepustowości 1000 m³/d.

Nowa aglomeracja swoim zasięgiem będzie obejmowała teren miasta i gminy o równoważnej liczbie mieszkańców RLM równej 5455 i istniejącą oczyszczalnię ścieków w mieście Reszel o maksymalnej przepustowości 1000 m³/d. Na terenie gminy Reszel od wielu lat obserwowany jest sukcesywny spadek zaludnienia. Na zmniejszającą się liczbę mieszkańców wpływ miały zarówno niekorzystne zjawiska migracyjne (odpływ mieszkańców), jak również utrzymujący się ujemny przyrost naturalny. W związku z powyższym podjęto decyzję o braku konieczności poszerzenia terenu obecnej aglomeracji o nowe długości sieci kanalizacyjne. Z uwagi na zmniejszającą się liczbę mieszkańców wyznaczono aglomerację o równoważnej liczbie mieszkańców RLM:5455.

Aglomeracja obejmuje następujące miejscowości: Miasto Reszel, Wólka Ryńska, Robawy, Lipowa Góra, Ramty, Święta Lipka, Pilec.

Celem wyznaczenia aglomeracji Reszel jest realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Proces odbioru ścieków i ich oczyszczanie prowadzi spółka komunalna gminy Reszel - Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Reszlu.

Długość sieci kanalizacyjnej w gminie Reszel wynosi 53,873 km, z czego:

- 1) w mieście Reszel – 20,625 km,
  - 2) na pozostałym terenie gminy – 32,248 km.
- Wśród skanalizowanych miejscowości znalazły się:
- 1) miasto Reszel – 20,625 km,
  - 2) Wólka Ryńska – 1,558 km,
  - 3) Święta Lipka – 14,012 km,
  - 4) Pilec – 11,768 km,
  - 5) Robawy – 3,323 km,
  - 6) Lipowa Góra – 0,406 km,
  - 7) Ramty – 1,181 km.

W ciągu sieci kanalizacyjnych zlokalizowano 23 przepompownie. Ścieki sieciowe spływają do oczyszczalni ścieków w Reszlu. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 76 przydomowych oczyszczalni ścieków (indywidualnych na terenie gminy).

Na terenie gminy Reszel funkcjonuje 1 mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków. Oczyszczalnia zlokalizowana jest przy ulicy Rataja 4 w Reszlu.

Obecnie oczyszczalnia oczyszcza ok. 650 m³/dobę, a jest w stanie maksymalnie oczyścić około 1000 m³/dobę. W 2019 roku Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Reszlu przyjęło do oczyszczenia 237 552 m³ ścieków.

Tabela 47 Wybrane dane statystyczne dotyczące sieci kanalizacyjnej w gminy Reszel, w tym na terenie miasta Reszel, w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
długość czynnej sieci kanalizacyjnej, w tym:	km	53,1	53,1	53,1	53,9	54,0
Miasto Reszel	km	20,2	20,2	20,2	20,2	20,2
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, w tym:	szt.	618	516	526	535	531
Miasto Reszel	szt.	441	353	354	355	355
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną, w tym:	dam ³	183,0	150,5	162,4	157,8	147,3
Miasto Reszel	dam ³	153,0	117,0	134,5	135,0	124,2
ścieki oczyszczane odprowadzone, w tym:	dam ³	182,0	170,0	168,0	160,0	160,
Miasto Reszel	dam ³	152,0	137,0	137,0	134,0	136,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej, w tym:	osoba	5191	5028	5011	5012	4985
Miasto Reszel	osoba	4424	4320	4280	4261	4247
% ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej, w tym:	%	67,2	66,2	66,5	66,9	66,8
Miasto Reszel	%	94,6	93,6	93,6	93,6	93,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Z sieci kanalizacyjnej korzysta obecnie ponad 66,8% mieszkańców gminy Reszel, ale stopień zróżnicowania między miastem Reszel a obszarem wiejskim jest ogromny (w mieście Reszel 93,6% ludności korzysta z sieci kanalizacyjnej, zaś na obszarze wiejskim ten wskaźnik wynosi zaledwie 25,2%).

Tabela 48 Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej w Gminie Reszel w latach 2015-2019

		Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej	ogółem	%	37,66	37,66	37,42	37,90	37,60

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Stan wyposażenia obszarów gmin w sieć wodociągową i kanalizacyjną obrazuje m.in. wskaźnik długości sieci wodociągowej do długości sieci kanalizacyjnej. W 2020 r. wskaźnik ten wynosił 37,6% i jest niższy niż w województwie warmińsko –mazurskim (42,42%) tak jak i w Polsce (51,33%). W porównaniu do 2016 roku wskaźnik ten zmniejszył się o 0,06%, ponieważ w tym samym okresie długość sieci wodociągowej zwiększyła się 1,8%, natomiast długości sieci kanalizacyjnej zwiększyła się o 1,7%.

III. Odprowadzanie wód opadowych

Na terenie Gminy Reszel brak jest sieci kanalizacji deszczowej.

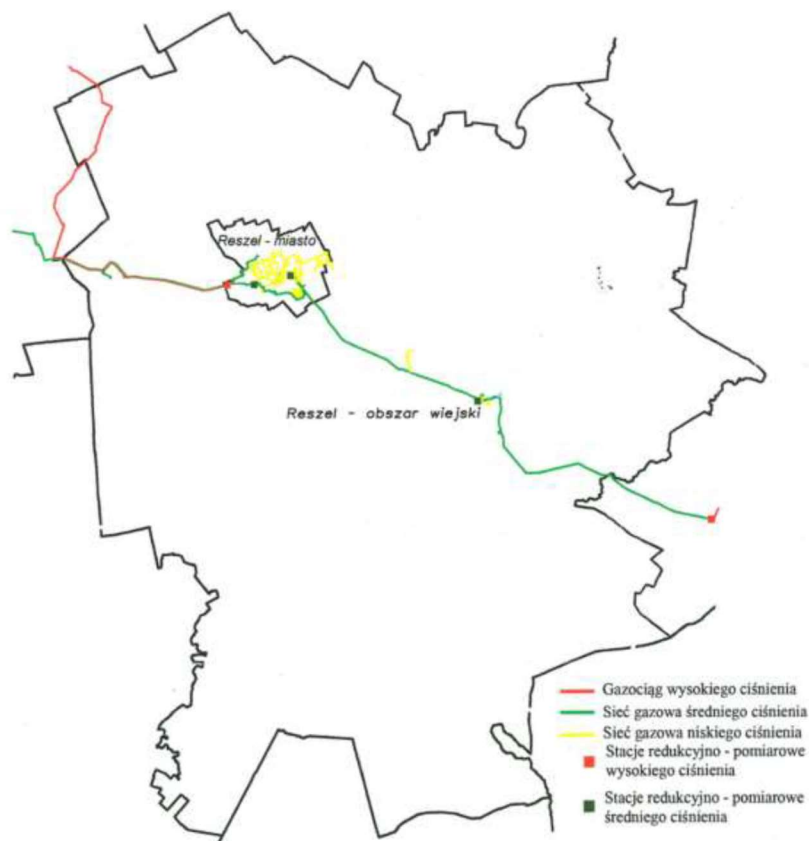
IV. Sieć gazowa

Źródłem gazu dla Gminy Reszel są dwie stacje redukcyjno - pomiarowe wysokiego ciśnienia w Reszlu o przepustowości Q=5000 m³/h oraz w Łazdojach o przepustowości Q=1500 m³/h.

Stacje wysokiego ciśnienia zasilają trzy stacje systemowe średniego ciśnienia, dostarczające gaz dla odbiorców w Gminie Reszel. Zgodnie z informacjami operatora sieci Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Olsztynie, stacja gazowa w Łazdojach planowana jest do likwidacji.

Schemat sieci gazowej na terenie Gminy Reszel przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 24. Schemat sieci gazowej na terenie Gminy Reszel

Źródło: Raport o stanie Gminy Reszel za 2020 r.

Tabela 49 Wybrane dane statystyczne dotyczące sieci gazowej na terenie gminy Reszel, w tym w mieście Reszel, w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2019
długość czynnej sieci ogółem, w tym:	m	47 034	47 034	47 407	48 381	48 398
Miasto Reszel	m	14220	14220	14220	14798	14815
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych), w tym:	szt.	437	437	441	450	458
Miasto Reszel	szt.	416	416	419	421	428
długość czynnej sieci ogółem w km na 100 km ² , w tym:	-	26,2	26,2	26,5	27,0	27,0
Miasto Reszel	-	372,3	372,3	372,3	387,4	387,8
odbiorcy gazu, w tym:	gosp.	1677	1674	1674	1585	1511
Miasto Reszel	gosp.	1613	1610	1609	1528	1511
zużycie gazu, w tym:	MWh	6460,5	6274,8	6612,7	6233,7	7182,8
Miasto Reszel	MWh	6125,2	5950,6	6267,2	5880,8	6753,2
ludność korzystająca z sieci gazowej, w tym:	osoba	4401	4342	4291	4044	4013
Miasto Reszel	osoba	4210	4154	4103	3881	3823
% ludności korzystającej z sieci gazowej, w tym:	%	57,0	57,1	57,0	54,0	53,8
Miasto Reszel	%	90,0	90,0	89,8	85,3	84,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

V. Sieć elektroenergetyczna

Gmina Reszel zasilana jest z sieci elektroenergetycznej będącej własnością Energa - Operator SA. Teren Gminy Reszel zasilany jest z GPZ 110/15 kV Reszel zlokalizowanego na obrzeżu Gminy w okolicy szosy na Korsze. Stacja ta jest połączona promieniowo linią 110 kV o długości wynoszącej ok. 15 km z GPZ Kętrzyn oraz liniami SN ze stacjami elektroenergetycznymi 110/15 kV Mrągowo, Korsze i Biskupiec.

Obciążenie linii 110 kV Reszel - Kętrzyn w układzie normalnym wynosi ok. 4,3 MW (ok. 21,5 A). W przypadku zmiany układu połączeń linii 15 kV zasilanych z GPZ Reszel, poprzez dociążenie układu (np. zasilanie awaryjne innych GPZ), obciążenie to może wzrosnąć do ok. 8,5 MW (ok. 42 A). Ponadto, w przypadku wyłączenia linii 110 kV Reszel - Kętrzyn GPZ Reszel w układzie awaryjnym zasilany jest linią rezerwową 15 kV z GPZ Kętrzyn przy częściowym odciążeniu stacji dzięki przełączeniu linii 15 kV na zasilanie z GPZ Korsze, Mrągowo i Biskupiec oraz wyłączeniu linii 15 kV PKP 1 i PKP 2 (przy czym PKP ma możliwość zasilania Podstacji Trakcyjnej od strony Korsze bądź Biskupca).

Na terenie Gminy Reszel znajduje się 7 ciągów linii SN zasilających drobnych odbiorców komunalnych i przemysłowych oraz 2 linie dla dużych odbiorców przemysłowych. W normalnych warunkach pracy system pracuje w układzie promieniowym z możliwością zasilania drugostronnego. Całkowita długość linii SN (15 kV) wynosi ok. 120 km, natomiast nN z przyłączami 0,4 kV wynosi ok. 115 km.

Stan techniczny linii zasilających system rozdzielczy jest dobry. Linie 15 kV zasilane z rozdzielni 15 kV w stacji elektroenergetycznej GPZ Reszel w normalnym układzie pracy sieci elektroenergetycznej obciążone są w granicach ok. 30%. Odbiorcy przyłączeni do sieci rozdzielczej zasilani są za pośrednictwem ponad 100 stacji transformatorowych 15/0,4 kV o sumarycznej mocy wynoszącej ok. 8,4 MVA. Są to głównie stacje słupowe charakteryzujące się dobrym stanem technicznym. Sieć nN tworzą linie kablowe w izolacji z polwinitu oraz linie napowietrzne z przewodami gołymi bądź izolowanymi polietylenem usieciowanym. Sieć ta charakteryzuje się dobrym stanem technicznym, natomiast jej całkowita długość wynosi ok. 235 km.

VI. Sieć ciepłownicza

Na terenie Gminy Reszel system ciepłowniczy funkcjonuje wyłącznie na terenie Miasta.

Właścicielem sieci ciepłowniczej jest EM PLUS Sp. z o. o. z siedzibą w Mrągowie przy ulicy Mrongowiusza 29A/1. Na terenie Miasta znajduje się:

- ✓ sieć dwuprzewodowa preizolowana łącznie z przyłączami budynków - długości 3.015 m;
- ✓ sieć dwuprzewodowa łącznie z przyłączami budynków w kanale łupkowym z łupin typu U – długości 3.289 m. Ze względu na straty przesyłowe ciepła i datę oddania do użytku (najstarsza 1975 rok), sieć przeznaczona do modernizacji poprzez wymianę na sieć preizolowaną;
- ✓ sieć dwuprzewodowa ciepłej wody użytkowej w kanale z łupin typu U - długości 753 m. Sieć przeznaczona do modernizacji poprzez wymianę na sieć preizolowaną.

Przedsiębiorstwo EM PLUS Sp. z o. o. zajmuje się dystrybucją i obrotem ciepła. Ponadto w gestii Przedsiębiorstwa jest eksploatacja, konserwacja, remont i modernizacja urządzeń ciepłowniczych.

Ciepło sieciowe dostarczane jest do budynków siecią ciepłowniczą dwuprzewodową o łącznej długości (łącznie z przyłączami) 6,3 km. Sieć ciepłownicza jest izolowana, jednak stan techniczny 3 289 mb sieci określa się jako zły, charakteryzuje się znacznymi stratami przesyłowymi ciepła i nadaje się do modernizacji na sieć preizolowaną. Ponadto na terenie miasta Reszel znajduje się sieć dwuprzewodowa ciepłej wody użytkowej o długości 753 mb, w kanale z łupin typu U przykrytym od góry płytą. Sieć ciepłownicza zasila w ciepło budynki użyteczności publicznej oraz budynki mieszkalne. Łączna sprzedana ilość energii cieplnej w 2017 roku wyniosła ok. 28 466 GJ. Ze względu na duże zainteresowanie odbiorców indywidualnych, jak i wspólnot mieszkaniowych przyłączeniem się do sieci ciepłowniczej, przewiduje się budowę nowych przyłączy do istniejącej sieci ciepłowniczej, a także rozbudowę sieci ciepłowniczej¹⁴.

Zasilanie odbiorców w ciepło poza zasięgiem sieci ciepłowniczej opiera się na ogrzewaniu rozproszonym, indywidualnym. Przeważającym paliwem wykorzystywanym w kotłowniach indywidualnych są paliwa węglowe (węgiel kamienny, ekogroszek), gaz ziemny oraz biomasa (drewno, pellet). W mniejszym stopniu wykorzystywane są także olej opałowy oraz gaz płynny.

Poza siecią ciepłowniczą i kotłowniami lokalnymi, na terenie Gminy Reszel funkcjonuje szereg indywidualnych źródeł ciepła - kotłowni lokalnych oraz palenisk domowych nadal zasilanych głównie węglem, gazem ziemnym, olejem oraz w niewielkim stopniu ogrzewaniem elektrycznym i drewnem. Na terenie Gminy Reszel energia cieplna wykorzystywana jest:

- ✓ do ogrzewania pomieszczeń i przygotowania ciepłej wody użytkowej w budownictwie mieszkaniowym;
- ✓ do przygotowania posiłków w gospodarstwach domowych;
- ✓ na potrzeby zakładów przemysłowych (ogrzewanie, c.w.u., technologia);
- ✓ do ogrzewania pomieszczeń i przygotowania c.w.u., na potrzeby technologiczne (w kuchniach) w szkołach i innych obiektach usługowych.

VII. Obsługa telekomunikacyjna

Obsługa telekomunikacyjna na terenie Gminy Reszel przedstawia się następująco:

- zrealizowany jest system telefonii sieciowej szerokopasmowej,
- zlokalizowane są stacje telefonii komórkowej.

VIII. Gospodarka odpadami

Liczba ludności w Gminie Reszel na koniec 2020 r. wynosiła 7464 osób.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r., systemem gospodarki odpadami komunalnymi objętych było 1343 nieruchomości zamieszkałych. Nieruchomości niezamieszkałych nie objętych systemem było 134. Na podstawie danych wynikających ze złożonych deklaracji w wysokości opłat za gospodarowanie odpadów komunalnych w 2020 r. systemem objętych zostało 5398 osób. Różnica w podanej ilości mieszkańców zameldowanych w Gminie Reszel w stosunku do mieszkańców zamieszkałych wynika m.in. z przebywania części osób poza stałym miejscem stałego zameldowania. W 2020 r. różnica pomiędzy liczbą osób zameldowanych a liczbą osób zamieszkałych wyniosła 27,68%.

Tabela 50. Liczba mieszkańców objęta systemem gospodarki odpadami w roku 2020

Lp.	Miesiące	Liczba osób objętych systemem gospodarki odpadami ogółem	Z tego ilość osób:	
			w mieście	w pozostałej części gminy
1	Styczeń	5451	3288	2163
2	Luty	5433	3304	2129
3	Marzec	5426	3303	2123
4	Kwiecień	5420	3298	2122
5	Maj	5408	3285	2123
6	Czerwiec	5411	3284	2127
7	Lipiec	5422	3285	2137
8	Sierpień	5420	3285	2142
9	Wrzesień	5420	3282	2138

10	Październik	5402	3270	2132
11	Listopad	5405	3271	2134
12	Grudzień	5398	3271	2127

Źródło: Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Reszel za 2020 r.

Na terenie Gminy Reszel w prowadzonym przez Burmistrza Reszla rejestrze działalności regulowanej w zakresie odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców nieruchomości na koniec 2020 r. było wpisanych 8 podmiotów:

- Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., ul. 1 Maja 6, 11-440 Reszel,
- WIKOM Wodociągi i Oczyszczanie Miasta Sp. z o.o., ul. Wojska Polskiego 40, 11-430 Korsze,
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „KOMUNALNIK” Sp. z o.o., ul. Budowlana 1, 11-400 Kętrzyn
- REMONDIS Mrągowo Sp. z o.o., ul. Lubelska 5, 11-700 Mrągowo,
- REMONDIS Olsztyn Sp. z o.o. Sp. K., ul. Partyzantów 3, 10-522 Olsztyn,
- KOMA Sp. z o.o. Sp. K., ul. Sikorskiego 19C, 19-300 Ełk,
- Zakład Usług Komunalnych Piotr Lubowidzki, ul. Młodkowskiego 2A, 11-700 Mrągowo,
- PPHU EKO s.c. Roman i Współwłaściciele, ul. Myśliwska 2i, 11-300 Biskupiec.

W związku ze zmianami systemu gospodarki odpadami (co nastąpiło w lipcu 2013 r.) obowiązek organizacji systemu odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych należy do kompetencji gminy. Gmina wywiązując się z ustawowego obowiązku zorganizowała przetarg nieograniczony na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych na terenie Gminy Reszel, z nieruchomości zamieszkałych. W toku postępowania wybrano wykonawcę tego zadania, tj. Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.

W ramach systemu mieszkańcy Gminy Reszel, którzy złożyli deklarację uzyskali możliwość segregacji odpadów u źródła. W zamian za dokonanie opłaty za odbiór i zagospodarowanie odpadów mieszkańcy mają możliwość pozbycia się każdej ilości odpadów komunalnych. W ramach systemu odbierane są odpady:

- ✓ papier i tektura, w tym odpady opakowaniowe z papieru i tektury,
- ✓ metale, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe,
- ✓ szkło, w tym opakowania ze szkła,
- ✓ odpady ulegające biodegradacji (bioodpady),
- ✓ popiół,
- ✓ komunalne odpady zmieszane.

Nieodpłatnie właściciele nieruchomości mogą także pozbywać się odpadów problemowych dostarczając je we własnym zakresie do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), który zlokalizowany jest przy ul. Warmińskiej 18 w Reszlu. Do PSZOK przyjmowane są odpady:

- ✓ przeterminowane leki i chemikalia (farby, rozpuszczalniki, oleje opadowe, itp.),
- ✓ odpady kwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek,
- ✓ zużyte baterie i akumulatory,
- ✓ meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- ✓ zużyte opony,
- ✓ tekstylia.

Ponadto cztery razy w roku organizowane są akcje „zbieramy wielkogabaryt” – dodatkowe odbiory odpadów wielkogabarytowych (w szczególności: meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte opony, odpady zielone stanowiące odpady komunalne) bezpośrednio z nieruchomości zamieszkałych na terenie miasta i gminy Reszel.

Zgodnie z założeniami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2016-2022 Gmina Reszel wchodzi w skład regionu północno-wschodniego. Zakłada się, że cały strumień odpadów komunalnych powinien być kierowany do instalacji. Na terenie regionu północno-wschodniego działają następujące instalacje:

- ✓ Międzygminny Zakład Kompleksowego Przerobu Odpadów Komunalnych Sękity Sp. z o.o. Bisztynek Kolonia 14, 11-230 Bisztynek,
- ✓ Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Sp. z o.o., Spytkowo 69, 11-500 Giżycko,
- ✓ Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „KOMUNALIK” Sp. z o.o., ul. Plac Słowiański 2, 11-400 Kętrzyn,

- ✓ Or-4 Green Sp. z o.o. z siedzibą ul. Ługańska 16, 16-308 Poznań – instalacja do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów, Gaudynki, gm. Orzysz.

Na terenie Gminy Reszel nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Wszystkie odpady w 2020 r. przekazywane były do Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (IPOK), tj. do Międzygminnego Zakładu Kompleksowego Przerobu Odpadów Komunalnych Sękity Sp. z o.o. w Bisztyńku Kolonii oraz do Kompostowni odpadów zielonych i innych bioodpadów w Pudwągach prowadzonej przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „KOMUNALNIK” Sp. z o.o., ul. Plac Słowiański 2 w Kętrzynie.

Z danych uzyskanych od podmiotu odbierającego odpady wynika, że w 2020 r. w instalacji regionalnej wszystkie zmieszane odpady komunalne pochodzące z terenu Gminy Reszel skierowane zostały do przetwarzania i zagospodarowania R12, tj. wykorzystania odpadów do procesu odzysku i recyklingu.

W wyniku mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów powstało 1200,93 Mg odpadów o kodzie 19 12 12, z których 217,00 Mg przekazano do kompostowania w procesie R3, 487,40 Mg zostało przekazanych do produkcji paliwa alternatywnego i 496,53 Mg składowano na składowisku odpadów w Wysiecie.

Odpady biodegradowalne wytworzone w 2020 r. przez mieszkańców z terenów zamieszkałych przekazane zostały do Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej „KOMUNALIK” Sp. z o.o. w Kętrzynie na kompostownię odpadów zielonych i innych odpadów w miejscowości Pudwągi.

Odpady segregowane wytworzone w 2020 r. przez mieszkańców z terenów zamieszkałych przekazane zostały do „recyklerów”, gdzie poddane zostały procesowi odzysku.

Tabela 51. Ilość odpadów komunalnych zmieszanych wytworzonych na terenie Gminy Reszel w 2020 r.

Nazwa i adres instalacji, do której zostały przekazane odpady komunalne	Kod odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych (Mg)	Sposób zagospodarowania odebranych odpadów komunalnych
Międzygminny Zakład Kompleksowego Przerobu Odpadów Komunalnych Sękity Sp. z o.o., 11-230 Bisztynek Kolonia 14	20 03 01	1410,78	R12

Źródło: Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Reszel za 2020 r.

Przekazane do instalacji zmieszane odpady komunalne o kodzie 20 03 01 poddawane są procesom mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych (MBP), zgodnie z wymaganiami art. 35 ust. 6 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2020 r., poz. 797, z późn. zm.).

Tabela 52. Ilość odpadów komunalnych poddanych mechaniczno-biologicznemu przetwarzaniu

Nazwa i adres instalacji, do której zostały przekazane odpady komunalne	Kod odebranych odpadów komunalnych	Masa odpadów komunalnych (Mg)	Sposób zagospodarowania odebranych odpadów komunalnych
Międzygminny Zakład Kompleksowego Przerobu Odpadów Komunalnych Sękity Sp. z o.o., 11-230 Bisztynek Kolonia 14	19 12 12	217,00	R3 kompostowanie Międzygminny Zakład Kompleksowego Przerobu Odpadów Komunalnych Sękity Sp. z o.o., 11-230 Bisztynek Kolonia 14
- 88,22 Mg NOVAGO ul. Grzebowskiego 10, 06-500 Mława - 44,17 Mg SENDA Sp. z o.o., ul. Strzygłowska 67FK, 04-872 Warszawa - 107,68 Mg AUTO-RADIO Sp. z o.o., ul. Kościelna 37, 41-700 Ruda Śląska	19 12 12	487,40	Wykorzystanie do produkcji paliwa alternatywnego

- 130,58 Mg AMD OMEGA, ul. Kluczborska 39a, 41-503 Chorzów - 21,40 Mg PHP Olejnik Wąbiewo 26, 64-064 Kamieniec, - 69,91 Mg PPHU Szulecki Łukasz, Tłuchówek 2e, 87-605 Tłuchowo - 9,11 Mg Best Polymers, ul. Kopalniania 20c/2, 01-321 Warszawa - 16,33 Mg Prezero Service ul. Łąkoszyńska 127, 99-300 Kutno			
Zakład Gospodarki Odpadami Sp. z o.o., ul. Zbożowa 8, 11-200 Bartoszyce (składowisko w Wysiece)	19 12 12	496,53	Mg – D5 – składowanie Zakład Gospodarki Odpadami Sp. z o.o., ul. Zbożowa 8, 11-200 Bartoszyce (składowisko w Wysiece)
Razem		1200,93	

Źródło: Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Reszel za 2020 r.

Ilość odpadów odebranych z terenu Gminy Reszel

Na podstawie złożonych sprawozdań przez podmioty odbierające odpady komunalne w 2020 r. z terenu Gminy Reszel łącznie odebrano 1 952,8149 Mg odpadów zmieszanych, z tego:

- 1) Odpady niesegregowane – 1410,78 Mg, w tym:
  - a) z terenów zamieszkałych – 1286,82 Mg,
  - b) z terenów niezamieszkałych – 123,96 Mg,
- 2) Odpady zbierane selektywnie – 527,8849 Mg, w tym:
  - a) odpady ulegające biodegradacji – 156,15 Mg,
  - b) opakowania z papieru i tektury – 74,94 Mg,
  - c) opakowania z tworzyw sztucznych – 139,07 Mg,
  - d) opakowania ze szkła – 132,60 Mg,
  - e) opakowania z metali – 1,744 Mg,
  - f) pozostałe odpady (elektryczne, elektroniczne, zużyte opony, itp.) – 17,26 Mg.
- 3) Odpady budowlane – 4,15 Mg.

Tabela 53. Odpady odebrane z terenów zamieszkałych

Miesiąc	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Razem
odpady zmieszane	129,24	86,18	108,33	100,72	101,67	107,70	106,72	110,52	110,71	107,7	106,92	110,38	1286,82
odpady segregowane	21,17	26,00	33,07	39,49	38,53	36,70	42,33	37,78	33,61	38,18	32,85	34,94	414,65
Razem	150,41	112,18	141,40	140,21	140,20	144,4	149,05	148,30	144,32	145,91	139,77	145,32	1701,47

Źródło: Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Reszel za 2020 r.

Nieustannie obserwuje się bardzo dużą dysproporcję w ilości odpadów zbieranych selektywnie w stosunku do odpadów niesegregowanych.

Ilość poszczególnych frakcji odpadów zebranych w latach 2016-2020 bezpośrednio od mieszkańców nieruchomości zamieszkałych oraz dostarczonych do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych pozostałych odpadów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 54. Dane o ilości odpadów komunalnych w latach 2016-2020

Rodzaj odpadów	2016	2017	2018	2019	2020	Razem
Odpady niesegregowane	1877,57	1544,27	1629,36	1635,09	1286,62	7972,91
Papier i tektura	23,22	26,43	27,89	30,71	30,38	138,63
Tworzywa sztuczne	55,77	60,07	64,33	72,36	118,50	371,03
Szkło	67,36	61,47	60,46	65,05	123,45	377,79
Odpady ulegające biodegradacji	91,35	125,29	104,67	93,67	142,32	557,30
Pozostałe odpady	4,37	5,94	7,29	4,99	17,26	39,85
Ogółem	2119,64	1823,47	1894,00	1901,87	1718,53	9457,51

Źródło: Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Reszel za 2020 r.

7.3 Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

Gospodarka nieruchomościami

Zasób mienia komunalnego

Na dzień 31.12.2020 r. w zasobie nieruchomości na terenie Gminy Reszel znajdowało się łącznie 509,34 ha gruntów, w tym:

Tabela 55. Zasób mienia komunalnego

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Ilość	Szacunkowa wartość w zł
Grunty	m2	5093408	7 948 460,36
Budynki niemieszkalne	szt.	111	14 034 962,04
Budynki mieszkalne	szt.	107	4 205 019,24
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	-	-	43 190 262,29
Kotły i maszyny energetyczne	-	-	69 496,04
Maszyny i urządzenia	-	-	1 611 930,04
Środki transportu	-	-	1 378 505,33
Pozostały majątek	-	-	420 171,62

Źródło: Raport o stanie Gminy Reszel, 2020

Grunty gminne, według obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego, przeznaczone są przede wszystkim na cele mieszkalne, usługowe, handlowe oraz inne służące zaspokajaniu potrzeb mieszkańców gminy w zakresie sportu i rekreacji, kultury i oświaty, zaopatrzenia ludności w wodę oraz związanych z wykonywaniem zadań ciążących na gminie w zakresie ochrony środowiska.

Część gruntów o pow. 430 000 m² przekazano w użytkowanie wieczyste zaś 21 703 m² w trwałe zarząd.

W budynkach mieszkalnych na terenie miasta mieści się ogółem 195 komunalnych lokali mieszkalnych (w tym 15 lokali socjalnych) oraz 21 lokali użytkowych, w których prowadzona jest działalność gospodarcza. Lokalami mieszkalnymi stanowiącymi własność Gminy Reszel, tworzącymi mieszkaniowy zasób gminy Reszel oraz lokalami użytkowymi, garażami i innymi pomieszczeniami stanowiącymi własność gminy Reszel oraz terenami komunalnymi związanymi z budynkami zarządza Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Reszlu.

Na terenach wiejskich znajduje się 13 lokali mieszkalnych w budynkach mieszkalnych, 9 budynków gospodarczych oraz 1 budynek użytkowy.

Liczba osób (rodzin) oczekujących na przydział lokalu komunalnego - 18

Liczba osób oczekujących na przydział lokalu socjalnego – 4

W 2020 roku Gmina poniosła nakłady na remonty mieszkaniowej substancji komunalnej, zarządzanej na podstawie umowy o realizację zadań własnych w zakresie gospodarowania zasobem mieszkaniowym Gminy przez Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z o.o. w Reszlu w wysokości 173 454,01 zł

Dystrybutorem energii elektrycznej dla obiektów i lokali Gminy Reszel jest Energa Operator S.A. Gmina Reszel jako członek Kętrzyńskiej Grupy Zakupowej od 2012 roku bierze udział w postępowaniach o udzielenie zamówienia w trybie przetargu nieograniczonego na dostawę energii elektrycznej do obiektów i lokali oraz oddzielnie na oświetlenie drogowe; będących własnością Gminy.

Do 31.03.2020 roku sprzedawcą energii elektrycznej była firma Orange Energia Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie. Uśredniona cena jednostkowa za 1 MW to 370,00 zł netto.

Od 01.04.2020 roku sprzedawcą energii elektrycznej jest firma ENEA S.A. z siedzibą w Poznaniu. Cena jednostkowa 301,00 zł netto.

Wykaz punktów poboru – lokale i obiekty, obejmuje 42 punkty poboru na terenie miasta i gminy. Dominuje grupa taryfowa: C11 i G11

Sprzedaż i nabywanie przez gminę nieruchomości

W 2020 r. ogółem sprzedano ogółem:

- ✓ 7 lokali mieszkalnych – sprzedaż na rzecz najemców,
- ✓ 1 lokal mieszkalny – sprzedaż w przetargu,
- ✓ 1 lokal użytkowy (sprzedaż w przetargu),
- ✓ 3 921 m² – sprzedaż gruntów związanych ze sprzedażą lokali,
- ✓ 1 nieruchomość (działka) na polepszenie zagospodarowania działki sąsiedniej,
- ✓ 1 nieruchomości pod zabudowę jednorodzinną,
- ✓ 3 działki rolne (sprzedaż w przetargu).

W 2020 roku Gmina nabyła:

- ✓ działki o łącznej pow. 8 436 m²,
- ✓ 1 budynek gospodarczy,

- ✓ 1 nieruchomość przy ul. Dąbrowskiego 5
(w tym: grunt, budynek garażowo-warsztatowy, budynek usługowy).
Dochody uzyskane w 2020 r. z majątku Gminy Reszel wyniosły łącznie 1 272 281,12 zł.

7.4 Rewitalizacja (obszar zdegradowany, obszar rewitalizacji, założenia i przedsięwzięcia rewitalizacyjne)

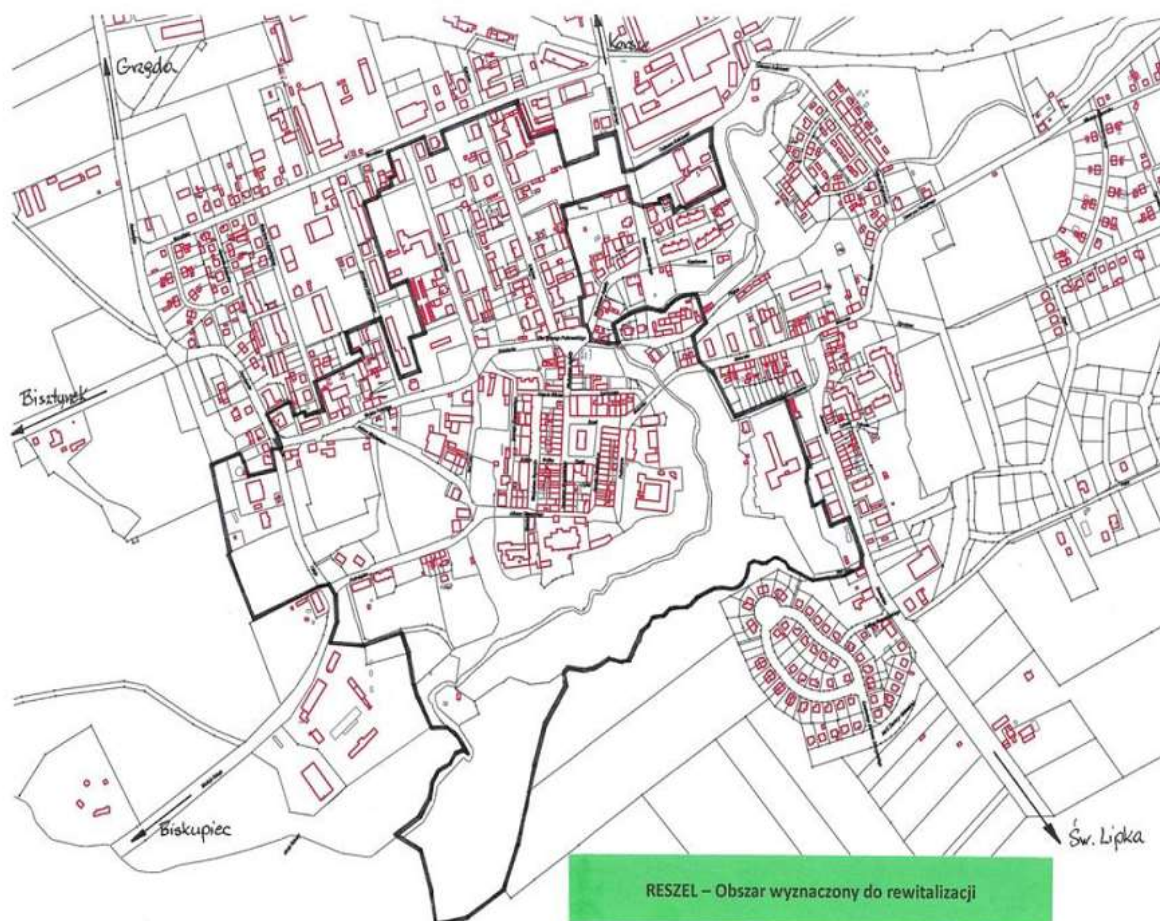
Program rewitalizacji gminy Reszel stanowi element wspólnego przedsięwzięcia przygotowanego przez Stowarzyszenie „Polskie Miasta Cittaslow”. Stowarzyszenie jest obecnie partnerem Województwa Warmińsko-Mazurskiego w zakresie realizacji Ponadlokalnego Programu Rewitalizacji sieci miast Cittaslow w województwie warmińsko-mazurskim współfinansowanego ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia Mazury na lata 2014-2020.

Rewitalizacja obejmuje kompleksowe działania podejmowane na terenie rewitalizowanym przede wszystkim w starych dzielnicach, zaniedbanych pod względem przestrzennym, gospodarczym, estetycznym, infrastrukturalnym, komunikacyjnym i funkcjonalnym, zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Rewitalizacja stanowi istotny instrument rozwoju społeczno-gospodarczego regionów, prowadzi do poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Poprawa jakości życia rozumiana jest jako zapewnienie bezpieczeństwa, godziwych warunków mieszkaniowych, opieki zdrowotnej, warunków edukacji, poprawy stanu środowiska naturalnego oraz kulturowego, przywrócenia ładu w przestrzeni miejskiej, wzrostu aktywności gospodarczej oraz odbudowy więzi społecznych.

„Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie Gminy Reszel” przyjęty został uchwałą nr VIII/64/2015 Rady Miejskiej w Reszlu z dnia 30 czerwca 2015 r.. Program był aktualizowany uchwałami w latach 2015-2016. Ostatnia wersja przyjęta została uchwałą Nr XXVII/205/2016 Rady Miejskiej w Reszlu z dnia 27 października 2016 roku.

Rysunek 25. Obszar Gminy Reszel przewidziany do rewitalizacji

Źródło: Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie Gminy Reszel

Łączna liczba osób zamieszkałych na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji wynosił w 2015 r. 1734 osoby, co stanowiło 22,47% mieszkańców Gminy Reszel.

Powierzchnia obszaru wynosi ok. 55 ha i stanowi 14,43% powierzchni miasta oraz 0,31% całkowitej powierzchni Gminy.

Obszar rewitalizacji wyznaczony na terenie gminy Reszel obejmuje następujące ulice w mieście Reszel: Kraszewskiego, Księcia Witolda, Mickiewicza, Pomiejska, Podzamcze, Plac Ignacego Paderewskiego, Sienkiewicza, Spichrzowa, Słowackiego, Rynek, Wyspiańskiego, Krótka, Tylina, Reymonta, Klasztorna, Jagiełły, (nr 4, 5, 20, 21, 22, 23), Wojska Polskiego, Bohaterów, Mazurska (nr 1, 67, 68, 68a), Kolejowa (bez nr 25A, 27, 28, 29, 30), Krasickiego, Rataja (w części niezamieszkałej-działka nr 19/2), Nad Sajną, Nad Fosą, Konopnicka (nr 1, 2), Słowiańska (nr 45), Płowce, Bolesława Chrobrego (nr 5A), 1-go Maja (nr 4, 6), Dąbrowskiego (nr 3, 5), Park Miejski.

Obszar rewitalizacji wyznaczony na terenie Reszla obejmuje swoim zasięgiem:

- ✓ Rynek miasta Reszel;
- ✓ Zamek Biskupów w Reszlu;
- ✓ budynki sakralne;
- ✓ tereny mieszkaniowe;
- ✓ teren Parku Miejskiego;
- ✓ tereny przemysłowe (dawna gazownia);
- ✓ przestrzeń i obiekty pełniące różne funkcje usługowe.

Na podstawie przeprowadzonych analiz w sferze przestrzenno-gospodarczo-społecznej zdefiniowano cele ogólne oraz cele szczegółowe procesów rewitalizacyjnych. Nadrzędnym celem opisanych działań rewitalizacyjnych jest: ograniczenie skali występowania negatywnych zjawisk i procesów na obszarze rewitalizacji oraz wzmocnienie potencjału turystycznego Gminy Reszel.

Ponadto określono cele strategiczne i szczegółowe:

Cel strategiczny 1: Poprawa warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, promocję integracji włączenia społecznego oraz poprawę dostępności i jakości usług publicznych:

- Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta
- Wzrost kompetencji społecznych mieszkańców,
- Wzrost aktywności kulturalnej mieszkańców,
- Budowanie tożsamości lokalnej mieszkańców w oparciu o historię i regionalne tradycje,
- Wzrost zaangażowania społeczeństwa w inicjatywy obywatelskie,
- Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców, szczególnie ludności należącej do grup wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem,
- Wspieranie inicjatyw mających na celu wzmocnienie sieci społecznych, aktywizacji zawodowej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Cel strategiczny 2: Racjonalne kształtowanie przestrzeni miejskiej oraz zapewnienie wysokiej dostępności i odpowiedniego standardu infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców:

- Rozwój infrastruktury edukacyjnej
- Rozwój infrastruktury kulturalnej
- Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej
- Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych
- Kształtowanie przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców
- Rozwój infrastruktury społecznej służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców
- Poprawa stanu zagospodarowania i estetyki terenów zielonych
- Zabezpieczenie i ochrona zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego
- Poprawa stanu infrastruktury komunalnej

Cel strategiczny 3: Rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz zwiększenie aktywności gospodarczej ludności

- Stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości lokalnej
- Poprawa warunków dla rozwoju turystyki, lokalnego handlu detalicznego i gastronomii poprzez rewitalizację przestrzeni publicznej
- Stworzenie warunków do funkcjonowania podmiotów wspierających rozwój spółdzielni socjalnych, aktywizację zawodową i podnoszenie kwalifikacji zawodowych

Cel strategiczny 4: Racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych i poszanowanie środowiska przyrodniczego:

- Ochrona i zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych miasta
- Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców
- Wspieranie inicjatyw proekologicznych
- Zwiększanie efektywności energetycznej

Poprawa warunków mieszkaniowych oraz estetyki budynków użyteczności publicznej:

- Wzrost stopnia wyposażenia mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne
- Modernizacja obiektów użyteczności publicznej
- Zachowanie i rewitalizacja budynków oraz obiektów o walorach historycznych, kulturowych, architektonicznych i urbanistycznych

W ramach działań rewitalizacyjnych Gmina Reszel będzie realizować jeden zintegrowany projekt:

Wzrost kapitału ludzkiego poprzez rewitalizację części miasta Reszel.

Projekt ma na celu podniesienie jakości życia zamieszkałych w części rewitalizowanej mieszkańców Reszla, poprzez aktywizację zawodową, społeczną, edukacyjną i zdrowotną osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. W rewitalizowanym obszarze mieszka wiele rodzin żyjących na skraju ubóstwa, bez pracy i perspektyw na jej znalezienie, z rodzin patologicznych, wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ważnym elementem aktywizacji tych osób będzie stworzenie infrastruktury na potrzeby świadczenia usług umożliwiających przywrócenie do czynnego funkcjonowania w społeczeństwie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Narzędziami do walki z wykluczeniem społecznym będą projekty przeciwdziałające wykluczeniu poprzez aktywizację społeczno – zawodową.

Realizowane zadania w ramach zintegrowanego projektu mają uchronić społeczność lokalną, dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze przed degradacją i wykluczeniem społecznym. Tym samym zwiększą się możliwości aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie a co za tym idzie możliwość samodzielnego znalezienia pracy, stworzenia nowych miejsc pracy, poprawy sytuacji materialnej wielu mieszkańców. Projekty społeczne mają na celu pobudzenie środowiska lokalnego do podniesienia kwalifikacji zawodowych. Działania te posłużą do zwiększenia oferty dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie w zakresie sportu, rekreacji i wypoczynku.

W ramach programu przewidziano do realizacji następujące podstawowe i uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne:

Tabela 56. Przedsięwzięcia przewidziano do realizacji w ramach programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie Gminy Reszel

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Założenia projektu
PROJEKTY PODSTAWOWE		
1	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	<p>Celem projektu jest aktywizacja społeczno - zawodowa osób nieaktywnych zawodowo, wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym w wieku aktywności zawodowej zamieszkujących na terenie gminy Reszel. Projekt będzie realizowany w dwóch edycjach. Wsparcie oparte będzie na działaniach realizowanych w ramach Klubu Integracji Społecznej. Zaplanowane działania poprzedzone są dogłębną diagnozą społeczną i zawodową.</p> <p>Ze względu na liczne bariery społeczno-zawodowe jakie napotykają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym w życiu codziennym zaszła konieczność objęcia w/w osób kompleksowym systemem wsparcia. Brak zatrudnienia jest często skutkiem jak i przyczyną problemów z integracją społeczną i aktywnym udziałem w życiu rodzinnym i społecznym.</p> <p>Z przeprowadzonej analizy wynika, że występują następujące problemy: uzależnienia i przemoc, problemy z opieką nad dzieckiem, tzw. bezradność (niska świadomość wychowawcza i problemy w rodzinie wpływają negatywnie na zachowania dzieci), niska aktywność społeczna(niska świadomość na temat wykorzystania czasu wolnego), bierna roszczeniowa postawa, niezaradność życiowa (niegospodarność) niska mobilność, niskie wykształcenie, brak umiejętności poruszania się na rynku pracy, małe doświadczenie zawodowe, nieprawidłowe wzorce życiowe (brak wzorców, dziedziczenie zachowań, biedy). Osoby i rodziny uwikłane w omówione powyżej problemy w pierwszej kolejności wymagają indywidualnej pomocy i wsparcia ze strony powołanych w tym celu instytucji i organizacji. Osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym brakuje nie tylko praktycznych umiejętności zawodowych, ale również umiejętności społecznych.</p>

	<p>Podstawową instytucją społeczną jest rodzina, której głównym celem jest zagwarantowanie prawidłowego rozwoju dziecka poprzez zaspakajanie jego potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Coraz częściej spotyka się przypadki, gdzie rodziny mają problemy z prawidłowym wypełnianiem podstawowych funkcji społecznych. Brak stałych źródeł utrzymania, powodują niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, rozwojowych czy wychowawczych. Coraz częściej spotyka się problemy związane z socjalizacją dzieci, ponieważ rodzice stają się niezaradni wychowawczo. Bezradność i bierność, równie często jak bezrobocie, prowadzą do stopniowego uzależniania od pomocy społecznej.</p> <p>Dlatego też konieczne jest prowadzenie działań zmierzających do aktywizacji społecznej i zawodowej tej grupy społecznej oraz do wzrostu ich konkurencyjności na rynku pracy.</p> <p>Osiągnięcie celu głównego będzie możliwe poprzez realizację celów szczegółowych odnoszących się bezpośrednio do zdiagnozowanych potrzeb. Działania w projekcie prowadzone będą z wykorzystaniem kontraktu socjalnego w oparciu o pracę socjalną. Wsparciem zostanie objęta również rodzina i otoczenie BO tak, aby niwelować bariery utrudniające osiągnięcie celu.</p> <p>Wsparcie oparte będzie na wykonaniu następujących zadań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Aktywna integracja – osoby wykluczone bądź zagrożone wykluczeniem społecznym zakwalifikowane do projektu będą skierowane do Klubu Integracji Społecznej działającym w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Reszlu. Działania w ramach projektu realizowane będą w oparciu o Klub Integracji Społecznej, który będzie posiadał pomieszczenia przygotowane do działalności w wyremontowanym w ramach projektu rewitalizacji budynku Domu Kultury w Reszlu. Działania środowiskowe Klubu Integracji Społecznej nakierowane są przede wszystkim na pracę z osobami długotrwale bezrobotnymi, wykluczonymi społecznie bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym. Każda z osób uczestniczących w warsztatach zostanie zdiagnozowana a następnie utworzona zostanie ścieżka reintegracji, stworzona indywidualnie dla każdej osoby, rodziny zagrożonej ubóstwem bądź wykluczeniem społecznym z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji, potrzeb. 2) Organizowanie i sfinansowanie treningów psychologicznych dla osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym uczestniczących w projekcie. Treningi mają na celu zniwelowanie trudności psychospołecznych. Główne ich role to diagnostyczna i wzmacniająca integrację. Zajęcia indywidualne i grupowe zwiększą poczucie własnej adekwatnej samooceny, poznanie mocnych i słabych stron oraz nauczą prawidłowych zachowań w rodzinie. Zajęcia prowadzone będą przez psychologa. 3) Warsztaty indywidualne i grupowe z doradcą zawodowym w celu opracowania Indywidualnego Planu Działania. Warsztaty ukierunkowane będą na odkrywanie potencjałów zawodowych, podnoszenie własnych wartości, motywowanie poprzez rozpoznawanie kompetencji i predyspozycji zawodowych, poznanie sposobów i metod poszukiwania zatrudnienia, przygotowanie dokumentów aplikacyjnych (CV, list motywacyjny, przygotowania do spotkania z potencjalnym pracodawcą do rozmowy kwalifikacyjnej, komunikacja interpersonalna, autoprezentacja). 4) Warsztaty autoprezentacji. Warsztaty będą ukierunkowane pod kątem prezentowania się na rynku pracy oraz dbania o wygląd zewnętrzny i higienę osobistą. Prowadzone będą przez wykwalifikowanego specjalistę. 5) Zorganizowanie warsztatów z zakresu prowadzenia gospodarstwa domowego i gospodarowania budżetem domowym. Warsztaty będą miały na celu kształcenie umiejętności racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi, zarządzanie budżetem domowym, a konstrukcją budżetu gospodarstwa domowego, podział obowiązków w rodzinie i komunikacja, nabycie umiejętności planowania i kontrolowania budżetu domowego, przedstawienie zagadnień związanych z zadłużaniem się i korzystaniem z instytucji pożyczkowych, rozwijanie umiejętności praktycznych w gospodarstwie domowym. 6) Realizacja programu „Szkoła dla rodziców i wychowawców” – zajęcia dydaktyczne i warsztatowe skierowane do rodziców mające na celu wsparcie rodzin w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych, nabycie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych zmierzających do świadomego i odpowiedzialnego podejmowania i realizacji funkcji wynikających z rodzicielstwa. W ramach projektu planuje się zabezpieczenie opieki dzieciom w czasie trwania
--	---

		<p>zająć dorosłych.</p> <p>7) W ramach programu „Szkola dla rodziców” zajęcia dydaktyczne i warsztatowe skierowane do pracowników socjalnych i pedagogów w celu uzyskania uprawnień realizatora programu co pozwoli na objęcie w przyszłości większej liczby potrzebujących tej formy wsparcia oraz przyczyni się do budowania bliskich i zdrowych relacji w rodzinie.</p> <p>8) Warsztaty profilaktyczne z zakresu uzależnień i przemocy w rodzinie mające na celu zwiększenie świadomości problemów uzależnień i podejmowania działań oraz wskazania możliwości uzyskania pomocy. Zajęcia będą prowadzone przez wykwalifikowanych specjalistów.</p> <p>9) Warsztaty manualne – rękodzielnicze mające na celu dostarczanie radości z wytwarzanych i wykonanych dzieł. Uczą działania w grupie, współpracy, samodzielności i radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych, rozwijają sprawność manualną oraz rozbudzają wyobraźnię. Uczą spędzania czasu wolnego w rodzinie, rozwijają pomysłowość i wiarę we własne siły.</p> <p>10) Warsztaty z żywienia i pielęgnacji – ukierunkowane na wyrobienie nawyków prawidłowego żywienia zarówno dzieci jak i dorosłych oraz pielęgnacji dzieci. Zajęcia prowadzone będą przez dietetyka i pielęgniarkę.</p> <p>11) Zatrudnienie animatora lokalnego będzie miało na celu podniesienie świadomości społeczeństwa poprzez aktywny udział w życiu społeczności, sprawi, że w danym otoczeniu podniesie się jakość życia, społeczeństwo nabierze sprawności w rozwiązywaniu problemów lokalnych. Animator wesprze istniejące już grupy wsparcia w społeczności lokalnej pomoże w tworzeniu nowych grup wsparcia, które będą aktywnie współuczestniczyć w życiu społeczności.</p> <p>12) Objęcie rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi wsparciem asystenta rodziny. Pomoc ma na celu rozwiązywanie problemów życiowych, rodzinnych zmierzające do usamodzielnienia.</p> <p>13) Współorganizacja i udział w gminnym festynie integracyjnym w ramach „Dni Rodziny”. Przyczyni się to do wzmocnienia więzi rodzinnych oraz kształtowaniu postaw służących integracji społecznej i polepszeniu funkcjonowania rodziny.</p> <p>14) Organizowanie kursów zawodowych w zakresie „Obsługa kasy fiskalnej z obsługą klienta, opiekun osoby starszej i niepełnosprawnej, ślusarz, stolarz, tapicer, profesjonalna pielęgnacja terenów zieleni –wykwalifikowany ogrodnik. Po ukończeniu kursu każdy z uczestników otrzyma zaświadczenie potwierdzające nabyte kwalifikacje.</p> <p>Uzasadnieniem realizacji kursów zawodowych jest brak kwalifikacji oczekiwanych na rynku pracy. Na terenie Reszla działają dwa zakłady pielęgnacyjno-opiekuńczy i leczniczo – opiekuńczy. Funkcjonuje i rozszerza swoją działalność Środowiskowy Dom Samopomocy. W związku z tym istnieją możliwości zatrudnienia. Z rozeznania rynku pracy często występują oferty pracy na obsługę kasy fiskalnej, ślusarza, stolarza, tapicera.</p> <p>Zostaną zorganizowane i opłacone dojazdy dla uczestników szkolenia oraz zapewniony catering.</p> <p>Wszystkie działania prowadzone będą w oparciu o kontrakt socjalny. Praca socjalna jest traktowana jako element aktywnej integracji o charakterze społecznym.</p> <p>15) Organizowanie i sfinansowanie staży zawodowych dla uczestników projektu na okres 6 miesięcy.</p> <p>16) Zorganizowanie zajęć integracyjno - ruchowych dla osób i rodzin uczestniczących w Szkole dla rodziców. Zajęcia odbywać się w Parku Miejskim w Reszlu. Ideą spotkań jest integracja na bazie wspólnej zabawy rodziców z dziećmi a jednocześnie rodzin z innymi rodzinami. To nowe spojrzenie na zabawę z dzieckiem, inspiracja dla rodziców i pomysł na aktywne spędzenie wolnego czasu.</p> <p>17) W celu wsparcia zatrudnienia prowadzone będą działania wspierające pracodawców, doradztwo, konsultacje, prezentowanie dobrych praktyk.</p> <p>Cel przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa warunków życia mieszkańców, - włączenie społeczne, - poprawa stopnia edukacji, - wzrost kompetencji społecznych.
2	Prace remontowo - konserwacyjne budynku MOK na cele aktywizacji społeczno – zawodowej	<p>W pomieszczeniach budynku MOK-u odbywać się będą działania związane z aktywizacją społeczną i zawodową osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Działania te w zależności od zadań prowadzić będą: Miejski</p>

		<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Reszlu i Miejski Ośrodek Kultury w Reszlu. Budynek będzie siedzibą Klubu Integracji Społecznej.</p> <p>Budynek MOK w Reszlu przy ul. Adama Mickiewicza wzniesiony na przełomie XIX i XX wieku stanowi własność Gminy Reszel, wpisany jest do rejestru zabytków i wymaga kompleksowego remontu (przystosowanie go dla osób niepełnosprawnych, wymiana instalacji sanitarnych, elektrycznych, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, prace remontowo - konserwatorskie ścian elewacji, ścian wewnątrz budynku, ciągów komunikacyjnych wewnątrz budynku, dachu wraz z wymianą pokrycia dachowego, orynnowania, itp.). Budynek ma pełnić różnorakie funkcje społeczne w tym funkcje edukacyjne. W pomieszczeniach tego budynku odbywać się będą kursy, warsztaty i działania aktywizacyjne mające na celu przygotowanie i przywrócenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie do czynnego życia zawodowego. Wiele osób zamieszkujących obszar rewitalizowany miasta Reszel to ludzie będący często w trudnej sytuacji życiowej, bez pracy, perspektyw na jej zdobycie, często zmęczonych życiem, zamykających się w swoich domostwach, nie uczestniczących w życiu codziennym naszego miasta. W budynku MOK-u będą odbywać się kursy, warsztaty i działania z zakresu: aktywna integracja, organizowanie i sfinansowanie treningów psychologicznych, warsztaty wzmacniające z doradcą zawodowym, warsztaty autoprezentacji, warsztaty z zakresu gospodarowania budżetem domowym, warsztaty umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, zorganizowanie kursów zawodowych (obsługa kasy fiskalnej, opiekun osoby starszej i niepełnosprawnej, ślusarz, stolarz, tapicer).</p> <p>Cel przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie liczby obiektów kulturalnych, - zwiększenie dostępu do edukacji oraz życia kulturalnego, - poprawa estetyki budynków na terenie Gminy.
3	<p>Ułatwienie dostępu do ośrodków wsparcia społecznego poprzez przebudowę ulicy Podzamcze</p>	<p>Poprawienie i przywrócenie walorów historycznych ulicy Podzamcze wraz z przyległym do niej parkingiem od strony ul. Słowackiego. Ul. Podzamcze jest głównym ciągiem komunikacyjnym prowadzącym do dawnej kolegiaty jezuitów która składa się z trzech budynków. W jednym z budynków działa obecnie Ośrodek Dziennego Pobytu Osób Niepełnosprawnych. W drugim budynku trwają obecnie prace budowlane dostosowujące budynek na działanie kolejnego Ośrodka tym razem dla osób z chorobą Alzheimera. Ośrodki te prowadzi obecnie Stowarzyszenie HELPER z Olsztyna.</p> <p>W/w ośrodkach będą prowadzone praktyczne zajęcia dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym w zakresie opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.</p> <p>Trzeci budynek dawnego kolegium jezuickiego /obecnie hala warsztatowa byłego Zespołu Szkół w Reszlu/ również zostanie zaadaptowany przez Stowarzyszenie HELPER na cele ośrodków wsparcia społecznego. Adaptacji budynku Stowarzyszenie dokona ze środków powierzonych im przez Gminę .</p> <p>Przebudowa ulicy polegałaby na wymianie nawierzchni ulicy i parkingu z trylinki na kostkę granitową (pow. ok. 1000 m²), wykonanie chodników z płyt granitowych (ok. 480 m²) wykonanie nawierzchni z brukowca kamiennego (ok. 250 m²) oraz uzbrojeniem terenu (kanalizacja deszczowa ok. 200 mb).</p> <p>Ulica Podzamcze jest własnością powiatu kętrzyńskiego, który zadeklarował się do zawarcia porozumienia w przypadku realizacji zadania.</p> <p>Cel przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa dostępu do infrastruktury służącej mieszkańcom Gminy - poprawa dostępu do infrastruktury Gminnej dla osób niepełnosprawnych - poprawa estetyki obszaru Gminy.
4	<p>Rozwój przestrzeni publicznej poprzez przywrócenie funkcji integracyjnych i rekreacyjnych Parku Miejskiego i jego otoczenia</p>	<p>Reszel zachował średniowieczne urbanistyczne dziedzictwo kulturowe. W zwartej zabudowie praktycznie nie ma miejsca na obszary zielone, miejsca do rekreacji i wypoczynku mieszkańców. Naturalną enklawą jest zachowany, naturalny obszar drzewostanu i zieleni stanowiący park miejski. Usytuowany w głębokim wąwozie rzeki Sajny, stał się jednym z piękniejszych tego typu miejsc w Polsce. Został założony w latach trzydziestych XX wieku. Posiada okazały obszar ekologiczny składający się z wielu gatunków starych drzew i krzewów oraz unikalnego mikroklimatu.</p> <p>Obszar ten wymaga pilnej naprawy i przywrócenia tego miejsca społeczności Reszla do celów integracji społecznej i szeroko rozumianych nowych funkcji społecznych w tym: edukacyjnych, wypoczynku, rekreacji i sportu dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Istnieje potrzeba</p>

		<p>zagospodarowania przestrzeni publicznej, nakierowanej na podniesienie atrakcyjności społecznej oraz nadanie walorów funkcjonalnych i estetycznych z uwzględnieniem regionalnej tożsamości. Będzie on stanowił doskonałą ekologiczną ścieżkę edukacyjną dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich, osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wyznaczone zostaną oświetlone ciągi pieszo-rowerowe, miejsca spotkań rodzinnych, place zabaw dla dzieci, stanowiska do rekreacji, fitnessu i wypoczynku.</p> <p>W wyniku podjętej interwencji rewitalizacyjnej nastąpi uporządkowanie terenu, modernizacja istniejących alejek z ewentualną przebudową układu ścieżek, wykonanie ścieżek dydaktyczno – przyrodniczych wraz z tablicami informacyjnymi,</p> <p>wykonanie oświetlenia parkowego, monitoring, odtworzenie ławek i układu ścieżek w amfiteatrze Parku Miejskiego, modernizacja istniejących dojazdów od strony ulicy Podmiejskiej i Słowiańskiej oraz dojść do parku, modernizacja istniejących w parku mostków, wykonanie elementów małej architektury: ławki, stoliki parkowe, kosze na śmieci itp.,</p> <p>Zmodernizowane zostaną istniejące dojazdy i dojścia do parku w tym modernizacja terenu przyległego do parku od strony ulicy Słowiańskiej będącego tzw. „języczkiem” parku gdzie powstanie m.in. skate park, tor rowerowy, fontanna, miejsca rekreacji i wypoczynku, plac zabaw, urządzenia fitness.</p> <p>Dużym problemem parku jest nieuregulowana sprawa wód opadowych oraz osuwające się skarpy, które podmywane przez wody opadowe ulegają osuwaniu się. W ramach działań rewitalizacyjnych zostaną również wykonane prace związane z zabezpieczeniem skarp przed ich osuwaniem się.</p> <p>Modernizacja Parku i jego otoczenia przyczyni się do wzrostu integracji społecznej poprzez aktywność fizyczną i wspólne spędzanie czasu wolnego osób wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem społecznym w każdym przedziale wiekowym. Rewitalizacja parku przyczyni się do podniesienia rehabilitacji zawodowej, integracji społeczności lokalnej. Wzrost integracji społecznej ma za zadanie przywrócić osoby wykluczone społecznie i zagrożone wykluczeniem społecznym do życia społecznego, pobudzić je do działania, nauczyć systematyczności, wzmocnić psychicznie.</p> <p>Cel przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzbogacenie się Gminy o obszary rekreacyjno-turystyczne, - stworzenie miejsca sprzyjającego aktywizacji społecznej i kulturalnej, - poprawa stanu zagospodarowania i estetyki terenów zielonych na obszarze Gminy Reszel.
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE		
Aktywizacja osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, edukacja		
1	Popularyzacja aktywności fizycznej poprzez organizację Ogólnopolskich Zawodów Motocrossowych	<p>Celem projektu będzie integracja społeczności lokalnej, poprzez Organizację biegów motocrossowych w różnych kategoriach wiekowych i klasach motorów, wyścigów samochodowych, terenowych, oraz wyścigów rowerowych.</p> <p>Dostęp do atrakcyjnej formy spędzenia czasu wolnego. Popularyzacja aktywności fizycznej. Poprawa infrastruktury przestrzennej poprzez modernizację toru motocrossowego. Wzmacnianie więzi integracyjnych społeczeństwa</p> <p>Teren na którym odbędą się zawody wymaga przystosowania go do wymogów licencyjnych.</p>
2	Wyposażenie pomieszczeń MOK Reszel celem realizacji szkoleń i warsztatów	<p>Celem realizacji projektu jest zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców oraz rozwój tożsamości społecznej i zachowanie dziedzictwa kulturalnego. Poprawa wizerunku i jakości życia mieszkańców. Rozwój oferty edukacyjnej i kulturalnej oraz zachowanie i pielęgnacja kulturowej spuścizny obszaru. Poznanie tradycyjnych rzemiosł oraz rozwój talentów i uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych. Nabycie nowych umiejętności poprzez udział w spotkaniach, kursach, szkoleniach, warsztatach. Realizacja tego przedsięwzięcia wpłynie na wzrost poziomu wiedzy. Wzmocni więź mieszkańców z miejscem zamieszkania. Korzystnie wpłynie na rozwój atrakcyjności turystycznej Reszla. Wykorzystane zostaną lokalne walory architektoniczne, przyrodnicze i historia Reszla. Rozwinie się aktywność mieszkańców. Zwiększenie aktywności mieszkańców będzie sprzyjać powstawaniu nowych miejsc pracy i spowolnieniu zjawisk bezrobocia oraz migracji ludności do większych ośrodków miejskich.</p>
3	Zakup nagłośnienia, oświetlenia i sprzętu	<p>W związku z oddaniem do ponownego użytku sali widowiskowej (po zakończeniu remontu budynku MOK) konieczne będzie jej wyposażenie w sprzęt</p>

	audiowizualnego do sali widowiskowej MOK Reszel	umożliwiający realizację przedsięwzięć mających na celu zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców oraz podniesienie turystycznej atrakcyjności Reszla.
4	Zakup nagłośnienia, oświetlenia i sprzętu audiowizualnego na potrzeby realizacji eventów plenerowych	związku z oddaniem do użytku placu plenerowego przy MOK Reszel i zakupem zadaszanej sceny, konieczne będzie wyposażenie sceny w sprzęt audio, oświetlenia, urządzeń do projekcji plenerowych, umożliwiających realizację przedsięwzięć mających na celu zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców oraz podniesienie turystycznej atrakcyjności Reszla.
5	Wyposażenie zaplecza sceny na potrzeby realizacji eventów plenerowych	W związku z oddaniem do użytku placu plenerowego przy MOK Reszel i zakupem zadaszanej sceny, będzie wyposażenie placu plenerowego w garderoby dla wykonawców, co umożliwi prawidłową realizację przedsięwzięć mających na celu zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców oraz podniesienie turystycznej atrakcyjności Reszla.
6	Plenerowe lodowisko	W związku z oddaniem do użytku placu plenerowego przy MOK Reszel realizowane są tam przedsięwzięcia w okresie od maja do września. Celem wykorzystania tego miejsca także w okresie zimowym należy uruchomić w tym miejscu lodowisko, co podniesienie turystyczną atrakcyjność Reszla i przedłuży sezon turystyczny.
7	Interdyscyplinarne warsztaty	Cykl warsztatów dla wszystkich grup wiekowych. Szeroka oferta tematyczna pozwoli na rozwój zarówno zainteresowań hobbystycznych jak i podniesienie umiejętności niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania na rynku pracy. Realizacja tego przedsięwzięcia wpłynie na wzrost poziomu wiedzy. Rozwinie się aktywność mieszkańców. Zwiększenie aktywności mieszkańców będzie sprzyjać powstawaniu nowych miejsc pracy i spowolnieniu zjawisk bezrobocia oraz migracji ludności.
8	Wyposażenie pracowni MOK Reszel	Wyposażenie pracowni: muzycznej i plastycznej wpłynie pozytywnie na rozwój oferty edukacyjnej i kulturalnej. Pozwoli na poznanie tradycyjnych rzemiosł oraz rozwój talentów. Da możliwość nabycia nowych umiejętności poprzez udział w spotkaniach, kursach, szkoleniach, warsztatach. Realizacja tego przedsięwzięcia wpłynie na wzrost poziomu umiejętności. Wzmocni więź mieszkańców z miejscem zamieszkania. Korzystnie wpłynie na rozwój atrakcyjności Reszla.
9	Rozwijanie zainteresowań teatralnych	Projekt będzie realizowany w Gimnazjum nr 1 w Reszlu. W ramach prowadzonych zajęć teatralnych, realizowane będą programy profilaktyczne.
10	Rozwijanie zainteresowań poprzez udział w zajęciach pozalekcyjnych	Projekt będzie realizowany w Gimnazjum nr 1 w Reszlu. W ramach uczniowie będą uczestniczyli w dodatkowych zajęciach rozwijających zainteresowania.
11	Kulturalne wakacje	Warsztaty dla dzieci i młodzieży prowadzone są w oparciu o metodologię nauki przez zabawę i doświadczenie. Są to gry ruchowe, zabawy w grupach, zajęcia muzyczne, taneczne, plastyczne i manualne, warsztaty kreatywnego krawiectwa. Chcemy też rozszerzyć nasze działania o przedsięwzięcia skierowane do osób dorosłych i seniorów. Dzięki bogatej ofercie warsztaty gromadzą pasjonatów, ludzi kreatywnych i pełnych pomysłów, pozwalają łączyć oraz wymieniać doświadczenia. Dzięki tym działaniom połączymy pokolenia, dzięki czemu: - wzmocnimy współpracę kulturalną, - przełamujemy barierę przez integrację, aktywizację, rozwijanie i promowanie utalentowanej młodzieży i osób dorosłych, - podnosimy poziom wiedzy i umiejętności uczestników warsztatów, - stworzymy nowe możliwości rozwoju i realizacji, - wywołujemy potrzeby aktywnego tworzenia i korzystania z oferty kulturalnej i edukacyjnej. Zajęcia przyczynią się do budowania więzi społecznej i integracji.
12	Kulturalne ferie	Warsztaty dla dzieci i młodzieży prowadzone są w oparciu o metodologię nauki przez zabawę i doświadczenie. Są to gry ruchowe, zabawy w grupach, zajęcia muzyczne, taneczne, plastyczne i manualne, warsztaty. Zajęcia przyczynią się do budowania więzi społecznej i integracji.
13	Z pasją do nauki - program rozwojowy dla szkół z Gminy Reszel	Celem projektu jest wzrost jakości kształcenia na poziomie ogólnym realizowanym przez Szkołę Podstawową i Gimnazjum w Reszlu. Program Rozwojowy obejmuje kształtowanie i rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy, doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli oraz doposażenie szkół w pomoce dydaktyczne i narzędzia niezbędne do realizacji programów nauczania.
14	Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa	Rozwijanie zainteresowań czytelniczych uczniów przez promowanie i wspieranie rozwoju czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży, w tym zakup nowości wydawniczych.
15	Rozwijanie kompetencji kluczowych	Celem projektu jest wzrost jakości kształcenia na poziomie ogólnym realizowanym przez szkołę podstawową. Obejmującego kształtowanie i rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy,

		doskonalenie umiejętności nauczycieli oraz doposażenie szkoły w pomoce dydaktyczne i narzędzia niezbędne do realizacji zaplanowanych zajęć i działań.
Rewitalizacja/modernizacja/adaptacja istniejącej zabudowy		
16	Kompleksowa interwencja rewitalizacyjna budynku o wartości architektonicznej wpisanego do rejestru zabytków	Budynek przy ul. Rynek 24 to siedziba Urzędu Gminy w Reszlu, którego bardzo zły stan techniczny dachu, stropu nad piętrem oraz niedostosowanie pomieszczeń do funkcji budynku powoduje, że budynek staje się mało funkcjonalny i ogranicza możliwości zarządzania. Rewitalizacja budynku przy ul. Rynek 24 pozwoli sprawnie i funkcjonalnie realizować działania na rzecz wszystkich mieszkańców, podejmować wyzwania związane z problemami społecznymi i przez to zapobiegać wykluczeniu społecznemu. Podniesie się również atrakcyjność tych obiektów, poprawi estetyka i wygląd oraz zostaną zabezpieczone budynki, które są zabytkami, przed dalszą degradacją.
17	Kompleksowa termomodernizacja budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej w Reszlu	Budynek Miejskiej Biblioteki Publicznej w Reszlu jest budynkiem zabytkowym wpisanym do gminnej ewidencji zabytków. Budynek wymaga kompleksowej termomodernizacji: ocieplenia elewacji, dachu, wymiana okien, drzwi zewnętrznych, oświetlenia na energooszczędne, przebudowa systemów grzewczych i wentylacyjnych. Działania związane z modernizacją w/w obiektu wpłyną na poprawę funkcjonowania biblioteki i jakości życia mieszkańców ją odwiedzających. Podniesie się również atrakcyjność tego obiektu, poprawi estetyka i wygląd oraz budynek zostanie zabezpieczony przed dalszą degradacją.
18	Termomodernizacja budynku Gimnazjum nr 1 w Reszlu	Siedziba Gimnazjum w Reszlu jest budynkiem zabytkowym wpisanym do rejestru zabytków. Budynek wymaga kompleksowej termomodernizacji: ocieplenia, dachu, wymiana okien, drzwi zewnętrznych, oświetlenia na energooszczędne, przebudowa systemów grzewczych i wentylacyjnych, przy wykorzystaniu OZE. Ponadto modernizacja wpłynie zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska.
19	Wsparcie dla wykluczonych społecznie poprzez Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi przy ul. Podzamcze 1 w Reszlu	Planowane działania to utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy, w którym codzienną pomoc znajdą osoby z zaburzeniami psychicznymi. ŚDS będzie świadczył usługi w zakresie terapii i opieki oraz grupy wsparcia dla rodzin i opiekunów podopiecznych. W wyniku realizacji przedsięwzięcia zostanie rozwiązany problem braku dostępności do usług pomocowych skierowanych do osób niepełnosprawnych. Na potrzeby utworzenia placówki w ramach działań inwestycyjnych zostanie wykonana adaptacja zabytkowego budynku przy ul. Podzamcze 1, dzięki czemu miasto zyska odrestaurowany zgodnie ze sztuką konserwatorską przepiękny obiekt jezuicki. Sąsiadujący z obiektem mały budynek zostanie zaadaptowany na pracownię stolarską.
20	Wsparcie dla wykluczonych społecznie poprzez Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób chorych na Alzheimera przy ul. Podzamcze 1 A w Reszlu	Planowane działania to utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy, w którym codzienną pomoc znajdą osoby starsze chore na Alzheimera. ŚDS będzie świadczył usługi w zakresie terapii i opieki oraz grupy wsparcia dla rodzin i opiekunów podopiecznych. W wyniku realizacji przedsięwzięcia zostanie rozwiązany problem braku dostępności do usług pomocowych skierowanych do osób z zaburzeniami pamięci. Na potrzeby utworzenia placówki w ramach działań inwestycyjnych zostanie wykonana adaptacja zabytkowego budynku przy ul. Podzamcze 1 A, dzięki czemu miasto zyska odrestaurowany zgodnie ze sztuką konserwatorską przepiękny obiekt jezuicki. Zostanie także naprawiona droga dojazdowa do budynku, umożliwiającą prawidłową komunikację.
21	Modernizacja budynku, ul. Kolejowa 11-12 w Reszlu	Obiekt znajduje się w obszarze wyznaczonym do rewitalizacji, który bezpośrednio oddziałuje na wygląd całej infrastruktury zabytkowej Miasta Reszel. Rynek i jego otoczenie architektoniczne jest miejscem często odwiedzany przez turystów krajowych i zagranicznych. Przeprowadzone inwestycje zwiększą atrakcyjność Miasta Reszel pod względem turystycznym i kulturalnym. Ponadto termomodernizacja wpłynie na zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska.
22	Modernizacja budynku, ul. Krasickiego 6 w Reszlu	Obiekt znajduje się w obszarze wyznaczonym do rewitalizacji, który bezpośrednio oddziałuje na wygląd całej infrastruktury zabytkowej Miasta Reszel. Rynek i jego otoczenie architektoniczne jest miejscem często odwiedzany przez turystów krajowych i zagranicznych. Przeprowadzone inwestycje zwiększą atrakcyjność Miasta Reszel pod względem turystycznym i kulturalnym. Ponadto termomodernizacja wpłynie na zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska.
23	Modernizacja budynku, ul. Kolejowa 16 w Reszlu	Wykonanie remontu kapitalnego dachu budynku oraz odnowienie elewacji. Obiekt znajduje się w obszarze wyznaczonym do rewitalizacji, który bezpośrednio oddziałuje na wygląd całej infrastruktury zabytkowej Miasta

		Reszel. Rynek i jego otoczenie architektoniczne jest miejscem często odwiedzany przez turystów krajowych i zagranicznych. Przeprowadzone inwestycje zwiększą atrakcyjność Miasta Reszel pod względem turystycznym i kulturalnym. Ponadto termomodernizacja wpłynie na zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska.
24	Modernizacja budynku, ul. Reymonta 5-9 w Reszlu	Wykonanie remontu kapitalnego dachu budynku oraz odnowienie elewacji. Obiekt znajduje się w sąsiedztwie rynku, który bezpośrednio oddziałuje na wygląd całej infrastruktury zabytkowej Miasta Reszel. Rynek i jego otoczenie architektoniczne jest miejscem często odwiedzany przez turystów krajowych i zagranicznych. Przeprowadzone inwestycje zwiększą atrakcyjność Miasta Reszel pod względem turystycznym i kulturalnym. Ponadto termomodernizacja wpłynie na zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska.
25	Modernizacja budynku, ul. Rynek 13 w Reszlu	Wykonanie remontu kapitalnego dachu budynku oraz odnowienie elewacji. Obiekt znajduje się w centrum rynku, który bezpośrednio oddziałuje na wygląd całej infrastruktury zabytkowej Miasta Reszel. Rynek jest miejscem często odwiedzany przez turystów krajowych i zagranicznych. Przeprowadzone inwestycje zwiększą atrakcyjność Miasta Reszel pod względem turystycznym i kulturalnym. Ponadto termomodernizacja wpłynie na zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska.
26	Modernizacja budynku, ul. Rynek 22 w Reszlu	Odnowienie elewacji obiektu. Obiekt znajduje się w sąsiedztwie rynku, który bezpośrednio oddziałuje na wygląd całej infrastruktury zabytkowej Miasta Reszel. Rynek i jego otoczenie architektoniczne jest miejscem często odwiedzany przez turystów krajowych i zagranicznych. Przeprowadzone inwestycje zwiększą atrakcyjność Miasta Reszel pod względem turystycznym i kulturalnym. Ponadto termomodernizacja wpłynie na zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska.
27	Modernizacja budynku, ul. Rynek 23 w Reszlu	Wykonanie remontu kapitalnego dachu budynku oraz odnowienie elewacji. Obiekt znajduje się w centrum rynku, który bezpośrednio oddziałuje na wygląd całej infrastruktury zabytkowej Miasta Reszel. Rynek jest miejscem często odwiedzany przez turystów krajowych i zagranicznych. Przeprowadzone inwestycje zwiększą atrakcyjność Miasta Reszel pod względem turystycznym i kulturalnym. Ponadto termomodernizacja wpłynie na zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska.
28	Termomodernizacja zabytkowego budynku „Wikarówka” z przystosowaniem na cele parafialne, społeczne oraz charytatywne	Budynek wpisany do rejestru zabytków, wymaga modernizacji celem przywrócenia mu dawnych funkcji. Budynek przez lata nie był remontowany co przyczyniło się do jego degradacji. Pomieszczenia budynku oprócz funkcji przeznaczonych na cele kościoła będą pełnić funkcje społeczne i charytatywne /wydawanie darów dla ubogiej społeczności/ Wpływ na sferę przestrzenno-infrastrukturalną: budynek zlokalizowany jest na obszarze staromiejskim. Jego modernizacji pozwoli przywrócić zdegradowaną tkankę urbanistyczną do jej świetności co przyniesie korzyści zarówno mieszkańcom jak i osobom odwiedzającym Reszel. Termomodernizacja budynku przyczyni się również w dużym stopniu do ochrony środowiska.
29	Termomodernizacja historycznej plebani w Reszlu dla potrzeb nowych funkcji społeczno-kulturalnych	Realizacja projektu spowoduje znaczne zaoszczędzenie energii cieplnej i redukcję zanieczyszczeń do atmosfery. Umożliwi dogrzanie pomieszczeń parteru (muzeum, warsztaty, komnaty kameralne itp.) oraz całoroczne wykorzystywanie pomieszczeń poddasza na różne cele społeczne i kulturalne dla mieszkańców i turystów.
30	Przystosowanie części budynku klasztorowego do ekspozycji elementów zabytkowych wraz z programem towarzyszącym	W ramach projektu : - zostaną przystosowane pomieszczenia klasztoru do celów turystycznych (noclegi + gastronomia) - zostaną przystosowane i udostępnione do zwiedzania części zabytkowe klasztoru Budynek klasztoru wpisany do rejestru zabytków Klasztor przez lata nie był remontowany co przyczyniło się do jego degradacji. Obszar w którym znajduje się klasztor jest eksponowanym obszarem zespołu staromiejskiego i jego obecny wygląd wpływa negatywnie na mieszkańców jak i turystów odwiedzających Reszel.
31	Termomodernizacja południowego skrzydła	Realizacja projektu zapewni właściwe warunki użytkowania Galerii, w tym właściwe warunki eksploatacji dzieł sztuki oraz ochronę substancji zabytkowej.

	Zamku z Galerią Sztuki	Ponadto termomodernizacja wpłynie na zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska.
32	Przywrócenie do użyteczności gospodarczej/modernizacja budynku przy ul. 1-go Maja 6 w Reszlu	Modernizacja budynku przywróci wartość użytkową (funkcjonalności, sprawności techniczno-ekonomiczną) obiektu. A tym samym przyczyni się do poprawy estetyki miasta.
33	Adaptacja budynku na cele socjalne	Projekt przewiduje adaptację obecnej siedziby Wielobranżowego Przedsiębiorstwa Komunalnego w Reszlu przy ul. Dąbrowskiego 5, z budynku biurowo-warsztatowego na budynek socjalny. Realizacja projektu przyczyni się do rozwiązania problemów społecznych mieszkańców, poprzez zwiększenie się liczby mieszkań dostępnych na rynku. Projekt przyczyni się do poprawy warunków mieszkaniowych wielu mieszkańców Reszla.
Ochrona dziedzictwa kulturowego		
34	Rewitalizacja Zespołu Dawnej Plebani w Reszlu, z adaptacją na cele kultury i obsługi ruchu turystycznego	Projekt obejmuje działania związane z przystosowaniem zespołu d. plebani do pełnienia funkcji społecznych. Adaptacja historycznych pomieszczeń dla potrzeb muzeum- miejsce ekspozycji unikalnego zabytku ruchowego z 1371 r., wykończenie pomieszczeń i wyposażenie Projekt i wykonanie nawierzchni dziedzińca i tarasu kawiarenki na trasie turystycznej Projekt i realizacja częściowej odbudowy budynku gospodarczego na cele obsługi ruchu turystycznego, warsztatów, spotkań, prezentacji i inne. Niezbędne wyposażenie pomieszczeń dla potrzeb nowej funkcji.
35	Konserwacja i remont organów w Kościele Św. Piotr i Pawła w Reszlu	Remont konserwatorski zabytkowego instrumentu jednego z najbardziej rozbudowanych harmonijnie i najcenniejszych w Regionie. - konserwacja i częściowa odbudowa drewnianych części instrumentu, - konserwacja techniczna instrumentu - strojenie Projekt przyczyni się do: - wzbogacenie oferty kulturalnej miasta – promocja dziedzictwa kulturowego - poprawy ruchu turystycznego - wzrost atrakcyjności miasta dla mieszkańców i turystów - wzrost integracji społecznej poprzez organizację koncertów organowych - koncerty- forma spędzenia czasu wolnego.
Budowa tożsamości regionalnej		
36	Widowisko plenerowe „Proces Barbary Zdunk”.	Realizacja tego spektaklu w okresie wakacyjnym, będzie produktem turystycznym przyciągającym turystów. Wokół tematu reszelskiej czarownicy może rozwinąć się szereg działań (od pamiątek po ofertę kulinarną) zwiększających aktywność zawodową mieszkańców. Dla prawidłowej, atrakcyjnej formy realizacji spektaklu niezbędny jest zakup kostiumów, elementów scenograficznych i pirotechnicznych, a także promocja tego przedsięwzięcia.
37	Wyprawa w średniowiecze	Realizacja średniowiecznego turnieju z pokazami dawnej kultury i rzemiosła, będzie produktem turystycznym przyciągającym turystów. Wokół tego przedsięwzięcia może rozwinąć się szereg działań (od pamiątek po ofertę kulinarną) zwiększających aktywność zawodową mieszkańców. Dla prawidłowej, atrakcyjnej formy realizacji spektaklu niezbędny jest zakup kostiumów, elementów scenograficznych, nawiązanie współpracy z bractwami rycerskimi, a także promocja tego przedsięwzięcia.
Zagospodarowanie przestrzenne i poprawa estetyki gmin		
38	Plac kościelny – zagospodarowanie i urządzenie terenu	Miejsce organizacji zewnętrznych uroczystości religijnych i spotkań wspólnoty parafialnej, młodzieży, pielgrzymów i turystów. - wymiana zdegradowanej nawierzchni placu i otoczenia kościoła; - uporządkowanie zieleni niskiej - budowa i montaż urządzeń terenowych: ławek, wiaty, zdrojów, oświetlenia - urządzenie miejsc postojowych dla samochodów oraz stojaków na rowery. Projekt przyczyni się do: - uporządkowania przestrzeni miejskiej, zaspokojenie potrzeb społecznych; - wzbogacenie oferty kulturalnej miasta – promocja dziedzictwa kulturowego; - poprawy ruchu turystycznego - przywrócenie historycznego kształtu – zachowanie krajobrazu kulturowego Reszla; - wzrost atrakcyjności miasta dla mieszkańców i turystów.

39	Zagospodarowanie dziedzina zamkowego oraz otoczenia Zamku	Turystyczne zagospodarowanie otoczenia oraz dziedzina Zamku w Reszlu, jednego z najcenniejszych obiektów zabytkowych regionu. Od wielu lat dziedzina zamkowy oraz otoczenie zamku stanowi zdegradowany obszar w eksponowanej, staromiejskiej części miasta oraz Zamku Reszelskiego. Projekt wychodzi naprzeciw potrzebom społecznym oraz przestrzennym. Aby teren ten mógł odzyskać dawną świetność by mógł służyć mieszkańcom i turystom, konieczna jest jego rewitalizacja. Projekt przyczyni się do: - uporządkowania przestrzeni miejskiej, zaspokojenie potrzeb społecznych. - wzbogacenie oferty kulturalnej Miasta, promocja dziedzictwa kulturowego - poprawy ruchu turystycznego , - przywrócenie historycznego kształtu dziedzina zamkowego -zachowanie krajobrazu kulturowego Reszla - wzrost atrakcyjności miasta dla mieszkańców i turystów.
40	Trasa spacerowa „Nad skarpą” wokół zabytkowej rezydencji Archiprezbiterów	Stworzenie atrakcyjnych miejsc spotkań i odpoczynku mieszkańców i turystów Projekt przyczyni się rozwiązania problemów społecznych /miejsce spotkań mieszkańców, forma spędzenia wolnego czasu/, przestrzennych/uporządkowanie terenu znajdującego się w zespole staromiejskim/, gospodarcze/nowe miejsca pracy/.
Ochrona środowiska		
41	Budowa mikroelektrowni fotowoltaicznej o mocy do 40 kWp na Oczyszczalni Ścieków przy ul. Rataja 4 w Reszlu	Instalacja fotowoltaiczna: na konstrukcji wsporczej naziemnej zostanie zainstalowanych 160 modułów o mocy pojedynczego modułu 250 W. Łączna moc zainstalowana wynosić będzie 40 kWp. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy sytuacji środowiskowej Gminy. Realizacja projektu ma na celu zwiększenie produkcji zielonej energii, korzystnej dla naszego środowiska naturalnego oraz zmniejszenie zużycia i kosztów związanych z zakupem energii elektrycznej.
42	Budowa mikroelektrowni fotowoltaicznej o mocy do 40 kWp na Stacji Uzdatniania Wody przy ul. Gdańskiej 3 w Reszlu	Realizacja projektu ma na celu zwiększenie produkcji zielonej energii, korzystnej dla naszego środowiska naturalnego oraz zmniejszenie kosztów związanych z zakupem energii elektrycznej.

Źródło: Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie Gminy Reszel

W ramach przyjętego programu gmina z sukcesem aplikowała i aplikuje o fundusze z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014 - 2020, z których realizuje zadania ujęte w Programie rewitalizacji.

Z wyżej wymienionych zadań zrealizowane zostały:

- ✓ Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- ✓ Prace remontowo - konserwacyjne budynku MOK na cele aktywizacji społeczno – zawodowej.
- ✓ Ułatwienie dostępu do ośrodków wsparcia społecznego poprzez przebudowę ulicy Podzamcze.
- ✓ Rozwój przestrzeni publicznej poprzez przywrócenie funkcji integracyjnych i rekreacyjnych Parku Miejskiego i jego otoczenia.
- ✓ Termomodernizacja budynku, ul. Krasickiego 6 w Reszlu.
- ✓ Przywrócenie do użyteczności gospodarczej/modernizacja budynku przy ul. 1-go Maja 6 w Reszlu.
- ✓ Budowa mikroelektrowni fotowoltaicznej o mocy do 40 kWp na Oczyszczalni Ścieków przy ul. Rataja 4 w Reszlu.
- ✓ Budowa mikroelektrowni fotowoltaicznej o mocy do 40 kWp na Stacji Uzdatniania Wody przy ul. Gdańskiej 3 w Reszlu.
- ✓ Rewitalizacja Zespołu Dawnej Plebani w Reszlu.
- ✓ Wsparcie dla wykluczonych społecznie poprzez Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi przy ul. Podzamcze 1 w Reszlu. (zadanie cały czas realizowane)
- ✓ Wsparcie dla wykluczonych społecznie poprzez Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób chorych na Alzheimer'a przy ul. Podzamcze 1 A w Reszlu (zadanie realizowane w trybie ciągłym).

7.5 Obszary zintegrowanego inwestowania i wykluczenia z inwestowania, obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego

Obszar Gminy Reszel zlokalizowany jest na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, na którym działała Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna. Strefa została ustanowiona na okres 20 lat Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 września 1997 r. w sprawie ustanowienia warmińsko-mazurskiej

specjalnej strefy ekonomicznej. Po ponad 20 latach funkcjonowania Specjalnych Stref Ekonomicznych (SSE) w Polsce zaproponowano nowe narzędzie w zakresie zachęt dla inwestorów. Hasło „cała Polska Specjalną Strefą Ekonomiczną” zostało urzeczywistnione w 2018 r., kiedy w życie wszedł nowy program wsparcia – tzw. „Polska Strefa Inwestycji” (PSI), który stanowi rozszerzenie dotychczas działających SSE (docelowo ma je zastąpić). Takie rozwiązanie pomoże Gminie Reszel w pozyskiwaniu nowych inwestorów.

Ponadto, jak wskazano wcześniej, obszar Gminy Reszel objęty jest obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Reszel, zatwierdzonym Uchwałą Nr XXXIII/235/2017 Rady Miejskiej w Reszlu z dnia 23 lutego 2017 r).

Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Studium ustala tereny, na których będą realizowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym. Zasady realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym oraz źródła finansowania powinny zostać ustalone w wieloletnim planie inwestycyjnym gminy. Jako obszary inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym na terenie Gminy Reszel wyznacza się następujące obszary:

- 1) budowa, modernizacja i utwardzenie bitumiczne dróg gminnych,
- 2) budowa i modernizacja gminnych sieci wodociągowych,
- 3) budowa i modernizacja gminnych sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- 4) budowa gminnych sieci gazowych,
- 5) zabezpieczenie zboczy doliny rz. Sajny przed osuwaniem się,
- 6) budowa zbiornika wodnego (budowli hydrotechnicznej) na obszarze łąk położonych w kierunku wsi Klewno,
- 7) realizacja projektowanego dworca PKS na terenie miasta,
- 8) modernizacja obiektów oświatowych oraz innych publicznych obiektów użyteczności publicznej (MOK, MOPS itp.),
- 9) remont zabytkowego mostu na rzece Sajnie na terenie miasta,
- 10) budowa miejsc parkingowych na obszarze układu staromiejskiego,
- 11) budowa nowego cmentarza komunalnego na terenie gminy przy drodze wojewódzkiej Nr 594 pomiędzy miejscowościami Ramty a Św. Lipka,
- 12) rozbudowa istniejącego cmentarza w miejscowości Św. Lipka,
- 13) rewitalizacja Parku Miejskiego.

Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Do zadań ponadlokalnych wynikających z opracowywanych programów wojewódzkich oraz innych dokumentów, w tym także z koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego należą:

- 1) przynależność miasta Reszel do sieci miasta Cittaslow,
- 2) modernizacja dróg wojewódzkich do wymaganych klas technicznych,
- 3) modernizacja dróg powiatowych do wymaganych klas technicznych,
- 4) realizacja gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Kościerzyna-Olsztyn,
- 5) działania mające na celu uznanie za pomnik historii sanktuarium pielgrzymkowego w Świętej Lipce oraz określenie możliwości wprowadzenia na tą listę miasta Reszel,
- 6) ochrona wód powierzchniowych na obszarze zlewni pojeziernej,
- 7) rozbudowa GPZ Reszel,
- 8) budowa linii 110kV Jeziorany – Reszel,
- 9) przebudowa linii 110kV Kętrzyn – Reszel,
- 10) budowa dwutorowego odcinka linii 110kV z GPZ Reszel do istniejącej linii Bartoszyce – Korsze,
- 11) budowa gazociągu przesyłowego z kierunku węzła w rejonie Gdańska biegnącego w kierunku Elbląg – Suwałki – granica państwa – na Litwę,
- 12) rozbudowa, modernizacja i konserwacja schroniska dla zwierząt w Pudwągach,
- 13) organizacja regionalnego systemu gospodarki odpadami,
- 14) działania mające na celu poprawę sieci dróg publicznych na obszarze Związku Gmin "Barcja",
- 15) działania na rzecz budowy ścieżek rowerowych.

7.6 Obszary o szczególnych problemach lub barierach rozwojowych i obszary o wyjątkowym potencjale rozwojowym

Zagrożenie suszą

Susza jest zjawiskiem ciągłym o zasięgu regionalnym i oznacza dostępność wody poniżej średniej w określonych warunkach naturalnych. Suszą nazywa się nie tylko zjawiska ekstremalne, ale wszystkie, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego regionu. W warunkach Polski susze obserwuje się przeważnie w okresie letnim. Jest to zazwyczaj związane z wysokim ciśnieniem powietrza i wyższą od wartości normalnych temperaturą powietrza, co powoduje zwiększenie zarówno wartości ewapotranspiracji jak i zapotrzebowania na wodę. W związku z tym podatność na tworzenie się suszy podlega regionalizacji, która głównie odpowiada panującym tam warunkom klimatycznym (opady i temperatura) oraz geomorfologicznym cechom danej zlewni. Suszę dzielimy na cztery typy genetyczne: suszę atmosferyczną, suszę rolniczą, suszę hydrologiczną oraz suszę hydrogeologiczną, które wyznaczają kolejne etapy jej rozwoju.¹⁸

W Polsce zagadnieniem suszy, zajmuje się Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy (IUNG-PIB). Instytut na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi System Monitoringu Suszy Rolniczej (SMSR), na podstawie którego opracowano wartości klimatycznego bilansu wodnego oraz określono aktualny stan zagrożenia suszą rolniczą.

Poniższa tabela zawiera procentowy udział gleb potencjalnie zagrożonych suszą dla danej rośliny w roku 2018 w odniesieniu dla gminy Reszel.

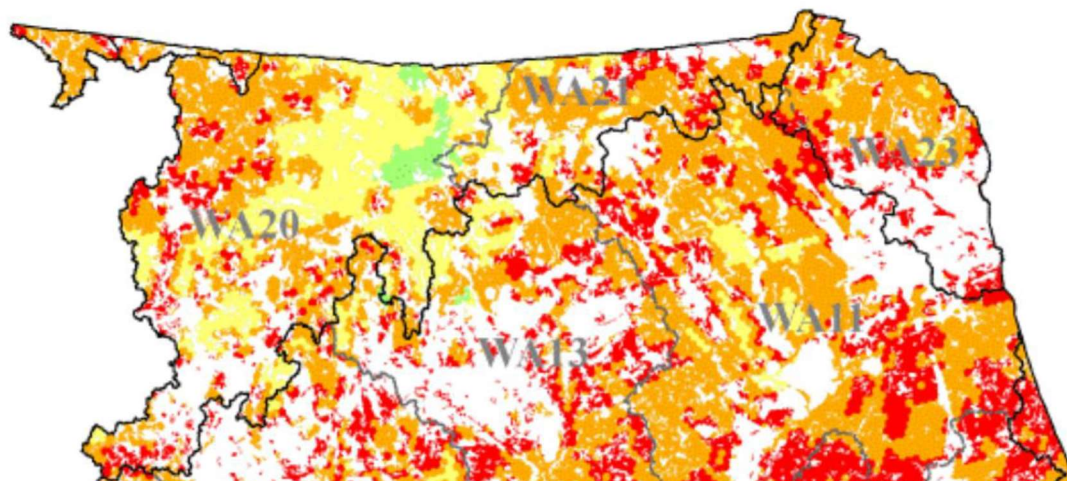
Tabela 57. Procentowy udział gleb potencjalnie zagrożonych suszą dla danej rośliny w gminie Reszel

Gatunek roślin uprawnych	numery okresów raportowania					
	01 (21.III - 20.V)	02 (1.IV - 31.V)	03 (11.IV - 10.VI)	04 (21.IV - 20.VI)	05 (1.V - 30.VI)	06 (11.V - 10.VII)
zboża ozime	0	17,8 %	30,7 %	30,7 %	18,5 %	8,9 %
zboża jare	0	20,4 %	30,7 %	31,7 %	30,7 %	17,9 %
rzepak i rzepik	0	0	0	0,9 %	12,9 %	12,9 %
tytoń	0	0	17,8 %	1,1 %	0	0
warzywa gruntowe	0	0	17,8 %	0,5 %	0	0
krzewy owocowe	0	17,8 %	30,7 %	30,7 %	18,5 %	17,8 %
drzewa owocowe	0	0	2,2 %	1,7 %	0	0
truskawki	0	17,8 %	30,7 %	30,6 %	17,8 %	0
rośliny strączkowe	0	0	0	30,7 %	18,5 %	17,8 %

Źródło: Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Reszel na lata 2018-2032

Gmina Reszel zlokalizowana jest w rejonie narażonym na występowanie różnych typów suszy. Zagrożenie suszą atmosferyczną występuje w całej Gminie. Na większości obszaru Gminy zidentyfikowano zagrożenie klasą II tj. umiarkowanie narażoną na suszę, w mniejszym stopniu klasą III tj. obszarów bardzo narażonych oraz miejscami klasą IV tj. obszary silnie narażone.

Rysunek 26. Położenie Gminy w stosunku do obszarów potencjalnie narażonych na suszę atmosferyczną w rolnictwie

Źródło: Projekt

Zagrożenie powodziowe

W obszarze gminy Reszel nie występują „obszary szczególnego zagrożenia powodzią”, w rozumieniu ustawy Prawo wodne.

8 Bezpieczeństwo publiczne

8.1 Podmioty i instytucje realizujące zadania z zakresu bezpieczeństwa

Gmina Reszel dbając o bezpieczeństwo i spokój mieszkańców realizuje zadania poprzez działania Ochotniczej Straży Pożarnej, Policji oraz Straży Miejskiej.

Ochotnicza Straż Pożarna

Na terenie Gminy Reszel funkcjonują dwie jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych:

- 1) Ochotnicza Straż Pożarna w Reszlu,
- 2) Ochotnicza Straż Pożarna w Pilcu.

Nadzór jednostek, które funkcjonują w formie organizacyjnej jako stowarzyszenia, sprawuje Starosta Powiatu Kętrzyńskiego, zaś nadzór operacyjny realizowany jest przez Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Kętrzynie.

Jednostki OSP z terenu Gminy Reszel są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, terenem działania jednostek jest teren powiatu.

Terenem własnego działania jednostki OSP w Pilcu jest teren Gminy Reszel.

- OSP Reszel- ilość członków – 29, czynnych ratowników 22
- OSP Pilec - ilość członków – 33, czynnych ratowników 16.

Działalność Ochotniczych Straży Pożarnych w 2020 roku

Ilość interwencji jednostek OSP Gminy Reszel w 2020 roku: ogółem - 109, z czego:

- pożary – 44,
- miejscowe zagrożenia – 63,
- fałszywe alarmy – 2.

Najczęściej występujące zagrożenia w 2020 roku to:

- pożary budynków i mieszkań,
- pożary śmietników i pomieszczeń gospodarczych,
- pożary traw i nieużytków rolnych
- pożary kominów,
- zagrożenia w ruchu drogowym (wypadki),
- niekorzystne zjawiska pogodowe (silne wiatry) – usuwanie wiatrołomów.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie udziału w działaniach ratowniczo-gaśniczych jednostek OSP Gminy Reszel za lata 2018-2020.

Tabela 58. Udział w działaniach ratowniczo-gaśniczych jednostek OSP Gminy Reszel w latach 2018-2020.

Rodzaj działania	2018	2019	2020
Pożary	55	39	44
Miejsca zagrożone	55	64	63
Fałszywe alarmy	2	6	2
Wszystkie akcje	112	109	109

Źródło: Raporty o stanie Gminy Reszel za lata 2018-2020

Wysokość wydatkowanych środków na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową w latach 2016-2020 przedstawia się następująco:

Tabela 59. Wysokość środków przeznaczonych na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową z budżetu Gminy Reszel na przestrzeni ostatnich lat (w zł)

Wyszczególnienie / Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Bieżące utrzymanie OSP					
ekwiwalent za udział w akcjach p.poż.	51 812,83	50 160,72	76 573,02	74 986,94	40 383,88
wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń kierowców oraz Gminnego	19 890,63	20 390,37	21 480,63	21 642,90	24 592,32

Komendanta p.poż.					
zakup materiałów i wyposażenia	23 249,63	55 917,15	79 498,11	44 393,35	50 812,24
energia (elektryczna, gaz, woda)	22 038,22	24 251,18	25 339,36	27 369,15	24 328,05
usługi remontowe	26 131,57	9 948,64	10 322,61	12 379,95	15 991,13
usługi medyczne	950,00	800,00	2 350,00	1 200,00	1 950,00
zakup usług pozostałych - badania techniczne, obsługa pojazdów samochodowych i sprzętu silnikowego, specjalistyczna naprawa samochodów i wyposażenia, itp.	8 289,61	16 295,19	15 202,05	13 658,34	15 826,21
usługi telekomunikacyjne	2 276,20	2 194,64	2 036,11	2 236,42	2 083,04
podróże służbowe krajowe	215,64	246,54	438,00	207,14	103,56
różne opłaty i składki - ubezpieczenie budynków, pojazdów i członków OSP	9 162,00	11 792,00	9 848,00	8 714,00	17 114,00
Wydatki majątkowe					
zakup sprzętu i wyposażenia dla OSP	-	-	18 000,00	10 500,00	35 000,00
Zakres zrealizowanych prac	-	-	Przebudowa budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Pilcu	Zakup pompy o zwiększonej wydajności dla OSP w Reszlu	Przebudowa ogrzewania w budynku OSP w msc. Pilec

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Gminy Reszel za lata 2016-2020

Policja

Na terenie Gminy Reszel funkcjonuje Komisariat Policji w Reszlu.

Stan etatowy KP w Reszlu w 2020 roku wynosił 15 funkcjonariuszy, w tym:

- Komendant Komisariatu,
- Zespół Patrolowo-Interwencyjny - 8 funkcjonariuszy,
- Zespół Dzielnicowych – 2 funkcjonariuszy,
- Zespół Kryminalny – 3 funkcjonariuszy,
- Asystent ds. Wykroczeń i organizacji służby – 1 etat.

Komisariat dysponuje 3 samochodami.

Ilość postępowań przygotowawczych w 2020 roku (wzrost w stosunku do 2019 r. o 14 postępowań) w poszczególnych kategoriach:

- przestępstwa ogólnie – stwierdzone 113, wykrywalność – 85,3%,
- przestępstwa kryminalne – stwierdzone – 85, wykrywalność – 80,2%,
- bójki i pobicia – stwierdzone – 1, wykrywalność – 100%,
- uszczerbek na zdrowiu – stwierdzone – 3, wykrywalność – 100%,
- kradzież z włamaniem – stwierdzone – 32, wykrywalność – 69,7%,
- kradzież mienia – stwierdzone – 12, wykrywalność – 66,7%,
- uszkodzenie mienia – stwierdzone 6, wykrywalność 83,3%.

Tabela 60. Bezpieczeństwo na drogach powiatu kętrzyńskiego w 2020 roku

Jednostka samorządu terytorialnego	Wypadki	Zabici	Kolizje	Ranni
Miasto i gmina Kętrzyn	19	3	304	20
Reszel	8	1	49	16
Korsze	8	1	48	10
Srokowo	6	3	17	6
Barciany	4	1	21	4
Ogółem powiat	45	9	439	56

Źródło: Raport o stanie gminy Reszel za 2020 rok

W 2020 roku samorząd miasta nie wspomagał ani finansowo, ani rzeczowo Komisariatu Policji w Reszlu.

W 2020 roku funkcjonariusze Komisariatu Policji w Reszlu przeprowadzili łącznie 599 interwencji, z czego 134 to interwencje domowe. Ponadto funkcjonariusze : skontrolowali 583 pojazdy, wylegitymowali 2335 osób, pouczone 450 osoby, ,nałożyli 316 mandatów karnych, zatrzymali 23 osoby poszukiwane, interweniowali w stosunku do 56 osób nietrzeźwych, sporządzili 21 „Niebieskich kart”.

Z uwagi na ogłoszony w dniu 20 marca 2020 r. stan epidemii duża część policjantów KP w Reszlu zaabsorbowana była kontrolą przestrzegania kwarantanny i izolacji, nakładanych na mieszkańców przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiczną.

Straż Miejska

W strukturach Urzędu Gminy w Reszlu funkcjonuje komórka Straży Miejskiej, powołana w 1992 roku. Zadaniami Straży Miejskiej są w szczególności:

- 1) utrzymanie porządku i zapewnienie bezpieczeństwa,
- 2) zapobieganie popełnianiu wykroczeń i wykrywanie ich popełniania,
- 3) ochrona porządku w miejscach publicznych,
- 4) współdziałanie z właściwymi organami, służbami i instytucjami,
- 5) kontrola utrzymania ładu i porządku na terenie gminy,
- 6) ochrona obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej,
- 7) konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych.

Tabela 61. Ilość interwencji Straży Miejskiej Gminy Reszel w latach 2018-2020.

Rodzaj działania	2018	2019	2020
Interwencje	232	288	201

Źródło: Raporty o stanie Gminy Reszel za lata 2018-2020

Tabela 62. Wysokość środków przeznaczonych na działalność Straży Miejskiej z budżetu Gminy Reszel na przestrzeni ostatnich lat (w zł)

Wyszczególnienie / Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Bieżące utrzymanie Straży Miejskiej					
wynagrodzenia pracowników i pochodne od wynagrodzeń	1005 40,02	77 337,57	109 130,46	116 045,11	140 825,74
wydatki osobowe niezaliczane do wynagrodzeń	2 153,31	1 272,80	1 760,90	2 551,14	2 990,24
wpłaty na PFRON	468,00	362,00	895,00	1 453,00	2 127,51
zakup materiałów i wyposażenia (paliwo, części zamienne do	8 225,87	6 477,28	11 240,70	1 453,00	8 060,52

samochodu, inne)					
zakup usług remontowych –(dot. samochodu)	1 393,97	9 598,29	1 058,10	1 210,20	560,00
zakup usług pozostałych (mycie samochodu, i inne usługi)	371,82	667,1	595,79	345,57	400,82
opłaty z tytułu usług telekomunikacyjnych	1574,35	1 232,44	1 254,70	996,26	719,49
różne opłaty i składki (ubezpieczenie pojazdu, (OC, NW)	1161,80	1 322,00	2 371,32	953,00	953,00
odpis na ZFŚS	2187,96	2 372,00	878,00	2 493,53	3 100,52
podróże służbowe krajowe	167,02	55,16	100,30	60,00	-
szkolenia pracowników	36,78	-	-	278,56	-

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Gminy Reszel za lata 2016-2020

W 2020 roku funkcjonariusze Straży Miejskiej odbyli 231 służb, podjęli 201 interwencji.

Znaczna część działań inicjowana była wnioskami mieszkańców, którzy skierowali do Straży Miejskiej w 2020 roku 44 skargi, powiadomienia, prośby o interwencję.

Sprawy te dotyczyły głównie zakłócania porządku publicznego i spokoju, zagrożeń powstałych przez waleśjące się psy lub brak nadzoru nad czworonogami, ochrony zwierząt – potrącenia dzikich zwierząt, interwencje dotyczące rannych ptaków, zagrożeń w ruchu drogowym, ochrony środowiska i gospodarki odpadami, złego stanu technicznego urządzeń i budynków, awarii technicznych.

Dużą rolę odgrywały działania prewencyjne związane z ochroną środowiska. Działając na podstawie przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach przeprowadzono kontrole i zlokalizowano jedno dzikie wysypisko. Ustalono sprawcę wykroczenia, który na własny koszt wywiózł śmieci na wysypisko. Na sprawcę nałożono mandat karny.

Strażnicy Miejscy biorą udział w zabezpieczeniu ładu i porządku podczas imprez o charakterze publicznym (państwowym, kulturalnym, sakralnym, sportowym) . Uczestniczą w ramach współdziałania z innymi podmiotami, min. Policją, Strażą Pożarną, służbami Nadzoru Budowlanego, Towarzystwa Ochrony Zwierząt, Spółdzielni i Wspólnot Mieszkaniowych itp.

W związku z ogłoszeniem na terenie RP stanu epidemii działania strażników miejskich polegały również na egzekwowaniu nakazów, zakazów i obowiązków związanych z rozprzestrzenianiem się wirusa. Zgodnie z decyzją Wojewody Warmińsko-Mazurskiego strażnicy zostali w tym celu oddelegowani do wspólnych działań z policją.

Obsada etatowa Straży Miejskiej w Reszlu wynosi 2 osoby.

Zarządzanie kryzysowe

W 2020 r. Gmina Reszel sfinansowała działania w zakresie zwalczania epidemii COVID-19 oraz niemilitarne przygotowania obronne o łącznej wartości 76 361,79 zł.

8.2 Przestępczość

Do podstawowych elementów określających poziom życia mieszkańców powiatu kętrzyńskiego zaliczyć należy poczucie bezpieczeństwa, które warunkowane jest istniejącymi zagrożeniami oraz efektywnością działań instytucji powołanych do niwelowania zagrożeń.

Analiza zagadnienia bezpieczeństwa obejmuje przede wszystkim kwestie związane z przestępczością w powiecie, ilością zaistniałych wypadków na drodze.

Tabela 63. Wypadki i ofiary odnotowane na terenie Gminy Reszel (obszar wiejski)

	2016	2017	2018	2019	2020
Wypadki	2	7	5	11	16
Ofiary śmiertelne, w tym:	0	1	0	3	4

Zmarli na miejscu	0	1	0	3	3
Zmarli w ciągu 30 dni	0	0	0	0	1
Ranni, w tym:	4	7	6	37	22
Ciężko ranni	0	0	0	3	4
Lekko ranni	4	7	6	34	18

Źródło: http://www.obserwatoriumbrd.pl/app/?lang=pl#!#wypadki_container

Tabela 64. Wypadki i ofiary odnotowane na terenie Gminy Reszel (miasto Reszel)

	2016	2017	2018	2019	2020
Wypadki	2	0	1	0	1
Ofiary śmiertelne, w tym:	0	0	0	0	0
Zmarli na miejscu	0	0	0	0	0
Zmarli w ciągu 30 dni	0	0	0	0	0
Ranni, w tym:	2	0	1	0	2
Ciężko ranni	0	0	0	0	0
Lekko ranni	2	0	1	0	2

Źródło: http://www.obserwatoriumbrd.pl/app/?lang=pl#!#wypadki_container

Tabela 65. Wskaźniki wypadków na terenie Gminy Reszel (obszar wiejski)

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba ofiar śmiertelnych na 100 tys. mieszkańców			0	0	0
Liczba ofiar śmiertelnych na 100 wypadków			0	0	14,3

Źródło: http://www.obserwatoriumbrd.pl/app/?lang=pl#!#wypadki_container

Tabela 66. Wskaźniki wypadków na terenie Gminy Reszel (miasto Reszel)

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba ofiar śmiertelnych na 100 tys. mieszkańców	0	0	0	0	0
Liczba ofiar śmiertelnych na 100 wypadków	0	0	0	0	0

Źródło: http://www.obserwatoriumbrd.pl/app/?lang=pl#!#wypadki_container

Tabela 67. Wykrywalność ogólna przestępstw na terenie Gminy Reszel

Wykrywalność ogólna w %	
	KPP Reszel
2019 r.	77,9
2020 r.	85,3

Źródło: Dane na podstawie bazy danych Komisariat Policji w Reszlu

Tabela 68. Ilość interwencji ogółem

2019	2020
616	599

Źródło: Dane na podstawie bazy danych Komisariat Policji w Reszlu

Tabela 69. Zestawienie wybranych kategorii zagrożeń odnotowanych na terenie Gminy Reszel

Lp.	Rodzaj zagrożenia	Ilość zdarzeń	
		2019	2020
1	Przekraczanie dozwolonej prędkości	3	2
2	Spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych	20	33
3	Nieprawidłowe parkowanie	10	1
4	Grupowanie się małoletnich zagrożonych demoralizacją	1	2
5	Dziki wysypiska śmieci	0	1
6	Akty wandalizmu	6	5

7	Niewłaściwa infrastruktura drogowa	0	0
8	Znęcanie się nad zwierzętami	2	1
9	Wałęsające się niebezpieczne psy	8	3

Źródło: Dane na podstawie bazy danych Komisariat Policji w Reszlu

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

Tabela 70. Ilość zaistniałych wypadków i kolizji drogowych

2019		2020	
Wypadki	Kolizje	Wypadki	Kolizje
1	59	8	49

Źródło: Dane na podstawie bazy danych Komisariat Policji w Reszlu

Tabela 71. Liczba ofiar śmiertelnych i rannych w wypadkach drogowych

2019		2020	
Ofiary śmiertelne	Ranni	Ofiary śmiertelne	Ranni
0	1	1	16

Źródło: Dane na podstawie bazy danych Komisariat Policji w Reszlu

Tabela 72. Stan bezpieczeństwa na drogach

2019		2020	
Przestępstwa drogowe	Nietrzeźwi kierujący	Przestępstwa drogowe	Nietrzeźwi kierujący
-	14	-	16

Źródło: Dane na podstawie bazy danych Komisariat Policji w Reszlu

Tabela 73. Ilość nałożonych mandatów karnych

2019	2020
Ilość mandatów karnych	Ilość mandatów karnych
179	316

Źródło: Dane na podstawie bazy danych Komisariat Policji w Reszlu

9 Polityka społeczna

9.1 Beneficjenci pomocy społecznej, struktura powodów udzielania pomocy

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Reszlu

Pomoc społeczna stanowi ważny system wsparcia osób i grup społecznych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Polityka pomocy społecznej to zinstytucjonalizowany system działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ma na celu udzielenie świadczeń, ale także rozwój usług, które spowodują zmianę ich sytuacji materialnej i społecznej. Jednostką realizującą zadania gminy wynikające z ustawy o pomocy społecznej na terenie gminy Reszel jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Reszlu.

Statut Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Reszlu został uchwalony Uchwałą Nr X/47/2011 Rady Miejskiej w Reszlu z dnia 26 maja 2011 r. Statut ten był później zmieniany.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Reszlu realizuje zadania w szczególności w zakresie:

- pomocy społecznej;
- świadczeń wychowawczych (500+);
- świadczeń rodzinnych;
- zasiłków dla opiekuna;
- świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- dodatków mieszkaniowych i dodatków energetycznych;
- Karty Dużej Rodziny;
- przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- wsparcia rodziny;
- wsparcia kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem";
- rządowego programu "Dobry Start";
- inne zadania na podstawie uchwał rady miejskiej, zawartych umów i porozumień.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Reszlu w 2020 roku realizował zadania w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (t.j. Dz. U. 2020, poz. 1876 t.j.),
- ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. 2020 r., poz. 111 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 808 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 r., poz. 1297 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (Dz. U. z 2019 r., poz. 473),
- ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 821),
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 218) oraz inne akty wykonawcze do w/w ustaw.

- ✓ Kluczowe znaczenie w programowaniu lokalnej polityki społecznej mają regulacje prawne oraz dokumenty strategiczne i programowe przyjmowane na szczeblu międzynarodowym, krajowym i regionalnym. Definiują one ramy formalne władz samorządowych, wskazując jednocześnie priorytetowe obszary interwencji publicznej. Dokumentem wiodącym, na bazie którego opracowywane są programy pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, a także inne mające na celu integrację osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Reszel na lata 2016 – 2020 przyjęta Uchwałą Nr XXIII/162/2016 Rady Miejskiej w Reszlu z dnia 30 czerwca 2016 roku. Dokument ma charakter kompleksowy - zawiera prospektywną diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową, która wyznacza cele i zadania do realizacji, a także określa zasady monitoringu i ewaluacji działań podejmowanych w obszarze lokalnej polityki społecznej. Z uwagi na zaplanowany szeroki i kompleksowy charakter monitoringu strategii, a także faktyczne terminy udostępniania szeregu danych statystycznych, raporty monitoringu powinny być opracowane do końca czerwca, a następnie przedkładane burmistrzowi i Radzie Miasta.

Obok wyżej wymienionych dokumentów funkcjonowanie Ośrodka skupia się na działaniach przedstawionych w następujących programach:

- ✓ Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025,
- ✓ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kętrzyńskiego
- ✓ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Reszel
- ✓ Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Reszel
- ✓ Gminny Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Reszel
- ✓ Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Reszel.

Tabela 74. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie Gminy Reszel w latach 2016-2020

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016		2017		2018		2019		2020	
	LICZBA OSÓB	ETATY	LICZBA OSÓB	ETATY	LICZBA OSÓB	ETATY	LICZBA OSÓB	ETATY	LICZBA OSÓB	ETATY
OGÓŁEM	50	40,27	61	41,27	45	42,60	46	44,60	47	46,10
OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ, w tym:	21	20,50	21	20,50	22	21,50	23	22,50	22	20,50
dyrektor, kierownik	1	1,00	1	1,00	1	1,00	1	1,00	1	1,00
pracownicy socjalni ogółem	4	4,00	4	4,00	4	4,00	4	4,00	4	4,00
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	5	5,00	5	5,00	6	6,00	6	6,00	7	6,00
pozostali pracownicy	11	10,50	11	10,50	11	10,50	12	11,50	10	9,50
KLUBY INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	1	1,00	1	1,00	1	1,00	1	1,00	0	0,00
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
PLACÓWKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
OŚRODKI WSPARCIA, w tym:	28	18,77	39	19,77	23	21,10	22	21,10	25	24,60
OŚRODKI WSPARCIA DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI, w tym	27	18,27	39	19,77	21	20,60	21	20,60	23	22,60
środowiskowe domy samopomocy	27	18,27	38	19,27	21	20,60	21	20,60	23	22,60
DZIENNE DOMY POMOCY	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
DOMY DLA MATEK Z MAŁOLETNIMI DZIEĆMI I KOBIET W CIAŻY	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
SCHRONISKA DLA OSÓB BEZDOMNYCH Z USŁUGAMI OPIEKUŃCZYMI	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
KLUBY SAMOPOMOCY	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1,00	1,00
SCHRONISKA DLA OSÓB BEZDOMNYCH	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
INNE OŚRODKI WSPARCIA	1	0,50	1	0,50	2	0,50	1	0,50	1	1,00

Źródło: MPiPS-03 Sprawozdania półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach, MOPS Reszel, lata 2016-2020

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Reszlu swoim zasięgiem obejmuje teren Gminy Reszel.

W 2020 pomocą społeczną w formie świadczeń pieniężnych oraz pracy socjalnej objęto łącznie 322 rodziny, w tym 460 osób.

Osoby korzystające z pomocy społecznej w roku 2020:

- liczba mieszkańców Gminy Reszel - 7464,
- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej - 460,
- liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną - 650.

Pomocy udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu ubóstwa, długotrwałej choroby, niepełnosprawności, bezrobocia i innych przyczyn wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej lub innych okoliczności, które uzasadniają udzielenie pomocy społecznej.

Najczęstsze powody przyznania pomocy społecznej w roku 2020 z podziałem na liczbę rodzin i liczbę osób w rodzinach:

- ubóstwo - 239/496, sieroctwo - 002, bezdomność - 7/12, potrzeba ochrony macierzyństwa - 37/183, bezrobocie - 189/445, niepełnosprawność - 109/205, długotrwała choroba - 131/238, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - 50/161, przemoc - 1/4, alkoholizm - 3/5, narkomania - 0/0, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego - 5/5, zdarzenie losowe - 0/0.

Poniżej zamieszczone zostały szczegółowe dane dotyczące liczby osób i rodzin w poszczególnych grupach. Wymienione w ustawie dysfunkcje, z powodu których przyznana była pomoc, mogły współwystępować ze sobą i z tego względu liczby osób i rodzin nie sumują się. Najniższy poziom dochodów posiadanych przez rodzinę określa grupę beneficjentów pomocy społecznej. Grupa ta pomimo wsparcia funkcji ekonomicznej rodziny poprzez fundusz alimentacyjny, świadczenia rodzinne w dalszym ciągu wykazuje cechy niedostatku i ubóstwa, które rodzą realne zagrożenie wystąpienia zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Tabela 75. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną na terenie Gminy Reszel w latach 2016-2020 (część 1)

Rok		2016				2017				2018			
WYSZCZEGÓLNIENIE	Wiersz	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin ogółem:	w tym na wsi	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin ogółem:	w tym na wsi	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin ogółem:	w tym na wsi	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych OGÓŁEM (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	1	747	500	197	1158	652	441	171	984	588	402	171	856
w tym (z wiersza 1): świadczenia pieniężne	2	480	460	187	1072	414	395	163	867	360	350	157	732
świadczenia niepieniężne	3	272	178	68	617	243	150	52	520	230	138	51	481
w tym (z wiersza 1): świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	5	747	500	197	1158	652	441	171	984	588	402	171	856
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem	6	x	500	197	1158	X	734	301	1811	X	27	9	58
w tym (z wiersza 6): wyłącznie w postaci pracy socjalnej	7	x	0	0	0	X	82	30	189	X	1	0	1

Źródło: MPiPS-03 Sprawozdania półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach, MOPS Reszel, lata 2016-2020

Tabela 76. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną na terenie Gminy Reszel w latach 2016-2020 (część 2)

Rok		2019				2020			
WYSZCZEGÓLNIENIE	Wiersz	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin ogółem:	w tym na wsi	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin ogółem:	w tym na wsi	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych OGÓŁEM (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	1	521	363	140	758	460	322	120	650
w tym (z wiersza 1): świadczenia pieniężne	2	321	313	126	630	292	284	114	575
świadczenia niepieniężne	3	205	122	42	408	170	102	28	327
w tym (z wiersza 1): świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	4	0	0	0	0	0	0	0	0
świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	5	521	363	140	758	460	322	120	650
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem	6	X	363	140	758	X	322	120	650
w tym (z wiersza 6): wyłącznie w postaci pracy socjalnej	7	X	22	9	33	X	0	0	0

Źródło: MPiPS-03 Sprawozdania półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach, MOPS Reszel, lata 2016-2020

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Reszel

Tabela 77. Powody przyznania pomocy społecznej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej na terenie Gminy Reszel w latach 2016-2020 (część 1)

Rok	2016			2017			2018		
Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin ogółem	w tym na wsi	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	w tym na wsi	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	w tym na wsi	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	448	181	1056	392	161	907	311	141	687
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	8	3	8	8	4	8	4	1	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa	98	36	435	69	27	318	53	20	266
W tym: potrzeba ochrony wielodzietności	50	17	267	41	15	222	35	11	202
Bezrobocie	360	146	898	295	122	747	246	115	607
Niepełnosprawność	141	56	285	145	59	277	139	56	256
Długotrwała lub ciężka choroba	76	27	150	104	38	197	101	33	167
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	95	42	279	86	29	290	68	23	232
W tym: rodziny niepełne	80	30	225	64	21	189	53	20	149
W tym: rodziny wielodzietne	5	5	30	19	4	104	18	4	102
Przemoc w rodzinie	1	0	1	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	32	8	36	15	2	17	14	3	20
Narkomania	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	1	6	6	1	7	7	3	9

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Reszel

TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODŹCY, OCHRONĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ LUB ZEZWOLENIE NA POBYT CZASOWY (art. 7 pkt 11)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	2	1	7	0	0	0	0	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: MPiPS-03 Sprawozdania półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach, MOPS Reszel, lata 2016-2020

Tabela 78. Powody przyznania pomocy społecznej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej na terenie Gminy Reszel w latach 2016-2020 (część 2)

Rok	2019			2020		
Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin ogółem	w tym na wsi	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	w tym na wsi	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	265	115	571	239	98	496
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	6	1	6	7	0	12
Potrzeba ochrony macierzyństwa	46	11	229	37	12	183
W tym: potrzeba ochrony wielodzietności	29	6	166	26	9	142
Bezrobocie	219	102	542	189	82	445
Niepełnosprawność	133	48	238	109	33	205
Długotrwała lub ciężka choroba	128	34	223	131	39	238
Bezradność w sprawach opiek.- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	58	22	190	50	16	161
W tym: rodziny niepełne	46	19	128	40	16	109

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Reszel

W tym: rodziny wielodzietne	11	2	63	9	1	50
Przemoc w rodzinie	0	0	0	1	0	4
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	10	3	12	3	1	5
Narkomania	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	0	5	5	3	5
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODŹCY, OCHRONĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ LUB ZEZWOLENIE NA POBYT CZASOWY (art. 7 pkt 11)	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	12	0	18	2	1	5
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

Źródło: MPiPS-03 Sprawozdania półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach, MOPS Reszel, lata 2016-2020

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

W ramach zadań własnych i zleconych realizowanych przez Gminę ustala się prawo świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Świadczenia pieniężne mogą polegać m.in. na przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków, a świadczenia niepieniężne wykonuje się m.in. poprzez organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym, specjalistycznych w miejscu zamieszkania oraz pobyt w domu pomocy społecznej.

Łączna kwota wydatków na realizację polityki społecznej w gminie Reszel w 2020 roku wg źródeł finansowania przedstawia się następująco:

Wydatki ogółem - 14 456 613,90 zł, z tego:

- ✓ środki własne gminy – 2 312 227,78 zł
- ✓ dotacja - zadania własne – 1 443 101,59 zł
- ✓ dotacja – zadania zlecone – 10 701 284,53 zł.

Wydatki poniesione zostały w szczególności na:

1) Domy pomocy społecznej - pomocą w formie dofinansowania do pobytu w domu pomocy objęto 18 mieszkańców naszej gminy - kwota wydatków – 527 465,68 zł.

2) Ośrodki wsparcia - wykonanie wydatków w 2020 roku wynosi 1 949 187,23 zł, w tym w szczególności:

a) zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Reszlu w ramach środków własnych budżetu gminy - 73 315,02 zł, w tym:

✓ Ośrodek wsparcia emerytów i rencistów - Klub Seniora – 27 213,36 zł, w zajęciach klubu udział wzięło około 21 osób.

✓ Ośrodek wsparcia osób bezrobotnych - KIS – 46 101,66 zł, w spotkaniach uczestniczyło 41 osób bezrobotnych poszukujących zatrudnienia.

b) zadania realizowane przez Środowiskowy Dom Samopomocy – 1 684 962,77 zł

3) Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej - wykonanie wydatków w 2020 roku – 33 783,94 zł. Ubezpieczeniem zdrowotnym objęto 64 osoby otrzymujące zasiłki stałe z tytułu niepełnosprawności.

4) Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe - wykonanie wydatków wynosi 632 985,25 zł.

✓ zasiłki okresowe wypłacono 1 482 świadczenia na kwotę – 576 232,30 zł,

✓ zasiłki celowe i w naturze wypłacono 219 świadczeń na kwotę – 43 612,95 zł

✓ sprawianie pogrzebu – 13 140,00 zł, sprawiono trzy pogrzeby.

5) Dodatki mieszkaniowe i dodatki energetyczne - wykonanie wydatków w 2020 roku wynosi 212 716,07 zł. W 2020 roku z dotacji mieszkaniowej korzystało 114 rodzin, wypłacono 1 079 dodatków mieszkaniowych, z dodatków energetycznych korzystało 17 rodzin, wypłacono 163 dodatki energetyczne. Średnia kwota dodatku mieszkaniowego wynosi 195,03 zł.

6) Zasiłki stałe – kwota wypłaconych zasiłków w 2020 roku wynosi 402 487,65 zł. Pomocą w formie zasiłku stałego z powodu niepełnosprawności objęto 81 rodzin.

7) Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze - wykonanie wydatków w 2020 roku wynosi 335 364,42 zł. Pomocą w formie usług opiekuńczych na terenie miasta i gminy objęto 30 osób. Usługi obejmują przede wszystkim pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną i pielęgnację zaleconą przez lekarza oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem.

8) Pomoc w zakresie dożywiania - wykonanie wydatków w 2020 roku wynosi 254 522,13 zł.

W ramach realizacji programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" pomocą objęto 471 osób, w tym:

✓ uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych – 173 osób,

✓ pozostałe osoby, którym przyznano decyzją pomoc pieniężną w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności – 161 rodzin.

W minionym roku średni koszt posiłku (tzw. wkład do kotła) to kwota 3,97 zł. Średnia wysokość miesięcznego świadczenia na zakup posiłku wynosi 158,58 zł.

9) **Pozostała działalność** - wykonanie wydatków w 2020 roku wynosi 42 041,48 zł, w tym w szczególności realizowane zadania:

- ✓ - świadczenia pieniężne za wykonane prace społecznie użyteczne – 13 944,07 zł,

W 2020 roku prace społecznie użyteczne wykonywało 11 osób.

- ✓ pozyskanie i dystrybucja żywności z Banku Żywności w Olsztynie – 14 937,22 zł

W 2020 roku z Banku Żywności w Olsztynie sprowadzono około 31,82 ton żywności i 2 284 paczki żywnościowe. Dystrybucją zajmowało się Stowarzyszenie Charytatywne „Pomocna dłoń” w Reszlu. Żywność otrzymało 287 rodzin.

Realizacja programu „Wspieraj Seniora” – 4 379,19 zł.

W ramach programu „Wspieraj seniora” pracownicy ośrodka zajmowali się dostarczaniem zakupów oraz dokonywaniem opłat dla seniorów. Z pomocy w ramach programu skorzystało 5 osób w wieku powyżej 70 roku życia.

10) Pomoc materialna dla uczniów – wykonanie wydatków w 2020 roku – 104 201,50 zł. W 2020 roku stypendium szkolne przyznano i wypłacono dla 89 uczniów, wydano 139 decyzji stypendialnych. Średnia wysokość stypendium na ucznia wynosi 727,56 zł.

11) Świadczenia wychowawcze - wykonanie wydatków w 2020 roku – 5 698 765,68 zł. W 2020 roku rozpatrzono 121 nowych wniosków o świadczenie wychowawcze, zrealizowano 711 decyzji na podstawie których wypłacono łącznie 11 334 świadczenia w kwocie 500,00 zł na dziecko miesięcznie dla 943 dzieci.

12) Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego. Wykonanie wydatków w 2020 roku wynosi 3 087 893,92 zł.

13) Karta Dużej rodziny – wykonanie 231,78 zł. Zgodnie z programem wydano 88 Kart Dużej Rodziny dla 31 rodzin. Karta Dużej Rodziny to oficjalna próba wsparcia rodzin, które wychowały i wychowują troje i więcej dzieci.

14) Wspieranie rodziny – wydatki w 2020 roku wyniosły 294 252,66 zł. Realizowane zadania: piecza zastępcza – wykonanie wydatków wyniosły 35 749,82 zł.

W 2020 roku opłacany był pobyt jednego dziecka przebywającego w Domu Dziecka 2 381,80 zł miesięcznie oraz pobyt dwojga dzieci w rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia w wysokości około 694,00 zł miesięcznie.

Program: Asystent rodziny – wykonanie wydatków - 47 419,68 zł.

Asystent rodziny w 2020 roku realizował swoje zadania poprzez wspieranie 15 rodzin. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, które pozwala im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci.

Program rządowy „Dobry start” -wykonanie wydatków – 211083,16zł.

Świadczenie „Dobry Start” w kwocie 300,00 zł przysługuje na każde uczące się dziecko –bez względu na dochody rodziców. W 2020 roku świadczenia przyznano dla 683 uczniów w 494 rodzinach.

15) Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów – wykonanie wydatków 39 266,28 zł.

Opłacono składki dla 23 osób pobierających niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów.

- 16) Ośrodki Pomocy Społecznej - wykonanie wydatków w 2020 r. wynosi 830 882,66 zł, w tym
- ✓ realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej w ramach zadań własnych gminy jak i programów rządowych za wyjątkiem prowadzenia Środowiskowego Domu Samopomocy
  - ✓ realizacja projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej – wkład własny 15 400,00 zł.

W 2020 roku kontynuowane były 2 projekty ściśle związane z „Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Reszel”. Zajęcia odbywały się w pomieszczeniach Miejskiego Ośrodka Kultury w Reszlu, przygotowanych na ten cel w ramach działań rewitalizacyjnych.

I Projekt – „Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym – edycja 1 RPWM.11.01.01-28-0002/19”

Ilość osób biorących udział w projekcie – 15 osób

Zorganizowane formy pomocy dla każdego uczestnika:

1. Indywidualne poradnictwo społeczne 15h – realizowane przez 10 miesięcy
2. Indywidualne doradztwo zawodowe 10h – realizowane przez 10 miesięcy
3. Grupa wsparcia – spotkania 3h przez okres 8 miesięcy dla chętnych, minimum 4h dla uczestnika.
4. Spotkania z przedsiębiorcami – 3h/spotkanie przez okres 8 miesięcy
5. Warsztaty z psychologiem 18h
6. Warsztaty z doradcą zawodowym 12h
7. Kursy i szkolenia zawodowe:
  - a. Bukieciarz – florysta – 2 osoby
  - b. Recepcjonista - 1 osoba
  - c. Opiekun dzieci i osób starszych – 3 osoby
  - d. Portier/dozorca – 2 osoby
  - e. Sprzedawca/magazynier z obsługą kasy fiskalnej - 2 osoby
  - f. Pracownik administracyjno-biurowy – 1 osoba
  - g. Grafik komputerowy – 1 osoba
  - h. Technolog robót wykończeniowych – 3 osoby
  - i. Kierowanie ruchem drogowym – 10 osób
  - j. Prawo jazdy kat. B – 4 osoby
8. Indywidualne konsultacje z pracownikiem socjalnym – 4h w miesiącu realizowane przez 10 miesięcy

II Projekt – „Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym – edycja 2 RPWM.11.01.01-28-0003/19”

Ilość osób biorących udział w projekcie – 15 osób

Zorganizowane formy pomocy dla każdego uczestnika:

1. Indywidualne poradnictwo społeczne 15h – realizowane przez 10 miesięcy
  2. Indywidualne doradztwo zawodowe 10h – realizowane przez 10 miesięcy
  3. Grupa wsparcia – spotkania 3h przez okres 8 miesięcy dla chętnych, minimum 4h dla uczestnika.
  4. Spotkania z przedsiębiorcami – 3h/spotkanie przez okres 8 miesięcy
  5. Warsztaty z psychologiem 18h
  6. Warsztaty z doradcą zawodowym 12h
  7. Kursy i szkolenia zawodowe:
    - a. Bukieciarz – florysta – 1 osoba
    - b. Recepcjonista - 1 osoba
    - c. Opiekun dzieci i osób starszych – 5 osób
    - d. Sprzedawca/magazynier z obsługą kasy fiskalnej - 1 osoba
    - e. Grafik komputerowy – 1 osoba
    - f. Technolog robót wykończeniowych – 2 osoby
    - g. Kierowanie ruchem drogowym – 10 osób
    - h. Prawo jazdy kat. B – 7 osób i. Stolarz – 1 osoba
    - i. Sprzedawca/magazynier z obsługą wózka widłowego – 1 osoba
  8. Indywidualne konsultacje z pracownikiem socjalnym – 4h w miesiącu realizowane przez 10 miesięcy
- Każdy z uczestników projektu miał opracowaną indywidualną ścieżkę aktywizacji.

Wszystkie zaplanowane, w indywidualnych ścieżkach aktywizacji, formy wsparcia zostały zrealizowane. Uczestnicy aktywnie brali udział w zajęciach projektowych.

Ponadto, w trakcie udziału w projekcie, niektórzy z nich ukończyli kurs komputerowy zorganizowany przez inny podmiot, co świadczy o wzroście motywacji do zdobywania nowych kompetencji i kwalifikacji oraz podjęcia zatrudnienia. Efektem skierowanego wsparcia jest zwiększenie pewności siebie, podniesienie umiejętności skutecznego komunikowania się, nabycie umiejętności z zakresu aktywnego poszukiwania pracy, realizacji dalszej ścieżki zawodowej, zdobycie kwalifikacji, wzrost zdolności do podjęcia zatrudnienia.

9.2 Zdrowie

Mieszkańcy Gminy Reszel mają dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej zlokalizowanej na terenie całego powiatu kętrzyńskiego, która obejmuje leczenie oraz profilaktykę chorób, rehabilitację, a także zapewnienie opieki pielęgniarstwa, stomatologicznej, leczenie szpitalne, opiekę psychiatryczną oraz leczenie uzależnień.

Ochrona zdrowia – placówki, oferta, dostępność, liczba udzielanych porad, lokalizacja i czas dojazdu zespołów ratownictwa medycznego

Zabezpieczenie opieki zdrowotnej na terenie miasta odbywa się za pośrednictwem Zakładu Opieki Zdrowotnej w Reszlu oraz prywatnych gabinetów lekarskich i stomatologicznych.

Podstawowa opieka zdrowotna

Podstawową opiekę zdrowotną zapewnia Zakład Opieki Zdrowotnej w Reszlu przy ul. Słowackiego 3. Jest to podmiot publiczny podstawowej opieki zdrowotnej. Pod opieką ZOZ w Reszlu są wszyscy mieszkańcy Gminy Reszel.

Zespół Opieki Zdrowotnej w Reszlu prowadzi działalność od 12 marca 1997 roku. Zespół jest podmiotem leczniczym nie będącym przedsiębiorcą, jest prowadzony jako samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej, posiadający osobowość prawną. Podmiotem tworzącym i nadzorującym ZOZ w Reszlu jest Powiat Kętrzyński. Zespół działa na podstawie:

- ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2013r., poz. 217 ze zm.),
- statutu ZOZ w Reszlu,
- innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa dotyczących podmiotów leczniczych.

Obszarem działania placówki jest teren powiatu kętrzyńskiego. Podmiot udziela również świadczenia dla ogółu ludności spoza terenu działania oraz cudzoziemcom. Podstawowym celem Zespołu jest udzielanie świadczeń zdrowotnych i promocja zdrowia. Wykonywane są przede wszystkim zadania z zakresu świadczeń pielęgnacyjnych–opiekuńczych, świadczeń związanych z opieką paliatywną oraz związanych z ambulatoryjną opieką specjalistyczną. Udzielanie świadczeń zdrowotnych odbywa się w medycznych komórkach organizacyjnych Zespołu w ramach zawartych umów z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Tabela 79. Opieka zdrowotna w Gminie Reszel

Wyszczególnienie	Rodzaj	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie	porady lekarskie ogółem	szt.	47 009	44 558	46 521	45 269	42 473
Podmioty ambulatoryjne	przychodnie ogółem	szt.	5	5	5	5	5
Podmioty ambulatoryjne	praktyki lekarskie w miastach	szt.	2	1	1	1	1
	przychodnie na 10 tys. ludności	ob.	6	7	7	7	7
Podstawowa opieka zdrowotna - porady	porady ogółem	szt.	37 359	37 386	39 290	40 040	37 528
Przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu	przychodnie ogółem	ob.	0	0	0	0	0
Apteki ogólnodostępne	apteki	ob.	4	3	3	3	3

	mgr farmacji	osoba	5	5	5	3	3
Apteki ogólnodostępne - wskaźniki	ludność na aptekę ogólnodostępną	osoba	1 930	2 533	2 510	2 496	2 488

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Mieszkańcy Gminy Reszel mają także zapewnioną bezpłatną opiekę zdrowotną za pośrednictwem dwóch przychodni zdrowia: Poradni Rodzinnej PRO FAMILIA przy ul. Kolejowej w Reszlu oraz Centrum Zdrowie, Twój Partner przy ul. Słowackiego w Reszlu. Na terenie Gminy działają również prywatne gabinety lekarskie i stomatologiczne.

Na terenie Gminy działają także 3 apteki ogólnodostępne.

10 Edukacja i wychowanie

10.1 Sieć placówek oświatowych

Gmina Reszel jako organ prowadzący szkoły i placówki oświatowe jest zobowiązana do realizacji zadań oświatowych, do których w szczególności należą (art. 10 ust. 1 ustawy Prawo Oświatowe):

- zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki;
- zapewnienie warunków umożliwiających stosowanie specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym;
- wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie;
- zapewnienie obsługi administracyjnej, w tym prawnej, obsługi finansowej, w tym w zakresie wykonywania czynności, o których mowa w art. 4 ust. 3 pkt 2-6 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2019 r. poz. 351), i obsługi organizacyjnej szkoły lub placówki;
- wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczo-profilaktycznych, przeprowadzania egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych;
- wykonywanie czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do dyrektora szkoły lub placówki.

W roku szkolnym 2020/2021 Gmina Reszel była organem prowadzącym dla Zespołu Szkolno-Przedszkolnego: Szkoły Podstawowej Nr 3 w Reszlu oraz Przedszkola Samorządowego w Reszlu.

Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3 w Reszlu

W skład Zespołu wchodzi:

- 1) Szkoła Podstawowa Nr 3 w Reszlu im. Marii Dąbrowskiej w Reszlu,
- 2) Przedszkole Samorządowe w Reszlu.

W Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Reszlu w 19 oddziałach w szkole i 5 oddziałach w przedszkolu było zatrudnionych 54 (w etatach) nauczycieli.

Szkoła Podstawowa Nr 3 w Reszlu im. Marii Dąbrowskiej w Reszlu

Szkoła mieści się w dwóch budynkach przy ul. Marii Konopnickiej 2 oraz Bolesława Chrobrego 5a w Reszlu. Siedzibą szkoły jest budynek przy ulicy Marii Konopnickiej 2 w Reszlu. Nadzór pedagogiczny nad szkołą sprawuje Warmińsko-Mazurski Kurator Oświaty.

Szkoła prowadzi nauczanie w oddziałach szkolnych I - VIII w zakresie szkoły podstawowej. Szkoła może także prowadzić działalność innowacyjną i eksperymentalną dotyczącą kształcenia, wychowania i opieki, stosownie do potrzeb psychofizycznych uczniów oraz możliwości bazowych, kadrowych i finansowych szkoły, na zasadach i warunkach określonych odrębnymi przepisami.

W Szkole Podstawowej Nr 3 w Reszlu w roku szkolnym 2020-2021 uczyło się 546 uczniów.

Przedszkole Samorządowe w Reszlu

Przedszkole Samorządowe w Reszlu mieści się w budynku przy ul. Marii Konopnickiej 2 w Reszlu. W Przedszkolu w roku szkolnym 2020-2021 uczyło się 119 wychowanków.

W roku szkolnym 2020-2021 Zespół Szkolno-Przedszkolny w Reszlu realizował w większości zadania dydaktyczno - wychowawcze zdalnie, czynności administracyjno -obsługowe wykonywano w normalnym czasie pracy stacjonarnej z zachowaniem reżimu sanitarnego.

25 marca 2020 r. weszło w życie Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19. Ministerstwo Edukacji Narodowej zmieniło przepisy, dzięki którym możliwe było prowadzenie kształcenia na odległość w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania szkół i placówek oświatowych. Określone zostały też zasady nauki zdalnej i stworzona została możliwość oceniania i klasyfikowania uczniów.

W roku szkolnym 2020/2021 nauczanie zdalne w Przedszkolu Samorządowym w Reszlu trwało dwa tygodnie i przebiegało sprawnie.

Nauczanie zdalne w klasach I-III w Szkole Podstawowej Nr 3 w roku szkolnym 2020/2021 odbywało się w następujących terminach:

- od 9 listopada do 22 grudnia 2020 roku,
- od 15 lutego do 19 lutego 2021 roku,
- od 1 marca do 13 marca 2021 roku,

- od 15 marca do 19 marca 2021 roku było nauczanie hybrydowe – co drugi dzień dana klasa miała zajęcia online.
- od 22 marca 2021 roku ponownie było nauczanie zdalne.
- od 26 kwietnia do 30 kwietnia było nauczanie hybrydowe – co drugi dzień dana klasa miała zajęcia online.

Do końca roku szkolnego 2018-2019 Gmina Reszel była także organem prowadzącym dla Gimnazjum Nr 1 w Reszlu. Do 31 sierpnia 2016 r. sieć szkół była uzupełniana roku przez Niepubliczną Szkołę Podstawową w Leginach. Placówka ta zatrudniała 10,26 (w etatach) nauczycieli i prowadziła zajęcia dla 36 uczniów i 10 wychowanków Oddziału Przedszkolnego.

Tabela 80. Stan organizacji systemu oświaty Gminy Reszel w latach 2016-2021

Rok	Jednostka	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	w tym w klasach:							
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
2016	Gimnazjum nr 1 w Reszlu	8	203	83	52	68	-	-	-	-	-
	Szkoła Podstawowa Nr 3 w Reszlu	15	335	82	71	48	46	40	48	-	-
	Niepubliczna Szkoła Podstawowa z oddziałem przedszkolnym w Leginach	7	46	3	4	8	7	6	8	-	-
	Oddział Przedszkolny	3	65	-	-	-	-	-	-	-	-
2017	Gimnazjum nr 1 w Reszlu	8	194	59	90	45	-	-	-	-	-
	Szkoła Podstawowa Nr 3 w Reszlu	15	324	21	81	73	54	52	43	-	-
	Oddział Przedszkolny	3	73	-	-	-	-	-	-	-	-
2018	Szkoła Podstawowa Nr 3 w Reszlu	22	518	55	20	80	76	53	51	48	52 (klasa II gimnazjalna) 83 (klasa III gimnazjalna)
	Oddział „0”	5	119	-	-	-	-	-	-	-	-
2019	Szkoła Podstawowa Nr 3 w Reszlu	21	488	41	56	21	79	76	52	57	43 + 58 (klasa III gimnazjalna)
	Przedszkole Samorządowe w Reszlu	5	122	-	-	-	-	-	-	-	-
2020	Szkoła Podstawowa Nr 3 w Reszlu	20	434	46	57	43	54	21	83	75	55
	Przedszkole Samorządowe w Reszlu	5	119	-	-	-	-	-	-	-	-
2021	Szkoła Podstawowa Nr 3 w Reszlu	19	427	44	55	42	53	22	82	75	54
	Przedszkole Samorządowe w Reszlu	5	119	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Reszel

Na terenie miasta Reszel funkcjonuje także Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko”. W roku szkolnym 2020/2021 do przedszkola uczęszczało średniorocznie 32,92 dzieci.

Dzieci z Gminy Reszel uczęszczały także do przedszkoli w Kętrzynie i Sorkwicach. Gmina Reszel zwracała koszty udzielanych dotacji za te dzieci w/w gminom.

Baza lokalowa Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Reszlu

Placówki oświatowe prowadzone przez Gminę Reszel mają do swojej dyspozycji następującą bazę oświatową:

Tabela 81. Stan bazy lokalowej w 2021 r.

Tablica 64: Stan bazy lekcyjnej w 2024 r.

Lp.	Wyszczególnienie		Ilość
1	Sale lekcyjne		27
2	Pracownie		15
3	Pracownie komputerowe		3
4	Obiekty sportowe	Sale gimnastyczne	2
		Bieżnie proste	2
		Bieżnie okólne	0
		Skocznie	2
		Rzutnie	1
	Boiska	Do siatkówki	1
		Do koszykówki	1
		Do piłki ręcznej	2
		Do piłki nożnej	2
5	Biblioteki		2
6	Kuchnie		2
7	Stołówki		2

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Reszel

Stan techniczny i funkcjonalność budynków oświatowych oraz urządzeń sportowo-rekreacyjnych uznać należy za dobry co jest rezultatem stałych, znacznych nakładów finansowych czynionych od

Oblicze współczesnej szkoły charakteryzuje poziom wyposażenia w środki techniczne do nauki i wzajemnego informowania. Szkoły są wyposażone w pracownie komputerowe zgodnie ze współczesnymi standardami i wymogami technicznymi. Wszystkie placówki uzyskały możliwość korzystania z internetu oraz na bieżąco wyposażane były w pomoce dydaktyczne.

Stan wyposażenia w urządzenia specjalistyczne w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Reszlu obrazuje tabela.

Tabela 82. Stan wyposażenia w urządzenia specjalistyczne w 2021 r.

Komputery , w tym laptopy	Projektory multimedialn e	Interaktywne monitory dotykowe	Magnetofon y	Odtwarzacz e DVC	Telewizor y	Magnetowid y	Kserograf y	Tablice interaktywne	Kamer y video
110	29	2	6	4	5	2	2	8	3

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Reszel

Kadra i system doskonalenia zawodowego

W roku 2021 w szkołach prowadzonych przez Gminę Reszel pracowało 54 nauczycieli.

Tabela 83. Zatrudnienie nauczycieli w latach 2016-2021

Wymiar zatrudnienia	Ogółem	Bez stopnia	Stażysta	Kontraktowy	Mianowany	Dyplomowany
2016 Gimnazjum Nr 1 w Reszlu						
Pełny	23	-	-	2	5	16
Niepełny	0,72	-	-	-	-	0,72
2016 Szkoła Podstawowa Nr 3 w Reszlu						
Pełny	32	-	-	3	8	21
Niepełny	0,44	-	0,44	-	-	-
2017 Gimnazjum Nr 1 w Reszlu						
Pełny	21	-	-	1	6	14
Niepełny	1,22	-	-	-	-	1,22
2017 Szkoła Podstawowa Nr 3 w Reszlu						
Pełny	33,39	-	-	3	7	23
Niepełny	0,39	-	0,39	-	-	-
2018						
Pełny	53	-	1	3	10	39
Niepełny	0,5	-	-	-	-	0,5
2019						
Pełny	54	-	-	3	8	43
Niepełny	0,28	-	-	-	-	0,28
2020						
Pełny	56	-	-	3	9	44
Niepełny	-	-	-	-	-	-

2021						
Pełny	54	-	-	4	8	42
Niepełny	-	-	-	-	-	-

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Reszel

Dla zabezpieczenia odpowiedniego poziomu nauczania w latach szkolnych, zgodnie z wymogami prawa i potrzebami poczyniono nakłady w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli. Wypracowane systemy szkoleń dla kadry nauczycielskiej ukierunkowane są na stałe podnoszenie jakości pracy nauczyciela i szkoły, pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i zapewnianiu bezpiecznego środowiska szkolnego, wspomaganie innowacyjności dydaktycznej, rozwijanie wykorzystywania nowych technologii w nauczaniu i uczeniu się oraz promowanie interdyscyplinarnej współpracy.

Zgodnie z art. 70a ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela w budżetach szkół wyodrębniono środki na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli z uwzględnieniem doradztwa metodycznego:

Wydatki na doskonalenie zawodowe w roku szkolnym 2020/2021 wyniosły 29 076,86 zł. Odkryto się 8 szkoleń Rady Pedagogicznej i szkolenia dedykowane grupom nauczycieli, tj.:

Tabela 84. Szkolenia nauczycieli w Gminie Reszel w 2021 r.

Lp.	Temat szkolenia	Uczestnicy	Ilość godzin
1	Szkolenie RP – pracownicze plany kapitałowe	Cała kadra	4
2	Szkolenie RP z obsługi outlook office 365	Cała kadra	3
3	Kreatywne lekcje, lekcje kreatywności - mechanika twórczego myślenia: skojarzenia, analogie i metafory	Chętni nauczyciele	2
4	Trudny uczeń - wyzwanie dla najlepszych. Jak pracować z uczniem wykazującym trudności w nauce?	Chętni nauczyciele	2
5	Ocenianie motywujące do pracy uczniów w formie zdalnej i stacjonarnej	Chętni nauczyciele	2
6	Kompetencje kluczowe w praktyce szkolnej, czyli jak budować kompetencje przyszłości integrując wiedzę i umiejętności.	Chętni nauczyciele	2
7	Kolory depresji. Nauczycielom o depresji uczniów.	Chętni nauczyciele	2
8	Szkolenie dla nauczycieli z zakresu prowadzenia zajęć robotycznych z wykorzystaniem klocków	6	8

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Reszel

Poziom nauczania

Osiągnięcia uczniów są wynikiem nauczania i uczenia się. W znacznym stopniu zależą od zdolności i aspiracji, ale także środowiska rodzinnego. Badanie postępów edukacyjnych i osiągnięć uczniów może przybierać różne formy. Najczęściej są to sprawdziany wewnętrzne i zewnętrzne oraz konkursy przedmiotowe.

Tabela 85. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w latach 2016-2019 r. (podane w %)

Wyszczególnienie	Gimnazjum Nr 1 w Reszlu			
	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Część humanistyczna	-	60%		
Średni wynik szkoły - j. polski	65%	71%	66%	54%
Średni wynik województwa	66%	67%	65%	60%
Średni wynik szkoły znajduje się w przedziale skali staninowej	4	6	5	3
Średni wynik szkoły historia + wos	51%	49%	52%	51%
Średni wynik województwa	54%	56%	56%	56%
Średni wynik szkoły znajduje się w przedziale skali staninowej	4	3	4	3
Część matematyczno-przyrodnicza	-	41%	-	-
Średni wynik szkoły – cz. matematyczna	42%	37%	44%	32%
Średni wynik województwa	45%	43%	49%	39%
Średni wynik szkoły znajduje się w przedziale skali staninowej	4	4	4	3

Średni wynik szkoły – cz. przyrodnicza	51%	45%	53%	42%
Średni wynik województwa	49%	50%	54%	47%
Średni wynik szkoły znajduje się w przedziale skali staninowej	5	3	5	3
Część – język angielski	-	-	-	-
Średni wynik szkoły	51%	51%	55%	57%
Średni wynik szkoły znajduje się w przedziale skali staninowej	3	3	3	4
Średni wynik w województwie	60%	63%	64%	64%
Część – język niemiecki	-	-	-	-
Średni wynik szkoły	68%	90%	60%	65%
Średni wynik szkoły znajduje się w przedziale skali staninowej	7	9	7	7
Średni wynik w województwie	53%	50%	49%	46%

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Reszel

Tabela 86. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2020-2021 r. (podane w %)

2020/2021	
Język polski - kraj	60%
Średni wynik szkoły	57%
Średni wynik województwa	56%
Średni wynik szkoły znajduje się w przedziale skali staninowej	4
Matematyka - kraj	47%
Średni wynik szkoły	36%
Średni wynik województwa	42%
Średni wynik szkoły znajduje się w przedziale skali staninowej	3
Język angielski - kraj	66%
Średni wynik szkoły	69%
Średni wynik szkoły znajduje się w przedziale skali staninowej	6
Średni wynik w województwie	61%
Język niemiecki - kraj	49%
Średni wynik szkoły	46%
Średni wynik szkoły znajduje się w przedziale skali staninowej	5
Średni wynik w województwie	45%

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Reszel

Sukcesy uczniów

Na efektywność kształcenia oraz promocję szkoły wpłynął udział uczniów w różnego rodzaju konkursach i projektach. Uczniowie osiągnęli znaczące sukcesy w różnych dziedzinach życia szkolnego, uczestnicząc w wojewódzkich i ogólnopolskich oraz w wielu szkolnych i rejonowych konkursach przedmiotowych.

A. Konkursy przedmiotowe:

1. Laureatka Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Języka Polskiego,
2. Laureat Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Języka Angielskiego, finalista Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Matematyki,
3. Finalista Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Języka Polskiego, finalista Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Matematyki,
4. Finalistka Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Języka Polskiego,
5. Finalistka Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Języka Polskiego,
6. Finalista Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Języka Angielskiego.

B. V OGÓLNOPOLSKI KONKURS PLASTYCZNY „PEJZAŻE”:

1. I miejsce w V Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym „Pejzaże” - (kategoria wiekowa A (10-11 lat),
2. II miejsce w V Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym „Pejzaże” - (kategoria wiekowa A (10-11 lat),
3. II miejsce w V Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym „Pejzaże” - (kategoria wiekowa B (12-13 lat),
4. III miejsce w V Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym „Pejzaże” - (kategoria wiekowa B (12-13 lat),
5. III miejsce w V Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym „Pejzaże” - (kategoria wiekowa B (13-14 lat).

C. MISTRZOSTWA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO – MAZURSKIEGO JUNIORÓW W SZACHACH KLASYCZNYCH

1. III miejsce w INDYWIDUALNYCH MISTRZOSTWACH WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO – MAZURSKIEGO JUNIORÓW W SZACHACH KLASYCZNYCH 2021 GRUPA D-9 organizowanych przez Warmińsko - Mazurski Związek Szachowy.

Działalność sportowa i rekreacyjna

Wychowanie Fizyczne

W roku szkolnym 2020/2021 funkcjonowały klasy sportowe VI c, VI d, VII a. Uczniowie uczestniczyli w 10 lekcjach wychowania fizycznego tygodniowo (4 godziny przygotowania ogólnego, 6 godzin zajęć specjalistycznych z dyscyplin piłka ręczna dziewczęta, piłka nożna chłopcy.) Odbýwały się także pozalekcyjne zajęcia sportowe z projektu SZS- SKS oraz zajęcia wychowania fizycznego (lekkoatletyka, gimnastyka, piłka koszykowa, piłka siatkowa, piłka ręczna, piłka nożna, gry i zabawy ruchowe) dla klas IV-VIII - 4 godziny tygodniowo w ramach realizacji Programu z Wychowania Fizycznego. Zajęcia wychowania fizycznego w oddziałach 0 i w klasach I-III w zakresie 3 godzin tygodniowo prowadzone były przez nauczycielki edukacji wczesnoszkolnej.

Realizacja Kalendarza SKS oraz LSZ były w 2021 r. zawieszone z powodu epidemii. Niemniej jednak odbyło się kilka spotkań rekreacyjnych (wycieczka piesza, wycieczka rowerowa, wycieczki związane ze sportem, np. basen, lodowisko, wycieczki związane z ekologią, np. szkółka leśna, wycieczki krajoznawcze, rozwijające zainteresowania, w tym warsztaty). W sumie w 2021 r. odbyło się 79 spotkań rekreacyjnych, w których łącznie udział wzięło 5699 osób.

Projekty edukacyjne

Sukcesy uczniów są ich zasługą, ale także dużego wkładu pracy nauczycieli szkół oraz rodziców. Duży wkład w sukcesy uczniów reszelskiej szkoły mają również organizowane przez nauczycieli zajęcia pozalekcyjne, które rozwijają zainteresowania uczniów. Zajęcia te w roku szkolnym 2020/2021 realizowane były w ramach projektów edukacyjnych wspieranych finansowo środkami zewnętrznymi, wśród których wymienić należy:

1. Projekt „Wszelchstronny rozwój przedszkolaka szansą na sukces” – projekt realizowany jest w ramach działania 02.01.00 - Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej – od września 2019 r. do grudnia 2020 r. Od września 2020 do grudnia 2020 w Przedszkolu Samorządowym w Reszlu realizowany był Projekt współfinansowany z EFS w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko – Mazurskiego na lata 2014-2020 pod hasłem „Wszelchstronny rozwój przedszkolaka szansą na sukces”, kontynuacja projektu, który rozpoczął się we wrześniu 2019 roku, ale ze względu na pandemię i zawieszenie zajęć został wydłużony do grudnia 2020 roku.

Tabela 87. Zakres realizacji projektu „Wszelchstronny rozwój przedszkolaka szansą na sukces”

	Rodzaj zajęć	Wiek dzieci	Ilość grup	Liczba dzieci w grupie	Razem ilość w dzieci	Ilość zrealizowanych godzin.
1	Język angielski	3-6 lat	3	6	18	60 godz.
2	Zajęcia teatralne	5-6 lat	1	6	6	60 godz.
3	Zajęcia muzyczne z elementami tańca	3-6 lat	2	6	12	60 godz.
4	Zajęcia plastyczne	3-6 lat	2	6	12	60 godz.
5	Zajęcia konstrukcyjno - kreatywne	3-6 lat	2	6	12	60 godz.
6	Zajęcia konstrukcyjne i robotyka	4 lata	1	12	12	60 godz.
7	Zajęcia konstrukcyjne i robotyka	5 lata	2	10	20	Zaj. trwają 2 godz. 60 zajęć
8	Logopedia dla dzieci z wadami wymowy	3-6 lat	9	3-4	Zgodnie z potrzebami	120 godz.

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Reszel

Wartość projektu to 472 956,10 zł. Wkład własny 15% - jest to wynajem pomieszczeń na zajęcia, media oraz czas nauczycielek poświęcony na doskonalenie zawodowe. Celem projektu był wzrost udziału dzieci w edukacji przedszkolnej, poprzez wykorzystanie 14 wolnych miejsc w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Reszlu oraz wzrost kompetencji kluczowych dzieci w wieku przedszkolnym w zakresie porozumiewania się w językach obcych oraz kompetencji społecznych, inicjatywności, przedsiębiorczości i kreatywności. W ramach projektu 110 dzieci z przedszkola brało udział w różnorodnych zajęciach.

W ramach zajęć z języka angielskiego dzieci poznały podstawy języka angielskiego poprzez naukę wyliczanek, wierszy, piosenek i zabaw. Program zajęć był dostosowany do każdej grupy wiekowej. Tradycyjne wykłady i ćwiczenia były zastąpione zajęciami z wykorzystaniem aktywizujących metod nauczania.

Prowadzone były także zajęcia:

- a. **teatralne – Przedszkolak widzem i aktorem** – tematyką tych zajęć były zabawy i gry integracyjne w grupie teatralnej, tworzenie prostych scenek dramatycznych, scenki sytuacyjne, improwizowane, gry rozbudzające wyobraźnię, gry w wyobrażonych sytuacjach, ćwiczenia rozwijające wrażliwość słuchową, wyrażanie emocji, uczuć gestem, mimiką, ruchem, ćwiczenia emisyjne i praca nad dykcją, ćwiczenia pamięci, praca nad spektaklem, projektowanie i wykonywanie scenografii i rekwizytów, występ.
- b. **muzyczne z elementami tańca „Dziecko i muzyka”** – dzięki zajęciom tanecznym dzieci nauczyły się podejmowania inicjatyw oraz wrażliwości na potrzeby i uczucia innych. Ponadto stały się bardziej wprawione w komunikowaniu i dzieleniu się doświadczeniami z innymi ludźmi. zbiorowe uczestniczenie w zabawach muzycznych uspołecznia, przeciwdziała uczuciu samotności, sprzyja w przyswajaniu form współżycia.
- c. **plastyczne „Mali artyści”** - zajęcia miały na celu pobudzanie ciekawości. Zajęcia plastyczne przyczyniły się do rozwijania spostrzegawczości i kształtowania umiejętności świadomej obserwacji zjawisk i ludzi, stymulują wyobraźnię, pobudzają i rozwijają ciekawości poznawcze, a także otwartość na cudze uczucia i opinie, kształtują umiejętności współpracy w grupie zadaniowej.
- d. **konstrukcyjno-kreatywne** – zajęcia były oparte na zabawach plastycznych i konstruktorskich, których celem było ukazanie różnorodności świata i kultur. Ćwiczenia zdolności manualnych przygotowujące dzieci do nauki pisania to sposób na rozwijanie kreatywności dzieci, które jednocześnie pomagają dziecku zrelaksować się i wyciszyć.
- e. **konstrukcyjne i robotyka** – robotyka i zajęcia konstrukcyjne z wykorzystaniem klocków aktywizowały dzieci do twórczych działań i kreatywności, pracy zespołowej oraz rozwijania umiejętności technicznych. Dzięki tym zajęciom dzieci uczyły się poprzez zabawę. Zajęcia z robotyki i konstrukcyjne polegały na budowaniu z klocków. Operując klockami dzieci bazowały na charakterystycznym dla ich etapu rozwoju myśleniu konkretno-obrazowym stopniowo przechodząc do myślenia abstrakcyjnego, którego prawidłowy rozwój jest bardzo ważny podczas zdobywania wiadomości i umiejętności informatycznych i technicznych.
- f. **logopedyczne** – były to dodatkowe zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów logopedycznych.
- g. Podniesienie kwalifikacji - ramach projektu 3 nauczycielki przedszkola podniosły swoje **kompetencje** i zdobyły nowe kwalifikacje na studiach podyplomowych.
- h. zrealizowano **warsztaty** dla rodziców.
- i. **szkolenia dla rodziców:**
  - ✓ "Jak wspólnie spędzać czas wolny z dzieckiem?"
  - ✓ "Jak motywować dzieci w wieku przedszkolnym do rozwijania swoich kompetencji"

W czasie trwania projektu dzieci wyjechały na wycieczki edukacyjne, a w przedszkolu zostały zorganizowane dodatkowe imprezy edukacyjno – integracyjne.

W ramach projektu zakupiono pomoce dydaktyczne na zajęcia: laptopy, monitory interaktywne, podręczniki do języka angielskiego, tablicę multimedialną, projektory, tablety, zestawy konstrukcyjne klocków LEGO Wee Doo, różnego rodzaju zestawy klocków Lego Duplo dla młodszych konstruktorów, zestawy instrumentów muzycznych, pianino elektroniczne, mini scenę, rekwizyty teatralne, pomoce logopedyczne i na zajęcia plastyczne. Wszystko po to by uatrakcyjnić zajęcia i pobyt w przedszkolu.

Dzięki zajęciom w projekcie dzieci po obowiązkowych zajęciach wychowania przedszkolnego, miały szeroki wachlarz dodatkowych zajęć rozwijających kompetencje kluczowe, które będą przydatne nie tylko podczas nauki w szkole, ale przez całe życie.

2. Realizowany jest projekt „Akademia talentów” w ramach działania 02.02.00 Podniesienie jakości edukacyjnej ukierunkowanej na rozwój kompetencji kluczowych uczniów – projekt trwa od stycznia do grudnia 2021r.

Informacja o działaniach podejmowanych przez szkołę nakierowanych na kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Reszelskie placówki podejmowały różnego rodzaju działania, ukierunkowane na uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, które dostosowane były do indywidualnych potrzeb poszczególnych uczniów. Zasadą, wynikającą z art. 127 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. o Prawo oświatowe jest organizowanie kształcenia specjalnego na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, wydanego (na wniosek rodziców lub opiekunów prawnych dziecka) przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną, w tym publiczną poradnię specjalistyczną. Orzeczenie zawiera: diagnozę poziomu rozwoju dziecka, zalecane formy kształcenia oraz formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Kształceniem specjalnym obejmuje się dzieci i młodzież niepełnosprawną, niedostosowaną społecznie i zagrożoną niedostosowaniem społecznym, wymagającą stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy. Kształcenie to może być prowadzone w formie nauki odpowiednio w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych, przedszkolach i szkołach lub oddziałach integracyjnych, przedszkolach i szkołach lub oddziałach specjalnych, innych formach wychowania przedszkolnego i ośrodkach.

Indywidualnym obowiązkowym rocznym przygotowaniem przedszkolnym lub indywidualnym nauczaniem obejmuje się dzieci i młodzież, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do przedszkola lub szkoły.

Uczniowi objętemu kształceniem specjalnym dostosowuje się odpowiednio program wychowania przedszkolnego i program nauczania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia. Dostosowanie następuje na podstawie opracowanego dla ucznia indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego uwzględniającego zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.

W zależności od rodzaju niepełnosprawności, w tym stopnia upośledzenia umysłowego, dzieciom i młodzieży, organizuje się kształcenie i wychowanie, które stosownie do potrzeb umożliwia naukę w dostępnym dla nich zakresie, usprawnianie zaburzonych funkcji, rewalidację i resocjalizację oraz zapewnia specjalistyczną pomoc i opiekę.

W przedszkolach i szkołach podstawowych, w tym specjalnych, w innych formach wychowania przedszkolnego oraz w ośrodkach, a także w publicznych i niepublicznych poradniach psychologiczno - pedagogicznych, w tym poradniach specjalistycznych, mogą być tworzone zespoły wczesnego wspomagania rozwoju dziecka w celu pobudzania psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka, od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole, prowadzonego bezpośrednio z dzieckiem i jego rodziną.

Zgodnie z kalkulacją kwoty części oświatowej subwencji ogólnej na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży na rok:

2020 - Gmina Reszel otrzymała: 397 809,91,00 zł

- ✓ Szkoła Podstawowa Nr 3 w Reszlu – 378 190,03zł;
- ✓ Przedszkole Samorządowe w Reszlu - 19 619,88 zł;

2021 - Gmina Reszel otrzymała: 499 733,00 zł

- ✓ Szkoła Podstawowa Nr 3 w Reszlu – 475 020,91 zł;
- ✓ Przedszkole Samorządowe w Reszlu - 24 712,09 zł.

Liczba dzieci wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy w roku szkolnym 2020/2021 wyniosła 14 uczniów w szkole podstawowej i 1 dziecko w przedszkolu.

Uczniowie z orzeczeniami do kształcenia specjalnego objęci specjalną organizacją nauki i metod pracy

1. Klasa I - uczennica z niepełnosprawnością sprzężoną (słabowidząca i niepełnosprawna intelektualnie w stopniu umiarkowanym) objęta nauczaniem indywidualnym oraz zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi i logopedycznymi.
2. Klasa II - uczennica z niepełnosprawnością sprzężoną (słabowidząca i niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim), objęta nauczaniem indywidualnym oraz zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi i logopedycznymi.
3. Klasa II – uczennica z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, objęta zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi.
4. Klasa II - uczeń z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, mający nauczyciela współorganizującego kształcenie, objęty zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi.
5. Klasa III - uczeń słabosłyszący, mający nauczyciela współorganizującego kształcenie, objęty zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi i logopedycznymi.
6. Klasa IV – uczeń niepełnosprawny ruchowo, objęty zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi i rehabilitacją.
7. Klasa IV - uczennica z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, objęta zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi.

8. Klasa VII – uczennica słabosłysząca objęta zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi i logopedycznymi.
9. Klasa VII - uczeń z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, objęty zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi.
10. Klasa VI - uczeń niepełnosprawnością sprzężoną (niepełnosprawność ruchowa i niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym) objęty nauczaniem indywidualnym oraz zajęciami logopedycznymi i rehabilitacją.
11. Klasa VII – uczeń autystyczny, mający nauczyciela współorganizującego kształcenie, objęty zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi.
12. Klasa VIII – uczeń słabosłyszący, objęty zajęciami dydaktyczno-wyrównawczymi.
13. Klasa VIII - uczennica z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, objęta zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi i dydaktyczno-wyrównawczymi.
14. Przedszkole – dziecko słabosłyszące, objęte zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi.
15. Jedno dziecko z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, objęte nauczaniem indywidualnym i zajęciami rewalidacyjno-wychowawczymi.

Dowożenie uczniów

Realizując obowiązki określone w art. 32 i 39 ustawy Prawo oświatowe dowożono do szkół uczniów niepełnosprawnych. Droga dziecka z domu do szkoły nie może przekraczać: 3 km – w przypadku uczniów klas I – IV szkół podstawowych, 4 km – w przypadku uczniów klas V i VIII szkół podstawowych.

Gmina może zorganizować bezpłatny transport, zapewniając opiekę w czasie przewozu nawet wtedy, gdy w/w odległości nie są przekroczone.

Obowiązkiem gminy jest również:

- 1) zapewnienie uczniom niepełnosprawnym, których kształcenie i wychowanie odbywa się na podstawie art. 127, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej, a uczniom z niepełnosprawnością ruchową, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym - także do najbliższej szkoły ponadpodstawowej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 21 roku życia;
- 2) zapewnienie dzieciom i młodzieży, o których mowa w art. 36 ust. 17, a także dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończą:
  - ✓ 24 rok życia – w przypadku uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna;
  - ✓ 25 rok życia – w przypadku uczestników zajęć rewalidacyjno-wychowawczych;

Gmina Reszel zapewniła dowożenie dzieci niepełnosprawnych do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kętrzynie oraz Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Biskupcu.

We wszystkich środkach transportu zabezpieczona została opieka nad uczniami i wychowankami.

Tabela 88. Dowożenie uczniów do szkół na terenie Gminy Reszel w latach 2016-2021

Wyszczególnienie:		2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	Liczba uczniów dowożonych do szkół	241	224	222	208	204	149
2	Liczba dowożonych dzieci niepełnosprawnych	19	17	15	17	16	13
3	Nakłady w zł	bd	bd	417 473,28	582 598,24	311 385,45	336 568,00

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Reszel

Uczniowie niepełnosprawni dowożeni byli do Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Biskupcu oraz do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kętrzynie.

Pomoc materialna dla uczniów

Zgodnie z dyspozycją art. 90b i art. 90m ustawy o systemie oświaty wspomagano uczniów w formie stypendiów szkolnych i zasiłków szkolnych. Z tej formy wsparcia korzystali uczniowie szkoły podstawowej oraz innych szkół.

Ministerstwo Edukacji Narodowej wypełniając zadanie dotyczące udzielania pomocy materialnej dla uczniów w formie stypendiów szkolnych i zasiłków szkolnych opiera się na środkach rezerwy celowej budżetu. Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji

opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe.

Stypendium szkolne może być udzielane uczniom w formie:

- 1) całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą,
- 2) pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników,
- 3) sposób ustalania wysokości stypendium szkolnego w zależności od sytuacji materialnej uczniów i ich rodzin oraz innych okoliczności, formy, w jakich udziela się stypendium szkolnego w zależności od potrzeb uczniów zamieszkałych na terenie gminy.

Zasiłek szkolny

Zasiłek to forma pomocy materialnej o charakterze socjalnym. Takie świadczenie przysługuje uczniom, którzy znajdują się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego, np. których sytuacja materialna uległa pogorszeniu i z powodu śmierci rodzica.

Zasiłek szkolny może być przyznawany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym. Zasiłek szkolny może być przyznawany raz lub kilka razy w ciągu roku, niezależnie od otrzymywanego stypendium szkolnego.

Liczbę przyznanych stypendiów oraz zasiłków szkolnych przedstawiają poniższe tabele (sporządzono na podstawie danych z MOPS w Reszlu).

Tabela 89. Liczbę przyznanych stypendiów oraz zasiłków szkolnych - wrzesień 2020 r. – grudzień 2020 roku

Lp.	Szkoła	Liczba wydanych decyzji stypendium	Liczba wydanych decyzji zasiłek szkolny
1.	Szkoła Podstawowa	40	0
2.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa/branżowa	6	0
3.	LO	6	0
4.	Technikum	7	0
5.	Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	0	0
6.	Szkoła policealna	0	0
	Razem	59	0

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Reszel

Tabela 90. Liczbę przyznanych stypendiów oraz zasiłków szkolnych - styczeń 2021 r. – sierpień 2021 roku

Lp.	Szkoła	Liczba wydanych decyzji stypendium	Liczba wydanych decyzji zasiłek szkolny
1.	Szkoła Podstawowa	38	0
2.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa/branżowa	4	0
3.	LO	6	0
4.	Technikum	7	0
5.	Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	0	0
6.	Szkoła policealna	0	0
	Razem	55	0

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Reszel

Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze motywacyjnym są:

- 1) stypendium za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe;
- 2) stypendium Prezesa Rady Ministrów;

- 3) stypendium Ministra właściwego do spraw Oświaty i Wychowania;
- 4) stypendium Ministra właściwego do spraw Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego (zgodnie z ustawą o systemie oświaty).

Finansowanie oświaty

W 2020 roku do budżetu miasta wpłynęła subwencja z budżetu państwa w wysokości 5 120 075 zł. Jej udział w stosunku do dochodów budżetu ogółem stanowił 12,9 %. Tabela nr 90 przedstawia wysokość subwencji w latach 2018– 2020.

Tabela 91. Subwencja oświatowa w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Subwencja oświatowa w zł	5 147 798	5 297 712	5 120 075

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Reszel

Do wyliczenia kwoty części oświatowej subwencji ogólnej przyjmuje się ilość uczniów w szkole, ponadto ilość uczniów w kl. I-III, ilość uczniów w klasach sportowych, ilość uczniów z niepełnosprawnościami (w szkole i w przedszkolu), w przedszkolach do wyliczenia subwencji liczone są tylko sześciolatki (na dzieci młodsze w przedszkolach subwencja nie jest naliczana) oraz fakt, że miasto Reszel jest miastem poniżej 5.000 mieszkańców . W latach 2018-2020 zauważalny jest wzrost wskaźnika korygującego, zastosowanego do wyliczenia kwoty subwencji, który w roku 2018 wynosił (w zaokrągleniu do trzeciego miejsca po przecinku) 1,115, w 2019 roku – 1,135 a w roku 2020 już 1,143.

Część oświatowa subwencji ogólnej w kolejnych latach sukcesywnie spada. Wzrost kwoty subwencji w 2019 roku spowodowany był w szczególności wzrostem płac nauczycieli – 9,6% od miesiąca września 2019.

SZKOŁY PONADPODSTAWE

Na terenie Gminy Reszel funkcjonuje Zespół Szkół im. Macieja Rataja w Reszlu. Organem prowadzącym szkołę jest Powiat Kętrzyński.

Zespół Szkół im. M. Rataja jest zespołem szkół ponadgimnazjalnych, w skład którego wchodzi:

- a) liceum ogólnokształcące,
- b) technikum,
- c) zasadnicza szkoła zawodowa/ branżowa Szkoła I stopnia

Młodzież kształci się w następujących zawodach:

- ✓ technik architektury krajobrazu,
- ✓ technik ekonomista,
- ✓ technik technologii drewna,
- ✓ technik informatyk,
- ✓ technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej,
- ✓ technik poligrafii i grafiki cyfrowej,
- ✓ sprzedawca, stolarz, kucharz małej gastronomii, cukiernik, fryzjer, elektryk, mechanik pojazdów samochodowych i inne stosownie do zapotrzebowania rynku pracy.

Integralną część Zespołu Szkół im. M. Rataja stanowią:

- a) Biblioteka szkolna
- b) Internat przy ul. Łukasińskiego 3a w Reszlu,
- c) Warsztaty Szkolne przy ul. Wojska Polskiego 3a w Reszlu,
- d) Szkolne Schronisko Młodzieżowe przy ZS w Reszlu, ul. Łukasińskiego 3a w Reszlu.

Inwestycje i remonty w obiekty oświatowe

W obiektach szkolnych Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Reszlu w roku szkolnym 2020/2021 wykonane zostały:

1. Naprawa i konserwacja boiska piłkarskiego w kompleksie sportowym „Orlik -2012”.
2. Naprawa instalacji elektrycznej oświetleniowej w budynku przy ul. Chrobrego 5A.
3. Naprawa instalacji elektrycznej zasilania gniazd w pomieszczeniach kuchennych w budynku przy ul. Konopnickiej 2.
4. Wymiana wykładziny homogenicznej w pomieszczeniach przy hali sportowej przy ul. Chrobrego 5A.
5. Demontaż rusztu i wykładziny sportowej Linosport w hali sportowej.

6. Malowanie pomieszczeń do nauki i korytarzy po wykonaniu termomodernizacji z użyciem zakupionych materiałów. Wykonanie przez konserwatorów szkolnych.
7. Naprawa kuchni gazowej w budynku przy ul. Konopnickiej 2.

Inwestycja termomodernizacja budynku szkolnego przy ul. Konopnickiej 2, realizowana przez Urząd Gminy w Reszlu. Zakres robót: wykonanie izolacji pionowej ścian zewnętrznych, wykonanie sieci odwodnienia budynku szkolnego, ocieplenie stropów i ścian elewacji, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej zewnętrznej, wymiana instalacji centralnego ogrzewania, wymiana opraw oświetleniowych ze źródłami światła, wykonanie instalacji fotowoltaicznej.

11 Kapitał społeczny

11.1 Aktywność obywatelska, liczba i działalność organizacji pozarządowych

Aktywność obywatelska

Budżet obywatelski to forma uczestnictwa mieszkańców w podejmowaniu decyzji dotyczących lokalnych spraw, najbliższego otoczenia. Każdy mieszkaniec może decydować na jaki cel zostaną wydane pieniądze stanowiące część gminnego budżetu.

W 2019 roku odbył się nabór wniosków do drugiej edycji Reszelskiego Budżetu Obywatelskiego na rok 2020.

Uchwałą Nr VIII/64/2019 z dnia 24 kwietnia 2019 roku Rady Miejskiej w Reszlu wprowadzono zmiany do Uchwały Nr LX/419/2018 z dnia 30 sierpnia 2018 r. w zakresie wymagań, jakie projekt RBO powinien spełniać.

Na podstawie w/w uchwał Burmistrz Reszla Zarządzeniem Nr 18/2019 z dnia 03 lipca 2019 r. wdrożył procedurę konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy w celu wyłonienia zadań, które zatwierdzone zostały do realizacji w ramach Reszelskiego Budżetu Obywatelskiego na 2020 rok. Do realizacji w 2020 roku zakwalifikowano 4 zadania, z tego 2 inwestycyjne i 2 zadania bieżące.

Projekty gminne są również realizowane w oparciu o Fundusz sołecki/ Do 30 września każdego roku Sołectwa Gminy Reszel składają propozycję zadań do realizacji w ramach środków przysługujących im do wykorzystania w roku przyszłym. Kwota funduszu sołeckiego w 2020 roku ogółem – 264 792,31 zł

Projekty zrealizowane dotychczas w ramach Reszelskiego Budżetu Obywatelskiego i Funduszu sołeckiego to w roku 2020:

- Budowa wiaty w msc. Leginy – Fundusz sołecki
- Budowa wiaty msc. Pieckowo – Fundusz sołecki
- Budowa chodnika w msc. Pilec – wykonanie dokumentacji projektowej – Fundusz sołecki
- Budowa oświetlenia solarnego w msc. Czarnowiec – Fundusz sołecki
- Budowa skrzynki elektrycznej na placu spotkań mieszkańców w msc. Worplawki – Fundusz sołecki
- Zagospodarowanie terenu na miejsce spotkań letnich w msc. Ramty– Fundusz sołecki
- Przebudowa ogrzewania w świetlicy wiejskiej w msc. Widryny – Fundusz sołecki
- Remont świetlicy wiejskiej w Widrynach– Fundusz sołecki
- Zagospodarowanie terenu działki Nr 295/72 na teren rekreacyjno – sportowy w msc. Plenowo– Fundusz sołecki i RBO
- Remont elewacji budynku świetlicy wiejskiej w msc. Łężany – Fundusz sołecki
- Remont i wyposażenie świetlicy w Klewnie – Fundusz sołecki
- Przebudowa drogi gminnej Nr 124025N na odcinku 40 m, na wysokości kaplicy Świętej Anny w msc. Robawy wraz z miejscem do wypoczynku – RBO

W 2020 roku wdrożono procedurę konsultacji społecznych w stosunku do czterech projektów uchwał Rady Miejskiej. Procedura konsultacji społecznych określona została Uchwałą Nr VIII/32/2011 Rady Miejskiej w Reszlu z dnia 29 marca 2011 r. (z późn.zm). Projekty uchwał podlegające konsultacjom podane zostały do wiadomości publicznej w sposób. zwyczajowo przyjęty, w tym również wraz z formularzami do wnoszenia uwag zamieszczane były w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy w Reszlu.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Na terenie gminy Reszel funkcjonują następujące organizacje pozarządowe:

Stowarzyszenia

1. Stowarzyszenie Kulturalne „ZAMEK” w Reszlu,
2. Stowarzyszenie „ABSOLWENT” w Reszlu,
3. Stowarzyszenie „POMOCNA DŁOŃ” w Reszlu,
4. Stowarzyszenie Kulturalne „RESZELANIE”,
5. Stowarzyszenie „PIECKOWO 2022”,
6. Stowarzyszenie „DEJNOWY PILEC”,

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Reszel

7. Reszelskie Stowarzyszenie Kulturalne „OŻYWIĆ PRZESTRZEŃ”,
8. Stowarzyszenie Przyjaciół Klasztoru w Reszlu,
9. Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „RE-AKCJA” w Reszlu,
10. „STOWARZYSZENIE WORPŁAWKI” w Worpławkach,
11. Stowarzyszenie Aktywna Wieś Zawidy,
12. Towarzystwo Miłośników Reszla i Okolic
13. Stowarzyszenie Ogrodowe 'ZIELONE WZGÓRZA”,
14. Stowarzyszenie Rodzinnych Ogrodów Działkowych „JUTRZENKA” w Reszlu,
15. Reszelski Klub Sportowy ORLETA-REMA,
16. Stowarzyszenie Aktywności Sportowej „SZANSA RESZEL”,
17. Ochotnicza Straż Pożarna w Reszlu,
18. Ochotnicza Straż Pożarna w Pilcu,

Fundacje:

1. Fundacja Pomocy Dzieciom i Osobom Niepełnosprawnym,
2. Fundacja Sanktuarium Świętolipskie,
3. Fundacja Wspólny Rozwój

Oddziały Związków:

1. Związek Ukraińców w Polsce Koło w Reszlu,
2. Zarząd Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Reszlu,
3. Związek Sybiraków Region Warmińsko-Mazurski /Zarząd Kętrzyn,

Koła:

1. Koło Gospodyń Wiejskich w Klewnie „Klewniaki”,

Kluby Sportowe:

1. Motoklub Reszel,
2. Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Orlik” Reszel

W roku 2020 udzielono 4 dotacji z budżetu gminy na zadania realizowane przez organizacje pozarządowe, działające na terenie Gminy Reszel w łącznej wysokości 137 740,00 zł.

Podstawowym dokumentem, który określa cele, zasady oraz formy współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi jest corocznie aktualizowany i uchwalany przez Radę Miejską w Reszlu program współpracy. Program Współpracy Gminy Reszel z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2019 uchwalony został przez Radę Miejską w Reszlu w dniu 29 listopada 2018 roku (Uchwała Nr II/14/2018), dnia 18 grudnia 2018 roku wprowadzono zmiany do programu (Uchwała Nr III/32/2018).

Gmina Reszel w roku 2019 stosowała wymienione w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 450 z późn. zm.) formy współpracy z organizacjami pozarządowymi:

- a) zlecanie organizacjom pozarządowym oraz innym podmiotom działającym w zakresie pożytku publicznego realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- b) wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałaniu w celu zharmonizowania tych kierunków;
- c) konsultowanie z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi w zakresie pożytku publicznego odpowiednio do zakresu ich działania, projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji;
- d) tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych, innych podmiotów działających w zakresie pożytku publicznego oraz przedstawicieli właściwych organów administracji publicznej.

W celu przygotowania projektu budżetu na rok 2019 organizacje składały wnioski do projektu budżetu do 30 września 2018 r.

W ramach programu współpracy realizowane były zadania w zakresie określonym w art. 4 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie z dn. 24 kwietnia 2003 r. (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 450 z późn. zm.) min. przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym oraz wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu.

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Reszel

Tabela 92. Wykaz dotacji przyznanych w konkursie na realizację w formie wsparcia zadań publicznych Gminy Reszel w 2019 roku

Lp.	Nazwa zadania	Nazwa oferenta	Wysokość przyznanego dofinansowania
1	Zadanie w zakresie popularyzacji muzyki poważnej	Parafia Św. Apostołów Piotra i Pawła w Reszlu Dom Zakonny Towarzystwa Jezusowego	16 000,00 zł
2	Organizacja dowożenia dzieci niepełnosprawnych zamieszkałych w Gminie Reszel do Ośrodka Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczego w Biskupcu, gdzie realizują obowiązek szkolny	Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Biskupcu	59 000,00 zł
3	Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych z dziećmi z rodzin dysfunkcyjnych	Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń	15 000,00 zł
4	Zajęcia sportowo - rekreacyjne dla dzieci i młodzieży - zdrowe ferie	RKS „Orlęta – Rema”	5 000,00 zł
5	Zajęcia sportowo - rekreacyjne dla dzieci i młodzieży – sportowe wakacje	RKS „Orlęta – Rema”	5000 zł
6	Kulturalne Ferie Bez Używek	Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe RE-AKCJA	5 000,00 zł
7	Organizacja imprez sportowych towarzyszących obchodom Dni Reszla – Ogólnopolskie Zawody Motocrossowe z okazji Dni Reszla	Motoklub Reszel	7 000,00 zł
8	Organizacja rozgrywek sportowych piłki nożnej	RKS „Orlęta – Rema” Stowarzyszenie Aktywności Sportowej „Szansa Reszel”	55 000,00 zł
9	Organizacja rozgrywek sportowych piłki nożnej dzieci i młodzieży	RKS „Orlęta – Rema”	53 000,00 zł
10	Organizacja rozgrywek sportowych piłki ręcznej dzieci i młodzieży	LUKS Orlik	10 000,00 zł

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu Współpracy Gminy Reszel z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego za 2019 rok

11.2 Współpraca międzysektorowa

Współpracę międzynarodową przedstawia poniższa tabela:

Tabela 93. Umowy partnerskie podpisane przez Gminę Reszel.

Miasto	Kraj	Data podpisania umowy
Raabs an der Thaya	Austria	Umowa podpisana 12 lipca 2002 roku.
Jemnice	Czechy	Umowa podpisana 1.10.2004 roku
Jaszuny	Litwa	Umowa podpisana 11 lipca 2008 roku.
Legden	Niemcy	Umowa podpisana 9 maja 2010 roku.

Źródło: Raport o stanie Gminy Reszel za rok 2020

Raabs an der Thaya

Gminy Reszel w Polsce i Raabs an der Thaya w Austrii podpisując umowę dają wyraz woli pielęgnacji obustronnych kontaktów w dziedzinach kultury, szkolnictwa, sportu, gospodarki i środowiska, aby w ten sposób podjąć PARTNERSTWO MIAST i GMIN.

Jemnice

Gminy wyraziły wolę wymiany doświadczeń w wielu dziedzinach życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego. Podpisanie umowy zaowocowało bezpośrednimi kontaktami między szkołami, klubami sportowymi, jednostkami kultury oraz wymianą doświadczeń w sprawach gospodarczych. Podpisanie umowy dało początek do działań zainteresowanych stron.

Jaszuny

Ok. 80% mieszkańców Jaszun stanowią Polacy. W Jaszunach funkcjonuje polska szkoła, ośrodek kultury, biblioteka. Mieszkańcy w codziennych kontaktach porozumiewają się w ojczystym języku polskim. Związek z Ojczyzną, kultywowanie tradycji i kultury przodków powoduje, że słowo „Polska” ma w Jaszunach szczególne znaczenie, a patriotyzm szczególny wymiar. „Mieszkamy na Litwie, ale jesteśmy Polakami” – podkreślała w swoim wystąpieniu Pani Zofia Griażnowa – były Starosta Gminy Legden

W umowie partnerskiej Gminy Reszel i Legden zapisano, iż partnerstwa miast są fundamentem porozumienia między państwami i narodami. Dobre sąsiedztwo oraz zbliżanie się do siebie poszczególnych regionów powstaje w głowach i sercach ludzi. Podpisanie umowy partnerskiej ma stanowić punkt wyjścia dla tego procesu.

Partnerstwo zostało zawarte celem wspomagania rozwoju wspólnej pracy oraz wzajemnej wymiany doświadczeń w dziedzinie kultury, turystyki, współpracy młodzieży, sportu, pracy socjalnej, administracji.

W 2019 roku zorganizowano wyjazd do miast partnerskich Jemnice, Raabs an der Thaya i Jaszuny oraz przyjęto w Reszlu delegację z miasta partnerskiego Jaszuny. W ramach współpracy miast partnerskich organizowana jest wymiana młodzieży szkolnej, chórów parafialnych, przedsiębiorców, rolników i in.

W dniach 18-22 lipca 2019 roku po raz kolejny Chór Parafialny wraz z osobami towarzyszącymi udał się z wizytą partnerską do Jemnicy w Czechach. Tym razem w programie była również wizyta w Austrii w partnerskiej gminie Raabs an der Thaya.

12 Finanse samorządowe

12.1 Budżet gminy – dochody i wydatki, w tym ich struktura

Budżet jednostki samorządu terytorialnego jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów. Zgodnie z art. 211 ust 4 ustawy o finansach publicznych podstawą gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego jest uchwała budżetowa.

Budżet Gminy Reszel został uchwalony Uchwałą Nr XVIII/135/2019 z dnia 12 grudnia 2019. W 2020 roku budżet gminy Reszel był kilkukrotnie zmieniany.

Tabela 94. Plan i wykonanie budżetu gminy Reszel w 2020 roku.

Nazwa	Plan pierwotny 01.01. 2020 r.	Plan budżetu na koniec 2020 r.	Wykonanie budżetu w 2020 r.	% wykonania
Dochody	38 820 107,63	39 770 881,00	39 147 444,14	98,4
dochody bieżące	34 775 041,63	36 848 231,22	36 147 454,03	98,1
dochody majątkowe	4 045 066,00	2 922 649,78	2 999 990,11	102,6
Wydatki	35 411 619,65	39 369 271,91	36 110 700,69	91,7
wydatki bieżące	34 302 799,62	36 584 537,00	34 125 236,07	93,3
wydatki	1 108 820,03	2 784 734,91	1 985 464,62	71,3
Deficyt/Nadwyżka	3 408 487,98	401 609,09	3 036 743,45	756,14

Źródło: Sprawozdanie z wykonania Budżetu Gminy Reszel za 2020 rok

Dochody

Wysokość osiąganych dochodów świadczy o pozycji finansowej jednostki samorządu terytorialnego.

Dochody budżetu gminy to dochody własne, subwencje i dotacje celowe z budżetu państwa. Szczegółowe określenie źródeł dochodów gminy, zasady ich ustalania i gromadzenia określa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Dochodami mogą być również środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki z budżetu Unii Europejskiej oraz inne środki określone w odrębnych przepisach.

Zgodnie z Konstytucją, dochody własne gminy obejmują wszelkie dochody jednostek samorządu terytorialnego z wyjątkiem subwencji ogólnych i dotacji celowych.

Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (DZ.U. z 2020 r. poz. 23 z późn. zm.) dzieli dochody gminy na grupy.

Pierwszą z nich są wpływy z ustalonych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw podatków. Zalicza się do niej następujące podatki:

- ✓ podatek od nieruchomości;
- ✓ podatek rolny;
- ✓ podatek leśny;
- ✓ podatek od środków transportowych;
- ✓ opodatkowanie w formie karty podatkowej;
- ✓ podatek od spadków i darowizn;
- ✓ podatek od czynności cywilnoprawnych.

Drugą grupę dochodów własnych gminy stanowią wpływy z opłat:

- ✓ skarbowej;
- ✓ targowej;

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Reszel

- ✓ uzdrowiskowej;
- ✓ eksploatacyjnej;
- ✓ innych, stanowiących dochody gminy, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów.

Udziały w podatkach dochodowych, stanowiących dochód budżetu państwa są powszechnie stosowaną formą dochodów jednostek samorządu terytorialnego, traktowaną jako metoda równoważenia budżetów samorządu terytorialnego. Stanowią one:

- ✓ wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT), od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy, określony w ustawie, wynosi 38,16%,
- ✓ wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), od podatników tego podatku posiadających siedzibę na obszarze gminy, wynosi 6,71%.

Pozostałe dochody gminy, tj.: zwrot z PUP kosztów zatrudnienia pracowników interwencyjnych, wpływy z najmu, dzierżawy i sprzedaży mienia gminy, wpłaty za posiłki w stołówce szkolnej, zwrot niewykorzystanych środków z wydatków niewygasających, usługi opiekuńcze, zajęcie pasa drogowego, odsetki od nieterminowych płatności podatków i opłat, zwroty, rozliczenia z lat ubiegłych, dochody gminy związane z realizacją zadań zleconych, wpływy z różnych opłat (ochrona środowiska).

Planowane na początku 2020 roku dochody budżetowe Gminy Reszel – 38 820 107,63 zł, a planowane na koniec 2020 roku dochody budżetowe wynosiły już – 39 770 881,00 zł. W trakcie roku 2020 plan dochodów wzrósł o 950 773,37 zł.

Jak wynika z powyższej tabeli, dochody budżetowe ogółem zrealizowano w wysokości 39 147 444,14zł, tj. w 98,4 % planu, z tego:

- dochody bieżące - 36 147 454,03 zł, tj. 98,1 % planu,
- dochody majątkowe - 2 999 990,11 zł, tj. 102,6 % planu.

Tabela 95. Struktura dochodów budżetowych Gminy Reszel wykonanych w 2020 roku

Nazwa	2020	Procentowy udział w dochodach ogółem
Dochody własne	13 342 985,55 zł	34,08 %
Dotacje	15 480 552,59 zł	39,54 %
Subwencje	9 823 906,00 zł	25,09 %
Fundusz przeciwdziałania COVID-19	500 000,00 zł	1,28 %
Razem dochody	39 147 444,14 zł	x

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z wykonania Budżetu Gminy Reszel za 2020 rok

Największy udział w zrealizowanych dochodach stanowią dotacje – 39,54 %, następnie dochody własne 34,08 %. Subwencja z budżetu państwa stanowiła 25,09 % wpływów, fundusz przeciwdziałania COVID-19 – 1,28 %.

Dochody własne zrealizowano w 98 %. Na planowaną kwotę 13 617 047,77 zł wpłynęło 13 342 985,55 zł. Subwencja z budżetu państwa wpłynęła w 100,0 % planu, tj. w kwocie 9 823 906,00 zł. Wpływy z dotacji wyniosły 15 480 552,59 zł, stanowią 97,79 % planu. Środki z Funduszu przeciwdziałania COVID-19 wpłynęły w 100 % planu, tj. w kwocie 500 000,00 zł.

Tabela 96. Dochody własne Gminy Reszel wg źródeł w 2020 roku

Nazwa	2020	Procentowy udział w dochodach własnych
dochody własne	13 342 985,55	x
Podatki i opłaty	11 305 858,07 zł	84,73%
Dochody z majątku gminy	1 272 281,12 zł	9,53%
Pozostałe dochody	764 846,36 zł	5,73%

Źródło: Sprawozdanie z wykonania Budżetu Gminy Reszel za 2020 rok.

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Reszel

Tabela 97. Udział PIT i CIT w dochodach Gminy Reszel

Nazwa	2020	Procentowy udział w dochodach własnych
udział w PIT	4 117 458,00 zł	30,85 %
udział w CIT	151 697,45 zł	1,13 %

Źródło: Sprawozdanie z wykonania Budżetu Gminy Reszel za 2020 rok

Największy udział w dochodach własnych a zarazem jeden z ważniejszych dochodów to wpływy z podatków i opłat – 84,73%. Udział w podatku PIT – 30,85%. Wpływy z podatków stanowią narzędzie niezbędne do finansowania zadań gminy, przyczyniają się do jej rozwoju zarówno pod względem społecznym, jak również inwestycyjnym.

Tabela 98. Dochody na 1 mieszkańca Gminy Reszel w latach 2016 – 2020 (w zł)

Lp.	Rodzaj dochodu	2016	2017	2018	2019	2020
1	ogółem	3 829,68	4 147,87	4 589,74	5 958,42	5 249,76
2	dochody własne	1 365,44	1 406,82	1 571,50	1 851,45	1 856,37
3	dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	408,66	458,33	529,54	592,04	552,16
4	dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	3,60	7,12	11,52	14,39	20,34
5	dochody własne - dochody podatkowe ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	534,31	529,58	598,00	614,69	671,08

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Dochody gminy Reszel z roku na rok wzrastały aż do 2019 roku. W 2020 roku jednakże zanotowano spadek dochodu. Obrazuje to dochód obliczony na jednego mieszkańca. Od 2016 roku z kwoty – 3 829,68 zł dochodu na jednego mieszkańca wzrósł do kwoty – 5 249,76 zł w 2020r. Świadczy to o poprawiającej się kondycji miasta, nie mniej jednak niepokojąco wygląda fakt spadku wskaźnika w stosunku do roku 2019.

Wydatki

Wydatki są odzwierciedleniem realizacji zadań wykonywanych przez gminę, określonych w odrębnych przepisach, pozostające w dyspozycji jednostki samorządu terytorialnego. W budżecie wyodrębnia się wydatki bieżące i majątkowe, w szczególności przeznaczone na:

- ✓ zadania własne gminy;
- ✓ zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami;
- ✓ zadania przejęte do realizacji w drodze umów lub porozumień;
- ✓ zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- ✓ pomoc rzeczową lub finansową innym jednostkom;
- ✓ programy finansowane z udziałem środków zewnętrznych.

Do wydatków bieżących zaliczamy: wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń, dotacje na

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Reszel

zadania bieżące, na obsługę długu jednostek samorządu terytorialnego, wydatki z tytułu poręczeń i gwarancji.

Wydatki majątkowe obejmują: wydatki na zadania inwestycyjne, przekazanie udziałów do WPK na zadania inwestycyjne, dotacje i dofinansowanie zadań inwestycyjnych.

W wielkości poszczególnych rodzajów wydatków znajdują odbicie kierunki i zakres zadań powierzonych gminie do wykonania. W strukturze wydatków bieżących największą część stanowią wydatki na finansowanie rodziny, oświaty i wychowania, pomocy społecznej, administracji publicznej oraz gospodarki komunalnej i ochrony środowiska. Poza wyżej wymienionymi, miasto również ponosi wydatki na: rolnictwo i łowiectwo, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę, transport i łączność, turystykę, gospodarkę mieszkaniową, działalność usługową, urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa, bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową, obsługę długu publicznego, ochronę zdrowia, edukacyjną opiekę wychowawczą, kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego oraz kulturę fizyczną.

Planowane na początku 2020 roku wydatki budżetowe gminy Reszel – 35 411 619,65 zł, a planowane na koniec 2020 roku wydatki budżetowe wynosiły już – 39 369 271,91 zł. W trakcie roku 2020 plan wydatków wzrósł o 3 957 652,26 zł.

Wydatki budżetowe ogółem w roku 2020 wyniosły 36 110 700,69 zł na planowaną kwotę 39 369 271,91 zł. Zrealizowano je na poziomie 91,7 % planu. Wydatki bieżące stanowiły 94,5 % ogółu poniesionych wydatków, tj. kwotę 34 125 236,07 zł. Wydatki majątkowe wyniosły 1 985 464,62 zł i stanowiły 5,5 % wydatków budżetowych ogółem. Plan wydatków bieżących wykonano w 93,3 %, natomiast wydatki majątkowe zrealizowano w 71,3 %.

Tabela 99. Wydatki na 1 mieszkańca Gminy Reszel w latach 2016 – 2020 (w zł)

Lp.	Rodzaj wydatku	2016	2017	2018	2019	2020
1	Ogółem	3 704,78	4 144,38	5 454,93	6 159,46	4 842,52
2	w Dziale 801- Oświata i wychowanie	885,36	889,47	991,42	1 055,05	1 124,37
3	w Dziale 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	140,56	137,73	163,73	182,27	172,88
4	wydatki w rozdziale 90005 Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	0,00	0,00	3,18	10,29	19,85
5	wydatki majątkowe	208	467	1 538	1 896	266

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

12.2 Poziom zadłużenia

Zobowiązania, przychody i rozchody gminy Reszel

Całkowity poziom zadłużenia na dzień 31 grudnia 2020 r. wynosił 29,3 %, co stanowiło kwotę 11 477 352,00 zł, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń wskaźnik zadłużenia wynosił 14,7 %.i dotyczyła zadłużenia Miasta z tytułu zaciągniętych kredytów. Wielkość długu publicznego liczona w stosunku do planowanych dochodów stanowi 28,85 %, zaś do wykonanych 29,31 %.

Tabela 100. Zadłużenie Gminy Reszel w latach 2017 – 2020

	2017	2018	2019	2020
Zadłużenie na dzień 31 grudnia (zł)	5 286 272,76	10 833 762,88	14 661 457,00	11 477 352,00

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Reszel za lata 2015 – 2020.

Obsługa kredytów i pożyczek (odsetki) wyniosła w 2020 roku 256 501,89 zł.

W 2010 roku Gmina udzieliła poręczenia kredytu wraz z odsetkami Spółce PWiK w Reszlu na realizację zadania współfinansowanego ze środków UE „Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wraz z przyłączami w miejscowościach.: Pilec, Wólka Pilecka, Klewno, Worplawki, Dębnik, Widryny, Śpiglówka, Św. Lipka, Staniewo” kwota poręczenia 2 646 606,30 zł (na lata 2010-2020). Poręczenie wygasło z dniem 31.12.2020 r.

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Reszel

Wskaźnik długu publicznego został określony w art. 216 ust 5 Konstytucji RP. Zgodnie z nim nie wolno zaciągać pożyczek lub udzielać gwarancji i poręczeń finansowych, w następstwie których państwowy dług publiczny przekroczy 3/5 (60 %) wartości rocznego produktu krajowego brutto. W przypadku Gminy Reszel wskaźnik wykonany za 2020 rok wyniósł 52,5 %.

Przychody gminy Reszel w 2020 roku w wysokości 2 782 495,91 zł to środki pochodzące z Niewykorzystanych środków pieniężnych, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt. 8 ustawy o finansach publicznych – 543 548,07 zł oraz wolnych środków – 2 238 947,84 zł.

Rozchody w 2020 roku wyniosły 3 184 105,00 zł na plan 3 184 105,00 zł, co stanowi 100,0 % planu. Całość kwoty przeznaczono na spłatę kredytów i pożyczek, co stanowiło 8,13 % dochodów zrealizowanych.

12.3 Zdolność inwestycyjna

W 2020 roku wydatki majątkowe zrealizowano na poziomie 71,3 % planu. Z planowanej kwoty 2 784 734,91 zł wydatkowano 1 985 464,62 zł. Wydatki majątkowe stanowią 5,5 % wydatków budżetu ogółem.

Na zadania inwestycyjne (roczne i wieloletnie) przewidziane do realizacji w 2020 roku zaplanowano kwotę 1 889 234,91 zł, wydatkowano łącznie 1 117 835,98 zł, co stanowi 56,30 % poniesionych wydatków majątkowych ogółem. Plan zrealizowano w 59,17 %.

Na pozostałe wydatki majątkowe zaplanowano kwotę 895 500,00 zł, wydatkowano 867 628,64 zł. Wydatki te stanowią 43,70 % poniesionych wydatków majątkowych ogółem. Zrealizowano je w 96,89 % planu. Pozostałe wydatki majątkowe dotyczą przyznanych dotacji na pomoc finansową oraz na dofinansowanie realizacji kosztów zadań inwestycyjnych na podstawie zawartych umów z innymi podmiotami sfery finansów publicznych.

Tabela 101. Zadania inwestycyjne (roczne i wieloletnie) planowane do realizacji w 2020 roku oraz wydatki poniesione na ich realizację w 2020 roku

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Wydatki w zł
1	Budowa kanalizacji w msc. Klewno - opracowanie dokumentacji	45 000,00
2	Zagospodarowanie terenu na miejsce spotkań letnich w msc. Ramty	11 300,00
3	Budowa wiaty rekreacyjnej z utwardzeniem terenu na działce nr 80, obręb Robawy, gmina Reszel realizowanego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Poddziałanie 19.2 "Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność"	58 345,05
4	Budowa wiaty w msc. Leginy	12 854,00
5	Budowa wiaty w msc. Pieckowo	16 000,00
6	Opracowanie dokumentacji projektowej na budowę chodnika długości ok. 1 000 mb w pasie drogi wojewódzkiej nr 590 i nr 594, na terenie miasta i gminy Reszel	25 500,00
7	Przebudowa drogi gminnej Nr 124025N na odcinku 40 m, na wysokości kaplicy Świętej Anny w msc. Robawy wraz z miejscem do wypoczynku	47 539,68
8	Budowa chodnika w msc. Pilec - wykonanie dokumentacji projektowej	5 000,00
9	Budowa przepustu w pasie drogi gminnej wewnętrznej, dz. Nr 242 obręb Leginy - wykonanie dokumentacji projektowej	6 500,00
10	Budowa muru oporowego w msc. Święta Lipka	133 577,44
11	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej na trasie Reszel - Święta Lipka - wykonanie dokumentacji projektowej	30 454,80
12	Zakup nieruchomości zabudowanej przy ul. Dąbrowskiego 5 w m. Reszel - dz. 76/6 i dz. 76/3	302 589,15

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Reszel

13	Zakup działek drogowych nr 29/22 i 29/23 położonych w obrębie geodezyjnym Pilec	29 209,40
14	Przebudowa dachu budynku przy ul. Podzamcze 1 w m. Reszel - wykonanie dokumentacji projektowej	15 744,00
15	Przebudowa cmentarza w miejscowości Święta Lipka na działkach nr 45, 44. Zadanie realizowane w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 dla gmin i powiatów	0,00
16	Zakup samochodu	101 239,24
17	Przebudowa ogrzewania w budynku OSP w msc. Pilec	35 000,00
18	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego przy ul. Marii Konopnickiej 2 w Reszlu	6 150,00
19	Budowa kolektora deszczowego w msc. Reszel - wykonanie dokumentacji projektowej	24 310,00
20	Przebudowa ogrzewania piecowego na proekologiczne gazowe w komunalnych lokalach mieszkalnych w m. Reszel - ul. Marii Konopnickiej 1/1, ul. Mickiewicza 2, ul. Mazurska 46 i 42/3, Sienkiewicza 4/2	95 040,00
21	Budowa oświetlenia solarne w msc. Czarnowiec - wykonanie dokumentacji projektowej	11 335,25
22	Budowa oświetlenia solarne w m. Reszel przy ul. Łukasińskiego (plac zabaw) - wykonanie dokumentacji projektowej	0,00
23	Budowa oświetlenia ulicznego solarne w pasie drogi wojewódzkiej Nr 590 w msc. Leginy - wykonanie dokumentacji projektowej	0,00
24	Budowa oświetlenia ulicznego solarne w pasie dróg powiatowych w msc. Stąpawki, Siemki, Pilec - wykonanie dokumentacji projektowej	0,00
25	Budowa oświetlenia solarne w msc. Plenowo	15 000,00
26	Budowa oświetlenia ulicznego solarne w pasie drogi gminnej w msc. Pilec - wykonanie dokumentacji projektowej	0,00
27	Budowa skrzynki elektrycznej na placu spotkań mieszkańców w msc. Worpławki	6 976,30
28	Budowa oświetlenia drogowego - Święta Lipka - Pilec	762,00
29	Budowa oświetlenia drogowego dz. Nr 25 obręb 12 Pilec	38 357,92
30	Budowa дренаżu w Parku Miejskim w Reszlu	14 725,29
31	Zagospodarowanie terenu działki Nr 295/72 na teren rekreacyjno-sportowy w msc. Plenowo - wykonanie chodników i ścieżki rowerowej	27 826,46
32	Przebudowa ogrzewania w świetlicy wiejskiej w msc. Widryny	1 500,00
33	Zakup urządzeń siłowni zewnętrznej z montażem w msc. Bezląwki	0,00

Źródło: Sprawozdanie z wykonania Budżetu gminy Reszel za 2020 rok.

Łącznie na zadania inwestycyjne w 2020 roku w gminie Reszel wydano 1 117 835,98 zł

Tabela 102. Pozostałe wydatki majątkowe Gminy Reszel

Lp.	Nazwa zakupu inwestycyjnego	Wydatki w zł
1	Wniesienie udziałów do spółki prawa handlowego WPK w Reszlu	516 000,00
2	Dotacja- dofinansowanie zadań proekologicznych realizowanych w ramach ochrony środowiska	9 999,79
3	Dotacja celowa dla Powiatu Kętrzyńskiego w ramach pomocy finansowej na zadanie pn. "Przebudowa drogi powiatowej nr 3935N ulica Seweryna Pieniężnego w Reszlu"	213 900,00
4	Dotacja celowa dla Powiatu Kętrzyńskiego w ramach pomocy finansowej na zadanie pn. "Przebudowa drogi powiatowej nr 3926N ulica Spichrzowa w Reszlu"	0,00
5	wsparcie finansowe dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kętrzynie na zakup lekkiego samochodu rozpoznania ratowniczego (typ SLRR)	10 000,00
6	Dofinansowanie zadań proekologicznych realizowanych w ramach ochrony środowiska (oczyszczalnie przydomowe)	52 559,98
7	Dofinansowanie zadań proekologicznych realizowanych w ramach ochrony środowiska (zmiana ogrzewania węglowego na proekologiczne)	52 999,28
8	Dofinansowanie zadań proekologicznych realizowanych w ramach ochrony środowiska (usuwanie azbestu)	12 169,59

Źródło: Sprawozdanie z wykonania Budżetu Gminy Reszel za 2020 rok.

Łącznie na pozostałe wydatki majątkowe w 2020 r. Gmina Reszel przeznaczyła 867 628,64 zł.

12.4 Wartość projektów finansowanych ze środków unijnych

Na inwestycje drogowe, termomodernizacje, rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej i kulturalnej oraz realizację projektów edukacyjnych i społecznych gmina pozyskuje środki finansowe zewnętrzne.

Tabela 103. Projekty zrealizowane przez Gminę Reszel z udziałem środków zewnętrznych

Lp.	Nazwa zadania	Środki które wpłynęły do budżetu w 2020 r. [zł]
1.	Wszechstronny rozwój przedszkolaka szansą na sukces	167 681,68
2.	Akademia Kompetencji Cyfrowych w Gminie Reszel	147 008,40
3.	Zdalna Szkoła – wsparcie Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej w systemie kształcenia zdalnego	58 377,38
4.	Zdalna Szkoła+ w ramach Ogólnopolskiej sieci edukacyjnej	54 749,16
5.	Budowa wiaty rekreacyjnej z utwardzeniem terenu na działce nr 80, obręb Robawy, gmina Reszel	35 219,20
6.	Przebudowa drogi gminnej Nr 124018N w msc. Leginy, dz.nr 8-336 obręb Leginy	325 622,00

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Reszel

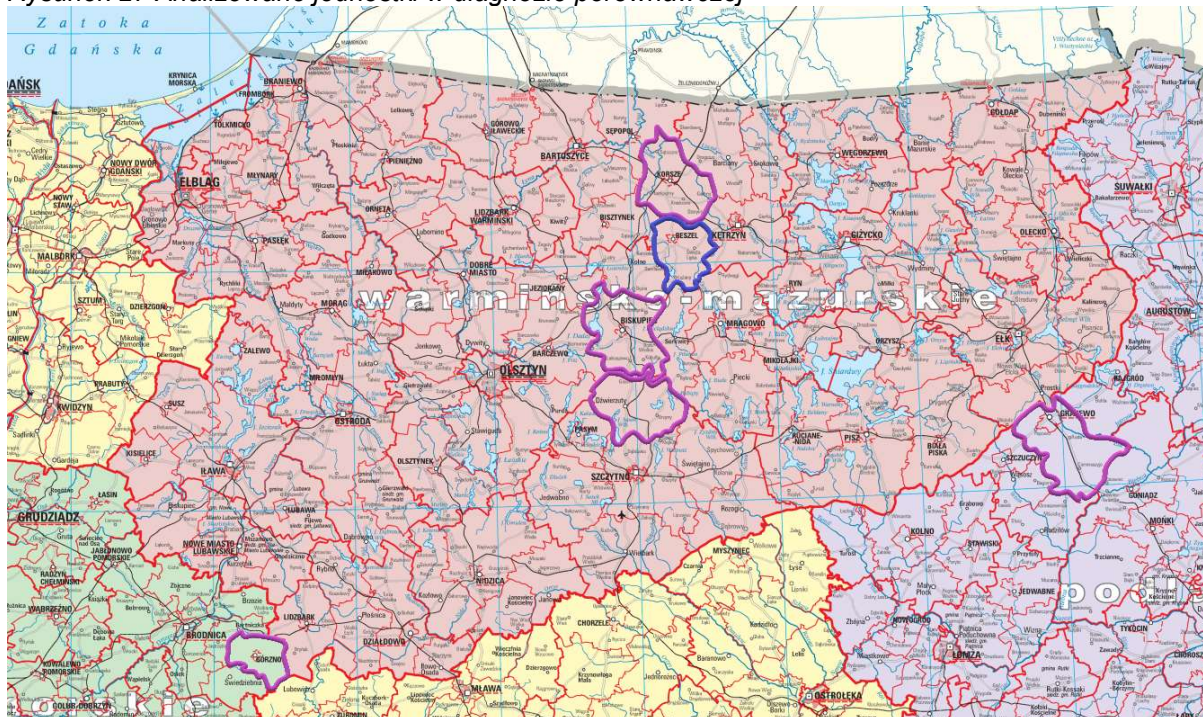
7.	Rozwój przestrzeni publicznej poprzez przywrócenie funkcji integracyjnych i rekreacyjnych Parku Miejskiego i jego otoczenia wraz z poprawą funkcjonalności komunikacyjnej w obrębie parku	1 353 261,33
RAZEM		2 141 919,15

Źródło: Raport o stanie Gminy Reszel na dzień 31 grudnia 2020 roku, mapadotacji.gov.pl

13 Diagnoza porównawcza

W celu porównania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Reszel (gmina miejsko-wiejska) z innymi gminami, wybrano 3 gminy położone w województwie warmińsko-mazurskim, tj. Gmina Korsze (gmina miejsko-wiejska), Gmina Biskupiec (gmina miejsko-wiejska), Gmina Dźwierzuty (gmina wiejska) oraz 1 gminę położoną w województwie kujawsko-pomorskim, tj. Gmina Górzno (gmina miejsko-wiejska) oraz 1 gminę położoną w województwie podlaskim, tj. Gmina Grajewo (gmina wiejska). Gminy wybrane do analizy porównawczej wybrano ze względu na podobny charakter, położenie, ukształtowanie terenu, zbliżoną strukturę osadniczą, potencjał oraz podobną skalę problemów.

Rysunek 27 Analizowane jednostki w diagnozie porównawczej

Źródło: google.pl opracowanie własne

Analizę przeprowadzono w 4 sferach: przestrzennej (powierzchnia, infrastruktura techniczna, mieszkalnictwo), środowiskowej (obszary prawnie chronione, tereny zielone, zanieczyszczenia), społecznej (demografia, dostęp do usług publicznych, dostępność do żłóbków, przedszkoli, szkół, pomoc społeczna) i gospodarczej (podmioty gospodarcze, rynek pracy, bezrobocie, dochody i wydatki gmin). W celu porównania gmin posłużono się przelicznikami wartości wskaźników na jednego, tysiąc lub dziesięć tysięcy mieszkańców. Analizowane wskaźniki zostały przedstawione w tabeli nr 103.

Strefa przestrzenna

Gmina Reszel jest gminą miejsko-wiejską o powierzchni 179 km² i w porównaniu z analizowanymi gminami, jest niemal najmniejszą co do wielkości wśród gmin wiejsko-miejskich i wiejskich. Mniejszą gminą jest jedynie gmina miejsko-wiejska Górzno (120 km²), zlokalizowana na terenie woj. kujawsko-pomorskiego. Pozostałe gminy miejsko-wiejskie: Korsze (250 km²), Biskupiec (290 km²) oraz gminy wiejskie: Dźwierzuty (263 km²) i Grajewo (308 km²) mają znacznie większą powierzchnię od Gminy Reszel.

Analizując infrastrukturę techniczną należy stwierdzić, że poziom ludności korzystających z wodociągów (% ogółu ludności z niej korzystającej) w Gminie Reszel jest na jednym z najwyższych poziomów w stosunku do porównywalnych jednostek administracyjnych. W Gminie Reszel poziom ludności korzystających z wodociągów wynosi 93,9%. Większy poziom osiągnęła jedynie Gmina Korsze – 99,8% (gmina miejsko-wiejska). W Gminie Biskupiec z sieci wodociągowej korzysta 89,3%, w Gminie Górzno 88,9%, zaś w Gminie Dźwierzuty 84,1% ludności. Najmniejszy poziom nasycenia terenu siecią wodociagową wśród analizowanych gmin charakteryzuje gminę wiejską Grajewo, gdzie tylko 84,1% ludności korzysta z sieci wodociągowej.

Gmina Reszel pod względem procenta ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej (% ogółu ludności) jest na I miejscu (66,8%) w skali 6 analizowanych gmin. Na kolejnych miejscach wśród gmin najwyższy poziom wskaźnika osiągnął Biskupiec (65,5%) i Dźwierzuty (59,7%), zaś Korsze 53,6%. Najniższe wskaźniki korzystających z kanalizacji osiągnęły gminy Górzno (39,4%) i Grajewo (jedynie 1,9% ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej), wynikają one z małej przestrzennej koncentracji zabudowy.

Odzwierciedleniem powyższych wskaźników są wskaźniki dotyczące połączenia budynków mieszkalnych do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. W Gminie Reszel 90,5% budynków jest podłączonych do sieci wodociągowej i 48,2% do sieci kanalizacyjnej. Porównywalnie sytuacja przedstawia się w Gminie Korsze, gdzie 99,7% budynków jest podłączonych do sieci wodociągowej, natomiast 37,4% do sieci kanalizacyjnej. Podobne wskaźniki osiągnęła gmina Dźwierzuty, tj. 94% budynków posiada sieć wodociągową oraz 58,6% budynków posiada dostęp do sieci kanalizacyjnej. Najniższe wskaźniki dotyczące podłączeń budynków do sieci wodociągowej osiągnęły: gmina miejsko-wiejska Górzno (85,4%), gmina miejsko-wiejska Biskupiec (81,3%) i gmina wiejska Grajewo (również 81,3%), natomiast najniższe wskaźniki podłączeń budynków do sieci kanalizacyjnej osiągnęły gminy: wiejska (0%), gmina miejsko-wiejska Górzno (34,1%) oraz gmina miejsko-wiejska (49,5%).

W przypadku analizowanych gmin występują znaczne dysproporcje pomiędzy istniejącymi podłączeniami wodno-kanalizacyjnymi. I tak w Gminie Grajewo na 81,3% podłączeń wodociągowych 0% budynków posiada podłączenia kanalizacyjne, a w Gminie Korsze na 99,7% podłączeń wodociągowych 37,4% budynków posiada sieć kanalizacyjną. W Gminie Reszel na 90,5% podłączeń wodociągowych 48,2% budynków posiada podłączenia kanalizacyjne. W przypadku pozostałych gmin % budynków podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do % budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej wynoszą odpowiednio: w Gminie Dźwierzuty 94% do 58,6%, w Gminie Górzno 85,4% do 34,1%, a w Gminie Biskupiec 81,3% do 49,5%.

Na tle analizowanych jednostek administracyjnych, rozwój mieszkalnictwa w Gminie Reszel jest na jednym z najniższych poziomów. Wskaźnik mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 zawartych małżeństw wynosi 333 jest na 5 miejscu wśród badanych gmin. Najwyższe wskaźniki wśród porównywalnych gmin osiągnęły gminy: Grajewo (2000 mieszkań), Biskupiec (940 mieszkań). Niższe wskaźniki osiągnęły gminy: Dźwierzuty (391 mieszkań) oraz Górzno (389 mieszkań). Najniższą wartość w analizowanym zakresie występuje w Gminie Korsze, tj. 154 mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 zawartych małżeństw.

Strefa środowiskowa

Gmina Reszel posiada 5728,57 ha obszarów prawnie chronionych w ogólnej powierzchni gminy. Spośród analizowanych jednostek administracyjnych największy udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem posiadają gminy: Biskupiec (14 029,42 ha), Dźwierzuty (9 768,82 ha) oraz Górzno (8 324,06 ha). Gmina miejsko-wiejska Korsze posiada 3 274,61 ha obszarów chronionych i jest na jednym z najniższych poziomów wśród badanych gmin, podobnie jak gmina wiejska Korsze (972 ha).

Udział parków, zieleni i terenów zieloni osiedlowej w całkowitej powierzchni gminy jest niemal identyczny na terenie wszystkich gmin i mieści się w przedziale od 0 do 0,1% całkowitej powierzchni gminy.

Strefa społeczna

W Gminie Reszel w 2020 r. zamieszkiwało 7464 osoby, co spośród porównywanych gmin jest trzecią w kolejności wartością. Najniższą wartość ilości mieszkańców osiągnęły Gmina Górzno (3931 osób) oraz Gmina Grajewo (5772 osoby). Natomiast najwięcej osób mieszkało w gminie miejsko-wiejskiej Biskupiec (18913 osób). Pozostałe gminy zamieszkiwało 9540 osób (Gmina Korsze) oraz 6463 osób (Gmina Dźwierzuty). Najwyższy wskaźnik ludności na 1 km² osiągnęły gminy: Biskupiec (65) i Reszel (42). Gmina Korsze oraz Gmina Górzno w porównaniu do badanych jednostek osiągnęła wskaźnik na średnim poziomie – odpowiednio 38 i 33 osoby przypadające na 1 km². Najmniejszy wskaźnik osiągnęły gminy Dźwierzuty (25 osób /1 km²) oraz Grajewo (19 osób /1 km²). Rozpiętość omawianego wskaźnika nie jest duża, co wynika z faktu, iż analiza obejmuje gminy miejsko-wiejskie oraz wiejskie, na których przeważają budynki jednorodzinne, a zabudowa wielorodzinna, odwrotnie niż w miastach, stanowi niewielki odsetek.

W każdej analizowanej gminie występuje zjawisko starzenia się społeczeństwa, a współczynnik obciążenia demograficznego w 2020 r. jest zbliżony we wszystkich badanych gminach. Najwyższą wartość wskaźnika osiągnęły Gmina Reszel (29,8), Gmina Biskupiec (24,9), Gmina Korsze (22,3) i Gmina Dźwierzuty (22,1), natomiast najniższy Gmina Grajewo (21,7) i Gmina Górzno (21,4). Ujemny przyrost naturalny (na 1000 ludności) występuje w niemal każdej z analizowanych jednostek.

Ujemny przyrost naturalny jest w gminach: Reszel (-6,84), Korsze(-4,06), Biskupiec (-2,53), Grajewo (-2,41) oraz w Gminie Dźwierzuty (-2,17). W Gminie Górzno wskaźnik przyrostu naturalnego jest dodatni i wynosił 0,77.

Według stanu na 2020 r. wśród badanych jednostek administracyjnych jedynie na terenie Gminy Górzno zanotowano dodatnie saldo migracji, które wyniosło 0,3. W pozostałych gminach zanotowano ujemne saldo migracji (na 1000 osób). Największe wartości wskaźnika osiągnęły gminy: Korsze (-6,9), Dźwierzuty (-5,4) oraz Grajewo (-2,8). Gmina Reszel odnotowała jedno z najniższych wartości wskaźnika (-1,6), podobnie jak Gmina Biskupiec (-0,4).

Dostępność do usług medycznych różni się w poszczególnych gminach. Wskaźnik przychodni na 10 tys. ludności w gminie miejsko-wiejskiej Reszel wynosi 7, co w gronie porównywanych gmin daje drugi wynik. Najwyższy wskaźnik przychodni na 10 tys. ludności odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Biskupiec (8), a najniższy w gminie wiejskiej Grajewo (2). W pozostałych gminach wysokość wskaźnika była na poziomie porównywalnym poziomie, tj. 3-4 przychodnie na 10 tys. mieszkańców.

Liczba mieszkańców Gminy Reszel przypadająca na 1 aptekę wynosi 2488 i jest porównywalna do wartości w Gminie Biskupiec (2364). Większy wskaźnik osiągnęły gminy: Korsze (3180) oraz Górzno (3931). W gminach wiejskich Dźwierzuty oraz Grajewo nie funkcjonują żadne apteki.

W przypadku dostępności miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych (na 1000 dzieci w wieku do 3 lat) jedynie na terenie Gminy Biskupiec wartość wskaźnika wynosi 77. W pozostałych gminach, w tym na terenie Gminy Reszel nie funkcjonują żłobki i kluby dziecięce dla dzieci w wieku do lat 3. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku dostępności miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych (na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat). Jedynie na terenie Gminy Biskupiec wartość wskaźnika wynosi 76. W pozostałych gminach, w tym na terenie Gminy Reszel nie funkcjonują żłobki i kluby dziecięce dla dzieci w wieku 3-5 lat.

Wśród porównywanych gmin Gmina Górzno ma najwięcej dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat (843). Niewiele niższy poziom wskaźnika osiągnęła Gmina Biskupiec (747), Gmina Reszel (665) oraz Gmina Korsze (603). Najniższy wskaźnik w tym zakresie odnotowują gminy wiejskie Dźwierzuty (563) oraz Grajewo (544).

W szkołach podstawowych w analizowanych gminach współczynnik skolaryzacji brutto jest wyższy niż 100 jedynie w przypadku Gminy Górzno (124,64), co wynika to z faktu, iż w gminie tej uczą się również dzieci z okolicznych gmin wiejskich. Najniższy wskaźnik w tym zakresie osiągnęła gmina wiejska Grajewo (65,94). W Gminie Reszel współczynnik skolaryzacji brutto wynosi 80,25.

Wskaźnik dotyczący pomocy społecznej (dane za 2019r.) wskazuje, że najwięcej beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej było w gminie miejsko-wiejskiej Korsze (1386) oraz w gminach wiejskich Grajewo (1090) i Dźwierzuty (1023), natomiast najmniej spośród badanych jednostek było w gminie miejsko-wiejskiej Górzno (530). Pozostałe gminy miały zbliżone wartości wskaźnika, i tak w Gminie Reszel wskaźnik osiągnął poziom 858, natomiast w Gminie Biskupiec wartości wskaźnika to 903.

Strefa gospodarcza

Analizując wskaźnik ilości podmiotów wpisanych do rejestru na 1000 ludności w 2020r. należy zauważyć, że Gmina Reszel zajęła 3 miejsce (83 podmioty) wśród analizowanych gmin. Pierwsze miejsce zajęła Gmina Górzno (101), kolejne Gmina Biskupiec (86), natomiast najniższy wskaźnik osiągnęły gminy Korsze oraz Grajewo (54). Wartość wskaźnika ilości podmiotów wpisanych do rejestru na 1000 ludności w Gminie Dźwierzuty to 63.

Najwięcej mikroprzedsiębiorstw (do 9 zatrudnionych osób) na 1000 mieszkańców był w gminach Górzno (97,2), Biskupiec (82,7) i Reszel (79,8). Najmniej mikroprzedsiębiorstw było w gminie Korsze (51,9). W Gminie Grajewo wskaźnik wyniósł 52,1, a w Gminie Dźwierzuty – 60. W analizowanych gminach najwięcej małych przedsiębiorstw (do 49 zatrudnionych osób) na 1000 mieszkańców było w Gminie Biskupiec (3,2), natomiast najmniej w Gminie Korsze (1,4). Wysokość wskaźnika na poziomie 2,8 osiągnęła Gmina Górzno, 2,5 osiągnęła Gmina Dźwierzuty, a 1,6 Gmina Grajewo. Gmina Reszel osiągnęła wartość wskaźnika 2,1 dla małych przedsiębiorstw (do 49 zatrudnionych osób) na 1000 mieszkańców. Najwięcej średnich przedsiębiorstw, czyli zatrudniających od 50 do 249 osób (na 1000 mieszkańców) jest w Gminie Górzno (0,8) oraz w Gminie Reszel (0,5). Wysokość wskaźnika na poziomie 0,3 osiągnęły gminy Korsze i Biskupiec, a 0,2 osiągnęła gmina Grajewo. W gminie Dźwierzuty wartość wskaźnika wynosi 0.

W Gminie Reszel, podobnie jak w większości analizowanych gmin, nie ma zarejestrowanych dużych przedsiębiorstw (tj. przedsiębiorstw zatrudniających więcej niż 250 osób). W Gminie Biskupiec wskaźnik przedsiębiorstw, zatrudniających powyżej 250 osób (na 1000 mieszkańców) wynosił 0,2.

Najwięcej pracujących mieszkańców (na 1000 mieszkańców) w porównywanych jednostkach administracyjnych jest w Gminie Biskupiec (187), w Gminie Górzno (147) oraz w Gminie Reszel (114). Najmniej w Gminie Dźwierzuty (52). Gmina Grajewo osiągnęła wskaźnik 91 pracujących i był on zbliżony do wyniku Gminy Korsze (87). Najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w relacji do średniej krajowej Polska =100) jest w powiecie grajewskim (90%), a najmniejsze w powiecie brodnickim (77,7%).

Największy udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym jest w Gminie Korsze (12,5%) i Gminie Reszel (9,3%). Najniższy wskaźnik w tym zakresie osiągnęła Gmina Górzno (3,3). Gmina Biskupiec osiągnęła wskaźnik na poziomie 7,1%, Gmina Dźwierzuty 6,6%, a Gmina Grajewo 5,6%.

Najwięcej zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (na 1000 mieszkańców) jest w Gminie Górzno (4,83), a najmniej w Gminie Korsze (1,89). W pozostałych gminach wskaźnik ten kształtuje się na podobnym poziomie. I tak: w Gminie Dźwierzuty wynosi on 4,18, w Gminie Reszel 4,15, w Gminie Grajewo 3,64 oraz w Gminie Biskupiec 3,44.

Najwyższe dochody gminy na 1 mieszkańca są w Gminie Górzno (6 204,34 zł), w Gminie Grajewo (5 794,64 zł) oraz w Gminie Biskupiec (5 785,11 zł). W pozostałych gminach wysokość dochodów na mieszkańca jest zbliżona i waha się od 5 249,76 zł (w Gminie Reszel) do 5 621,61 zł (w Gminie Dźwierzuty).

Dochody własne Gminy Reszel na 1 mieszkańca wynoszą 1 856,37 zł, co stanowi średnią wartość wśród analizowanych gmin. Najwyższe dochody osiągnęła Gmina Biskupiec (2 455,56 zł), a najniższe Gmina Grajewo (1 785,79 zł).

Wydatki na 1 mieszkańca w Gminie Reszel wynoszą 4 842,52 zł i są najniższym wynikiem spośród analizowanych jednostek administracyjnych. Najwyższe wydatki w tym zakresie osiągnęła Gmina Górzno (6 062,79 zł). W pozostałych gminach wydatki wynosiły od 4 986,66 zł (Gmina Grajewo) do 5 350,47 zł (Gmina Korsze).

Dynamiczny rozwój miast i gmin nie mógłby być na takim poziomie jaki jest obecny, gdyby nie korzystanie ze środków europejskich. Na koniec 2020 r. wartość podpisanych umów o dofinansowanie wszystkich beneficjentów w Gminie Reszel w perspektywie finansowej 2014-2020 wyniosła 84 187 546,71 zł. Większe wykorzystanie środków europejskich było w Gminie Biskupiec (150 418 583,77 zł). Najmniejszą wartość dofinansowania uzyskała Gmina Grajewo (19 816 761,84 zł).

Tabela 104. Tabela porównawcza gmin w sferze przestrzennej, środowiskowej, społecznej i gospodarczej

Wyszczególnienie	jednostka miary	Gmina Reszel (miejsko-wiejska, powiat kętrzyński, woj. warmińsko-mazurskie)	Gmina Korsze (miejsko-wiejska, powiat kętrzyński, woj. warmińsko-mazurskie)	Gmina Biskupiec (miejsko-wiejska, powiat olsztyński, woj. warmińsko-mazurskie)	Gmina Dźwierzuty (gmina wiejska, powiat szczycieński, woj. warmińsko-mazurskie)	Gmina Grajewo (gmina wiejska, powiat grajewski, województwo podlaskie)	Gmina Górzno (gmina miejsko-wiejska, powiat brodnicki, woj. kujawsko-pomorskie)	Dane z roku
STREFA PRZESTRZENNA								
powierzchnia ogółem	km 2	179	250	290	263	308	120	2020
	ha	17920	24984	29041	26334	30822	11968	
ludność korzystająca z wodociągów (% ogółu ludności)	%	93,9	99,8	89,3	84,1	80,3	88,9	2020
ludność korzystająca z kanalizacji (% ogółu ludności)	%	66,8	53,6	65,5	59,7	1,9	39,4	2020
ludność korzystająca z gazu (% ogółu ludności)	%	53,8	5,2	24,9	0	0,2	0	2020
budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej - w % ogółu budynków mieszkalnych	%	90,5	99,7	81,3	94	81,3	85,4	2020
budynki mieszkalne podłączone do sieci kanalizacyjnej- w % ogółu budynków mieszkalnych	%	48,2	37,4	49,5	58,6	0	34,1	2020
mieszkania na 1000 ludności	-	376,6	362,4	364,8	324,5	289,7	328,4	2020
mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	-	0,9	0,4	2,5	1,4	3,4	1,8	
mieszkania oddane do użytkowania na 1000 zawartych małżeństw	-	333	154	940	391	2000	389	2020

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Reszel

powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności	-	128,7	52,6	283,4	127,3	642,9	261,5	2020
nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności	-	0,8	0,3	1,4	1,4	3,4	1,3	2020
pozwolenia i zgłoszenia z projektem w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	szt.	2	0	18	11	13	1	2020
STREFA ŚRODOWISKOWA								
obszary prawnie chronione	ha	5728,57	3274,61	14029,42	9768,82	972	8324,06	2020
udział parków, zieleni i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem	%	0,1	0,1	0	0	0	0,1	2019
STREFA SPOŁECZNA								
liczba ludności	osoba	7464	9540	18913	6463	5772	3931	2020
ludność na 1 km2	osoba	42	38	65	25	19	33	2020
ludność w wieku przedprodukcyjnym	%	15,65	16,97	17,44	17,22	19,28	20,33	2020
ludność w wieku produkcyjnym	%	59,86	63,14	61,35	63,76	63,1	61,64	2020
ludność w wieku poprodukcyjnym	%	24,49	19,88	21,21	19,02	17,62	18,04	2020
współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	osoba	29,8	22,3	24,9	22,1	21,7	21,4	2020
Współczynnik feminizacji	osoba	105	99	108	100	97	103	2020

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Reszel

przyrost naturalny na 1000 ludności	-	-6,84	-4,06	-2,53	-2,17	-2,41	0,77	2020
saldo migracji na 1000 osób	osoba	-1,6	-6,9	-0,4	-5,4	-2,8	0,3	2020
saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności	osoba	-1,9	-5,3	-0,9	-5,4	-2,6	-0,3	2020
saldo migracji zagranicznych na 1000 osób	osoba	0,27	-1,56	0,47	0	-0,17	0,51	2020
Przychodnie na 10 tys. ludności	(ob.)	7	4	8	3	2	3	2020
ludność na aptekę ogólnodostępną	osoba	2488	3180	2364	0	0	3931	2020
miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	szt.	0	0	77	0	0	0	2020
dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	osoba	0	0	76	0	0	0	2020
dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat	osoba	665	603	747	563	544	843	2019
współczynnik skolaryzacji brutto (szkoły podstawowe)	%	80,25	78,47	91,97	77,23	65,94	124,64	2019
współczynnik skolaryzacji netto (szkoły podstawowe)	%	78,24	77,17	91,02	75,48	65,4	120,67	2019
beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	osoba	858	1386	903	1023	1090	530	2019
Liczba imprez ogółem	szt.	0	0	0	0	0	0	2020
Biblioteki publiczne na 10 000 ludności	ob.	2,7	5,2	2,6	1,5	1,7	2,5	2020

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Reszel

STREFA GOSPODARCZA								
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	szt.	83	54	86	63	54	101	2020
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	-	58	33	64	48	42	79	2020
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	-	4,15	1,89	3,44	4,18	3,64	4,83	2020
instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej	-	1542,2	2700,6	1370,9	693,1	257,2	227,3	2020
podmioty na 1000 mieszkańców ogółem	-	82,5	53,6	86,4	62,5	53,9	100,7	2020
podmioty wg klas wielkości zatrudniających pracowników 0-9 na 1000 mieszkańców ogółem	-	79,8	51,9	82,7	60	52,1	97,2	2020
podmioty wg klas wielkości zatrudniających 10-49 na 1000 mieszkańców	-	2,1	1,4	3,2	2,5	1,6	2,8	2020
podmioty wg klas wielkości zatrudniających 50-249 na 1000 mieszkańców	-	0,5	0,3	0,3	0	0,2	0,8	2020
podmioty wg klas wielkości zatrudniających 250-999 na 1000 mieszkańców	-	0	0	0,2	0	0	0	2020
podmioty wg klas wielkości zatrudniających 1000 i więcej na 1000 mieszkańców	-	0	0	0	0	0	0	2020
udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	%	9,3	12,5	7,1	6,6	5,6	3,3	2020
stopa bezrobocia rejestrowanego ogółem(w powiatach)	%	20,3	20,3	10,2	10,2	12,2	8,4	2020

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Reszel

pracujący na 1000 ludności	osoba	114	87	187	52	91	147	2020
przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ogółem (dane powiatowe)	zł	4 560,67	4 560,67	4 823,92	4 523,23	4 970,21	4 291,16	2020
przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej (Polska =100) (%) (dane powiatowe)	%	82,6	82,6	87,3	81,9	90	77,7	2020
dochody na 1 mieszkańca	zł	5 249,76	5 497,60	5 785,11	5 621,61	5 794,67	6 204,34	2020
dochody własne na 1 mieszkańca	zł	1 856,37	1 976,02	2 455,56	1 806,71	1 785,79	2 176,30	2020
wydatki na 1 mieszkańca	zł	4 842,52	5 350,47	5 206,88	5 172,77	4 986,66	6 062,79	2020
wartość umów/decyzji o dofinansowanie (narastająco)	zł	84 187 546,71	59 012 722,07	150 418 583,77	37 964 587,39	19 816 761,84	24 178 254,87	2020
Miejsca noclegowe na 1000 ludności (dane powiatowe)	msc.	6,11	6,11	35,42	26,98	12,65	24,14	2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

14 Konsultacje społeczne

Ze względu na ograniczenia wprowadzone w czasie pandemii COVID-19, zorganizowano jedno spotkanie. Spotkanie odbyło się w Reszlu z udziałem kierownictwa Gminy, kierowników referatów Urzędu Gminy oraz kierowników jednostek podległych Gminie. Spotkanie miało na celu określenia mocnych i słabych stron życia i prowadzenia działalności gospodarczej w Gminie Reszel oraz określenia potencjalnych kierunków rozwoju gminy.

Badanie rozwoju Gminy Reszel

„Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Reszel” jest wstępnym dokumentem do przygotowania „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Reszel do roku 2030”. Elementem przygotowania Diagnozy było przeprowadzenie od 14 października do 3 grudnia 2021 r. konsultacji społecznych w formie badań ankietowych. Analiza uzyskanych na drodze badań danych stanowi uzupełnienie diagnozy Gminy Reszel, opracowanej na podstawie danych statystycznych GUS oraz informacji z Urzędu Gminy w Reszlu, jego jednostek podległych oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Kętrzynie.

Ankiety zostały umieszczone w wersji elektronicznej na stronie Urzędu Gminy w Reszlu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy w Reszlu w zakładce „konsultacje społeczne”. Wersja papierowa była dostępna w Punkcie Obsługi Mieszkańca Urzędu Miejskiego w Reszlu. W badaniu wzięło udział tylko 63 mieszkańców, czyli 0,3% mieszkańców całej Gminy Reszel.

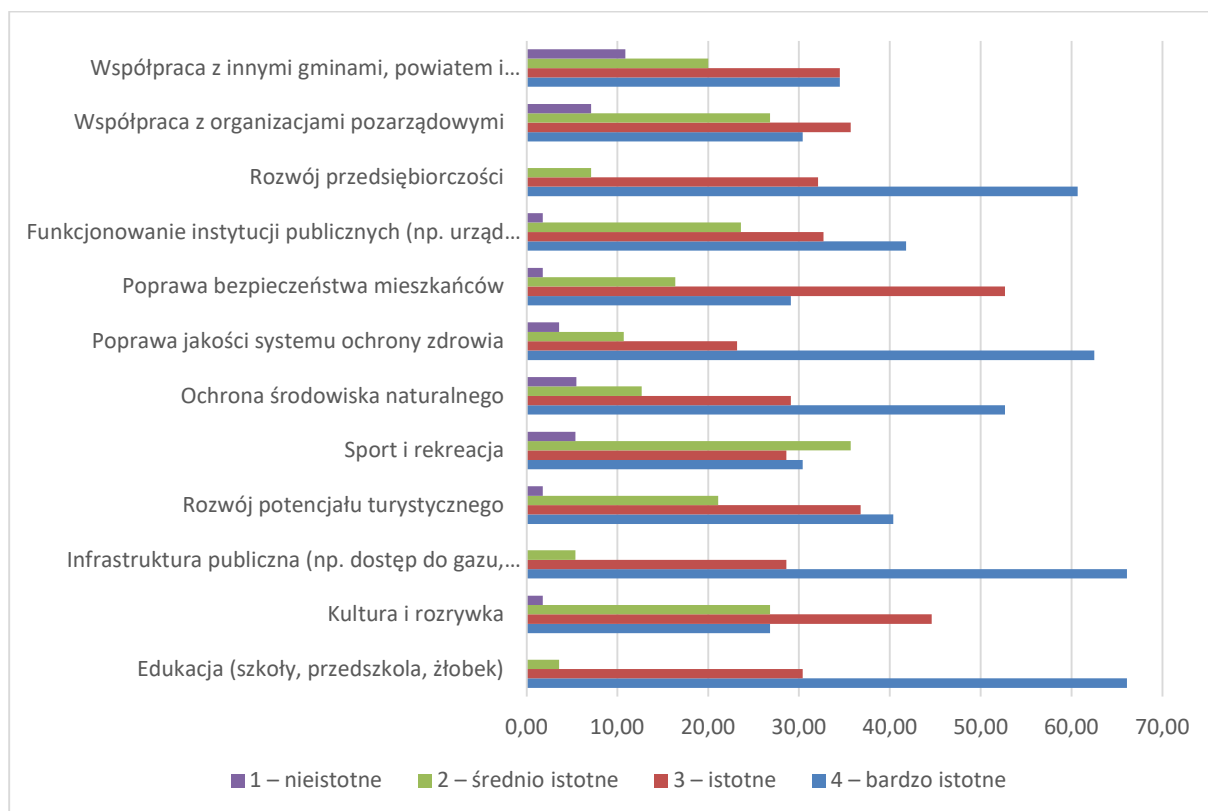
Podstawowym celem ankiety opracowanej dla mieszkańców Gminy Reszel było poznanie opinii odnośnie aspektów społeczno-gospodarczych Gminy Reszel oraz kierunków jej rozwoju. Ogólnie ankieta zawierała pytania dotyczące kilku zagadnień tematycznych:

- priorytet dla władz Państwa Miasta w perspektywie najbliższych lat,
- kluczowe działania / inicjatywy w poszczególnych obszarach rozwoju,
- niezbędne inwestycje,
- mocne strony miasta,
- słabe strony miasta,
- zagrożenia dla rozwoju miasta,
- szanse dla rozwoju miasta.

Wyniki ankiety zostały przedstawione poniżej na wykresach wraz z dodatkowymi odpowiedziami respondentów. Podsumowanie znajduje się po wynikach ankiety.

Wykres 13 Priorytety dla Gminy Reszel w perspektywie najbliższych lat.

1. Kluczowe działania / inicjatywy, jakie władze Gminy powinny podjąć w każdym z poniższych obszarów.

1. Edukacji
  - Budowa nowego przedszkola i żłobka
  - Wprowadzenie zajęć dodatkowych np. z edukacji muzycznej z elementami ruchu, angielskiego.
  - Wyposażenie szkół i przedszkola w dodatkowe pomoce naukowe takie jak książki, globusy, mapy, zabawki, gry edukacyjne itp
  - Remont hali sportowej przy Zespole Szkół im. M. Rataja
  - Powstanie systemu szkolnictwa zawodowego w zakresie zawodów robotniczych np. hydraulik, elektryk
  - Remont Łazienek
  - Utrzymanie szkoły średniej
  - Rozbudowa Szkoły Podstawowej Nr 3
  - Bezpieczna droga do szkoły, przedszkola (przejścia dla pieszych)
  - Stypendia dla uczniów z najlepszymi wynikami w nauce
  - Większe nakłady na edukację i wyposażenie szkół
  - Zatrudnienie w każdej szkole psychologa na pełen etat
  - rozbudowa przedszkola
  - rozbudowa przedszkola
  - budowa przedszkola i żłobka
  - Zróżnicowanie oferty edukacji ponadpodstawowej
  - Nowoczesna oferta szkół
  - Żłobek - tylko dla rodziców pracujących
  - Modernizacja budynku szkoły przy ul. Chrobrego
  - Więcej bezpieczeństwa, wprowadzić monitoring aby bezpieczeństwo było na wyższym poziomie
  - Więcej wyborów kierunków szkolnych

<ul style="list-style-type: none">
– Zapewnienie dojazdu do szkół średnich w powiecie
– Działania promujące wiedzę o historii miasta i regionu, np. gminne konkursy wiedzy
– Zmiana programu nauczania na samodzielność i rozwój oraz dostęp do wiedzy
– Zwiększenie dochodów nauczycieli
– Kursy tańca lub tym podobne
– Wsparcie dla projektów wymiany uczniów
– Rozwój infrastruktury placów zabaw
<p>2. Kultura i rozrywka</p> <ul style="list-style-type: none">
– Więcej imprez kulturalno-rozrywkowych dla mieszkańców
– Więcej imprez plenerowych
– Miejski Ośrodek Kultury powinien funkcjonować w sposób znacznie bardziej kreatywny, proponować mieszkańcom więcej atrakcji, zajęć
– Zajęcia dla dzieci i młodzieży w MOK
– Reszeliady
– Różnorodna tematyka imprez kulturalnych
– Więcej koncertów
– Miejsca gdzie ludzie chętnie spędzą czas, w tym momencie nie ma takich rozrywek
– Ankieta dotycząca wyboru organizowanych imprez przez mieszkańców
– Kręgielnia
– Basen
– Kino
– Większa promocja w mediach społecznościowych
– W domu kultury powinny być wyświetlane seanse filmowe
– Promocja miasta
– Zintensyfikowanie działań w celu otworzenia muzeum Reszla w budynku starej plebanii
– Zadbanie o stworzenie ciekawej oferty kulturalnej dla osób w każdym wieku.
– Aktywizacja pracowników MOK
– Dofinansowanie/organizowanie spotkań z ludźmi kultury (np. pisarzami, zwłaszcza piszącymi dla młodzieży)
– Zorganizowanie festiwalu
– Bilard, lotki, jakiś pub.
– Organizowanie wycieczek
– Współpraca z innymi miastami
– Remont orlika
– Pomoc organizacyjna dla instytucji kultury
– Zwiększenie częstotliwości organizowanych działań i akcji przez MOK i Bibliotekę
– Remont elewacji biblioteki
– Dofinansowanie inicjatyw typu "Teatr przy stoliku" itp
– Więcej "kultury wyższej", tj. koncerty muzyki poważnej, teatru, itp.
<p>3. Infrastruktura publiczna</p> <ul style="list-style-type: none">
– Budowa sieci wodociągowej na terenie gminy
– Budowa wybiegów dla psów.
– Wyrównanie „kocich łbów” na starówce
– Modernizacja/wymiana nawierzchni asfaltowej na trasie Reszel – Biskupiec, Reszel – Korsze, Reszel – Kętrzyn
– Pomoc w zmniejszeniu rachunków za ogrzewanie
– Poprawa jakości ulic miasta
– Poprawa skrzyżowania przy bibliotece miejskiej.
– Droga-chodnik do ogrodów działkowych w Dębniku
– Doprowadzenie kanalizacji do jak największej liczby miejscowości
– Dbanie o czystość na chodnikach
– Światłowodów w każdym domu
– Remont chodników na ul 1 maja, obszarze rynku miasta
– Wyremontować chodniki
– Poprawa jakości dróg
– Remont DW 596 w obszarze gminy

<ul style="list-style-type: none"> - przebudowa ulic: Podmiejska, 1 Maja, Kolejowa, Wojska Polskiego, Rataja, Sienkiewicza, Szkolna - Konsekwentne dążenie do zabezpieczenia miasta i gminy, do rozwoju infrastruktury gminy w dostępie do wskazanych mediów: gazu, kanalizacji, wodociągów, Internetu szerokopasmowego - Budowa ścieżki rowerowej, m.in. do Św. Lipki - Doprowadzenie gazu ziemnego do Pilca - Budowa obwodnicy Reszla - Zadbanie o "nowy cmentarz" - Poprawa nawierzchni asfaltowych przy ulicy Kościuszki, Gałczyńskiego, Słowiańska, Mazurska - Budowa parkingu dla turystów w sezonie letnim - Zorganizowanie komunikacji miejskiej, brak możliwości dojazdu do lekarzy do okolicznych miejscowości np. Biskupiec, Mrągowo, Olsztyn - Remont drogi do Wólki Ryńskiej - Budowa parkingów w mieście - Doprowadzenie gazu w obszarze rynku głównego - Zmniejszenie kosztów wywozu śmieci - Fotowoltaika - Dostęp do ogrzewania MPEC - Remont DW 594 w obszarze gminy - Poprawa bruku na placu Paderewskiego	<p>4. Rozwój potencjału turystycznego</p> <ul style="list-style-type: none"> - Większa promocja miasta - Wyznaczenie i oznakowanie szlaków turystycznych - Promocja kluczowych zabytków (Reklamy itp.) - Znaki powitalne na wjeździe do miasta - Komunikacja miejska - Budowa galerii - Otwarcie plebanii - Sklep Żabka - Przy wejściu do parku na ul. podmiejskiej umieścić informacje, że zejście dla inwalidów i wózków jest na samym dole ulicy. - Większa promocja w mediach społecznościowych - Komunikacja międzygminna - Renowacja murów obronnych - Pomoc organizacyjna dla osób chcących otworzyć bazę noclegową - Znalezienie produktu turystycznego np. Dzień Barbary lub coś innego co będzie wizytówką miasta - Budowa parkingu dla autokarów - Organizacja plaży w Leginach, Zamknięcie w okresie letnim Starówki i umożliwienie rozstawienia ośrodków przedsiębiorcom. - Budowa ścieżek rowerowych - Budowa parkingów i toalet publicznych - Parking dla autokarów i turystów przyjeżdżających samochodami (zblokowanie centrum w sezonie letnim) - Oznaczenie ścieżek w parku - Plaża miejska z dostępem do pola namiotowego, parkingiem i dobrym wejściem do wody z kładką - Umożliwienie utworzenia tzw. ogródków "piwnych" - Muzeum sztuki artystycznej - Zaproponować miejskiego przewodnika dla grup turystów - Baszta na ul. Kraszewskiego powinna być kawiarenką - Pomoc finansowa dla osób chcących otworzyć bazę noclegową - Koniecznie dobrze prosperujący punkt informacji turystycznej nieopodal zamku, może przy muzeum w plebanii - Możliwość wystawienia i sprzedaży produktów lokalnych nie tylko od święta. - Rozszerzenie bazy gastronomicznej gminy
--	--

<ul style="list-style-type: none"> - Budowa parkingu w miejscu gdzie zawalił się hotel przy ratuszu - Miejsce do zabaw dla wszystkich - Współpraca z zamkiem w zakresie organizowania imprez	
5. Sport i rekreacja	<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa infrastruktury sportowej - stadion miejski - Dotowanie sportów innych niż piłka nożna, np. nordic walking, kolarstwo. - Plaża miejska z dostępem do pola namiotowego, parkingu i kładki z dobrym wejściem do wody - Więcej zajęć sportowych dla dzieci - Budowa siłowni dla mieszkańców Reszla z karnetami itp. - Organizowanie meczów na terenie gminy Reszel z udziałem innych miejscowości kadr sportowych - Bieg uliczny - Zagospodarowanie terenu nad fosą na teren rekreacji - Istotne w tym obszarze jest utworzenie ścieżki do Św. Lipki zarówno dla sportu (rowery) jak i turystyki czy infrastruktury. - Organizacja festynów - Budowa ścieżki pieszo-rowerowej z Reszla - Młyn Grodzki - Mnichowo - Robawy - Dofinansowanie sportu dzieci i młodzieży - zwłaszcza dziewcząt - Ogólnodostępne miejsce typu sala/klub fitness / siłownia (obecnie jest to zbyt mała sala w ośrodku zdrowia i ograniczony dostęp do sprzętu do ćwiczeń) - Organizacja imprez sportowych dla mieszkańców - Promocja jazdy na rowerze do pracy - Kluby sportowe oferujące-np. boks, tenis, - Remont orlika - Organizowanie turniejów wewnętrznych nawet pomiędzy klasami w szkole - Budowa basenu pływackiego - Zagospodarowania terenu Targowicy, np park linowy, ścianki wspinaczkowe - Remont bocznego boiska przy stadionie miejskim
6. Ochrona środowiska naturalnego	<ul style="list-style-type: none"> - Postawienie śmietników do segregacji odpadów w przestrzeni miejskiej i parku. - Park Miejski - naprawa zniszczeń, poprawa funkcjonalności parku - Dofinansowanie do wymiany pieców grzewczych - Zakaz deptania trawników - Kosze wolnostojące w miejscowościach a nie tylko posesjach - Większy nacisk na utrzymanie parku miejskiego w należytym porządku - Monitoring emisji spalin w domach prywatnych, monitoring zbiornika bezodpływowego - Modernizacja systemu kanalizacji i oczyszczalni ścieków - Edukacja w dziedzinie segregacji odpadów - Hulajnogi elektryczne dla mieszkańców i turystów - Transport niskoemisyjny - Wycinka starych drzew, zagrażających życiu i zdrowiu mieszkańców - Budowa kotłowni gazowej - Spotkania z doradcą dotyczące czystego powietrza - Fotowoltaika - Wyczyszczenie koryta rzeki Sajny w obrębie miasta - Zmniejszenie kosztów wywozu odpadów - Wywóz odpadów BIO jeden raz w tygodniu, w szczególności w okresie letnim - Akcje sprzątania świata - Likwidacja azbestu - Wymiana rur burzowych na kanalizacyjne - Tworzenie nowych "terenów zielonych", nasadzenia drzew, "kwietne łąki"
7. Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów - Przekazanie środków na profilaktykę nowotworową. - Zatrudnienie większej ilości lekarzy, specjalistów

<ul style="list-style-type: none">
– Więcej lekarzy i pediatra
– Finansowanie programów profilaktyki zdrowotnej
– Zwiększony dostęp do lekarza pediatry
– Dostęp do bezpłatnej i profesjonalnej opieki zdrowotnej bez konieczności wyjazdu z miasta
– Szpital
– Akcje w szkołach dotyczące wad postawy, np. badania uczniów.
– Renowacja poradni chirurgicznej, doposażenie w niezbędny sprzęt
– Stomatologia i okulistyka NFZ
– Większy dostęp do fizjoterapii i rehabilitacji
<p>8. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców</p> <ul style="list-style-type: none">
– Monitoring miasta
– Więcej patroli policyjnych
– Zwiększyć ilość świecących się lamp oświetlających chodniki i przejścia dla pieszych
– Większe zaangażowanie straży miejskiej i policji
– Dyżury policji nawet w weekend
– Zmiana organizacji ruchu wokół stadionu, ruch jednokierunkowy
– Rozbudowa systemu monitoringu w mieście
– Monitoring zewnętrzny na pl. PKP i przystanku przy ul. Słowackiego
– Remont dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich znajdujących się na terenie Gminy Reszel
– Fotoradar na ulicy Warmińskiej / Mazurskiej / Słowiańskiej
– Poprawa infrastruktury dla niepełnosprawnych poruszających się na wózku inwalidzkim
– Patrole na wsiach
– Więcej przejść dla pieszych
<p>9. Funkcjonowanie instytucji publicznych</p> <ul style="list-style-type: none">
– Stworzenie centrum usług wspólnych.
– Urząd Gminy powinien być bardziej przyjazny, otwarty na mieszkańców,
– Większy dostęp do rozmów z Burmistrzem
– Utworzenie punktu podawczego
– Większe zainteresowanie petentem
– Urząd czynny po 16
– Remont ratusza
– Urząd gminy jak i ośrodek pomocy społecznej w swej obsłudze powinien być bardziej przyjazny dla mieszkańców miasta i gminy.
– Połączenie w jedną instytucję biblioteki i MOKu jako Centrum Kulturalno-Biblioteczne
– Otwarcie BOK - bez konieczności ciągnięcia petentów po stanowiskach
– Kapitałny remont Urzędu Gminy włącznie z dachem
– Renowacja pomieszczeń MOPS Reszel
– Lepszy dostęp do doradców
– Zwiększony system wsparcia dla osób starszych
– Ułatwienie elektroniczne w załatwianiu spraw
<p>10. Rozwój przedsiębiorczości</p> <ul style="list-style-type: none">
– Pomoc dla przedsiębiorców, sklepikarzy, małych firm, usług
– Promocja regionu
– Nowe inwestycje
– Nowe miejsca pracy
– Zachęcanie przedsiębiorców do zakładania firm które spowodują utworzenie nowych stanowisk pracy
– Wybudowanie mieszkań dla osób bez możliwości własnego zakupu
– Nowe zakłady pracy
– Stworzenie sklepu Żabka
– Szukanie inwestorów
– Co najmniej dwa razy do roku przedsiębiorstwa działające na terenie gminy powinny być "otwarte dni "dla chętnych podjąć prace w raz z informacją lokalną
– Zwolnienie z podatku na określony czas
– Gminne dotacje na rozwój firmy

<ul style="list-style-type: none">
– Poprawa warunków prowadzenia firm na terenie gminy
– Przygotowanie terenów pod rozwój i powstanie nowych zakładów pracy
– Stworzenie wsparcia dla przedsiębiorców, punkt doradztwa w możliwościach pozyskiwania środków, ulgi, promocje, miejsca parkingowe, bonusy, karty rabatowe
– Zniesienie ogromnych podatków gruntowych, dzierżaw
– Budowanie mieszkań
– Utworzenia biura pośrednictwa pracy w Reszlu
– Uzbrojenie terenów inwestycyjnych
<p>11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi</p> <ul style="list-style-type: none">
– Ogłaszanie konkursów bez określonej tematyki, a nie np. na piłkę nożną, czy motocross.
– Pozyskiwać dofinansowania od firm na inicjatywy miejskie
– Organizacje pozarządowe powinny włączać się w akcje lokalne np; tydzień z Citaslow itp.
– Wsparcie przez dofinansowanie działań, organizowanie w inicjatywy społeczne, zlecanie zadań - wyzwań np. promocji albo turystyki
– władze gminy powinny zaprosić lokalnych twórców do współpracy- zadanie dla stanowiska promocji miasta
– organizowanie czasu turystom, cudzoziemcom, tworzenie jarmarków
<p>12. Współpraca z innymi gminami, powiatem i instytucjami regionalnymi.</p> <ul style="list-style-type: none">
– Współpraca ze Starostwem Powiatowym w Kętrzynie
– Inwestowanie w naszej gminie obcego kapitału
– Wspólne inwestycje np. szpitala, szkół ponadpodstawowych
– Promowanie imprez, które również odbywają się w okolicy
– Poprawa komunikacji - połączeń między gminami
– Współpraca z powiatem odnośnie remontów dróg i chodników
– Drogi powiatowe i wojewódzkie + chodniki
– Podejmowanie wspólnych działań, otwartość na nowe inicjatywy
– Służba zdrowia
– Edukacja
<p>13. Dodatkowy obszar wskazany przez respondenta</p> <ul style="list-style-type: none">
– Poprawa atrakcyjności miasteczka
– Komunikacja
– Stałe połączenie do stacji kolejowej zsynchronizowane z rozkładem PKP
– Dostęp do zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży nieodpłatnych
– Mieszkalnictwo
– Autobus do Olsztyna

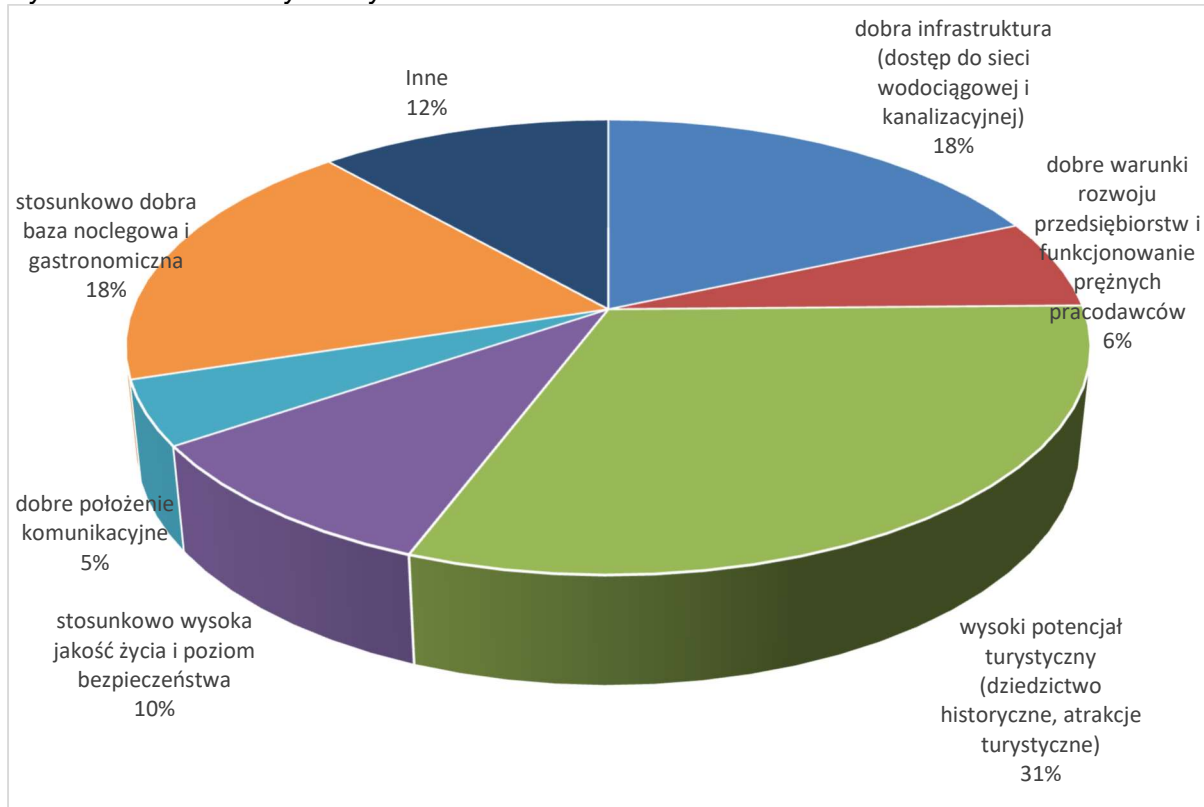
Dodatkowe obszary wskazane przez respondentów w pytaniu nr 1 - Priorytety Gminy Reszel w perspektywie najbliższych lat:

- Zapewnienie komunikacji do innych miast (powiat, województwo)

2. Mocne strony Gminy Reszel

Wykres 14 Mocne strony Gminy Reszel

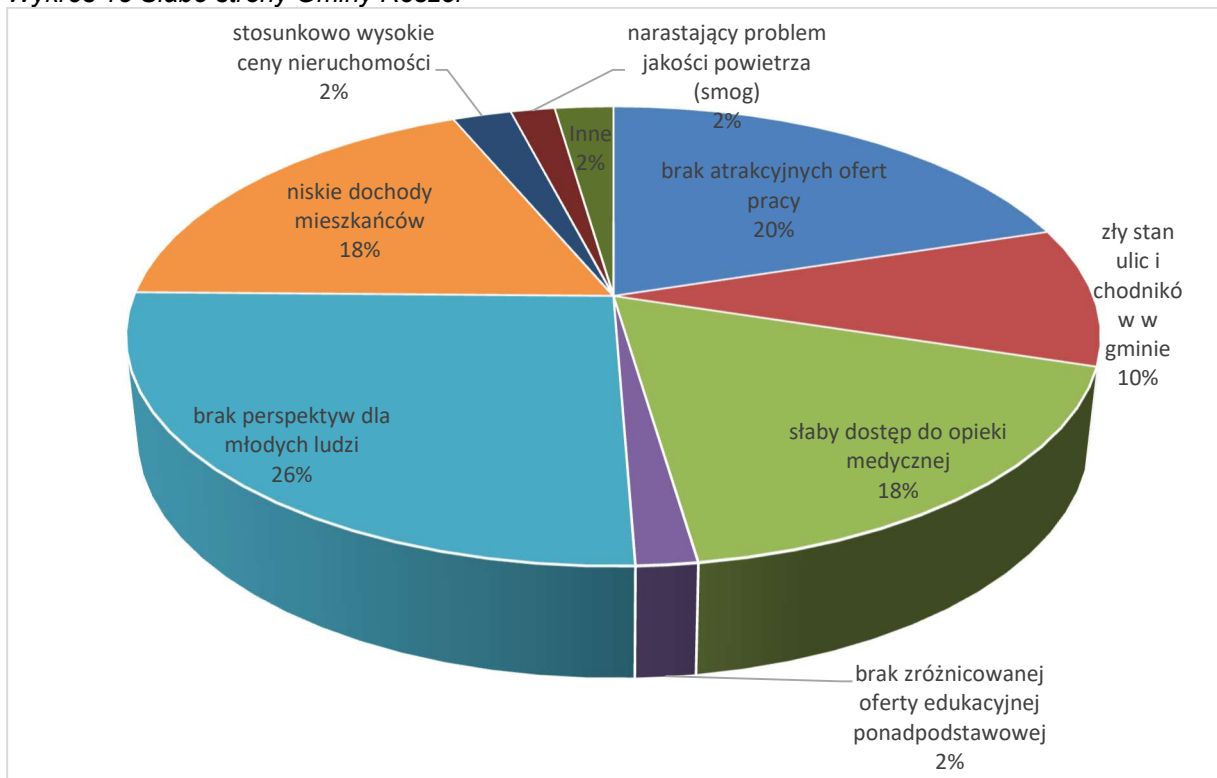

Dodatkowo respondenci mieli możliwość dodać swoje odpowiedzi:

- aktywni mieszkańcy
- Spokój (jeśli tego szukasz)
- Brak innych mocnych stron
- mieszkańcy

3. Słabe strony Gminy Reszel

Wykres 15 Słabe strony Gminy Reszel

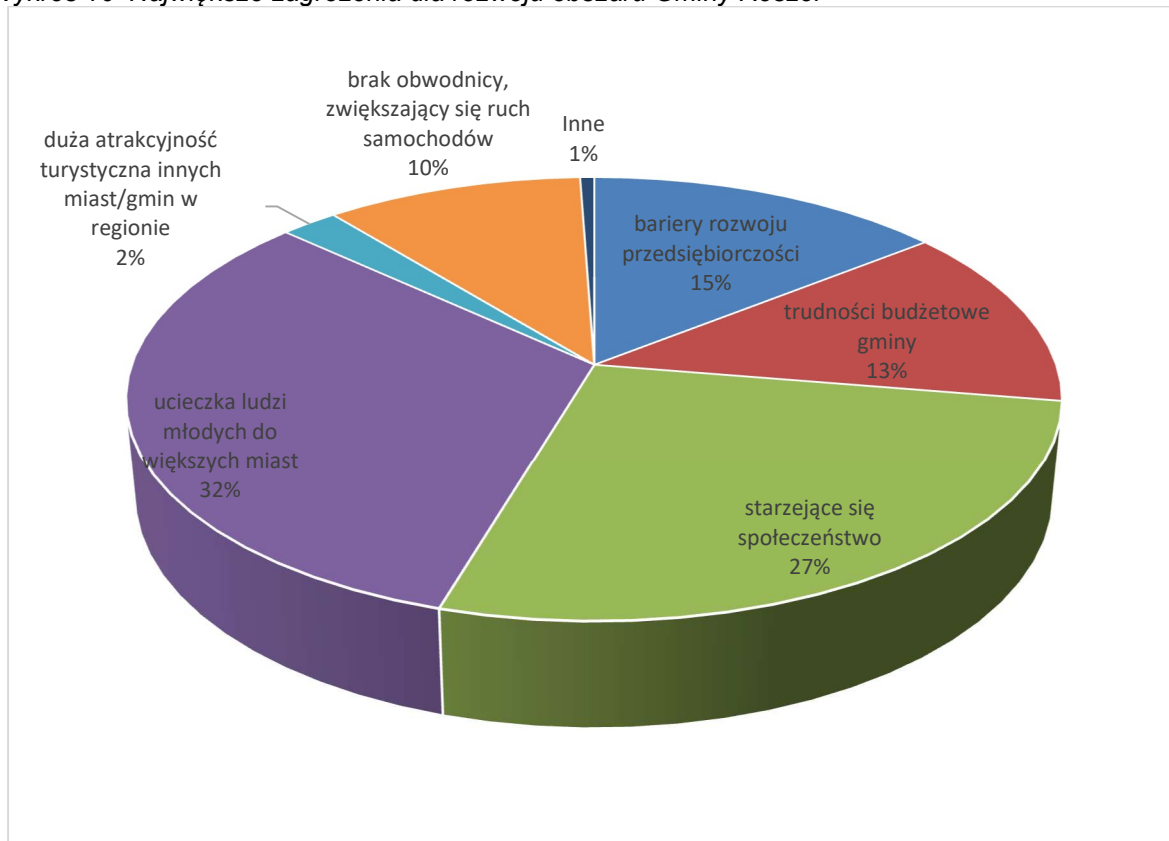

Dodatkowo respondenci wskazali:

- Wykluczenie komunikacyjne
- Fatalne położenie komunikacyjne

4. Największe zagrożenia dla rozwoju obszaru Gminy Reszel

Wykres 16 Największe zagrożenia dla rozwoju obszaru Gminy Reszel

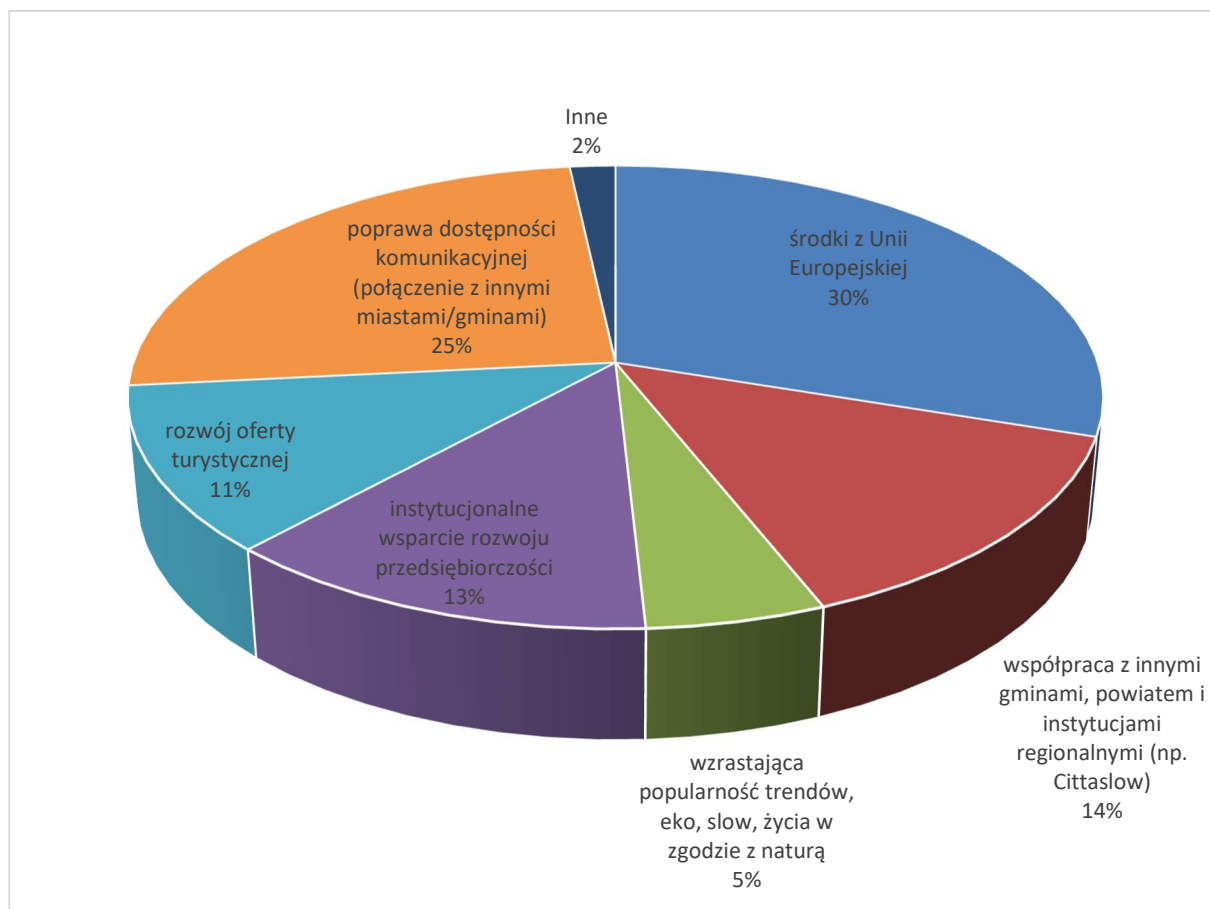

Dodatkowo, respondenci wskazali dodatkowe zagrożenia:

- Ograniczone miejsca pracy.

5. Szanse rozwojowe dla obszaru Gminy Reszel

Wykres 17 Szanse rozwojowe dla obszaru Gminy Reszel

Respondenci wskazali również inne szanse rozwojowe Gminy Reszel:

- Nowe mieszkania

6. Dokończenie zdania przez respondentów badania: *Uważam, że Gmina Reszel jest...*

- Miejscem wymierającym młodzi ludzie uciekają brak mieszkań i pracy
- Atrakcyjna, jednak jej potencjał nie jest wykorzystywany
- Piękna ale niestety władze nie potrafią szacować co jest tu naprawdę potrzebne...
- Najpiękniejszym miejscem na ziemi !
- dobrym miejscem do spokojnego życia
- Miejscem które może zatrzymać przy sobie młode pokolenia.
- Pięknym miastem z potencjałem.
- Słabym partnerem dla przedsiębiorstw, ponieważ jest słaba infrastruktura drogowa i brak nowych mieszkań
- miejscem spokojnego życia dla emerytów, niestety nie dla młodych ludzi, tutaj czas stoi w miejscu mimo rozbudowy parku, boisk itp.
- Nudna, potrzeba wiele zmian aby ludzie zechcieli tutaj zamieszkać, mieszkam tu 3 lata w kamienicy która zaraz może się zawalić. Nikt mi przyznać mieszkania nie chce bo takich mieszkań nie ma więc to też jest ogromny minus. Drugim punktem brak jakichkolwiek rozrywki w Reszlu. Nie ma miejsc gdzie można czas wesoło spędzić (co mi po parku, jak jest źle zmodernizowany?) owszem są miejsca gdzie można dobrze zjeść ale nie ma rozrywki
- Gmina Reszel musi podjąć wszelkie działania aby stać się miastem atrakcyjnym zarówno turystycznie jak i rynkiem pracy bo inaczej stanie a właściwie jest miastem emerytów, rencistów i bezrobotnych

- Piękna :)
- Bardzo atrakcyjna
- Wycofana i nie nastawiona na młodych
- Gminą skupiającą się głównie na ludziach w podeszłym wieku.
- Miasteczkiem starców
- Piękną gminą ale bez przyszłości. Gminą w której młodzi aktywni ludzie nie mają żadnych perspektyw edukacyjnych, zawodowych.
- Nudna
- jest piękna
- Nie mam zdania
- spóźniona w wielu obszarach o 20 lat
- GMINA SPOKOJNEJ STAROŚCI
- przyjazna dla mieszkańców i dla turystów, tylko potrzeba jej jeszcze dużo inwestycji lokalnych.
- ok
- duży potencjał ale rada gminy i burmistrz nie dbają o młodych, nie sprowadzają inwestorów. Nie robią tego za co dostają pensję.
- bardzo atrakcyjna turystycznie, ale nie wykorzystuje się tego potencjału.
- pięknym miasteczkiem przyciągającym turystów.
- średnią gminą pod względem rozwoju.
- atrakcyjnym miejscem dla turystów i potencjalnych nowych mieszkańców.
- niezłym miejscem do życia.
- idealnym miejscem na spokojne życie.
- Gmina Reszel jest przepiękna, turystyczna, przyjazna, ale brak specjalistycznej opieki medycznej i brak obwodnicy i parkingów.
- jest przepiękna, przyjazna, turystyczna, ale brak specjalistycznej opieki zdrowotnej, brak parkingów, brak obwodnicy.
- przepiękna, turystyczna, przyjazna, ale brak komunikacji międzymiastowej, brak specjalistycznej opieki medycznej, brak obwodnicy i parkingów.
- interesującym miejscem, ale brak inicjatyw i finansowania by stało się perełką województwa. Potencjał jest, brak animatorów, albo wsparcia dla animatorów. No i przedsiębiorczość kuleje. Turystyka powinna się rozwinąć.
- gminą spokojnej starości
- przepiękna, turystyczna, przyjazna, ale brak komunikacji międzymiastowej, brak specjalistycznej opieki medycznej oraz brak obwodnicy i parkingów
- super
- miastem bardzo urokliwym gdzie każdy mieszkaniec czuje się bezpiecznie
- miastem w którym żyje się spokojnie
- Uważam, że gmina Reszel jest potencjałem do wykorzystania dla rozwoju przedsiębiorczości, turystyki, ale wymaga jeszcze inwestycji w poprawę komunikacji w instalacji gazowej
- bezpieczna dla mieszkańców
- Spokojnym miejscem do życia
- dobrym miejscem do życia
- dobrym miejscem do życia, ale mało dofinansowanym
- Gminą niedofinansowaną gdyż większość pieniędzy zostaje w mieście powiatowym jakim jest Kętrzyn
- super
- atrakcyjna turystycznie, lecz mało wykorzystuje swoje walory w tym zakresie.
- pełna możliwości, lecz słabo dofinansowana.
- słabo dofinansowana.

Podsumowanie badania ankietowego

W ramach opracowania „Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Reszel” przygotowano kwestionariusz ankiety mający na celu poznanie opinii mieszkańców miasta na temat życia w Gminie Reszel i różnych jej aspektów funkcjonowania.

Zdaniem respondentów obszary, które są bardzo istotne i wymagają większej uwagi ze strony władz samorządowych w najbliższej przyszłości to m.in. edukacja (66,1%), infrastruktura publiczna

(66,1%) poprawa jakości systemu ochrony zdrowia (62,5%), rozwój przedsiębiorczości (60,7%), ochrona środowiska naturalnego (52,7%). Potwierdzeniem dużego zainteresowania społeczności lokalnej rozwojem społeczno-gospodarczym Gminy Reszel jest wskazanie inwestycji we wszystkich obszarach zapisanych w pytaniu nr 2, które według nich powinny być priorytetem dla władze samorządowych. Analizując poszczególne obszary najczęściej pojawiały się poniższe inwestycje, przedsięwzięcia:

- edukacja – budowa przedszkola i żłobka, remont/modernizacja szkoły podstawowej, wyposażenie przedszkoli i szkół w nowe sprzęty i pomoce dydaktyczne, podniesienie poziomu edukacji, wprowadzenie większej ilości zajęć dodatkowych
- kultura i rozrywka – poszerzenie oferty imprez kulturalno-rozrywkowych, łatwiejszy dostęp do infrastruktury sportowej dla mieszkańców, podniesienie jakości imprez kulturalnych, powstanie obiektów kulturalno-rozrywkowych (kino, kręgielnia itp.)
- infrastruktura publiczna – remont dróg i chodników, budowa ścieżek rowerowych, rozbudowa sieci światłowodowej, budowa miejsc parkingowych, rozbudowa sieci gazowej i kanalizacyjnej
- rozwój potencjału turystycznego – większa promocja Gminy, wyznaczenie i oznakowanie szlaków turystycznych, dbałość o dziedzictwo i zabytki, zwieszenie ilości ścieżek rowerowych, budowa parkingów dla turystów, budowa plaży miejskiej, rozwój komunikacji do miasta, budowa toalet publicznych
- sport i rekreacja – modernizacja stadionu miejskiego, budowa siłowni/ sali fitness, powstanie ścieżek rowerowych, organizacja imprez sportowych, kluby sportowe różnych dyscyplin sportowych, utworzenie terenów rekreacyjnych
- ochrona środowiska naturalnego – dofinansowanie wymiany źródeł ciepła, zwiększenie ilości drzew oraz powierzchni zielonych w mieście, monitoring emisyjności, postawienie śmietników do segregacji odpadów w przestrzeni miejskiej, rozwój fotowoltaiki, wdrożenie kampanii informacyjnych na rzecz utrzymania czystości, kampanie i programy ekologiczne, rozwój transportu, likwidacja azbestu
- poprawa jakości systemu ochrony zdrowia – zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów, budowa szpitala, programy profilaktyki zdrowotnej, doposażenie gabinetów lekarskich
- poprawa bezpieczeństwa – rozwój monitoringu miejskiego, poprawa oświetlenia przejść dla pieszych i ulic, zwiększenie ilości patroli policyjnych
- funkcjonowanie instytucji publicznych – poprawa obsługi mieszkańców w urzędzie, rozwój e-usług, zmiana postawy pracowników urzędu wobec mieszkańców, modernizacja budynku ratusza oraz MOPS-u
- rozwój przedsiębiorczości – ulgi i zwolnienia podatkowe, wspieranie przedsiębiorców, współpraca władz gminy z przedsiębiorcami, stworzenie zachęt inwestycyjnych dla biznesu, stworzenie nowych miejsc pracy, rozwój terenów inwestycyjnych, rozwój mieszkalnictwa.
- współpraca z organizacjami pozarządowymi - dofinansowania od firm na inicjatywy miejskie, włączanie organizacji pozarządowych w akcje lokalne
- współpraca z innymi gminami, powiatem i instytucjami regionalnymi - inwestowanie w gminie obcego kapitału, poprawa komunikacji - połączeń między gminami, współpraca z powiatem odnośnie remontów dróg i chodników, promowanie okolicznych imprez, połączenie autobusowe z miastem wojewódzkim

Według 31% respondentów najmocniejszą stroną Gminy Reszel jest wysoki potencjał turystyczny (przyroda, dziedzictwo historyczne, atrakcje turystyczne). W dalszej kolejności jest stosunkowo dobra baza noclegowa i gastronomiczna – 18% oraz dobra infrastruktura (dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej) - 18%. Ponadto 12% respondentów wskazało jako mocną stronę gminy „inne”, a 10% stosunkowo wysoka jakość życia i poziom bezpieczeństwa.

Jako słabe strony Gminy Reszel respondenci wskazali głównie: brak perspektyw dla młodych ludzi (26%), brak atrakcyjnych ofert pracy (20%) słaby dostęp do opieki medycznej (18%), niskie dochody mieszkańców (18%). Ponadto 10% wskazało na zły stan ulic i chodników w gminie.

Największe zagrożenia, jakie zostały wskazane przez respondentów to: ucieczka ludzi młodych do większych miast (32%) i powiązane z tym starzejące się społeczeństwo (27%). 15% badanych wskazało bariery rozwoju przedsiębiorczości na trudności budżetowe gminy, a 13 % na trudności budżetowe gminy i brak obwodnicy, zwiększający się ruch samochodów (10%).

Trzy największe szanse rozwojowe Gminy Reszel według ankietowanych to: środki z Unii Europejskiej (30%), poprawa dostępności komunikacyjnej (połączenie z innymi miastami/gminami) (25%) oraz na współpraca z innymi gminami, powiatem i instytucjami regionalnymi (np. Cittaslow) (14%). Ponadto 13% respondentów jako szansę rozwojową Gminy wskazało instytucjonalne wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, a 11% - rozwój oferty turystycznej.

Mieszkańcy gminy są na ogół zadowoleni z tego, że żyją w Gminie Reszel i czują się z nim związani. Świadczy o tym bardzo dużo pozytywnych odpowiedzi do ostatniego pytania, w którym respondenci zostali poproszeni o dokończenie zdania „*Uważam, że Gmina Reszel jest....*”. Najczęściej w odpowiedziach ankietowanych powtarzały się zwroty: pięknym, spokojnym, atrakcyjnym turystycznie, dobrym miejscem do życia, z ogromnym potencjałem do rozwoju. Jednakże pojawiały się również zwroty negatywne np. nudna, wycofana i nie nastawiona na młodych, spóźniona w wielu obszarach o 20 lat, słabo dofinansowana co respondenci wskazywali w odpowiedziach do poprzednich pytań.

Spis wykresów, rysunków, tabel, dokumentów źródłowych

Spis tabel

Tabela 1 Udokumentowane złoża kopalin na terenie Gminy Reszel.....	11
Tabela 2. Dane meteorologiczne dla rejonu Gminy Reszel (2017).....	13
Tabela 3. Wykaz dróg powiatowych w Gminie Reszel.....	15
Tabela 4. Wykaz dróg gminnych w Gminie Reszel.....	16
Tabela 5 Liczba ludności w Gminie Reszel w latach 2015-2020.....	18
Tabela 6 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminie Reszel w latach 2015-2020.....	23
Tabela 7 Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem w gminie Reszel w latach 2015-2020.....	23
Tabela 8 Wskaźnik ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Reszel w latach 2015-2020.....	23
Tabela 9 Wskaźnik ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Reszel w latach 2015-2020.....	24
Tabela 10 Powierzchnia gruntów komunalnych wg prawnych form użytkowania w gminie Reszel.....	24
Tabela 11 Zasoby mieszkaniowe w gminie Reszel w latach 2016-2020.....	26
Tabela 12 Zabezpieczenie budynków mieszkalnych w sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.....	27
Tabela 13 Liczba mieszkańców powiatów województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2005-2030.....	27
Tabela 14 Wartość zmiany w liczbie mieszkańców powiatów województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2005-2030 (w %)......	28
Tabela 15 Podmioty gospodarcze w gminie Reszel w 2020 r.....	30
Tabela 16 Podmioty gospodarcze z podziałem na spółki i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Reszel w 2020 r.....	30
Tabela 17 Struktura podmiotów gospodarki narodowej (Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą) w gminie Reszel według sekcji PKD 2007.....	30
Tabela 18 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w latach 2016-2020r.....	31
Tabela 19 Podział podmiotów gospodarczych według klas wielkości w latach 2016-2020 r.....	31
Tabela 20 Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w gminie Reszel w latach 2016-2020.....	32
Tabela 21 Podmioty wyrejestrowane w rejestrze REGON w gminie Reszel w latach 2016-2020.....	32
Tabela 22 Pracujący w gminie Reszel według płci w latach 2016-2020.....	33
Tabela 23 Bezrobotni wg gmin – porównanie liczby osób zarejestrowanych w 2019 i 2020 r.....	35
Tabela 24 Struktura bezrobotnych według płci i wieku w gminie Reszel w latach 2016-2020.....	36
Tabela 25 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2016-2020.....	36
Tabela 26 Bezrobotni a prawo do zasiłku.....	36
Tabela 27 Barometr zawodów w powiecie kętrzyńskim.....	37
Tabela 28. Pomniki przyrody na terenie Gminy Reszel.....	40
Tabela 29 Lasy w Gminie Reszel w 2020 r.....	42
Tabela 30 Klasyfikacja strefy warmińsko-mazurskiej w latach 2015-2018.....	49
Tabela 31. Charakterystyka zbiorników wodnych Gminy Reszel.....	52
Tabela 32. Ocena jednolitych części wód powierzchniowych występujących na terenie Gminy Reszel.....	53
Tabela 33. Ocena rzeki Sajna.....	54
Tabela 34. Ocena stanu ekologicznego wód rzecznych Gminy Reszel.....	55
Tabela 35. Charakterystyka ładunków zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu.....	59
Tabela 36. Informacje na temat istniejącej kanalizacji, liczby mieszkańców i osób czasowo przebywających obsługiwanych przez oczyszczalnię ścieków oraz indywidualne systemy oczyszczania nieposiadające podłączenia do sieci kanalizacyjnej.....	60
Tabela 37. Wydarzenia kulturalne na terenie Gminy Reszel w latach 2016-2020.....	66
Tabela 38. Grupy artystyczne działające na terenie Gminy Reszel.....	67
Tabela 39. Zabytki nieruchome zlokalizowane na terenie Gminy Reszel wpisane do rejestru zabytków.....	73

Tabela 40. Zabytki nieruchome niewpisane do rejestru zabytków	76
Tabela 41. Stanowiska archeologiczne	85
Tabela 42 Obiekty turystyczne w Gminie Reszel	95
Tabela 43 Wskaźniki potencjału turystycznego powiatu kętrzyńskiego na tle województwa warmińsko-mazurskiego i Polski w latach 2016-2020	97
Tabela 44. Wykaz planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie Gminy Reszel (stan na 15.10.2021 r.)	103
Tabela 45. Jednostki pomocnicze na terenie gminy Reszel	104
Tabela 46 Wybrane dane statystyczne dotyczące gospodarki wodnej na terenie gminy Reszel, w tym na terenie miasta Reszel, w latach 2016-2020	106
Tabela 47 Wybrane dane statystyczne dotyczące sieci kanalizacyjnej w gminy Reszel, w tym na terenie miasta Reszel, w latach 2016-2020	108
Tabela 48 Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej w Gminie Reszel w latach 2015-2019	109
Tabela 49 Wybrane dane statystyczne dotyczące sieci gazowej na terenie gminy Reszel, w tym w mieście Reszel, w latach 2015-2019	110
Tabela 50. Liczba mieszkańców objęta systemem gospodarki odpadami w roku 2020	111
Tabela 51. Ilość odpadów komunalnych zmieszanych wytworzonych na terenie Gminy Reszel w 2020 r.	113
Tabela 52. Ilość odpadów komunalnych poddanych mechaniczno-biologicznemu przetwarzaniu	113
Tabela 53. Odpady odebrane z terenów zamieszkałych	114
Tabela 54. Dane o ilości odpadów komunalnych w latach 2016-2020	114
Tabela 55. Zasób mienia komunalnego	115
Tabela 56. Przedsięwzięcia przewidziano do realizacji w ramach programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie Gminy Reszel	118
Tabela 57. Procentowy udział gleb potencjalnie zagrożonych suszą dla danej rośliny w gminie Reszel	129
Tabela 58. Udział w działaniach ratowniczo-gaśniczych jednostek OSP Gminy Reszel w latach 2018-2020.	131
Tabela 59. Wysokość środków przeznaczonych na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową z budżetu Gminy Reszel na przestrzeni ostatnich lat (w zł)	131
Tabela 60. Bezpieczeństwo na drogach powiatu kętrzyńskiego w 2020 roku	133
Tabela 61. Ilość interwencji Straży Miejskiej Gminy Reszel w latach 2018-2020	133
Tabela 62. Wysokość środków przeznaczonych na działalność Straży Miejskiej z budżetu Gminy Reszel na przestrzeni ostatnich lat (w zł)	133
Tabela 63. Wypadki i ofiary odnotowane na terenie Gminy Reszel (obszar wiejski)	134
Tabela 64. Wypadki i ofiary odnotowane na terenie Gminy Reszel (miasto Reszel)	135
Tabela 65. Wskaźniki wypadków na terenie Gminy Reszel (obszar wiejski)	135
Tabela 66. Wskaźniki wypadków na terenie Gminy Reszel (miasto Reszel)	135
Tabela 67. Wykrywalność ogólna przestępstw na terenie Gminy Reszel	135
Tabela 68. Ilość interwencji ogółem	135
Tabela 69. Zestawienie wybranych kategorii zagrożeń odnotowanych na terenie Gminy Reszel	135
Tabela 70. Ilość zaistniałych wypadków i kolizji drogowych	136
Tabela 71. Liczba ofiar śmiertelnych i rannych w wypadkach drogowych	136
Tabela 72. Stan bezpieczeństwa na drogach	136
Tabela 73. Ilość nałożonych mandatów karnych	136
Tabela 74. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie Gminy Reszel w latach 2016-2020	138
Tabela 75. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną na terenie Gminy Reszel w latach 2016-2020 (część 1)	140
Tabela 76. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną na terenie Gminy Reszel w latach 2016-2020 (część 2)	141
Tabela 77. Powody przyznania pomocy społecznej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej na terenie Gminy Reszel w latach 2016-2020 (część 1)	142
Tabela 78. Powody przyznania pomocy społecznej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej na terenie Gminy Reszel w latach 2016-2020 (część 2)	143

Tabela 79. Opieka zdrowotna w Gminie Reszel	148
Tabela 80. Stan organizacji systemu oświaty Gminy Reszel w latach 2016-2021	151
Tabela 81. Stan bazy lokalowej w 2021 r.	152
Tabela 82. Stan wyposażenia w urządzenia specjalistyczne w 2021 r.	152
Tabela 83. Zatrudnienie nauczycieli w latach 2016-2021	152
Tabela 84. Szkolenia nauczycieli w Gminie Reszel w 2021 r.	153
Tabela 85. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w latach 2016-2019 r. (podane w %).....	153
Tabela 86. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2020-2021 r. (podane w %).....	154
Tabela 87. Zakres realizacji projektu „Wszechstronny rozwój przedszkolaka szansą na sukces”	155
Tabela 88. Dowożenie uczniów do szkół na terenie Gminy Reszel w latach 2016-2021	158
Tabela 89. Liczbę przyznanych stypendiów oraz zasiłków szkolnych - wrzesień 2020 r. – grudzień 2020 roku.....	159
Tabela 90. Liczbę przyznanych stypendiów oraz zasiłków szkolnych - styczeń 2021 r. – sierpień 2021 roku.....	159
Tabela 91. Subwencja oświatowa w latach 2018-2020	160
Tabela 92. Wykaz dotacji przyznanych w konkursie na realizację w formie wsparcia zadań publicznych Gminy Reszel w 2019 roku.....	164
Tabela 93. Umowy partnerskie podpisane przez Gminę Reszel.	165
Tabela 94. Plan i wykonanie budżetu gminy Reszel w 2020 roku.	166
Tabela 95. Struktura dochodów budżetowych Gminy Reszel wykonanych w 2020 roku	167
Tabela 96. Dochody własne Gminy Reszel wg źródeł w 2020 roku	167
Tabela 97. Udział PIT i CIT w dochodach Gminy Reszel	168
Tabela 98. Dochody na 1 mieszkańca Gminy Reszel w latach 2016 – 2020 (w zł).....	168
Tabela 99. Wydatki na 1 mieszkańca Gminy Reszel w latach 2016 – 2020 (w zł)	169
Tabela 100. Zadłużenie Gminy Reszel w latach 2017 – 2020	169
Tabela 101. Zadania inwestycyjne (roczne i wieloletnie) planowane do realizacji w 2020 roku oraz wydatki poniesione na ich realizację w 2020 roku.....	170
Tabela 102. Pozostałe wydatki majątkowe Gminy Reszel.....	172
Tabela 103. Projekty zrealizowane przez Gminę Reszel z udziałem środków zewnętrznych	172
Tabela 104. Tabela porównawcza gmin w sferze przestrzennej, środowiskowej, społecznej i gospodarczej	178

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy Reszel na tle województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu kętrzyńskiego.....	5
Rysunek 2. Herb i flaga Gminy Reszel.....	5
Rysunek 3. Rozmieszczenie miejscowości na terenie Gminy Reszel	6
Rysunek 4. Położenie fizycznogeograficzne Gminy Reszel	7
Rysunek 5. Obszar Gminy Reszel na obszarze dorzecza rzeki Pregoly	8
Rysunek 6. Położenie Gminy Reszel w stosunku do zlewni jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP)	9
Rysunek 7. Położenie Gminy Reszel w odniesieniu do zasięgu głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP).....	10
Rysunek 8. Położenie Gminy Reszel w stosunku do zlewni jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	10
Rysunek 9. Rozmieszczenie złóż kopalin na terenie Gminy Reszel.....	12
Rysunek 10. Układ sieci drogowej w Polsce	15
Rysunek 11. Powierzchniowe formy ochrony przyrody w rejonie Gminy Reszel.....	41
Rysunek 12. Główne korytarze ekologiczne w rejonie Gminy Reszel	41
Rysunek 13. Większe kompleksy leśne i zasięgi nadleśnictw w rejonie Gminy Reszel	42
Rysunek 14. Obszary przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w strefie warmińsko-mazurskiej.....	46
Rysunek 15. Obszary przekroczeń poziomu długoterminowego ozonu w strefie warmińsko-mazurskiej.	46

Rysunek 16. Położenie Gminy w stosunku do zlewni jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP)	52
Rysunek 17. Położenie Gminy w odniesieniu do zasięgu głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP).....	57
Rysunek 18. Położenie Gminy w stosunku do zlewni jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	57
Rysunek 19 Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Reszel	99
Rysunek 20 Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego miasta Reszel	100
Rysunek 21 Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Reszel	101
Rysunek 22 Kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta Reszel	102
Rysunek 23 Mapa jednostek pomocniczych Gminy Reszel.....	105
Rysunek 24. Schemat sieci gazowej na terenie Gminy Reszel	109
Rysunek 25. Obszar Gminy Reszel przewidziany do rewitalizacji	116
Rysunek 26. Położenie Gminy w stosunku do obszarów potencjalnie narażonych na suszę atmosferyczną w rolnictwie.....	129
Rysunek 27 Analizowane jednostki w diagnozie porównawczej.....	174

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba zgonów i urodzeń jest jednym z głównych czynników determinujących liczbę mieszkańców przyrostu naturalnego w 2020r.(różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów).	18
Wykres 2 Urodzenia żywe i zgony na 1000 ludności w gminie Reszel.....	19
Wykres 3 Przyrost naturalny w gminie Reszel, powiecie kętrzyńskim i województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2020r. na 1000 ludności	19
Wykres 4 Saldo migracji w gminie Reszel, powiecie kętrzyńskim i woj. warmińsko-mazurskim w latach 2015-2019.....	20
Wykres 5 Struktura mieszkańców gminy Reszel, według płci w latach 2016-2020	21
Wykres 6 Ludność gminy Reszel wg grup wieku w latach 2016-2020.....	21
Wykres 7 Mieszkańcy Gminy Reszel w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2015-2020.....	22
Wykres 8 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w latach 2015-2020.	23
Wykres 9 Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w gminie Reszel w latach 2016-2020	33
Wykres 10 Osoby pracujące z podziałem na płeć w Gminie Reszel w 2020 r.	34
Wykres 11 Pracujący na 1000 ludności w latach 2016 – 2020.....	34
Wykres 12 Wielkość bezrobocia (bezrobotni zarejestrowani) w Gminie Reszel w latach 2016-2020..	35
Wykres 13 Priorytety dla Gminy Reszel w perspektywie najbliższych lat.....	184
Wykres 14 Mocne strony Gminy Reszel	190
Wykres 15 Słabe strony Gminy Reszel	191
Wykres 16 Największe zagrożenia dla rozwoju obszaru Gminy Reszel.....	192
Wykres 17 Szanse rozwojowe dla obszaru Gminy Reszel	193

Dokumenty źródłowe:

1. Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych
2. Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030
3. Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027, ROPS 2021
4. PUP w Kętrzynie informacja o stanie i strukturze bezrobocia w powiecie kętrzyńskim, stan na 25.10.2021 r.
5. www.bipreszel.warmia.mazury.pl
6. Statut Gminy Reszel
7. Raporty o stanie Gminy Reszel za lata 2018-2020
8. Program ochrony środowiska dla Gminy Reszel na lata 2019-2023, z perspektywą na lata 2024-2026
9. Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030
10. Dane Zarządu Dróg Powiatowych w Kętrzynie
11. Dane Urząd Gminy w Reszlu
12. Dane MOK w Reszlu
13. Dane MOPS w Reszlu

14. www.barometrzawodow.pl
15. Ocena roczna jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim za rok 2017, 2018, WIOŚ w Olsztynie
16. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Raporty o stanie środowiska za lata 2015-2018
17. Opis aglomeracji Reszel
18. Program usuwania wyrobów zawierających azbest na lata 2012-2032
19. Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Reszel
20. Gminna ewidencja zabytków miasta i gminy Reszel
21. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Reszel
22. Plan Rozwoju sieci dróg gminnych w Gminie Reszel na lata 2015-2025
23. Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Reszel na lata 2018-2021
24. Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Reszel na lata 2018-2032
25. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Reszel
26. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Reszel
27. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Reszel, wsi Święta Lipka i drogi pielgrzymkowej na trasie Reszel - Święta Lipka
28. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Reszel, wsi Święta Lipka i drogi pielgrzymkowej na trasie Reszel - Święta Lipka - część obejmująca obszar w Świętej Lipce
29. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów rekreacyjnych w obrębie Pilec w gminie Reszel
30. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Reszel w obrębie geodezyjnym Robawy – Cmentarz
31. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Reszel w obrębie geodezyjnym Pilec
32. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Reszel dla elektrowni wiatrowych w obrębie geodezyjnym Dębnik
33. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Klewno, Gmina Reszel (część działki numer 206)
34. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Reszel, wsi Święta Lipka i drogi pielgrzymkowej na trasie Reszel - Święta Lipka – w rejonie ul. Rataja w mieście Reszel
35. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Reszel – miejscowość Robawy
36. Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Reszel za 2020 r.
37. Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie Gminy Reszel
38. Sprawozdania z wykonania budżetu Gminy Reszel za lata 2016-2020
39. http://www.obserwatoriumbrd.pl/app/?lang=pl#!#wypadki_container
40. Dane bazy danych Komisariat Policji w Reszlu
41. Statut Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Reszlu
42. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kętrzyńskiego
43. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Reszel
44. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Reszel
45. Gminny Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Reszel
46. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Reszel
47. MPiPS-03 Sprawozdania półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach, MOPS Reszel, lata 2016-2020 Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Reszel
48. Internet

Załącznik nr 1 Wzór ankiety

Szanowni Państwo!

W związku rozpoczęciem prac nad opracowaniem „Strategii Rozwoju Gminy Reszel do roku 2030” zwracamy się do Państwa z prośbą o wypełnienie poniższej ankiety. Ankieta ma odzwierciedlać rzeczywistą sytuację w Gminie oraz jej najważniejsze potrzeby. Zebrane w ten sposób dane pozwolą nam uwzględnić Państwa sugestie. Licząc na współpracę zapewniamy jednocześnie, że ankieta jest anonimowa, a wyniki będą podawane wyłącznie w formie zbiorczej.

Z góry dziękujemy za wypełnienie ankiety

Anna Szymanowska,

Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie

Proszę o wyrażenie opinii na temat wskazanych elementów stawiając znak X w odpowiedniej rubryce.

1. Które z poniższych obszarów powinny stanowić priorytet dla Gminy w perspektywie najbliższych lat (proszę ocenić w skali 1-4, gdzie 4 – bardzo istotne, 3 – istotne, 2 – średnio istotne, 1 – nieistotne)

1. Edukacja (szkoły, przedszkola, żłobek) .....
2. Kultura i rozrywka .....
3. Infrastruktura publiczna (np. dostęp do gazu, kanalizacji, wodociągów, internetu, dróg i chodników) .....
4. Rozwój potencjału turystycznego .....
5. Sport i rekreacja .....
6. Ochrona środowiska naturalnego .....
7. Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia .....
8. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców .....
9. Funkcjonowanie instytucji publicznych (np. urząd gminy, MOPS) .....
10. Rozwój przedsiębiorczości .....
11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi...
12. Współpraca z innymi gminami, powiatem i instytucjami regionalnymi.....

Inne, proszę wymienić maksymalnie dwa inne obszary i ocenić ich znaczenie

13. ....

14. ....

2. Proszę wymienić przykładowe (maksymalnie trzy) kluczowe działania / inicjatywy, jakie Państwa zdaniem władze Gminy powinny podjąć w każdym z poniższych obszarów. W przypadku braku działań, proszę o wpisanie „nie wiem”.

1. Edukacja (szkoły, przedszkola, żłobek)

.....
.....

2. Kultura i rozrywka

.....
.....

3. Infrastruktura publiczna (np. dostęp do gazu, kanalizacji, wodociągów, internetu, dróg i chodników)

.....
.....

4. Rozwój potencjału turystycznego

.....
.....

5. Sport i rekreacja

.....
.....
.....

6. Ochrona środowiska naturalnego

.....
.....
.....

7. Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia

.....
.....
.....

8. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

.....
.....
.....

9. Funkcjonowanie instytucji publicznych (urząd gminy, MOPS)

.....
.....
.....

10. Rozwój przedsiębiorczości

.....
.....
.....

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

.....
.....
.....

12. Współpraca z innymi gminami, powiatem i instytucjami regionalnymi

[Dodatkowy obszar wskazany przez respondenta]

.....
.....
.....

3. Co w Pani/Pana miejscowości trzeba zrobić w pierwszej kolejności, w najbliższych latach? (proszę o wymienić max. 3 inwestycje)

- 1.....
2.....
3.....

4. Proszę o zaznaczenie 3 mocnych stron Gminy Reszel:

- ☐ dobra infrastruktura (dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej)
☐ dobre warunki rozwoju przedsiębiorstw i funkcjonowanie prężnych pracodawców
☐ wysoki potencjał turystyczny (dziedzictwo historyczne, atrakcje turystyczne)
☐ stosunkowo wysoka jakość życia i poziom bezpieczeństwa
☐ dobre położenie komunikacyjne
☐ stosunkowo dobra baza noclegowa i gastronomiczna
☐ inne (jakie?)
.....

5. Proszę o zaznaczenie 3 słabych stron Gminy Reszel:

- ☐ brak atrakcyjnych ofert pracy
☐ zły stan ulic i chodników
☐ słaby dostęp do opieki medycznej
☐ brak zróżnicowanej oferty edukacyjnej ponadpodstawowej
☐ brak perspektyw dla młodych ludzi

- ☐ niskie dochody mieszkańców
- ☐ stosunkowo wysokie ceny nieruchomości
- ☐ narastający problem jakości powietrza (smog)
- ☐ inne (jakie?)

.....

6. Proszę o zaznaczenie 3 największych zagrożeń dla rozwoju obszaru Gminy Reszel:

- ☐ bariery rozwoju przedsiębiorczości
- ☐ trudności budżetowe gminy
- ☐ starzejące się społeczeństwo
- ☐ ucieczka ludzi młodych do większych miast
- ☐ duża atrakcyjność turystyczna innych miast w regionie
- ☐ brak obwodnicy, zwiększający się ruch samochodów
- ☐ inne (jakie?)

.....

7. Proszę o zaznaczenie 3 szans rozwojowych dla obszaru Gminy Reszel:

- ☐ środki z Unii Europejskiej
- ☐ współpraca z innymi gminami, powiatem i instytucjami regionalnymi (np. Cittaslow)
- ☐ wzrastająca popularność trendów, eko, slow, życia w zgodzie z naturą
- ☐ instytucjonalne wsparcie rozwoju przedsiębiorczości
- ☐ rozwój oferty turystycznej
- ☐ poprawa dostępności komunikacyjnej (połączenie z innymi miastami)
- ☐ inne (jakie?)

.....

8. Proszę dokończyć zdanie: *Uważam, że Gminy Reszel jest ...*

.....

.....

.....